çamların
kadim müziği

Zen'de Zihin Birden Durur

ÇABASIZ ÇABANIN YOLU

OSHO

çamların **kadim müziği**

OSHO

Telif Hakkı © 2009 by OSHO International Foundation, Swıtzerland.
www.osho.com/copyrights
2011 BUTİK YAYINCILIK ve KİŞİSEL GELİŞİM HİZ. TİC. LTD. ŞTİ.

Bu kitabın tüm yayın hakları Türkiye'de BUTİK YAYINCILIK'a aittir.
Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Eserin Orijinal İsmi
"ANCIENT MUSIC IN THE PINES"
olup, eser bire bir olarak çevrilmiştir.

Osho; Osho International Foundation'ın
tescilli markasıdır. www.osho.com/trademarks
Kitaptaki metinler Osho'nun canlı konuşmalarından seçmelerdir.
Osho'nun tüm konuşmaları kitaplara basılmış olarak ve ayrıca
orijinal konuşma kayıtları olarak mevcuttur.
Canlı konuşmalar ve metinleri online olarak www.osho.com adresi
üzerinden OSHO Library'den alınabilir.

Daha fazla bilgi için: www.osho.com
Editör: Pantha Nirvano
İngilizce aslından Türkçe'ye Çeviren: Işıl Ölmez

Dizgi, Mizanpaj
Mineral Görsel İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
Tel: 0212 289 30 10

Baskı, Cilt
İstanbul Matbaacılık Basılı Yayıncılık, Reklamcılık San. Tic. Ltd. Şti.
Tel: 0216 466 74 96

BUTİK YAYINCILIK VE KİŞİSEL GELİŞİM HİZ. TİC. LTD. ŞTİ.
Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/260
Topkapı - İstanbul Tel: 0212 612 05 00 Faks: 0212 612 05 80
www.butikyayincilik.com • info@butikyayincilik.com

çamların **kadim müziği**

zen'de zihin birden durur

çabasız çabanın yolu

OSHO

Eğer kendi yaşamına saygılıysan, bütün kurtarıcıları geri çevireceksin. Bütün kurtarıcılara, "Kaybol! Kendini kurtar, bu kadarı yeter. Bu benim hayatım ve onu yaşamak zorundayım" diyeceksin.
Benim tek çabam, insanlara, onlara ait olan ama başkalarına verdikleri özsaygıyı geri vermek.

ÖNSÖZ

Meditasyon (meditation) kelimesinin ilaç/tıp (medicine), tıbbi (medical) kelimeleriyle aynı kökten geldiğini ve kelimenin asıl anlamının bütün olma tekniği, sağlıklı olma tekniği olduğunu bilmeyebilirsin. İlaç tedavi edicidir (medicinal), aynı bunun gibi, meditasyon da tedavi edicidir. Seni tam, bütün, sağlıklı yapar.

Dikkatini ver, olabildiğince tefekkürle dinle. Tefekkürle dinlediğinde anlarsın, yoğunlaşarak dinlediğinde öğrenirsin. Dikkatini toplayarak dinlediğinde, bilgi edineceksin; tefekkürle dinlersen, bilgiyi kaybedeceksin. Fark çok incedir.

Dikkatli bir şekilde dinlerken, dikkat gerilim demektir; gergin, öğrenmeye, anlamaya, bilmeye fazla isteklisin demektir. Bilgiyle ilgileniyorsun, konsantrasyon bilgiye giden yoldur; bir şeye odaklı zihin elbette daha fazla öğrenir.

Meditasyon odaksız zihindir; sadece sessizlik içinde dinlersin, zihinde gerilimle değil, bilme ve öğrenme dürtüsüyle değil, hayır, tam bir gevşemeyle, bir bırakma hali içinde, varlığında bir açılma hali içinde.

Dinlersin, bilmek için değil, sadece anlamak için dinlersin. Bunlar dinlemenin farklı yollarıdır.

Bilmeye çalışıyorsan, söylediğim şeyleri ezberlemeye çalışıyorsun demektir; içinden tekrarlıyorsun, zihninde notlar alıyorsun, anılarının dünyasına yazıyorsun. Unutmamak için derine kök salmasıyla ilgileniyorsun. O zaman bilgiye dönüşecek.

Aynı tohum öğrendiğini unutmak, anlamak olabilirdi. O zaman sadece dinlersin, biriktirmekle ilgilenmezsin; hafızana, zihnine yazmakla ilgilenmezsin. Bütün açıklığınla dinlersin; müzik dinler gibi, ağaçlarda

şakıyan kuşları dinler gibi, kadim çamlarda esen rüzgârı dinler gibi, bir şelalenin sesini dinler gibi. Hatırlanacak, ezberlenecek hiçbir şey yoktur. Papağan zihniyle dinlemezsin, zihin olmadan sadece dinlersin; dinlemek güzeldir, vecde getiricidir, içinde bir hedef yoktur, kendi başına vecde getiricidir, keyiflidir.

Tefekkürle dinle, konsantrasyonla değil. Bütün okullar, kolejler, üniversiteler konsantrasyonu öğretir, çünkü hedef ezberlemektir. Burada hedef ezberlemek değildir, hedef hiçbir şekilde öğrenmek değildir, hedef öğrendiğini unutmaktır.

Sessizce dinle ve unutacağını düşünme. Hatırlamaya gerek yok; hatırlanması gereken yalnızca ıvır zıvırdır, çünkü onu unutur durursun.

Hakikati duyduğunda, hatırlamaya gerek yoktur, çünkü unutulamaz. Kelimeleri hatırlamayabilirsin ama esası hatırlayacaksın ve o hafızanın parçası olmayacak, varlığının parçası olacak.

Bilgi bir faaliyet, bir çatışma, mücadele, Darwin'in "en uygun olanın hayatta kalması" dediği şeydir. Doğayla mücadele etmektir, insanın bütüne karşı sürekli savaş vermesidir. Aptalca, ama var.

Bir şeyi öğrenmek istediğinde, aslında bir şeyi *yapmayı* öğrenmeye çalışıyorsun. Bütün bilgi pragmatiktir, uygulanabilirdir; onu kendi uygulaman haline getireceksin, onunla bir şey yapacaksın. Yoksa ne diye öğreniyoruz ki, diyeceksin. Ne anlamı var? Onu bir fayda için öğreniyorsun.

Bu nedenle pragmatik, deneysel bir dünyada, sanat yavaş yavaş ortadan kaybolur. Kimse şiir dinlemek istemez, kimse müzik dinlemek istemez, çünkü soru şudur: Onunla ne *yapabilirsin?* Ondan para kazanabilir misin? Onun sayesinde güçlü olabilir misin? Ne yapabilirsin? Müzik dinleyerek bir arabayı tamir edebilir misin? Bir ev yapabilir misin? Hayır, kullanılamaz, müziğin faydası yoktur - ve güzelliği de budur.

Bütün hayat faydacılıktan uzak, hiçbir amacı yok, hiçbir yere gitmiyor. Sadece burada var oluyor, hiçbir yere gitmiyor. Ulaşacak bir hedefi yok, bir yazgısı yok. Kozmik bir oyun, Hinduların *lila* dediği şey, bir oyun, görünürde hiçbir hedefi olmaksızın oynayan çocuklar sadece. Oynamak hedefin kendisi, bundan zevk alıyorlar, onunla keyifleniyorlar, mutlular - bitti!

Öğrenmek daima bir şey yapma görüşüyle birliktedir. Büyük bir yapıcı (doer) olma doğrultusunda bir tekniktir. Daha fazla bilirsen, daha fazla yapabilirsin. O zaman öğrendiğini unutmak ne işe yarayacak? Seni yapmayan biri haline getirecek.

Yavaş yavaş hiçbir şey bilmemeye başlayacaksın, yapamayacaksın. Bilgi yavaş yavaş senden kaybolurken, yapma da kaybolacak. *Olmak* haline geleceksin, *var olacaksın,* ama bir yapıcı olmayacaksın. Hiçbir şey yapmayacağını kastetmiyorum - Buddha bile dilenmek zorundaydı, Lao Tzu bile ekmek ve yağ ve benzeri şeyleri bulmanın yollarını aramak zorundaydı; yağmur yağarken sığınacak bir yer bulması gerekiyordu - uzun bir hayat sürdü ve çok sağlıklı bir hayat yaşadı. Hayır, yapmadığını söylemiyorum, yapıcı olmadığını söylüyorum. İşler gerçekleşmeye başlar. Sen onları yapmazsın, onlar gerçekleşir. Yapıcı, idareci, gider, dağılır, yok olur - ve yapıcının gitmesiyle, artık ego da bulunmaz.

Bölüm 1: Sol Beyin, Sağ Beyin Çatışması

Gosa Hoyen, "İnsanlar bana Zen'in neye benzediğini sorduğunda, onlara bu hikâyeyi anlatıyorum" derdi. "Onun giderek yaşlandığını fark eden bir hırsızın oğlu, babasından emekliye ayrıldıktan sonra aile mesleğini devam ettirebilmesi için kendisine bu işi öğretmesini ister. Baba kabul eder ve o gece birlikte bir eve girerler.
Büyük bir dolabı açan baba, oğluna gidip giysileri toplamasını söyler. Çocuk içine girer girmez de dolabı kapatır ve sonra bütün evi ayağa kaldıracak gürültüler çıkarır. Sonra da sessizce sıvışır. Dolabın içinde kilitli kalan çocuk öfkelenir, dehşete kapılır ve şaşkın bir halde oradan nasıl çıkacağını düşünmeye başlar. Sonra aklına bir fikir gelir - kedi gibi ses çıkarır. Aile hizmetçilerden birine bir mum alıp dolabı kontrol etmesini söyler. Kapak açıldığında çocuk dışarı fırlar, mumu üfler, şaşkın hizmetçiyi iter ve koşmaya başlar. İnsanlar peşinden koşarlar. Yolun kıyısında bir kuyu gören çocuk, kuyuya büyücek bir taş attıktan sonra karanlıkta gizlenir. Arkasından gelenler kuyunun etrafında toplanır, kendini kuyuya atan hırsızı görmeye çalışırlar
Çocuk eve döndüğünde babasına çok öfkelidir ve ona hikâyeyi anlatmaya çalışır. 'Bana ayrıntıları anlatmaya uğraşma. Burada olduğuna göre, sanatı öğrendin demektir' der baba."

Varlık birdir, dünya birçok ve bölünmüş zihin, iki yönlü zihin, ikisinin arasındadır. Aynı büyük bir ağaç, yaşlı bir meşe ağacı gibi: Gövde tektir, sonra ağaç iki ana dala ayrılır, bin bir tane dalın büyüdüğü ana dallanma.

Varlık aynı ağacın gövdesi gibidir: tek, iki olmayan. Zihin, ağacın ikiye ayrıldığı, iki olduğu, diyalektik olduğu ilk dallanmadır: tez ve karşı tez, erkek ve kadın, yin ve yang, gündüz ve gece, Tanrı ve Şeytan, Yoga ve Zen.

Dünyanın bütün ikilikleri temelde zihnin ikiliğinin içindedir ve ikiliğin altında varlığın birliği vardır. Aşağıya kaydığında, ikiliğin altında, biri bulacaksın - ona Tanrı de, nirvana de veya ne istersen onu de. İkilik yoluyla daha yukarılara yükseldiğinde, milyon katı dünyayla karşılaşırsın.

Zihnin bir olmadığı, anlaşılması gereken en temel içgörü-lerden biridir. Bu nedenle, zihin yoluyla gördüğün her şey iki olur. Bu, aynı bir prizmaya giren beyaz ışın gibidir: Derhal yedi renge ayrılır ve gökkuşağı oluşur.

Prizmaya girmeden önce birdi; prizmanın içinden geçerek ayrılır ve beyaz renk gökkuşağının yedi renginin içinde kaybolur.

Dünya bir gökkuşağıdır, zihin bir prizmadır ve varlık beyaz ışındır. Modern araştırma çok önemli bir gerçeğe, bu yüzyılda ulaşılan en önemli gerçeklerden birine ulaştı ve o da bir zihne değil, iki zihne sahip olduğun. Beynin iki yarımküreye ayrılıyor: sağ yarımküre ve sol yarımküre. Sağ yarımküre sol elle bağlantılı ve sol yarımküre de sağ elle bağlantılı - çapraz. Sağ yarımküre sezgisel, mantığa aykırı, akıldışı, şiirsel, platonik, hayalci, romantik, efsanevi, dinseldir; sol yarımküre mantıklı, akılcı, matematiksel, Aristotelesçi, bilimsel, hesabidir. Bu iki yarımküre sürekli çatışma içindedir. Dünyanın temel politikası senin içinde, dünyanın en büyük politikası senin içinde. Sen farkında olmayabilirsin ama bir kez fark ettiğinde, yapılması gereken asıl iş bu iki zihnin arasında bir yerdedir.

Sol el, sezgi, hayal gücü, efsane, şiir, din demek olan sağ yarımküreyle ilişkilidir. Sol el çok fazla kınanır. Toplum, sağ elini kullananlarındır; sağ eli kullanmak sol yarımküre demektir. Doğan çocukların yüzde onu solak doğar ama onlar da sağ ellerini kullanmaya zorlanırlar. Solak doğan çocuklar temelde mantıkdışıdır, sezgiseldir, matematiksel değildir, Öklidci değildir. Onlar toplum için tehlikelidir; toplum onları her yoldan sağlak olmaya zorlar. Bu, ellerle ilgili bir mesele değildir, bir iç politika meselesidir: Solak çocuk sağ yarımküreye dayanarak faaliyet gösterir. Toplum buna izin veremez, tehlikelidir; çocuğun olaylar çok ileri gitmeden durdurulması gerekir.

Başlangıçta oranın elli-elli olması gerektiği sanılıyor: solak çocuklar yüzde elli ve sağlak çocuklar yüzde elli. Ancak sağlak taraf o kadar uzun zamandır yönetimde ki, oran yavaş yavaş yüzde on ve yüzde doksan oldu. Burada bulunanların arasında bile, pek çok kişi solaktır ama sen bunun farkında olmayabilirsin. Sen sağ elle yazıyor, işini sağ elle yapıyor olabilirsin ama çocukluğunda sağlak olmaya zorlanmış olabilirsin. Bu bir hiledir, çünkü bir kez sağlak olduğunda, sol yarımküren çalışmaya başlar. Sol yarımküre mantıktır, sağ yarımküre mantık ötesidir. Onun işleyişi matematiksel değildir - ışıltılar halinde çalışır, sezgiseldir, çok incedir ama akıldışıdır.

Solak azınlık, dünyada en ezilen azınlıktır, zencilerden bile daha fazla, yoksullardan bile daha fazla. Şimdi, bu ayrımı anladığın takdirde, birçok şeyi anlayabilirsin. Burjuvazi ve proletarya: Proletarya daima beynin sağ

yarımküresiyle iş görüyor; yoksul insanlar daha sezgiseldir. İlkel insanlara bak - daha sezgiseldirler. Kişi ne kadar yoksulsa, zihinsel becerileri o kadar azdır. Yoksulluğunun nedeni bu olabilir. Zihinsel becerileri az olduğu için mantık dünyasında rekabet edemez: Dil söz konusu olduğunda, mantık söz konusu olduğunda, hesap söz konusu olduğunda ifade gücü zayıftır; adeta aptaldır. Yoksulluğunun nedeni bu olabilir.

Zengin, beyninin sol yarımküresiyle iş görüyor: Her konuda daha hesabi, aritmetikseldir; kurnaz, akıllı, mantıklı, planlıdır. Zenginliğinin nedeni bu olabilir.

Şimdi proletarya ve burjuvazi, komünist devrimlerle ortadan kalkmaz, hayır, çünkü komünist devrim de aynı tür insanlar tarafından yapılır. Çar Rusya'yı yönetti; bunu beyninin sol yarımküresiyle yaptı. Sonra yerine, yine aynı tipteki Lenin geçti. Lenin'in yerine de daha da aynı tipte olan Stalin geçti. Devrim düzmecedir, çünkü özünde aynı tip insanlar yönetiyor: Yöneten ve yönetilen aynı kalır; yönetilenler sağ yarımküreye göre faaliyet gösterenlerdir. Dolayısıyla dış dünyada ne yaparsan yap gerçekte fark yaratmaz; yüzeyseldir.

Aynısı kadın ve erkekler için de geçerlidir. Kadınlar sağ yarımküre insanlarıdır; erkekler sol yarımküre insanlarıdır. Erkekler yüzyıllardır kadınları idare etti. Şimdi birkaç kadın başkaldırıyor, ama şaşırtıcı olan bunların da aynı tip kadınlar olmaları. Aslında erkek gibiler: mantıklı, tartışmayı seven, Aristotelesçi.

Komünist devrimin Rusya ve Çin'de başarıya ulaşması gibi, bir gün, bir gün bir yerde -belki Amerika'da- kadınların başarıya ulaşması ve erkekleri devirmesi mümkün. Ancak kadınlar başarıya ulaştığında, kadın artık kadın olmayacak; bu gerçekleştiğinde kadınlar sol yarımküreli olacaklar - çünkü savaşmak için kişinin hesabi olması gerekir ve erkeklerle savaşmak için erkekler gibi, kavgacı olmalısın.

Bu saldırganlık dünyanın her yerinde kadınların özgürleşmesinde kendini gösterir. Bu özgürleşme hareketine dahil olan kadınlar çok kavgacı; bütün zarafetlerini, sezgiden gelen her şeyi kaybediyorlar - çünkü erkeklerle savaşman gerekiyorsa, aynı tekniklerle savaşmak zorundasın. Birisiyle savaşmak çok tehlikelidir, çünkü düşmanın gibi olursun.

İnsanlık tarihinin en büyük problemlerinden biri budur. Bir kez birisiyle savaştığında, yavaş yavaş aynı teknikleri, aynı şekilde kullanmak zorundasın. Düşman yenilgiye uğratılabilir, ama o yenildiğinde sen kendi

kendinin düşmanı olursun. Sta-lin bütün çarlardan daha çardı, bütün çarlardan daha sertti. Elbette öyle olmak zorunda: Çarları devirmek için daha çok şiddet kullanan insanlara ihtiyaç var, çarın kendisinden daha çok şiddet kullananlara. Ancak onlar devrimci olurlar, ancak onlar zirveye tırmanırlar. Oraya ulaştıklarında, kendileri de çar olmuşlardır ve toplum aynı şekilde devam eder. Yalnızca yüzeysel şeyler değişir; özde aynı çatışma kalır.

Çatışma, insanın içindedir. Orada çözüme kavuşmadıkça, başka hiçbir yerde çözülemez. Politika senin içinde, zihninin iki tarafının arasında. Çok küçük bir köprü var. Bir kaza sonucu, psikolojik bir bozukluk ya da başka bir şey nedeniyle o köprü yıkılırsa, insan iki kişi haline gelir ve şizofreni veya bölünmüş kişilik hadisesi gerçekleşir. Köprü yıkılırsa -ve köprü çok kırılgandır- o zaman iki kişi olursun, iki kişiymiş gibi davranırsın. Sabah çok sevgi dolu, çok güzelsindir; akşam çok öfkeli, tamamen farklısındır. Ve sabahını hatırlamazsın -nasıl hatırlayacaksın?- başka bir zihin faaliyetteydi ve insan iki kişi olur. Eğer bu köprü, iki zihin iki olarak ortadan kalkıncaya ve bir oluncaya kadar güçlendirilirse; bütünleşme, kristalleşme meydana gelir.

George Gurdjieff varlığın kristalleşmesinin iki zihnin bir olmasından, içteki erkek ve dişinin buluşmasından, yin ve yang'ın buluşmasından, sol ve sağın buluşmasından, mantık ve mantıkdışının buluşmasından, Plato ve Aritoteles'in buluşmasından başka bir şey olmadığını söylerdi.

Yaşam ağacında bu ana çatallanmayı anlayabilirsen, etrafında ve içinde sürüp giden çatışmanın tamamını anlayabilirsin.

Sana bir hikâye anlatayım:

Almanlara göre, Berlin Prusyalı kabalığının ve etkisinin somut örneğiyken, Viyana Avusturyalı cazibesinin ve dikkatsizliğinin özüdür.

Viyana'yı gezerken kaybolan ve yönünü bulmaya çalışan bir Berlinlinin öyküsü var. Bu durumdaki bir Berlinli ne yapmış? Yanından geçen ilk Viyanalının yakasına yapışmış ve "Postane, nerede?" demiş bağırarak.

Şaşıran Viyanalı dikkatli bir şekilde diğerinin yumruğunu çözmüş, yakasını düzeltmiş ve kibarca, "Beyefendi, bana nazik bir şekilde yaklaşıp 'Beyefendi, bir dakikanız varsa ve eğer biliyorsanız, lütfen bana postanenin yerini gösterebilir misiniz?' deseydiniz daha güzel olmaz mıydı?" demiş.

Berlinli bir an şaşkınlık için baktıktan sonra, "Kaybolurum daha iyi!" demiş homurdanarak ve ağır ağır uzaklaşmış.

Aynı Viyanalı o sene daha sonraki bir tarihte Berlin'i geziyormuş ve işe bak ki şimdi postaneyi arama sırası ondaymış. Bir Berlinliye yaklaşarak kibar bir şekilde, "Beyefendi, eğer bir dakikanız varsa ve biliyorsanız, lütfen bana postaneyi gösterebilir misiniz?" demiş.

Berlinli makine gibi hızlı hızlı, "Geriye dön, iki blok ilerle, tam sağ yap, bir blok ilerle, bir sokak geç, tren raylarının üzerinden sola yürü, gazeteciden sonra postane" diye cevap vermiş.

Viyanalı aydınlatılmış olmaktan ziyade sersemlemiş olmasına rağmen, "Binlerce teşekkür ederim iyiliksever beyefendi" diye mırıldanınca, Berlinli ötekinin yakasını öfkeyle yakalamış ve "Teşekkürü boş ver, açıklamaları tekrarla!" diye bağırmış.

Erkek zihin, Berlinli; dişi zihin, Viyanalı... Dişi zihin naziktir, erkek zihin verimlidir. Elbette uzun vadede, eğer sürekli bir kavga varsa, nezaket yenilmeye mahkûmdur. Verimli zihin kazanacaktır, çünkü dünya matematiğin dilinden anlar, sevginin değil. Fakat verimin zarafete üstün geldiğin anda, olağanüstü değerli bir şeyi kaybetmiş olursun, kendi varlığınla bağlantıyı kaybedersin. Son derece verimli olabilirsin ama artık gerçek bir insan olmayacaksın. Bir makine, robot gibi bir şey olacaksın.

Bu yüzden erkek ve kadın arasında sürekli bir çatışma var. Ayrı kalamazlar; tekrar tekrar ilişkiye girmek zorundalar. Ancak birlikte de kalamazlar. Kavga dışarıda değil, kavga senin içinde. Benim anlayışım şu: Sol ve sağ yarımküreler arasındaki iç kavganı çözüme kavuşturmadıkça, asla huzur için âşık olamayacaksın, asla - çünkü içteki kavga dışarı da yansıyacak. İçeride kavga ediyorsan ve kendini sol yarımküreyle, mantığın yarımküresiyle tanımlıyorsan ve sürekli sağ yarımküreye boyun eğdirmeye çabalıyorsan, aynı şeyi âşık olduğun kadına da yapmaya çalışacaksın. Eğer kadın içte sürekli kendi mantığıyla kavga halindeyse, sevdiği adamla da sürekli kavga edecektir.

Bütün ilişkiler -hemen hemen hepsi, istisnalar kaideyi bozmaz, hesaba katılmayabilir- çirkinleşir. Başlangıçta güzeldirler. Başlangıçta gerçeği göstermezsin, başta rol yaparsın. Bir kez ilişki oturduğunda ve sen gevşediğinde, iç çatışman fokurdar ve ilişkine yansımaya başlar - ondan sonra gelsin kavgalar, gelsin birbirine dırdır etmenin, birbirini yok etmenin bin bir yolu. Eşcinselliğin cazip gelmesinin nedeni bu: bir toplum aşırıya gittiğinde - çünkü en azından bir erkeğe âşık bir adam o kadar çatışma içinde değildir. Aşk ilişkisi pek tatmin edici olmayabilir, olağanüstü

mutluluk ve heyecanlı anlar getirmeyebilir ama en azından erkekle kadın arasındaki ilişki kadar çirkin değildir. Çatışma aşırıya kaçtığında kadınlar lezbiyen olur, çünkü en azından iki kadın arasındaki sevgi ilişkisi çatışma açısından o kadar derin değildir. Benzer benzerle buluşur, birbirlerini anlayabilirler.

Evet, anlamak mümkündür ama çekim kaybolur, zıtlık kaybolur. Bedeli de çok büyüktür. Anlamak mümkün ama bütün gerilim, bütün meydan okuma ortadan kalkar. Meydan okumayı tercih ettiğinde, çatışma gelir, çünkü asıl problem senin içinde bir yerdedir. Sen yatışmadığın, dişi ve erkek zihnin arasında derin bir uyuma ulaşmadıkça, sevemeyeceksin.

İnsanlar bana gelir ve bir ilişkiyi nasıl derinleştireceklerini sorarlar. Onlara, “Önce meditasyonda derine in. Kendi içinde çözüme kavuşmadıkça, halihazırda sahip olduğundan daha fazla problem yaratacaksın. İlişkide ilerlediğinde, sorunların katlanarak çoğalacak” diyorum. Sadece izle. Dünya üzerindeki en muhteşem ve en güzel şey sevgidir, ama ondan daha çirkin, daha cehenneme çeviren bir şey bulabilir misin?

Nasrettin Hoca bir keresinde bana, “O uğursuz günü aylardır erteliyorum ama bu sefer gitmek zorundayım” dedi.

“Dişçi mi, yoksa doktor mu?” diye sordum.

“İkisi de değil” dedi, “evleniyorum.”

İnsanlar evlilikten uzak durmaya devam eder, insanlar onu erteler durur. Bir gün ondan kurtulmanın imkânsız olduğunu gördüklerinde, ancak o zaman rahatlarlar.

Sorun nerede? İnsanlar derinden bağlanmaktan neden bu kadar korkuyorlar? Bağlanma derhal korku yaratır; taahhüt derhal korku yaratır - ve modern erkek sevgi değil, seks ister.

Bir kadın bana yalnızca yabancılarla seks istediğini söyledi. Bir trende yolculuk ederken, bir yabancıyla tanıştığında, bu tamam, ama samimi veya tanıdık biriyle bile değil.

“Neden?” diye sordum.

Bildiğin biriyle seks yaptığın zaman, insanın bağlanmaya başladığını söyledi. Bir trende, bir yolculukta, karşılaşırsın, sevişirsin - karşındakinin kim olduğunu, adının ne olduğunu, nereden geldiğini bile bilmezsin. Sen istasyona geldiğinde inersin ve o da uzaklaşır, sonsuza dek unutulur. İz

bırakmaz, sen tümüyle temiz kalırsın. Bu işten tümüyle temiz ve çiziksiz çıkarsın.

Anlayabiliyorum. Modern zihnin bütün sıkıntısı bu. Bütün ilişkiler yavaş yavaş sıradanlaşıyor. İnsanlar her tür taahhütten korkuyorlar, çünkü acı deneyimlerden en azından bir şeyi öğrendiler: Ne zaman ilişkide çok fazla derinleşsen, gerçek patlayıp çıkar ve iç çatışmalarını karşındaki yansıtmaya başlar. O zaman hayat çirkin, korkunç, çekilmez olur.

Bu bir kez oldu: Bir üniversite kampüsünde birkaç arkadaşla oturuyordum. Profesörlerden biri, “Düğünümün meydana geldiği gün...” dedi.

Diğer profesör hemen onun sözünü kesti ve “Kusura bakma ama evlilik, kabul töreni, akşam yemeği gibi olaylar ve o çeşit şeyler gerçekleşir. Ancak felaketler meydana gelir. Farkı görüyor musun? Lütfen ‘Evliliğimin meydana geldiği gün’ veya ‘Düğünümün meydana geldiği gün’ deme” dedi.

Diğeri dil profesörüydü ve elbette haklıydı. Fakat ilk adam, “Evet, çok, pek çok şey.” dedi ve yeniden başladı. “. ve dediğim gibi, evliliğimin meydana geldiği gün, bir felaketti.”

Dışındayken çölde güzel bir vaha gibi görünebilir, ama yaklaştıkça vaha kurumaya ve gözden kaybolmaya başlar. Bir kez içine düştüğünde, bir hapishanedir. Fakat hatırla, esaret ötekinden gelmez, senin içinden gelir.

Sol yarımküre beyin sana hükmettiği sürece, çok başarılı bir hayat yaşayacaksın, o kadar başarılı ki kırkına geldiğinde ülserin olacak, kırk beş civarında en az bir veya iki kez kalp krizi geçirmiş olacaksın, elli civarında neredeyse ölü olacaksın - ama başarılı bir ölü. Büyük bir bilimci olabilirsin ama asla büyük bir varlık olmayacaksın. Yeterince servet edinebilirsin ama değerli her şeyi kaybedeceksin. İskender gibi bütün dünyayı fethedebilirsin ama kendi içsel alanın fethedilmeden kalacak.

Sol yarımküre beyni takip etmenin birçok çekici yanı vardır, dünyevi beyindir. Daha çok nesnelerle ilgilidir: arabalar, evler, para, güç, saygınlık. Bizim Hindistan’da *girhastha,* mal sahibi dediğimiz insanın yönelimi budur.

Sağ yarımküre beyin sannyasin’in; daha çok kendi içsel varlığıyla, kendi saadetiyle ilgili olan ve nesnelere daha az ilgi duyan kişinin yönelimidir. Nesneler kolayca geliyorsa, iyi; gelmiyorsa, o da iyi. Bu insan daha çok

anla ilgilidir, gelecekle fazla işi yoktur; daha çok hayatın şiiriyle ilgilidir, onun aritme-tiğiyle daha az ilgilenir.

Bir hikâye dinledim:

Finkelstein yarışlarda voliyi vurmuştu ve haliyle Muscovitz haset içindeydi.

“Bunu nasıl yaptın, Finkelstein?” diye sordu. “Kolay” dedi Finkelstein, “bir rüyaydı.” “Rüya mı?”

“Evet. Üç ata oynamayı düşündüm ama üçüncü attan emin değildim. Bir gece önce rüyamda bir melek yatağımın başu-cunda durmuş, ‘Talih senden yana, Finkelstein, yedi kere yedi talih senden yana’ diyordu. Uyandığımda yedi kere yedinin kırk sekiz ettiğini fark ettim ve kırk sekiz numaralı at ilahi Düş’tü. Bahsimde ilahi Düş’ü üçüncü at yaptım ve parsayı topladım, tam manasıyla parsayı topladım.”

“Fakat Finkelstein, yedi kere yedi kırk dokuz eder!” dedi Muscovitz.

“Demek sen matematikçisin!” dedi Finkelstein.

Hayatı takip etmenin bir yolu matematiktir, diğer yolu da rüyalar ve hayallerdir. ikisi tamamen farklıdır.

Daha geçen gün birisi sordu: “Hayaletler, periler, bunun gibi şeyler var mı?” Evet, var - sağ yarımküre beyinle hareket edersen var, sol yarımküre beyinle hareket edersen yok. Bütün çocuklar sağ yarımküreyi kullanır: Her yerde hayaletler, periler görürler. Fakat sen konuşur durursun, onları yerlerine oturtur ve “Saçmalama! Aptal. Peri nerede? Hiçbir şey yok, o sadece gölge” dersin. Yavaş yavaş çocuğu, çaresiz çocuğu ikna edersin; onu yavaş yavaş ikna edersin ve sağ yarımküre yöneliminden sol yarımküre yönelimine geçer. Geçmek zorundadır; senin dünyanda yaşamak zorundadır. Rüyalarını unutmak zorundadır, bütün masalları unutmak zorundadır, bütün şiiri unutmak zorundadır - matematiği öğrenmek zorundadır. Elbette matematikte becerikli olur ve yaşamda eli ayağı tutmaz ve felçlidir. Varoluş giderek uzaklaşmaya devam eder ve çocuk pazardaki bir mala dönüşür. Bütün yaşamı yalnızca süprüntüdür, ama elbette dünyanın gözünde değerlidir.

Sannyasin, hayal gücüyle yaşayan, zihninin rüya görme özelliğiyle yaşayan, şiirle yaşayan, yaşamı şiire dönüştüren, düşlerle bakan kişidir. O zaman ağaçlar sana göründüğünden daha yeşil, kuşlar daha güzeldir; o zaman her şey ışıltılı bir nitelik kazanır. Sıradan çakıl taşları elmas olur, sıradan kayalar artık sıradan değildir - hiçbir şey sıradan değildir. Sağ

yarımküreden baktığında, her şey ilahidir, kutsaldır. Din, sağ yarımküreden gelir.

Adamın biri bir kafeteryada arkadaşıyla birlikte çay içiyor-muş. Fincanını incelemiş ve iç geçirerek, “Ah dostum, hayat bir fincan çay gibi” demiş.

Öteki bir an için bunu gözden geçirmiş ve sonra, “Ama neden? Neden yaşam bir fincan çay gibi?” demiş.

“Nereden bileyim? Ben filozof muyum?” demiş birinci adam.

Sağ yarımküre beyin yalnızca gerçeklerle ilgili açıklamalar yapar, sana nedenler veremez. “Neden?” diye sorduğunda, ancak sessiz kalabilir, bundan bir yanıt çıkmaz. Eğer yürüyorsan ve bir nilüfer çiçeği görüp de “Güzel!” dersen ve birisi, “Neden?” diye sorarsa, ne yapacaksın? “Nereden bileyim? Ben filozof muyum?” diyeceksin. Basit bir açıklama, çok basit, kendi içinde tam, bütün. Gerisinde bir mantık yok ve bir sonuç yok; gerçeğin basit bir açıklaması.

Upanişadları oku - gerçeğin sade açıklamalarıdırlar. “Tanrısallık vardır” derler. Nedenini sorma, yoksa, “Biz filozof muyuz? Nereden bilelim? Tanrısallık vardır” diyecekler. Tanrısallığın güzel olduğunu söylerler; tanrısallığın yakın, yüreğinden daha yakın olduğunu söylerler - ama nedenini sorma, onlar filozof değiller.

incillere ve isa’nın açıklamalarına bak: Basitler. “Benim Tanrım cennettir. Ben onun oğluyum, O benim babam. Nedenini sorma” der. Bunu bir mahkemede kanıtlayamayacak, sadece, “Biliyorum” diyecek. Bunun ona kim tarafından söylendiğini, bu gibi şeyleri hangi yetkiyle söylediğini sorduğunda, “Kendi yetkimle. Başka bir yetkili yok” diyecektir. isa gibi bir insan dünyada hareket ettiğinde sorun budur: Akılcı zihin anlayamaz. Çarmıha gerilmesinin başka nedeni yok - sol yarımküre tarafından çarmıha gerildi, çünkü sağ yarımküre insanıydı. iç çatışma yüzünden çarmıha gerildi.

Lao Tzu, “Bütün dünya akıllı görünüyor, bir ben ahmağım. Bütün dünya kesin görünüyor, bir benim kafam şaşkın ve kararsızım” der. Kendisi sağ yarımküreyi kullanan bir insandır.

Sağ yarımküre şiir ve sevginin yarımküresidir. Büyük bir geçiş gerekir ve o geçiş de içsel dönüşümdür. Yoga, sol yarımküre vasıtasıyla; mantık, matematik ve bilimi kullanarak ve ötesine geçmeye çalışarak varlığın birliğine ulaşma çabasıdır. Zen tam tersidir: Amaç aynıdır ama Zen öteye geçmek için sağ yarımküreyi kullanır. ikisi de kullanılabilir, ama Yoga çok

ama çok uzun bir yoldur. Neredeyse gereksiz bir mücadeledir, çünkü mantıktan süper mantığa ulaşmaya çalışıyorsun, daha da zor. Zen daha kolaydır, çünkü mantıksızdan süper mantığa ulaşma çabasıdır. Mantıksızlık neredeyse süper mantık gibidir
- engeller yoktur. Yoga bir duvarın içinden geçmek gibidir. Zen, bir kapıyı açmak gibidir - kapı kapalı da olmayabilir, hafif itersin ve açılır.

Şimdi öykü... Zen hikâyeleri arasından en güzellerden biri. Zen insanları hikâyelerle konuşurlar. Böyle konuşmaları gerekir, çünkü teori ve doktrinler üretemezler, ancak hikâyeler anlatabilirler. Müthiş hikâyecilerdir. isa mesellerle konuşur, Buddha mesellerle konuşur, Sufi mistikleri mesellerle konuşur
- tesadüf değil. Öykü, mesel, fıkra, sağ yarımkürenin yoludur. Mantık, iddia, kanıt, kıyas, sol yarımkürenin yoludur.

Şunu dinle.

Gosa Hayen "İnsanlar bana Zen'in neye benzediğini sorduğunda, onlara bu hikâyeyi anlatırım..." diyordu.

Bu hikâye gerçekten de tanımlamadan Zen'in neye benzediğini anlatır. Gösterir. Bir tanım mümkün değildir, çünkü Zen, en temel niteliği içinde, tanımlanamazdır. Tecrübe edebilirsin ama tanımlayamazsın, yaşayabilirsin ama dil anlatmaya yetmez, gösterebilirsin ama söyleyemezsin. Fakat bir hikâye aracılığıyla nitelik bir parça aktarılabilir. Ve bu hikâye gerçekten de Zen'in niteliğini mükemmel şekilde gösteriyor. Bu sadece bir hareket. Ondan bir tanım çıkarma, etrafında bir felsefe oluşturma. Şimşek gibi olsun - ani bir kavrayış. Bilgini artırmayacak ama sende bir değişikliğe, ani bir sarsıntıya, geştalt'ta (bütünde) bir değişime neden olabilir. Zihnin bir ucundan öteki ucuna savrulabilirsin - ve hikâyenin bütün amacı da bu.

Onun giderek yaşlandığını fark eden bir hırsızın oğlu, babasından emekliye ayrıldıktan sonra aile mesleğini devam ettirebilmesi için kendisine bu işi öğretmesini ister.

Bir hırsızın işi bilimsel bir şey değildir, bir sanattır. Hırsızlar da pekâlâ doğuştan şair olabilir; öğrenemezsin, öğrenmenin faydası olmaz. Öğrenirsen, yakalanırsın - çünkü polis senden fazla bilir, yüzlerce yıllık bilgiyi biriktirdiler. Bir hırsız, doğuştan hırsızdır: Sezgiyle yaşar -bu bir

hünerdir- önsezilerle yaşar. Bir hırsız dişidir; işadamı değildir, kumarbazdır. Neredeyse karşılıksız her şeyi riske atar; bütün işi tehlike ve risktir.

Aynı dindar bir insan gibidir. Zen insanları dindarların da hırsızlar gibi olduğunu söyler: Hakikatin peşinde, onlar da hırsızdır. Mantık veya akıl ya da kabul edilmiş toplum, kültür, uygarlık yoluyla hakikate ulaşmanın hiçbir yolu yoktur. Bir yerde duvarı yıkarlar, arka kapıdan girerler. Eğer gündüz mümkün değilse, karanlıkta girerler. Otobanda kalabalığı takip etmek mümkün değilse, ormanda kendi kişisel yollarını açarlar. Evet, belli bir benzerlik vardır. Hakikate ancak hırsız-san ulaşabilirsin - ateşi çalmayı bilen, hazineyi çalmayı bilen bir sanatçı.

Baba emekliye ayrılacaktı ve oğul talepte bulundu: "Emekli olmadan önce bana işini öğret."

Baba kabul eder ve o gece birlikte bir eve girerler. Büyük bir dolabı açan baba, oğluna gidip giysileri toplamasını söyler. Çocuk içine girer girmez de dolabı kapatır ve sonra bütün evi ayağa kaldıracak gürültüler çıkarır. Sonra da sessizce sıvışır.

Sıradan bir hırsız değil, gerçek bir usta olmalı.

Dolabın içinde kilitli kalan çocuk öfkelenir, dehşete kapılır ve şaşkın bir haldedir.

Elbette, doğal olarak! Nasıl bir öğretim bu? Tehlikeli bir durumun içine atılmıştı. Ancak bilinmeyen bir şeyi öğretmenin tek yolu budur, sağ yarımküre beyne ait bir şeyi öğretmenin tek yolu budur. Sol yarımküre okullarda öğretilebilir: Öğrenmek mümkündür, disiplin mümkündür, aşamalı kurslar mümkündür. Sonra yavaş yavaş, bir dersten ötekine ilerleyerek sanat, bilim ve birçok şeyde usta olursun. Fakat sağ yarımküre için hiçbir okul olamaz: Sezgiseldir; aşamalı değildir, anidir. Bir ışık çakması, karanlık gecede bir şimşek gibidir. Olursa olur, olmazsa olmaz - bu konuda hiçbir şey yapılamaz. En fazla kendini gerçekleşme olasılığının daha fazla olduğu belli bir durumun içinde bırakabilirsin. Bu nedenle yaşlı adamın gerçek bir usta olması gerektiğini söylüyorum.

Dolabın içinde kilitli kalan çocuk öfkelenir, dehşete kapılır ve şaşkın bir haldedir.

Bunlar mantığının içinden geçeceği üç haldir. Benim meditasyon-larımın hepsinde aynı şey sana yapılıyor. Bir dolaba kapatılıyorsun, anahtarı atılıyor, önce çok öfkeleniyorsun. Pek çok sannyasin bana gelir ve bana çok kızdıklarını söylerler. Anlayabiliyorum; bu doğal: Onları eski zihinlerinin işlev gösteremeyeceği durumlara zorluyorum. Öfkenin temel sebebi bu. Basitçe güçsüz hissediyorlar, eski zihinleri işleyemiyor, ondan hiçbir sonuç çıkaramıyorlar: "Ne oluyor?" Zihninin tümüyle işe yaramaz olduğu bir durumu hissettiğinde, bana öfkeleniyorsun, öfkeleniyor ve dehşete kapılıyorsun. Bundan sonra kişi bütün olayı anlar ve öğrendiğin her şey tümüyle yararsız görünür; o zaman da korku gelir.

Şimdi, o dolaptan çıkmanın akla yatkın bir yolu yoktu: Dışarıdan kilitlenmişti, baba gürültü çıkarmıştı ve bütün ev ayaktaydı, insanlar etrafı araştırıyordu ve baba kaçmıştı. Bu dolaptan çıkmanın mantıklı bir yolu var mıdır? Mantık tamamen çöker, akıl işe yaramaz. Ne düşünebilirsin? Zihin birden durur - ve babanın yaptığı da bu, bütün olay bununla ilgili. Oğlunu mantıklı zihnin durduğu bir duruma zorlamaya çalışıyor, çünkü bir hırsızın mantıklı bir zihne ihtiyacı yoktur. Mantıklı bir zihne uyarsa er ya da geç polise yakalanır, Çünkü onlar da aynı mantığı izlerler.

Bu, İkinci Dünya Savaşı'nda oldu...

Adolf Hitler üç yıl boyunca kazanmaya devam etti ve nedeni onun mantığa aykırı olmasıydı. Ona karşı savaşan ülkelerin hepsi, mantıkla savaşıyorlardı. Elbette muhteşem bir savaş bilimine, askeri eğitime, bu gibi şeylere sahiptiler ve "Şimdi, Hitler bu taraftan saldıracak" diyen uzmanları vardı. Aklı yerinde olsaydı Hitler'in yapacağı da buydu, çünkü düşmanın savunmasında en zayıf nokta orasıydı. Düşmana en zayıf olduğu yerden saldırılması gerektiğine hiç şüphe yok, mantıklı olan bu. Bu nedenle Hitler'in en zayıf noktadan saldırmasını bekliyor, en zayıf noktanın etrafında toplanıyorlardı ve Hitler olmadık bir yerden, beklenmedik bir şekilde vuruyordu. Kendi generallerinin tavsiyesini bile dinlemiyordu.

Ona saldıracağı yeri söyleyen bir astrologu vardı. Şimdi, bu daha önce hiç yapılmamış bir şey: Bir savaş astrologlarla yürütülmez. Churchill anladığında, casuslar bu adama karşı kazanamayacaklarını; çünkü Hitler'in tamamen mantıkdışı davrandığını, olayları savaş hakkında hiçbir şey bilmeyen, hiç cephede bulunmamış aptal bir astrologun yönlendirdiğini ve üstelik bunu yıldızlara göre yaptığını rapor ettiklerinde - dünyada devam eden bir savaşın yıldızlarla ne ilgisi var?

Churchill derhal krala bir kraliyet astrologu tayin etti ve kraliyet astrologunu dinlemeye başladılar. O zaman taşlar yerine oturmaya başladı, çünkü şimdi iki aptal öngörülerde bulunuyordu. İşler kolaylaşmıştı.

Bir hırsız Aristoteles'i takip edecek olursa er ya da geç yakalanır, çünkü aynı Aristotelesçi mantığı polis izliyordu.

Daha birkaç gün önce Vedanta güzel bir şey yaptı: Aşram cipiyle kaçtı. Elbette polise haber verilmesi gerekiyordu. Herkes onun Chanda'ya doğru gitmesini bekliyordu, çünkü Chanda'ya gitmek istediğini ve orada daha önce var olan eski bir aşramı -Kailash- yeniden açmak istediğini söylüyordu. Oraya doğru gitmiş olsaydı, polis onu takip etmeyebilirdi ama polis mantıklı düşünüyordu ve "Chanda'ya doğru gideceğini söylediyse, şimdi Chanda'ya gitmeyecektir, çünkü o yolda yakalanmaktan korkacaktır. Oraya gitmiyor" dediler. Dolayısıyla o yolla ilgilenmediler ve tabii ki Vedanta Lonavala'da yakalandı. Mumbai'ye doğru gidiyordu ama polis de aynı mantığı izlemişti.

Mantık yoluyla gidersen, mantık yöntemini izleyen herkes seni herhangi bir yerde yakalayabilir. Bir hırsızın sağının solunun belli olmaması gerekir, mantık mümkün değildir. Mantığa ters davranmak zorundadır, öyle ki kimse onun ne yapacağını tahmin edemesin. Ancak mantıkdışı ancak bütün enerji sağ yarımküre yoluyla hareket ediyorsa mümkündür.

Dolabın içinde kilitli kalan çocuk öfkelenir, dehşete kapılır ve şaşkın bir halde oradan nasıl çıkacağını düşünmeye başlar.

"Nasıl?" mantıklı bir soru, bu nedenle dehşete kapılmıştı, çünkü yolu yoktu, "nasıl" tamamen yetersizdi. Bundan sonra aklına bir fikir geldi. Şimdi, bu bir değişimdir: Sol yarımküre ancak işlev gösteremediği tehlikeli durumlarda son çare olarak sağ yarımküreye söz hakkı verir. Kendisi işlevini yerine getiremediğinde, artık gidecek bir yerinin kalmadığını hissettiğinde, yenilgiye uğradığında, o zaman: "Neden zihnin ezilen, esaret altında tutulan bölümüne bir şans vermeyelim? Ona da bir fırsat verelim. Belki... Hiçbir zararı olmaz!" Aniden.

Sonra aklına bir fikir gelir - kedi gibi ses çıkarır.

Şimdi, bu mantıklı değil. Kedi gibi ses çıkarmak tümüyle saçma bir fikir. Fakat işe yarıyor.

Aile hizmetçilerden birine bir mum alıp dolabı kontrol etmesini söyler. Kapak açıldığında çocuk dışarı fırlar, mumu üfler, şaşkın hizmetçiyi iter ve koşmaya başlar. İnsanlar peşinden koşarlar. Yolun kıyısında bir kuyu gören çocuk, kuyuya büyücek bir taş attıktan sonra karanlıkta gizlenir. Arkasından gelenler kuyunun etrafında toplanır, kendini kuyuya atan hırsızı görmeye çalışırlar.

Bu da mantıklı zihinden gelmiyor, çünkü mantıklı zihnin zamana ihtiyacı vardır. Mantıklı zihin ilerlemek için zamana, düşünmeye, şöyle veya böyle olsun diye tartışmaya, bütün seçeneklere ihtiyaç duyar - ve binlerce seçenek vardır. Düşünmeye zamanının olmadığı bir durumda kaldığında, insanlar peşindeyse, nasıl düşünebilirsin? Bir koltuktan otururken düşünmek iyidir. Kapalı gözlerle felsefe yapabilir, düşünebilir ve bundan yana ya da şunun aleyhinde, artı ve eksileri tartışabilirsin ama insanlar peşindeyken ve hayatın tehlikedeyken düşünmeye zamanın yok - kişi anda yaşar, kişi tümüyle doğal olur.

Taşı atmaya karar vermedi, öyle oldu. O hareket bir hüküm değildi, bunu yapmayı düşünmüyordu, sadece kendini bunu yaparken buldu. Kuyuya bir taş attı ve kendini karanlıkta gizledi. Peşindekiler durdular, hırsızın kendini kuyuya attığını düşünüyorlardı.

Çocuk eve döndüğünde babasına çok öfkelidir ve ona hikâyeyi anlatmaya çalışır. ‘Bana ayrıntıları anlatmaya uğraşma. Burada olduğuna göre, sanatı öğrendin demektir’ der baba.

Ayrıntıları anlatmanın ne manası var? işe yaramazlar. Sezgi söz konusu olduğunda ayrıntılar yararsızdır, çünkü sezgi asla tekrar değildir. Ayrıntılar mantık söz konusu olduğunda anlamlıdır. Bu nedenle mantıklı insanlar aynı şey bir daha olduğu takdirde kontrolü ellerinde tutmak ve ne yapacaklarını bilmek için en ufak ayrıntılara girerler.

Fakat bir hırsızın hayatında aynı durum asla bir kez daha gerçekleşmez. Gerçek hayatta da aynı durum asla bir kez daha gerçekleşmez. Zihninde hükümler varsa, adeta ölü olacaksın, karşılık veriyor olmayacaksın. Yaşamda, tepki değil karşılık gerekir: içinde hükümler olmadan, ani hareket etmek zorundasın. Merkezsiz hareket etmek zorundasın; bilinmeyenden bilinmeyene hareket etmek zorundasın.

insanlar Zen'in ne olduğunu sorduklarında Gosa Hoyen'in söylediği budur. Bu hikâyeyi anlatırdı.

Zen tam olarak hırsızlık gibidir. Bir sanattır, bilim değildir; dişidir, erkek değildir, kavgacı değildir; alıcıdır, iyi planlanmış bir yöntem değildir; kendiliğindenliktir. Teoriler, varsayımlar, doktrinler, kutsal kitaplarla hiçbir ilgisi yoktur - tek bir şeyle ilgilidir ve o da farkındalıktır.

Çocuğun dolabın içinde kaldığı sırada ne oldu? Böyle bir tehlike içindeyken miskinlik edemezsin. Böyle bir tehlike varken bilincin son derece keskinleşir. Böyle olmak zorunda: Yaşam tehlikede, tamamen uyanıksın. insan her an bu şekilde tamamen uyanık olmalı. Tümüyle uyanık olduğunda, bu geçiş gerçekleşir: Enerji sol yarımküreden sağ yarımküreye geçer. Uyanık olduğunda, sezgisel olursun; mesajlar gelir, bilinmeyenden mesajlar, birden bire. Onlara uymayabilirsin ama o zaman çok fazla şeyi gözden kaçıracaksın.

Aslında bilimde büyük keşiflerin hepsi aynı şekilde sağ yarımküreden gelir, soldan değil. Madam Curie'yi duymuş olmalısın, Nobel Ödülü alan tek kadın...

Üç yıldır var gücüyle bir matematik problemi üzerinde çalışıyordu ama çözememişti. Çok çalıştı, değişik yönlerden kanıtlamaya uğraştı ama yolu yoktu.

Bir gece, yorgun, bitkin bir halde uyuya kaldı; uyurken bile problemi çözmeye çalışıyordu. Gece uyandı, yürüdü, cevabı bir kâğıda yazdı, geri döndü ve uyudu.

Sabah cevabı masanın üzerinde buldu. Birinin bunu yaptığına inanamadı! Kimse yapmış olamazdı! Hizmetçi mi? Hizmetçiden böyle bir şey bekleyemezsin, matematik hakkında hiçbir şey bilmiyor. O gece çok uğraştığını ama yapamadığını gayet iyi hatırlıyordu. Ne olmuştu? Sonra hatırlamaya çalıştı, çünkü el yazısı ona aitti. Hatırlamaya çalıştı. ve sonra silik bir hatıra geldi, rüyada gibi masaya yürümüş ve yazmıştı.

Bu cevap nereden gelmişti? Sol yarımküreden olamaz; sol üç yıldır var gücüyle çalışıyordu. Ve kâğıdın üzerinde işlem yoktu, sadece sonuç vardı. Soldan gelseydi, bir işlem olurdu, adım adım giderdi. Fakat bu bir ışık çakması gibiydi - benzer bir şey dolaptaki çocuğun da başına gelmişti. Sol yarımküre, yorgun, bitkin, çaresiz, sağ yarımkürenin yardımına başvurdu.

Mantığının başarısız olduğu böyle bir dönemece geldiği zamanlarda umutsuzluğa kapılma, çaresiz hissetme. Bu anlar hayatına en büyük

lütufları getirebilir, çünkü bunlar solun sağ yarımkürenin istediğini yapmasına izin verdiği anlardır. O zaman dişi taraf, alıcı taraf sana bir fikir verir. Onu izlediğin takdirde, birçok kapı açılacaktır. Fakat onu gözden kaçırman da mümkün; "Amma saçmalık!" diyebilirsin.

Bu çocuk atlayabilirdi, çünkü fikir çok normal, düzgün, mantıklı değildi. Kedi gibi ses çıkar? Ne için? "Neden?" diye sorabilirdi ve o zaman da kaçırmış olurdu. Fakat soramadı, çünkü öyle bir durumdaydı ki başka yol yoktu. "Deneyelim. Bunun nesi yanlış?" diye düşündü. ipucunu kullandı.

Baba haklıydı. "Ayrıntılara girme. Onlar önemli değil. Eve döndün; sanatı öğrendin" dedi.

Bütün sanat zihninin dişi tarafıyla iş görmektir, çünkü dişi bütüne bağlanır ve erkek bütüne bağlanmaz. Erkek kavgacıdır, erkek sürekli mücadele içindedir; dişi sürekli teslimiyet içinde, derin bir güven içindedir. Bu nedenle dişi bedeni bu kadar güzel, bu kadar yuvarlaktır. Derin bir güven ve doğayla derin bir uyum vardır. Kadın derin bir teslimiyet içinde yaşar; erkek sürekli kavga eder, öfkelenir, şunu veya bunu yapar, bir şey kanıtlamaya çalışır, bir yere ulaşmaya çalışır. Kadın mutludur, bir yere ulaşmaya çalışmıyordur.

Kadınlara Ay'a gitmek isteyip istemediklerini sor: Şaşıracaklar. "Ne için? Ne anlamı var? Onca sıkıntı neden? Ev gayet iyi." Kadın Vietnam'da olanlarla, Kore'de olanlarla, israil'de olanlarla ilgilenmez. En fazla mahallede olanlarla ilgilenir, en fazla kimin kime âşık olduğuyla, kimin kiminle kaçtığıyla ilgilenir - politikada değil, dedikodularda. Hemen, şimdi burada olanla daha fazla ilgilidir. Bu ona bir uyum, bir zarafet verir. Erkek sürekli bir şey kanıtlamaya çalışıyor ve kanıtlamak istiyorsan, elbette savaşmak, rekabet etmek ve biriktirmek zorundasın.

Bir keresinde bir kadın Dr. Johnson'ın kendisiyle konuşmasını sağlamaya çalışmış ama doktor kadını pek dikkate almıyor gibi davranmış.

"Neden doktor" demiş kadın cilveli cilveli, "erkeklerin arkadaşlığını kadınlarınkine tercih ettiğinizi sanıyorum."

"Madam" diye cevap vermiş Johnson, "hanımların arkadaşlığına bayılırım. Güzelliklerini severim, hassasiyetlerini severim, şen şakraklıklarını severim ve sessizliklerini severim."

Erkek kadını sessiz olmaya zorluyor, yalnız dışta değil, içte de - dişi tarafı sessiz kalmaya zorluyor. Kendi içinde izle. Eğer dişi taraf bir şey söylüyorsa, derhal üzerine atlar ve "Mantıklı mı? Saçma!" dersin.

İnsanlar bana gelir ve “Yüreğimiz sannyasin olmak istediğimizi söylüyor ama akıl hayır diyor” derler - Dr. Johnson, kadını sessiz tutmaya çalışıyor! Kalp dişidir.

Yaşamında çok şey kaçırırsın, çünkü baş konuşur durur; izin vermez. Baştaki tek nitelik daha açık, kurnaz, tehlikeli, zorba olmasıdır. Zorbalığı yüzünden içte lider oldu ve o iç liderlik erkek için dış liderlik haline geldi. Erkek kadına dış dünyada da hükmetti - zorbalıkla hükmedilen zarafet.

Bir iş için bir okula davet edilmiştim. Okul çocuklarının bir toplantısı vardı ve toplantıda geçit töreni boya göre ayarlanmıştı, en kısadan başlayarak en uzuna kadar. Fakat alayın başını çeken ilk çocuğun düzeni bozduğunu fark ettim. Diğerlerinden bir baş daha uzun görünen sırık gibi bir gençti.

“Neden önde?” diye sordum genç bir kıza. “Okul başkanı falan mı?”

“Hayır” diye fısıldadı, “o çimdikliyor.”

Erkek zihin çimdikler, sorun çıkarır durur. Baş belaları lider olur. Okullarda, akıllı öğretmenlerin hepsi en büyük baş belalarını okul veya sınıf başkanı olarak seçer - baş belaları, suçlular. Bir kez güçlü bir göreve getirildiklerinde, sorun yaratma enerjileri öğretmenin işine yarar. Aynı tipler disiplin oluşturmaya başlarlar.

Dünyadaki politikacıları izle yeter: Bir parti iktidardayken, muhalefet partisi ülkede sorun çıkarır durur. Onlar kanunları ihlal edenler, devrimcilerdir. İktidardaki parti disiplin oluşturmaya devam eder. Bir kez iktidardan düştüklerinde, onlar sorun yaratacaktır. Muhalefet partisi iktidara geldiğinde, onlar disiplin bekçileri haline gelirler. Hepsi baş belasıdır.

Erkek zihni bir sorun yaratma fenomenidir, bu nedenle boyun eğdirir, hükmeder. Fakat özünde, güç sahibi olabilmene rağmen hayatı ıskalarsın - özünde dişi zihin devam eder. Ve sen dişiye başvurmadıkça ve teslim olmadıkça, direncin ve mücadelen teslimiyete dönüşmedikçe, gerçek yaşamın ve onun kutlamasının ne olduğunu bilemeyeceksin.

Bir hikâye dinledim:

Amerikalı bir bilimci, Kopenhag’da Nobel ödüllü büyük fizikçi Niels Bohr’un ofislerini ziyaret ediyormuş ve Bohr’un masasının üzerinde âdet olduğu gibi iyi talihi yakalasın ve etrafa saçılmasına olanak vermesin diye açık ucu yukarı bakacak şekilde duvara çivilenmiş bir at nalı görünce şaşırmış.

Amerikalı sinirli bir kahkaha atarak, “At nalının size şans getireceğini inanmıyorsunuz elbette, değil mi, Profesör Bohr?” demiş. “Her şeyden önce aklı başında bir bilim adamı olarak...”

Bohr kıkırdamış. “Böyle bir şeye inanmıyorum sevgili dostum, hiçbir şekilde. Böyle aptalca saçmalıklara inanma ihtimalim neredeyse hiç yok. Bununla birlikte, sen inan ya da inanma bir at nalının iyi talih getirdiği söylendi.”

Biraz daha derine bak, mantığının hemen altında sezginin tatlı sularının, güvenin tatlı sularının aktığını göreceksin.

Yoga hakikate ulaşırken mantığı kullanmak için bir yöntemdir - hiç şüphesiz çok zor ve en uzun yoldur. Patanjali’yi izlersen, yapmadan gerçekleşebilecek olanı yapmaya çalışıyorsun; hemen şimdi hiçbir çaba olmadan gerçekleşebilecek bir şeyi yapmak için var gücünle uğraşıyorsun. Kendini ayakkabı bağcıklarıyla çekmeye çalışıyorsun - yukarı çekmeye.

Zen kendiliğinden olanın, çabasız çabanın, sezginin yoludur.

Bir Zen ustası, büyük bir şair olan Ikkyu şöyle demiş:

Binlerce kilometre uzaktaki bulutları görebiliyor, çamların kadim müziğini duyabiliyorum.

Zen tümüyle bundan ibarettir. Mantıklı zihinle binlerce kilometre uzaktaki bulutları göremezsin. Mantıklı zihin çok kirli; fikirlerin, teorilerin, doktrinlerin tozuyla çok fazla kaplanmış bir cam gibidir. Fakat sezginin saf camıyla, hiçbir düşünce olmadan, sadece saf farkındalıkla, binlerce kilometre uzaktaki bulutları görebilirsin. Ayna temiz ve açıklık en üst düzeydedir.

Sıradan mantıklı zihinle çamların kadim müziğini duyamazsın. Nasıl duyacaksın? Müzik bir kez gittiğinde, sonsuza dek gider. Fakat sana söyleyeyim, Ikkyu haklı. Çamların kadim müziğini duyabilirsin -ben duydum- ama bir geçiş, tam bir değişim, bir geştalt değişimi gerekir. O zaman yeniden vaaz eden Buddha’yı görebilir, yeniden Buddha’nın konuştuğunu duyabilirsin. Çamların kadim müziğini duyabilirsin, çünkü ölümsüz müziktir, asla kaybolmaz.

Onu duyma yeteneğini kaybettin. Müzik ölümsüzdür. Yeteneğini yeniden kazandığında, birden yine oradadır. Hep oradaydı, sen orada değildin. Şimdi

burada olduğunda, binlerce kilometre uzaktaki bulutları da görebilir, çamların kadim müziğini de duyabilirsin.

Giderek daha fazla sağ yarımküreye geç. Giderek daha dişi, daha sevgi dolu, teslimiyetçi, güvenli ol; bütüne giderek daha yakınlaş. Bir ada olmaya çalışma, kıtanın parçası ol.

Bugünlük bu kadar yeter.

Bölüm 2: Olgunluğun Anlamı

Soru: Bana zihnimin gelişmemiş olduğunu söyledin. Olgun bir zihne sahip olmak ne demek?

Bildiğini zannetmek olgunlaşmamış olmaktır. Bilgiden, hükümden yola çıkarak iş görmek hamlıktır. Bilgisizlikten, hükümsüzlükten, geçmişsizlikten yola çıkarak iş görmek olgunluktur.

Olgunluk kendi bilincine derin güvendir; olgunlaşmamışlık kendi bilincine güvensizliktir. Bilincine güvenmediğinde bilgine güvenirsin ama bilgi bir ikamedir ve bu konuda çok zayıf bir ikamedir.

Bunu anlamaya çalış, bu önemli. Yaşıyorsun, bir sürü şey deneyimledin; okudun, dinledin, düşündün. Şimdi bu sonuçların hepsi orada. Belli bir durum oluştuğunda, iki şekilde hareket edebilirsin. Bütün birikmiş geçmiş yoluyla, ona göre iş görebilirsin -bir merkez üzerinden, sonuçlar yoluyla, bayat ve ölü deneyim yoluyla iş görmekten bahsederken bunu kaste-diyorum- o zaman ne yaparsan yap, yanıtın yanıt değil tepki olacak. Tepkisel olmak olgunlaşmamış olmaktır.

Hemen şimdi, şu anda burada, bilincin yoluyla, farkındalı-ğın yoluyla, bildiğin her şeyi kenara koyarak iş görebilirsen, bilgisizlik yoluyla hareket etmekten bahsettiğimde kastettiğim budur. Bu, masumiyet yoluyla iş görmektir - ve bu olgunluktur.

Bir fıkra okudum:

Bay Smith, oğlu on üçüne girdiğine göre, bir delikanlının hayatta bilmesi gereken şu malum konuları ele almanın önemli olduğunu düşünür. Bir akşam çocuğu çalışma odasına çağırır, kapıyı dikkatli bir şekilde kapatır ve

etkileyici bir ağırbaşlılıkla, “Evlat, seninle hayatın gerçeklerini tartışmak istiyorum” der.

“Tabii ki baba” der çocuk. “Ne bilmek istiyorsun?”

Zihin, öğrenmeye hazır olmadığında olgunlaşmamıştır. Birinden bir şey öğrenmeye ihtiyacın varsa, ego büyük tatmin duyar; ego zaten bildiğini hissettiğinde kendini çok gelişmiş hisseder. Şimdi sorun hayatın sürekli değişmesidir, asla aynı değildir -akmaya devam eder, bir akıştır- ve senin bilgin daima aynıdır. Bilgin yaşamla birlikte gelişmiyor, geçmişte bir yere takıldı kaldı. Bilgi yoluyla tepki verdiğin her seferinde, ana fikri kaçıracaksın, çünkü tam olarak yapılması gereken doğru şey olmayacak. Hayat değişti, ama senin bilgin aynı kalıyor ve sen bu bilgiye dayanarak hareket ediyorsun. Bu da bugüne dünkü bilginle bakıyorsun demektir. Hiçbir zaman canlı olamayacaksın. Ne kadar bilgi yoluyla iş görürsen, o kadar olgunlaşmamış olursun.

Şimdi sana bir paradoks anlatayım: Masum her çocuk olgundur. Olgunluğun yaşla ilgisi yok, çünkü deneyimle hiç ilgisi yok. Olgunluğun cevap verme yeteneğiyle, bakirlikle, masumiyetle ilgisi var. Dolayısıyla *olgun* kelimesini kullandığımda, daha deneyimli olduğunda daha *olgun* olacaksın demiyorum. insanlar kelimeyi kullanırken genelde bunu kastederler. Ben bunu demek istemiyorum. Ne kadar bilgi toplarsan, zihnin o kadar olgunlaşmamış olur. Yetmişine veya seksenine vardığında, tümüyle toy olursun, çünkü vadesi geçmiş bir geçmişten yola çıkarak iş göreceksin.

Küçük bir çocuğu izle: Hiçbir şey bilmeden, hiçbir tecrübesi olmadan, burada ve şimdi faaliyet gösterir. Bu nedenle çocuklar yaşlılardan daha fazla öğrenebilir. Psikologlar, öğrenmeye zorlanmadığı, kendini kontrol altında tutmaya zorlanmadığı takdirde bir çocuğun herhangi bir dili üç ayda öğrenebileceğini söylüyor. Yalnızca dili bilen insanlarla kendi başına bırakıldığında, üç ayda kavrayacak. Fakat eğer onu öğrenmeye zorlarsan, yaklaşık üç yılı bulacak - çünkü ne kadar zorlarsan, o kadar öğrendiği şey üzerinden, dünkü bilgi üzerinden iş görmeye başlar. Kendi başına bırakıldığında özgürce, doğal hareket eder; öğrenme kolayca, kendiliğinden gelir.

Çocuk sekiz yaşına geldiğinde, bütün yaşamı boyunca öğreneceğinin neredeyse yüzde yetmişini öğrenmiştir. Seksen yıl yaşayabilir ama sekiz yaşına geldiğinde yüzde yetmiş öğrenmiştir - daha öğreneceği sadece yüzde

otuz ve öğrenme kapasitesi her gün giderek azalacak. Ne kadar çok bilirse, o kadar az öğrenir. insanlar *olgunluk* kelimesini kullandıklarında, daha fazla bilgiyi kastediyorlar; aynı kelimeyi ben kullandığımda, öğrenme kapasitesini kastediyorum - bilmeyi değil öğrenmeyi. ikisi farklı, tamamen farklıdır, taban tabana zıt şeylerdir.

Bilgi ölü bir şeydir. Öğrenme kapasitesi canlı bir süreçtir: Sen basitçe öğrenmeye yatkın olmaya devam edersin, sadece hazır durursun; sadece açık, almaya hazır durursun. Öğrenmek alıcılıktır. Bilgi seni daha az alıcı yapar, çünkü zaten bildiğini düşünmeye devam edersin: Öğrenecek ne var? Zaten biliyorsan, çok şey kaçırırsın; hiçbir şeyi bilmediğin zaman, hiçbir şeyi atlayamazsın.

ileri yaşında Sokrates, “Şu anda hiçbir şey bilmiyorum!” der. Bu, olgunluktu. En sonunda, “Hiçbir şey bilmiyorum” der.

Yaşam uçsuz bucaksızdır. Bu minicik zihin nasıl bilebilir? En fazla anlık görüntüler yeter; onlar bile çok fazladır. Varoluş olağanüstü büyük ve sınırsız, başlangıçsız ve sonsuzdur - bu küçük bilinç damlası onu nasıl bilebilir? Birkaç anlık görüntü gelse, birkaç kapı açılsa, varoluşla bağlantı kurduğun birkaç dakika olsa bile, o da yeterlidir. Fakat o anlar bilgiye dönüştürülemez. Zihnin bunu yapmaya meyillidir. O zaman gitgide hamlaşır.

Yani birinci mesele öğrenmeye yatkın olmanın gerektiği ve öğrenme kapasitenin asla bilgiyle yüklenmemesinin, asla tozla kaplanmamasının gerektiğidir. Yansıtmayı sürdürebilmesi için öğrenme aynasının temiz ve yeni kalması gerekir.

Zihin iki şekilde işleyebilir. Bir fotoğraf makinesinin filmi gibi çalışabilir: Bir kez çekildiğinde, bittiğinde, film derhal bilgi sahibi olur ve öğrenme kapasitesini kaybeder. Bir kez çekilmiştir ve şimdiden bilir: Artık işe yaramaz, artık daha fazla öğrenemez. Tekrar tekrar çekim yaptığında, giderek daha karışık bir hale gelecektir. Bu nedenle çok şey bilen insanlar daima öğrenmekten korkar, çünkü kafaları karışacaktır. Bu insanlar önceden çekim yapılmış filmlerdir.

Sonra başka bir öğrenme tipi vardır: ayna gibi öğrenmek. Aynayı bin kere kullanmak bir şey değiştirmez: Aynanın önüne geçtiğinde yansımanı görürsün, sen hareket ettiğinde yansıma da hareket eder. Ayna asla biriktirmez. Fotoğraf makinesinin filmi derhal biriktirir; cimridir, sıkı tutar,

yapışır. Fakat ayna sadece yansıtır: Karşısına geçtiğin anda, içindesindir; hareket ettiğinde hareket ettirilirsin.

Olgun kalmanın yolu budur. Her çocuk olgun doğar ve neredeyse bütün insanlar olgunlaşmamış ölür. Bu çok çelişkili gelecek ama böyle. Masumiyetini koruduğunda, olgunluğunu da koruyacaksın.

ikinci şey, olgunlaşmamış zihnin daima önemsiz şeylerle ilgi-lenmesidir. Olgunlaşmamış zihin daima nesnelere ilgi duyar: para, ev, araba, güç, saygınlık - hepsi ıvır zıvır, hepsi saçmalık. Olgun zihin yalnızca varoluşa, varlığa, yaşamın kendisine ilgi duyar. Dolayısıyla sana olgunlaşmamış bir zihnin olduğunu söylediğimde, hâlâ insanlarla değil nesnelerle ilgilenmeni, hâlâ içeriyle değil dışarıyla ilgilenmeni, hâlâ öznellikle değil nesnelerle ilgilenmeni, hâlâ sınırsız olanla değil sınırlı olanla ilgilenmeni kastediyorum.

Sadece zihnini izle, gittiği yerleri, fantezilerini. Yolda değerli bir elmas bulursan ve hemen yanı başında bir gül açmışsa, hangisiyle ilgileneceksin, gülle mi yoksa elmasla mı? Elmasa ilgi gösterirsen gülü göremeyeceksin. Açıkça gülü gözden kaçıracaksın: “Değersiz.” Elmas gözlerini kör edecek. Bütün zihnin elmasa odaklı olacak ve daha canlı olan başka bir elması kaçıracaksın - gülü.

Hindu cennetinde güllerin sıradan güller olmadığı, elmastan yapıldıkları söylenir. Eğer burada güllerin, tam olarak bu yeryüzü üzerinde -cennette değil, burada, şimdi- elmastan yapıldıklarını görebiliyorsan, uzağa gitmeye ne gerek var? Bir gülü nasıl göreceğini bilmek hiçbir şeye benzemez. Gülü görebildiğinde, elması tümüyle unutabilirsin.

Bir gün Nasrettin Hoca bana geldi. Çok endişeliydi ve “Ah, zavallı Bay Jones. Başına gelenleri duydun mu? Merdivenin başında geziniyormuş, tepetaklak aşağı düşmüş, başını çarpmış ve ölmüş” dedi.

“Ölmüş mü?” dedim, şaşırmıştım.

“Ölmüş” diye tekrar etti, üzerine basa basa, “ve gözlüğünü de kırmış!”

Olgunlaşmamış zihin yaşam ve ölüm ve sevgiden çok gözlükle ilgilidir; daha çok nesnelerle, evlerle, arabalarla ilgilidir. Sana olgunlaşmamış bir zihne sahip olduğunu söylediğim zaman, hâlâ değersiz, gereksiz olanla ilgilenmeni kastediyorum. En fazla kullanılabilir, olsa olsa yaşamın bir süsü olabilir, ama yaşamın yerini alamaz, yaşamın yerini dolduramaz, yaşamın kendisi olamaz. Onu yaşamın kendisi haline getiren çok sayıda insan var.

Sefil hayatlar süren birkaç zengin tanıyorum, insan hayal bile edemiyor...

Delhi’de müstakil altı evi olan bir adam tanıyorum, hepsi kiralıktı ve kendisi çocukları ve karısı olmadan karanlık küçük bir odanın içinde yaşıyordu.

Bir keresinde ona, “Yeterince şeye sahipsin. Neden bu karanlık küçük hücrede yaşıyorsun? Neden kendini zorla bu hapishaneye soktun? Neyin kefaretini ödüyorsun?” diye sordum.

“Hiçbir şeyin. Hep bu şekilde yaşadım ve gayet güzel. Hem insanlar o altı evde yaşıyorlar” dedi.

O evlere sadece kira toplamaya gidiyor.

“Neden hiç evlenmedin?” diye sordum.

“Ben yoksul bir adamım ve kadınlar da çok masraflı. Buna gücüm yetmedi” dedi.

Bu adamla karşılaşsan, altı koca evinin olduğunu ve bir sürü para kazandığını anlamazsın. Bu adama ne oldu? Parayla kendisinden daha fazla ilgili; parayla sevgiden daha fazla ilgili; paranın getirdiği güçle daha fazla ilgili - ama asla hiçbir şeyi hiç kimseyle paylaşmamış.

Bu insanlar az değil, onlardan çok var. Ve herkesin içinde böyle bir eğilim var. insanlar bunu mantıklı hale getirmeye devam ediyorlar. Bu adam çok akıllı. “Bu cimrilik değil. Lütfen beni yanlış anlama, ben sade bir hayat sürüyorum. Dindar bir insanım ve sade bir hayat güzeldir” diyor.

Nesnelerle çok fazla ilgiliysen, olgunlaşmamışsındır. Dikkatini kaydır. Giderek kendinden çok insanlarla ilgilen.

Burada bir *sannyasin* var. Hep parasız insanlara âşık oluyor ve kendisi inanılmaz zengin.

Daha birkaç gün önce geldi ve “Osho, neden parasız, sokakta yaşamasına ramak kalmış insanlara âşık olup duruyorum?” diye sordu.

Neden böyle olduğunu biliyorum: Parasız birisiyle, kendi parası için endişelenmesine gerek yok - ve bu insanlara yiyecekle, küçük şeylerle yardım ettiğini düşünüyor. Aslında hiç âşık olmadı. Paraya o kadar âşık ki insanlara âşık olamaz. Aslında para için bu insanları satın alıyor; hiçbir maliyetleri yok, hiçbir tehlikeleri yok. Ve onlar da mecbur hissediyorlar, çünkü kadın yiyecek, giyecek ve barınak veriyor; mecbur hissettikleri için onu seviyormuş gibi yapıyorlar ve o da âşık olmuş gibi yapmaya devam ediyor. Parayı korumanın bir yolu bu ve kapalı, cimri olmayı sürdürmenin bir yolu.

Ve acı çekiyor, kederleniyor ama asıl meseleyi göremiyor. Paylaşmayı öğrenmesi gerekiyor. Paylaşmayı biliyorsan, olgunsundur. Paylaşmayı bilmiyorsan, olgunlaşmamışsın.

Ve bu paylaşma her seviyede, her yönde, her boyutta devam eder. Sahip olduğun ne varsa, paylaşırsın. Bu, anlaşılması gereken en temel şeylerden biridir: Bir şeyi ne kadar paylaşırsan, senin içinde o kadar çoğalır. Sahip olduğun her neyse, onu paylaştığında büyüyecektir; ona yapışırsan, paylaşmaktan, dostluktan, sevgiden korkarsan, küçülecektir. Yaşam tek bir kural bilir ve o kural da genişleme, paylaşmadır.

Doğaya bak. Doğa tam bir mirasyedidir. Bir çiçek gerektiğinde, bin tane çiçek açar. Bir kadın veya bir erkekle seviştiğinde, her orgazmda milyonlarca hücre serbest kalır. Bir tanesi yeterli olurdu, çünkü en fazla bir çocuğa gebe kalınabilir, ama milyonlarca hücre salınır. Bir erkek bütün dünya nüfusunu oluşturabilir - sadece bir erkek! Sıradan bir erkek hayatı boyunca en az dört bin kez cinsel ilişkiye girer -sıradan bir erkek- ve her seferinde milyonlarca hücre serbest kalır. Bütün dünya, şu anda mevcut nüfusun tamamı, bir erkek tarafından meydana getirilebilir. Batı'da o erkek sadece iyi veya üç çocuğun, Doğu'da on iki, on dört, on beş çocuğun babası olacaktır - hepsi bu. On beş kişiye hamile kalmak için milyonlarca hücre salınıyor.

Doğa savurgandır. Bir tek çiçeğin gerektiği yerde milyonlar-casını üretir. Bir ağaç... Şu *gulmohar* ağacına bak - milyonlarca tohum hazır. Hepsi yere düşecek ve birkaç tanesi -bir, iki, dört, beş, on, yirmi, yüz- ağaç olabilir. Neden bu kadar çok tohum? Varoluş cimri değildir. Bir tane istersin, milyonlarca verir. Sadece iste! isa, "Çal ve bütün kapılar sana açılacak, iste ve verilecek" demiş. Unutma, bir tane istersen, milyonlarcası verilecek.

Cimri davrandığın anda hayatın temel olgusuna kapanırsın: genişleme, paylaşma. Nesnelere tutunmaya başladığın anda hedefi kaçırmışsındır; kaçırdın, çünkü nesneler hedef değildir; hedef sensin, en içteki varlığın - güzel bir ev değil güzel bir sen, çok para değil zengin bir sen, bir sürü nesne değil milyonlarca şeye hazır açık bir varlık.

Sana olgunlaşmamış olduğunu söylediğimde, nesnelerle çok fazla ilgili olmandan bahsediyorum; hayatın nesnelerden değil bilinçten, varlıklardan ibaret olduğunu henüz öğrenmemişsin. Nesneler kullanmak içindir. Gereklidirler ama onlara göre yaşamaya başlama. insan yalnız ekmekle

yaşayamaz: Bir kez sadece parayla, yalnız nesnelerle yaşadığında, çoktan öldün demektir.

Üçüncü şey: Olgunluk daima doğaldır; planlamaz, tekrarlar yapmaz. insanlar bana gelir.

Daha geçen gece birisi buradaydı. “Seni görmeye gelirken bir sürü soru hazırlıyorum, ama buraya geldiğimde unutuyorum. Bana ne yapıyorsun?” dedi.

Ben hiçbir şey yapmıyorum! Yapan sensin. Bir şey hazırladığın anda, zaten onun suni olduğunu söylüyorsun. Asıl olanın hazırlanması gerekmez. Hayatta tekrarlar gerekli değildir, onlar bir tiyatro oyununda gereklidirler. Bir tiyatro oyunu düzmece bir şeydir. Sorularını hazırlıyorsan, o sorular sana ait değil demektir.

Susadıysan ve bana geldiysen, susadığını unutacak mısın yoksa susuzluğunun giderilmesini mi isteyeceksin? Nasıl unutursun? Aslında, bir nehir kıyısına geldiğinde susuzluğun daha da yakıcı hale gelecektir, çünkü suyun aktığını gördüğün ve çağıltısını duyduğun anda bastırdığın her şey derhal fokurda-yacak, karşılık verecek. Bütün varlığın, “Susadım!” diyecek. Susamışsan, unutmazsın.

Fakat sen soruları hazırlıyorsun. Kendini nehre gitmeye ve “Çok susadım” demeye hazırlıyorsun. Hazırlanmanın ne anlamı var? Susamışsan, susamışsındır. Susamadıysan, nehre vardığında bunu unutacaksın.

Sana olgunlaşmamış olduğunu söylediğimde sorularını hazırlamanı kastediyorum. O sorular zihin işi, yüreğinden gelmiyorlar. Seninle ilgileri yok, senin içinde kökleri yok.

Bu, George Bernard Shaw’un yaşadığı bir olaya benziyor; bir keresinde oyunlarından birinin açılışında oyunun sonunda izleyicilerden yükselen alkışları kabul etmek için apaçık bir nezaketle bir adım öne çıkar.

Bununla birlikte alkışların bir ara durulmasını fırsat bilen muhalif birisi gür bir sesle, “Shaw, oyunun berbat!” diye bağırır.

Kısa bir süre büyük bir sessizlik olur, ama Shaw hiç istifini bozmadan sahneden bağırır: “Dostum, sana tamamen katılıyorum, ama büyük çoğunluk karşısında.” burada eliyle seyircileri işaret eder “. biz ikimiz kim oluyoruz?”

Ve alkışlar daha da güçlü bir şekilde yeniden yükselir.

Böyle bir şeyi hazırlayamazsın. imkânsız. Hazırlıksız bir cevap, güzelliği de burada. Böyle şeyler için hazırlanamazsın.

Hayat sürekli bir şeydir: Ya derhal harekete geçersin ya da kaçırırsın. Sonrasında bin tane cevap bulacaksın -şöyle diyebilirdin, böyle diyebilirdin- ama artık faydası yoktur.

Mark Twain karısıyla birlikte az önce güzel bir konuşma yaptığı konferans salonundan evine dönüyormuş. Karısı orada değildi, yalnızca onu almak için oraya gelmişti.

Yolda, “Konuşma nasıldı?” diye sormuş.

“Hangisi?” demiş Mark Twain. “Hazırladığım mı, orada yaptığım mı, yoksa şimdi keşke yapsaydım diye düşündüğüm konuşma mı? Hangisi?”

Hazırlanırsan böyle olur. Bilinçli, uyanık, farkında ol ve doğallığınla hareket et. Yalnız başkaları şaşırmayacak, sen kendin de şaşıracaksın.

Şaşırma kapasitesini koruyan bir zihne olgun derim. Sürekli başkalarına, kendisine, her şeye şaşırmaya devam eden bir zihin olgundur. Yaşam sürekli bir şaşkınlıktır: Bunun için hazır planları, hazır yanıtları yoktur. Ne olacağını asla bilmez, her an bilinmeyene doğru ilerler. Hiçbir zaman kendi önüne geçmez, hiçbir zaman kendi gerisine düşmez. Nerede olursa olsun, tamamen kendisi kalır.

Son ve en temel şey: Sana olgunlaşmamış bir zihnin olduğunu söylediğimde, temelde bir zihne sahip olduğunu söylüyorum. Aslında zihin olgunlaşmamıştır. Ancak zihinsizlik olgunluktur.

Olgunluğun zihinle hiç ilgisi yok, çünkü zihin bildiğin her şey demektir. Zihin deneyimlerin demektir; zihin geçmişin, tekrarların, hazırlıkların demektir. *Zihin* kelimesiyle kastedilen bütün bu şeylerdir. Zihin kendi başına bir şey değildir; bütün birikim, bütün ıvır zıvır, ölü geçmişinin bütün yığıntısıdır.

“Olgun ol” dediğimde, zihinsiz olmayı kastediyorum. Hazırlıksız hareket edersen, zihinsizlikten hareket edeceksin. Öğrenme yeteneğini koruyabildiğin takdirde, tekrar tekrar ve tekrar bir zihinsizlik olabileceksin; zihin asla birikim olmayacak. Uyanık ve hazırlıksız kalmayı becerebiliyorsan, yaşama ve kendine şaşırabiliyorsan, yavaş yavaş en içteki yaşamla, yaşamın özüyle daha fazla ilgilenir hale geleceksin. Bir insanı gördüğünde sadece beden görmeyeceksin; bakışın delici olacak, bakışın röntgen gibi olacak. O insanı, oradaki bilinci, öteki insanın içsel ışığını yakalayacak. Beden yalnızca bir ikametgahtır: Şahısla karşılaşacaksın, elini

sıkacaksın, ama yalnızca el değil - o kişiyi sarsacaksın, o insanla buluşacaksın.

Ve kendi yaşamında, yavaş yavaş bedenin yalnızca dıştaki bir kılıf olduğunu fark edeceksin: O kılıfa özen göstermek zorundasın, ihmal edilmemesi gerekir, değerlidir, ama sonuç değildir. Ve sen efendisin, hizmetkâr değil. Yavaş yavaş, daha içerilere nüfuz ettikçe, zihnin de içteki bir kılıf olduğunu, bedenden daha değerli ama senden daha değerli olmadığını göreceksin. *Sen* en yüksek değer olarak kalırsın.

Üstün değerini bir kez öğrendiğinde, olgunlaşırsın. Üstün değerini bir kez öğrendin mi, her şeyin üstün değerini öğrenirsin. Bütün canlılar buddha'dır. Kimse bundan daha aşağı değildir; ve yaşamın bütünü ilahidir. Hep kutsal toprak üzerinde yürüyorsun.

Söylendiğine göre Musa Tanrısıyla buluşmak için dağa çıktığında, çalılar ateş alır ve çalılığın gerisinden, "Dur! Ayakkabılarını çıkar. Bu kutsal toprak" dendiğini duyar. Bu hep hoşuma gitmiştir, hep sevmişimdir. Fakat toprağın tamamı kutsal topraktır ve bütün çalılıklar tanrısallıkla alev alevdir. Bunu hâlâ görmediysen, çok şey kaçırmışsın. Bir daha bak: Bütün çalılar tanrısallıkla yanmaktadır ve her çalıdan, "Dur ve ayakkabılarını çıkar. Kutsal toprağın üzerinde yürüyorsun" buyruğu gelir.

Bütün toprak, bütün yeryüzü, bütün varoluş kutsaldır. Bir kez o duygunun içine girdiğinde, senin olgun olduğunu söyleyeceğim, daha önce değil. Olgun bir zihin dindar bir zihindir.

Soru: Neden köstebek yuvalarını dağ yapıyorum?

Çünkü ego köstebek yuvasında iyi, huzurlu hissetmez; dağ ister. Mutsuzluk getirse bile köstebek yuvası olmamalı, bir Everest olmalıdır. Sefalet olsa bile, ego sıradan bir sefalet istemez, olağanüstü bir sefillik ister.

Bernard Shaw'un, "Cennette birinci olmayacaksam, cehenneme gitmek isterim - ama birinci olmak istiyorum" dediği söylenir.

Hıristiyanlıkta tek bir cehennem var ve Bernard Shaw Hindistan'da bizim yedi cehennem kavramına sahip olduğumuzu bilmiyordu. Hindu cehennemlerini duymuş olsaydı, yedincisini seçerdi, çünkü beşincisinde küçük düştüğünü hissederdi: Başkaları onun çok önünde, yedincide. Gerçek

günahkârlar, büyük günahkârlar yedincide! Şu ya da bu şekilde insan birinci olmak istiyor. Bu nedenle köstebek yuvalarını dağ yapmaya devam ediyor.

Hastalık hastası bir kadın ölmüş. Bütün kasaba rahat bir nefes almış, bütün tıp camiası rahat bir soluk almış, çünkü sürekli, her yerde insanların başına dert oluyormuş. Ailesi, doktorlar, tıp adamları - herkesin başına bela olmuş ve kimse çare bulamamış. Kadın, çektiği hastalığın ne olduğu hakkında kimsenin bir şey bilmemesi fikrinden hoşlanıyormuş - olağandışı bir hastalık. Aslında hastalık yoktu.

Sonra ölmüş ve kasaba âdeta bayram etmiş. Ancak vasiyetini açtıklarında, içinde isteğinin kesin olarak yerine getirilmesini vasiyet ettiği yazılıymış. İsteği mezar taşının üzerine şunun yazılmasıymış: “Artık hasta olduğuma inanıyor musunuz?”

Bu yolla bütün kasabayı yeniden usandıracaktı.

İnsanlar hiç yoktan büyük problemler yaratmaya devam eder durur. Binlerce insanla sorunları hakkında konuştum ve henüz gerçek bir problemle karşılaşmadım. Bütün problemler sahte. Onları yaratıyorsun, çünkü sorun olmadığında boşlukta hissediyorsun. O zaman yapacak hiçbir şey yok, kavga edecek hiçbir şey, gidecek hiçbir yer yok.

İnsanlar bir gurudan ötekine, bir üstattan ötekine, bir psi-kanalistten ötekine, bir destek grubundan ötekine dolaşıyor duruyorlar, çünkü eğer gitmezlerse boş hissedecek ve aniden hayatın anlamsız olduğunu hissedecekler. Yaşamın büyük bir iş olduğunu ve çok mücadele etmek gerektiğini hissedebilmek için sorunları sen yaratıyorsun.

Unutma, ego ancak mücadele ettiği zaman, kavga ettiği zaman var olabilir. Sana, “Üç sinek öldür, aydınlanacaksın” desem, bana inanmayacaksın. “Üç sinek mi? Bunda pek bir şey yok. Üstelik aydınlanacak mıyım? Bu pek mümkün görünmüyor?” diyeceksin. Yedi yüz aslan öldürmeni söylersem, elbette bu çok daha mümkün görünüyor!

Sorun ne kadar büyükse, meydan okuma da o kadar büyüktür - ve meydan okuma karşısında ego ayağa kalkar, gözü yükseklerdedir. Sorunları sen yaratıyorsun, sorun yok.

Şimdi müsaadenle, köstebek yuvası da yok. O da senin marifetin. “Evet, dağlar olmayabilir ama ya köstebek yuvaları...?” diyorsun. Hayır, köstebek yuvaları bile yok, onlar da senin eserin. Önce hiç yoktan köstebek yuvası yaratıyor, sonra da o köstebek yuvalarından dağlar yapıyorsun. Rahipler, psi-kanalistler ve gurular memnun, çünkü onların ticareti senin sayende

yürüyor. Sen yok yere köstebek yuvası yaratmasan ve o köstebek yuvalarını dağ yapmasan, sana yardım eden guruların ne anlamı olacak? Önce yardım edilmesi gereken bir durumun içinde olman gerekiyor.

Gerçek ustalar başka bir şey söylüyor. Şöyle diyorlar: “Lütfen yaptığın şeye, yaptığın saçmalığa bak. Önce problem çıkarıyor, sonra da çözüm aramaya başlıyorsun. Yalnızca problem çıkarma nedenini izle. Çözüm tam olarak en başında, sorunu yarattığın noktada: Sorun çıkarma!” Ancak bu sana cazip gelmeyecek, çünkü o zaman birden açıkça kendi kendine kalıyorsun. Yapacak bir şey yok mu? Aydınlanma yok mu? Satori? *Samadhi?* Ve derin bir huzursuzluk, boşluk içinde kendini ne olursa doldurmaya çalışıyorsun.

Hiçbir sorunun yok. Sadece bu kadarının anlaşılması şart. Tam şu anda bütün sorunları bırakabilirsin, çünkü onlar senin eserin. Sorunlarına başka bir açıdan bak ve ne kadar derin bakarsan, o kadar küçük görünecekler. Onlara bakmaya devam ettiğinde yavaş yavaş kaybolmaya başlayacaklar. Bakmayı sürdür, aniden boşluk olduğunu göreceksin - güzel bir boşluk etrafını kuşatır. Yapacak hiçbir şey yok, olacak hiçbir şey yok, çünkü sen zaten o’sun.

Aydınlanma ulaşılması gereken bir şey değildir, sadece yaşanması gerekir. Aydınlanmaya ulaştığımı söylediğimde, basitçe bir gün onu yaşamaya karar verdiğimi söylüyorum: Yetti artık! O zamandan beri onu yaşadım. Bu, artık sorun çıkarmakla ilgilenmemek yönünde bir karardır, o kadar. Artık bütün o sorun çıkarma ve çözüm bulma saçmalığını bitirme yönünde bir karardır.

Kendinle oynadığın bir oyundur: Sen kendin saklanıyorsun ve sen kendin arıyorsun. İki taraf da sensin - ve bunu biliyorsun! Bu nedenle bunu söylediğimde gülümsüyorsun, gülüyorsun. Komik bir şey söylemiyorum; sen anlıyorsun. Kendine gülüyorsun. Kendini gülerken izle, kendi gülümsemene bir bak. Anlarsın. Böyle olması gerekiyor, çünkü bu senin kendi oyunun: Saklanıyor ve kendini arayabilmek ve bulabilmek için kendini bekliyorsun. Hemen şimdi kendini bulabilirsin, çünkü saklanan sensin.

Zen ustaları bu yüzden vurur. Ne zaman biri gelip “Buddha olmak istiyorum” dese, usta çok öfkelenir, çünkü adam saçma bir şey istiyor - adam bir buddha. Buddha bana gelse ve nasıl buddha olunacağını sorsa, ne

yapmam beklenir? Kafasına vuracağım: “Kimi kandırdığını zannediyorsun? Sen bir buddha’sın.”

Kendine gereksiz dert çıkarma. Bir sorunu nasıl giderek daha daha büyüttüğünü, onu nasıl çevirdiğini ve çarkın giderek daha da hızlı dönmesine nasıl yardım ettiğini izlediğinde, anlayış dank edecek. O zaman birden mutsuzluğunun üzerindesin ve bütün dünyanın anlayışına ihtiyacın var.

Marga adında bir sannyasin bana mektup yazmış. “Osho, çok üzülüyorum, çünkü konuşurken ben hariç herkese bakıyorsun” demiş. Ben kimseye bakmıyorum, ama gözlerim var, mecburen bir yerlere bakmaları gerekiyor. Ben birisine baktığımdan değil; kimseye bakmıyorum. Gözlerime bakarsan, boş olduklarını görebilirsin, ifadesizler. Fakat eğer sen içlerinde yansımanı bulmaya çalışıyorsan ve bulamıyorsan, derin bir üzüntü duyuyorsun.

işte yeni bir sorun, şimdi ego incindi. Senin dışında herkese bakıyorum! Kendini nasıl istisna haline getirdiğini izle; sıra dışı oldun: Ben herkese bakıyorum, sıradan çoğunluğa, sen hariç. Benzersiz oldun. Eğer Marga’ya bakarsam -ki bunu yapmayacağım; ondan mektup aldığım için ona asla bakmayacağım- ona bakarsam, o zaman da ego başka bir tribe girer: Sadece ona bakıyorum. O zaman bu da soruna yol açar!

Sen büyük bir sorun yaratıcısın. Sadece bunu anladığında, birden problemler yok olur. Gayet iyi durumdasın. Mükemmel olarak doğdun - bütün mesaj bu. Mükemmel doğarsın, mükemmellik en içteki tabiatındır. Tek yapman gereken onu yaşamak. Karar ver ve onu yaşa.

Oyundan daha bıkmadıysan, devam edebilirsin, ama nedenini sorma - biliyorsun. “Neden” basit: Ego boşlukta var olamaz, savaşacak bir şey ister. Hayalinde yarattığın bir hayalet bile iş görür, ama birisiyle savaşman gerekir. Ego ancak çatışma içinde var olur. Ego bir varlık değildir, bir gerilimdir. Çatışmanın olduğu yerde gerilim doğar ve ego var olur; çatışma olmadığında gerilim kaybolur ve ego da yok olur. Ego bir yaratık değildir, bir gerilimdir.

Elbette kimse küçük gerilimler istemez, herkes büyük gerilimler ister. Kendi sorunların yetmiyorsa, insanlığı, geleceği, dünyayı düşünmeye başlarsın; sosyalizm, komünizm ve bütün o tip saçmalıklar. Bütün dünya senin tavsiyene bakıyormuş gibi düşünmeye başlarsın. O zaman, “israil’de ne olacak? Afrika’da ne olacak?” diye düşünürsün. Tavsiye verir durursun ve sorun çıkarırsın.

insanlar çok heyecanlanır, uyuyamazlar, çünkü sürmekte olan bir savaş vardır. Çok heyecanlanırlar. Kendi hayatları o kadar sıradan ki, sıra dışılığa başka bir kaynak üzerinden ulaşmaları gerekecek. Ulus zor durumdadır, dolayısıyla ulusla özdeşleşirler. Kültür zor durumdadır, toplum zor durumdadır - şimdi büyük sorunlar var ve sen özdeşleşirsin. Sen bir Hindu'sun ve Hindu kültürü zor durumdadır; Hıristiyan'sın ve kilise zor durumdadır. Bütün dünya tehlikede - şimdi sen sorunun vasıtasıyla büyük olursun.

Egonun bazı sorunlara ihtiyacı vardır. Bunu anlarsan, o anlayış içinde, dağlar yeniden köstebek yuvalarına dönüşür ve köstebek yuvaları da yok olur. Birden boşluk olur, her tarafta saf boşluk. Aydınlanma bundan ibarettir: sorun olmadığına dair derin bir anlayış.

O zaman, çözülmesi gereken bir sorun yoksa ne yapacaksın? Vakit kaybetmeden yaşamaya başlayacaksın. Yemek yiyeceksin, uyuyacaksın, seveceksin, çene çalacaksın, şarkı söyleyeceksin, dans edeceksin - yapacak başka ne var? Bir tanrı oldun, yaşamaya başladın.

Eğer bir Tanrı varsa, bir şey kesin: Hiçbir sorunu olmamalı. Bu kadarı kesin. O zaman zamanını nasıl geçirecek? Sorun yok, danışılması gereken psikiyatr yok, gidilecek ve teslim olunacak gurular yok. Tanrı ne yapıyor? Çıldırıyor, fırıl fırıl dönüyor olmalı. Ne yapacak? Hayır, yaşıyor; yaşamı tümüyle hayat dolu. Yemek yiyor, uyuyor, dans ediyor, bir aşk macerası yaşıyor olmalı - ama sorunsuz.

Şu anda yaşamaya başla; ne kadar yaşarsan o kadar az sorun olduğunu göreceksin, çünkü şimdi boşluk yaşamanın içinde çiçek açıyor, gerek yok. Yaşamadığın zaman, aynı enerji bozulur. Bir çiçeğe dönüşecek olan aynı enerji tıkanır. Açmasına izin verilmediğinde, yürekte bir dikene dönüşür; aynı enerjidir.

Küçük bir çocuğu köşede oturmaya zorla ve ona tamamen hareketsiz durmasını, kıpırdamamasını söyle. Olanları izle. Daha birkaç dakika önce gayet rahattı, akıcıydı; şimdi yüzü kızaracak çünkü kendini zorlaması, tutması gerekecek. Bütün vücudu kaskatı olacak; bir yerden kımıldamaya çalışacak ve kendi içinden dışarı atlamak isteyecek. Enerjiyi sıkıştırdın: Şimdi hiçbir amacı, hiçbir anlamı, hareket edecek alan, çiçek açacak hiçbir yer yok; tıkandı, dondu, katılaştı. Çocuk kısa bir ölüm, geçici bir ölüm yaşıyor. Şimdi eğer çocuğun tekrar koşmasına, bahçede dolanmasına ve oynamasına izin vermezsen, sorun çıkarmaya başlayacak. Hayal kuracak:

Zihninde sorunlar yaratacak ve o sorunlarla savaşmaya başlayacak. Büyük bir köpek görecek ve korkacak ya da bir hayalet görecek ve onunla mücadele etmesi, ondan kaçması gerekecek. Şimdi sorun yaratıyor. Daha birkaç dakika önce her yerde, her yönde akan enerji tıkandı ve bozuluyor.

İnsanlar biraz daha dans edebilirse, biraz daha şarkı söy-leyebilirse, biraz daha delirebilirse, enerjileri daha akıcı hale gelecek ve sorunları yavaş yavaş ortadan kalkacak. Bu nedenle dans konusunda bu kadar ısrar ediyorum. Orgazm olana kadar dans et! Bütün enerji dans olsun ve birden kafanın olmadığını göreceksin: Baştaki tıkalı enerji etrafta hareket ediyor, güzel figürler, hareketler yapıyor. Dans ederken bedeninin katı bir şey olmaktan çıktığı bir an gelir; esnekleşir, akışkanlaşır. Dans ederken çeperinin artık o kadar açık olmadığı bir an gelir; erir ve kozmosa karışırsın, sınırlar karışır.

Bir dansçıyı izle: Bir enerji olgusu haline geldiğini, artık sabit bir biçiminin, bir çerçevesinin olmadığını göreceksin. Çerçevesinin dışına, biçiminin dışına taşıyor ve daha canlı, giderek daha hayat dolu oluyor. Fakat ancak sen kendin dans edersen gerçekte neler olduğunu öğreneceksin: İçteki kafa kaybolur, yeniden çocuk olursun. O zaman sorun yaratmazsın.

Yaşa, dans et, yemek ye, uyu - her şeyi mümkün olduğunca tam yap. Ve tekrar tekrar hatırla: Ne zaman kendini sorun yaratırken yakalarsan, derhal sıvış. Bir kez sorunun içine girdin mi, o zaman bir çözüm gerekecek. Ve bir çözüm bulsan bile, o çözümden de yeniden bin bir tane sorun çıkacak. Bir kez ilk adımı kaçırdın mı, tuzağın içindesin. Ne zaman bir problemin içine girdiğini görürsen, kendini yakala, koş, sıçra, dans et, ama problemin içine girme. Sorunu yaratan enerjinin akışkan olması, donmaması, erimesi, kozmosa geri dönmesi için derhal bir şey yap.

İlkel insanların fazla sorunu yoktur. Hindistan'da hiç rüya görmediklerini söyleyen ilkel kabilelerle karşılaştım. Freud bunun mümkün olduğuna inanamazdı. Rüya görmüyorlar ve eğer birisi bir rüya görecek olursa -çok ender bir olay- bütün köy oruç tutuyor, Tanrı'ya dua ediyor. Bir şey ters gitti, yanlış bir şey oldu - bir adam rüya gördü.

Bu insanların kabilelerinde asla olmuyor, çünkü o kadar dolu yaşıyorlar ki kafada uykuda tamamlanması gereken hiçbir şey kalmıyor. Yarım bıraktığın her şeyin rüyalarında tamamlanması gerekir; yaşamadığın her şey kalıntı bırakır ve kendini zihinde tamamlar. Rüya budur.

Bütün gün düşünüp duruyorsun. Düşünmek basitçe yaşamak için kullandığından daha fazla enerjiye sahip olduğunu, sözde yaşamsal ihtiyaçlarından daha fazla enerjiye sahip olduğunu gösterir. Gerçek hayatı kaçırıyorsun. Daha fazla enerji kullan, o zaman yeni enerjiler akıyor olacak. Sadece cimrilik etme. Onları bugün kullan, bugün kendi başına tam olsun; yarın kendi başının çaresine bakacaktır, yarın için endişelenme. Endişe, sorun, kaygı, hepsi tek bir şeyi gösterir: doğru şekilde yaşamadığını, hayatının henüz bir kutlama, bir dans, bir cümbüş olmadığını - sorunların nedeni bu.

Yaşarsan, ego yok olur. Yaşam ego nedir bilmez, sadece yaşamayı ve yaşamayı ve yaşamayı bilir. Yaşam benlik nedir bilmez, merkez nedir bilmez; yaşam ayrılık nedir bilmez. Nefes alırsın, hayat içine girer; nefes verirsin, sen hayatın içine girersin. Ayrılık yoktur. Yemek yersin, ağaçlar meyve yoluyla senin içine girer. Sonra bir gün ölürsün, toprağa gömülürsün ve ağaçlar seni içine çeker ve meyve olursun. Çocukların yine seni yiyecek. Sen de atalarını yiyorsun; ağaçlar onları meyveye dönüştürdü. Vejetaryen olduğunu mu zannediyorsun? Görüntülere aldanma - hepimiz yamyamız!

Yaşam tektir. İlerlemeye devam eder, içine girer, içinden geçer. Aslına bakılırsa içine girdiğini söylemek doğru değil, çünkü yaşam senin içine giriyormuş ve sonra senin içinden geçip dışarı çıkıyormuş gibi görünüyor. Sen yoksun, yalnızca bu yaşam geliyor ve gidiyor. Sen yoksun, yalnızca yaşam harika biçimleriyle, enerjisiyle, milyonlarca hazzıyla var olur. Bunu bir kez anladığında, o anlayış tek kural olsun.

Bu andan itibaren buddha olarak yaşamaya başla. Aksi yönde karar verirsen, karar senin. Fakat benim gördüğüm kadarıyla, bu bir karardır: “Artık kendimi kandırmayacağım. Şimdi bir Buddha olarak, boşlukta yaşamaya başlıyorum. Gereksiz meşguliyet bulmaya çalışmayacağım. Ben yok oluyorum.”

Soru: Yüreğimin derinliklerinde dünya üzerindeki en büyük insanmışım gibi sevilmek, kabul edilmek istediğimi, en ünlü insan olmak istediğimi fark ediyorum. Ve birisi beni reddettiğinde kırılıyorum. Bu düşler ne olacak?

Düş olduklarını anlıyorsan, o zaman yüzünü yıka ve bir fincan çay iç. Bu konuda yapılması gereken ne var? Düş düştür, neden canını sıkasın? Fakat rüya olduklarını anlamıyorsun.

Bu ödünç alınmıştır. Rüya olmadıklarını biliyorsun, bu yüzden endişelisin. Yoksa neden endişelenesin? Bir rüyada hasta olduğunu görürsen, sabah uyandığında doktora mı gidiyorsun? "Rüyamda çok hastaydım, tedavi edilmem lazım" mı diyorsun? Asla gitmezsin. Sabaha onun bir rüya olduğunu, bittiğini fark edersin. Doktora gitmenin ne anlamı var?

Fakat bunların düş olduğunu henüz anlamadın. Bunlar senin için gerçek, sorun burada.

"Yüreğimin derinliklerinde sevilmek istediğimi fark ediyorum." Sevilmek istiyorsan, sev! - çünkü ne verirsen o geri döner. Sevilmek istiyorsan, sevilmek istemeyi unut. Sen sevdiğinde sevgi binlerce yoldan sana geri gelecek. Hayat yansıtır, hayat yankı yapar, yaşam sen ona attığın şeyi taklit eder. O yüzden eğer sevilmek istiyorsan istemeyi ve sevilmeyi unut, bunun konuyla hiçbir alakası yok. O zaman kural basit: Sev.

Ve eğer dünya üzerindeki en büyük insanmışsın gibi kabul edilmek istiyorsan, o zaman herkesi dünya üzerindeki en büyük insanmış gibi kabul etmeye başla, yoksa onlar seni nasıl en büyük olarak kabul edecekler? Onlar da aynı yolda. Senin en büyük olduğunu kabul etmeyecekler, çünkü o zaman onlara ne olacak? Eğer sen en büyüksen, o zaman onlar ne oluyorlar? Kimse başka bir şey olmak istemez.

Nasrettin Hoca bir arkadaşıyla konuşuyormuş. Yıllar sonra karşılaşmışlar. ikisi de amansız rakiplermiş, ikisi de şairmiş. Mesleklerindeki ilerlemeleriyle böbürlenmeye başlamışlar.

"Nasrettin, şimdi şiirlerimi kaç kişinin okuduğundan haberin yok" diye övünmüş arkadaşı. "Okurlarım ikiye katlandı."

"Tanrım, Tanrım!" diye çığlık atmış Nasrettin. "Evlendiğinden haberim yoktu!"

Herkes aynı tatminin peşinde. insanların senin dünya üzerindeki en harika insan olduğunu kabul etmelerini istiyorsan, bunu kural haline getir: Başkalarının senin için yapmalarını istediğin her şeyi, sen onlara yap. Fakat sorun burada. Ego senin dünya üzerindeki en büyük insan olmanı ister, başkasının değil. O zaman kalbin kırılacak, çünkü herkes aynı yolda. Basit noktayı anlayamıyor musun? Onlar da senin onları en harika insan olarak kabul etmeni bekliyorlar.

Bir keresinde Nasrettin Hoca’yı dinledim. Siyasi bir konuşma yapıyordu.
“Hepsi benden daha akıllı insanlardan oluşan bir dinleyici kitlesine hitap ettiğim için biraz heyecanlıyım - hepsi bir araya geldiğinde yani” dedi.
Herkes dünyanın en tepesinde olmaya çalışıyor; o zaman bütün dünyayla rekabet içindesin. Unutma, yenilgiye uğrayacaksın. Bir kişi bütün dünyaya karşı savaşıyor - durum bu.
Eğer ana fikri görürsen, iki yol vardır. iki türlü de bu tatmini unutur, sıradan, sade, neysen o olursun. Büyük olmaya gerek yok, tek gereken gerçek olmak. Büyüklük yanlış bir hedef. Gerçek olmak...
Havalı bir sloganla karşılaştım: “Gerçekçi ol, bir mucize planla.” Evet, bu şekilde olur. Eğer hakikaten gerçekçiysen, mucize yaşamaya başlarsın. Ve mucize, eğer gerçeksen rekabetle, kıyaslamayla uğraşmak istememendir. Kimin umurunda? Yediğin yemeğin tadını çıkarırsın, aldığın nefesin tadını çıkarırsın, güneş ışığının keyfini sürersin, yıldızların keyfini sürersin, yaşamın keyfini sürersin, hayatta olmanın keyfini sürersin - bütünle tam manasıyla uyum, ahenk içindesindir. Büyük bir insan olmanın ne anlamı var? Büyük insanlar, sözde büyük insanlar nerdeyse hep sahtedir. Öyle olmak zorundalar, gerçek insanlar olamazlar. Plastikten yapılmışlar, çünkü yanlış bir hedef seçmişler. Büyük olmak egonun hedefidir, gerçek olmak varoluşla ilgilidir.
Büyük olmak istiyorsan sürekli çatışma içinde olacaksın. Ve hiç şüphe yok ki herkes tarafından incitileceksin. Herkes seni incitmeye çalıştığından değil, onlar da kendi yolculuklarını yapıyorlar ve sen gereksiz yere onların yoluna çıkıyorsun.
Bu sidik yarışından çık. Yolun kıyısındaki ağacın altına otur. Olağanüstü güzel ve sessizdir. Aksi takdirde incinmeye hazır ol.
Bana bir siyasetçi gelirdi. Bir zamanlar Hindistan Ulusal Kongresi’ne başkanlık yapmıştı, Hindistan’da büyük bir insandı.
Ben çok sade bir adamım. insanlar neden hakkımda çirkin söylentiler yayıp duruyorlar? insanlar neden beni incitmek istiyor?” dedi bana.
“Kimse seni incitmek istemiyor” dedim ona. “Sen olur olmaz yollarına çıkıyorsun. Onlar da büyük partilerin başkanları olmak istiyorlar - sen önlerini kesiyorsun. Senden kurtulmak zorundalar. Senden önceki başkana yaptıklarını hatırlaman yeterli. Onlar da sana aynı şeyi yapıyorlar - alay ediyorlar.”

Bir kez iktidar koltuğuna oturduğunda, sürekli çekiştirilir, sıkıştırılırsın. Böyle olmak zorunda.

Ramakrishna güzel bir hikâye anlatırdı:

Bir kuş ölü bir fareyle uçuyordu ve yirmi-otuz kuş da onu takip ediyorlardı. Kuş çok endişeliydi.

“Neden? Ben onlara bir şey yapmıyorum, yalnızca ölü faremi taşıyorum. Neden hepsi peşimdeler?”

Kuşa sertçe çarptılar ve çatışma, mücadele sırasında kuş ağzını açtı ve fareyi düşürdü. Vakit kaybetmeden hepsi fareye doğru uçtu, onu tamamen unutmuşlardı.

Sonra bir ağaca tünedi ve kara kara düşündü.

Ona karşı değillerdi. Onlar da aynı psikoloji içindeydiler -fareyi istiyorlardı.

insanlar seni incitiyorsa, ağzını aç. Ölü bir fare taşıyor olmalısın! Onu bırak! Sonra eğer yapabiliyorsan ağaç üstünde veya altında otur ve kara kara düşün. Birden seni unuttuklarını göreceksin. ilgili değiller. Asla ilgilenmediler. Ego ölü bir faredir.

Jones’un büyük kızı yakın zamanda güzel bir bebek dünyaya getirmişti ve Jones’a tebrikler geliyordu.

Gel gör ki kederli görünüyordu ve bir arkadaşı, “Sorun nedir, Jones? Dede olma düşüncesi hoşuna gitmedi mi?” dedi.

Jones derin bir iç geçirdi. “Hayır” dedi, “gitmedi, ama bu beni o kadar tedirgin etmiyor. Sadece bir büyükanneyle yatağa girmek o kadar küçük düşürücü ki.”

Sadece zihnini, nasıl sorun çıkardığını izle. Kadın aynı kalıyor ama şimdi büyükanne oldu ve insan küçük düştüğünü hissediyor.

Sende utanç doğuran kendi düşüncen. Gerçekten kendi mutluluğunla ilgili olsan, o zaman kimse seni incitmez - sadece kendi fikirlerin. Onları bırak.

Yok onlarla kendini iyi hissediyorsan, kalp kırıklıkları için endişelenme. O zaman onları taşı. Fakat içinde bir karar ver: Egonu tatmin etmek istiyorsan, dünyadaki en büyük insan olmak istiyorsan, o zaman herkes dünyadaki en kötü insan olduğunu kanıtlayacak. O zaman bütün bunlara katlanmaya cesaretin ve yüreğin olsun. Faydası yoktur, ama eğer bu şekilde seçersen, senin tercihin. Gerçekten mutluluğunu, iç huzurunu, sessizliği ve neşeyi

istiyorsan, o zaman bu kalp kırıklıkları göstergedir: içinde bazı yanlış fikirler taşıyorsun. Bu fikirleri bırak.

Soru: Sorum yok - sadece bir umutsuzluk duygusu. Sorularıma inanamıyorum, kırılgan ve gerçekdışı bir şeyden geldikleri duygusunu taşıyorum.

"Sorum yok - sadece bir umutsuzluk duygusu." Umutsuzluk nasıl doğar? Çok fazla umut ediyor olmalısın. Çok fazla umuttan doğar.

Umut etmezsen, bütün umutsuzluk kaybolur. Çok fazla şey beklersen, hayal kırıklığı kaçınılmazdır. Başarılı olmaya çalışıyorsan, başarısız olacaksın. Neyi çok fazla yapmak istersen, tam tersi gerçekleşecektir.

Bir umudu gerçekleştirmek için çok çabalıyor olmalısın - o zaman umutsuzluk gelir. Umutsuzluktan gerçekten kurtulmak istiyorsan -bunu herkes ister- o zaman umuttan kurtul. Bütün umudu bıraktığında birden umutla birlikte umutsuzluğun da yok olduğunu göreceksin. O zaman insan hiçbir umudun ve hiçbir umutsuzluğun var olmadığı içsel bir dinginliğe ulaşır. Kişi sakin, huzurlu ve odaklıdır - derin bir enerji deposu, bir enerji havuzu, serin.

Fakat bunun için umudu feda etmek zorundasın. Sorunun kendisi hâlâ umut ettiğini gösteriyor. Biraz daha derine in ve ilerle: Gerçekten umutsuzsan, umutsuzluk kaybolacaktır.

Sana bunu başka bir şekilde anlatayım. Bir insan umutsuz olduğunu söylediğinde, basitçe faydasız olduğu kanıtlanmış, hiçbir şekilde gerçekleşmesi yönünde bir gösterge bulunmayan aynı umuda hâlâ tutunduğunu söyler. Fakat yine de ona tutunmaya sürdürür, her şeye rağmen umut eder. O zaman umutsuzluk devam eder.

Hiçbir şeyi umut etme. Gerek yok, çünkü umut edebileceğin her şey zaten verilmiştir. Daha fazla ne umut edebilirsin?

Buradasın, her şey burada, sadece var olmak her şeydir. Fakat kıymet bilmiyorsun, ölü bir fare, bir güç tatmini, bir ego tatmini, dünyanın gözünde bir başarı istiyorsun. Bunlar gerçekleşmeyecek. iskenderler bile başarısız oldu. iskender bile yoksul bir adam, bir dilenci olarak ölür, çünkü biriktirdiğin her şey senden geri alınır, eli boş gidersin. Eli boş gelir, eli boş gidersin.

Öyleyse başarı, servet, güç için -maddi veya ruhani- neden dertleniyorsun? Sadece ol. Olmak en büyük mucizedir. Sadece kendi içine dön, Buddha'nın *paravritti* dediği şey. Kendine döndüğünde -tam bir dönüş, bütün bir dönüş- birden öyle neşeyle dolarsın ki hiçbir şeye ihtiyaç duymazsın. Aslında o kadar çok şeye sahipsindir ki başkalarına dağıtmak istersin.

Fakat olaylar bir uçtan ötekine ilerlemeye devam eder. Umut edersen, yavaş yavaş sarkaç umutsuzluğa doğru gider. Yaşama çok fazla âşıksan, yavaş yavaş intihara doğru gidersin. Çok dindarsan, yavaş yavaş ilerler ve din karşıtı olursun. Sarkaç ters tarafa doğru hareket etmeyi sürdürür. Ortada bir yerde birisinin durdurması gerekir.

Eğer ortada durdurursan, zaman da seninle birlikte durur. Zaman durduğunda, bütün umut, bütün arzular da durmuştur. Tam bu anda yaşamaya başlarsın. Şimdi tek zamandır ve burada tek mekândır.

Sana bir hikâye anlatayım. Çok güzel bir Yahudi öyküsü.

Genç Sammy Moskowitz kendine bir mobilet alır, ama çok Ortodoks bir gelenek içinde yetiştiği için Ortodoks bir Yahudi'nin mobilete binmesinin yakışık alıp almadığından emin değildir. Sürmeden önce mobilete okuması için kendisine geleneksel bir kutsama duası olan *barucha'yı* öğretsin diye muhterem rabbisine gitmenin en iyisi olacağını düşünür. Elbette bu şekilde mobileti kullanması uygun olacaktır.

Bu niyetle rabbisine gider ve "Rabbi, bir mobilet aldım ve her sabah mobilete okuyabilmem için bana bir *barucha* öğretir misin diye sormaya geldim" der.

"Mobilet nedir?" der rabbi.

Sammy açıklayınca rabbi başını sallar. "Bildiğim kadarıyla bu olaya uygun bir *barucha* yok ve mobilet sürmenin günah olmasından son derece şüpheliyim. Sana onu kullanmayı yasaklıyorum."

Sammy'nin morali çok bozulmuştur, bütün varlığıyla kendisine hatırı sayılır bir meblağa mal olan mobilete binmek istemektedir. Aklına bir fikir gelir: Neden sadece muhafazakâr ama Ortodoks olmayan bir rabbiden ikinci ve belki daha hoşgörülü bir fikir almasın?

Daha önce başvurduğun Ortodoks rabbiden farklı muhafazakâr bir rabbi bulur; bu rabbi geleneksel uzun paltoyu değil koyu renk bir iş kıyafeti giyiyormuş. Muhafazakâr rabbi, "Mobilet nedir?" diye sorar.

Sammy açıklar. Rabbi bir süre düşündükten sonra, “Mobi-let sürmenin yanlış bir tarafı olmadığını düşünüyorum. Fakat buna rağmen uygun bir *barucha* da bilmiyorum ve eğer *baruc-ha* olmadan için rahat etmiyorsa, o zaman binme” der.

Sammy kenar mahallelerde dolaşır ve orada golf pantolonu giymiş, mobiletiyle golf sahasına gitmeye hazırlanan Rabbi Richmond Ellis’le karşılaşır.

Sammy çok heyecanlanmıştır. “Bir Yahudi’nin mobilet sürmesinde sorun yok mu?” der. “Bir mobiletim var ama bilmiyorum.”

“Elbette çocuğum” der rabbi. “Mobilet konusunda hiçbir sorun yok. Gönlünce bin.”

“O zaman bana bir *barucha* verin.”

Yenilikçi rabbi düşünür, sonra, *“Barucha* nedir?” diye sorar.

İşler bir uçtan ötekine gider! Ortodoks rabbi mobiletin ne olduğunu bilmiyor, yenilikçi olan da *barucha*’nın ne olduğunu. Dinden, çok fazla dogmacı dinden gelen insanlar dinden çok fazla uzaklaşır. Kiliseden ayrıldıklarında, hayat kadınına giderler.

Bir yerde derin bir denge gereklidir. Aşkınlık hemen ikisinin arasında, tam ikisinin arasındadır.

Yani umut ederek yaşadın. Şimdi de umut boşa çıktı ve umutsuzluk içinde yaşıyorsun. Şimdi bırak umutsuzluk da boşa çıksın: Umudu ve umutsuzluğu birlikte bırak. Gelecekten yaşayan o tutumu aş. Şimdi burada yaşa! Umutla yaşamak gelecekte yaşamaktır, gerçekte hayatı ertelemektir. Bu bir yaşam biçimi değil, intihar biçimidir. Hiçbir umuda gerek yok ve umutsuzluk hissetmeye de gerek yok. Şimdi burada yaşa. Yaşam olağanüstü keyifli, burada yağdırıyor ve sen başka bir yerde arıyorsun. Hemen gözünün önünde ama senin gözlerin uzağa kaydı, ufka bakıyor. Senin içinde ama sen orada değilsin.

Ben umuttan yana değilim, umutsuzluktan yana da değilim. Her türlü aşırılığa karşıyım. Bütün aşırılıklar boşunadır.

Buddha, “Benim yolum orta yol - *majjhim nikaya”* dermiş. Bu, aşkınlığın yoludur.

Bugünlük bu kadar yeter.

Bölüm 3: Yakushi-Buddha'nın Halesi

Bir kış günü, efendisiz bir samuray Eisai'nin tapınağına gelir ve bir ricada bulunur: "Yoksul ve hastayım" der, "ve ailem açlıktan ölüyor. Lütfen bize yardım edin, efendi."
Kendisi fakirlerin küçük yardımlarıyla yaşayan Eisai'nin yaşamı çok zordur ve verecek hiçbir şeyi yoktur. Salondaki Yakushi-Buddha heykeli aklına geldiğinde samurayı göndermek üzeredir. Gidip heykelin halesini koparır ve samuraya verir.
"Bunu sat" der Eisai, "seni idare etmesi gerek."
Şaşkın fakat çaresiz samuray haleyi alır ve gider.
"Usta!" diye bağırır Eisai'nin öğrencilerinden biri. "Bu küfürdür! Böyle bir şeyi nasıl yaparsın?"
"Küfür mü? Pöh! Ben sadece deyim yerindeyse Buddha'nın sevgi ve merhamet dolu düşüncesini uyguladım. Aslında o zavallı samurayı kendisi duymuş olsaydı, onun için bir uzvunu keserdi."

Meditasyon bir çiçek, merhamet onun rayihasıdır. Tam böyle olur: Çiçek açar ve rayihası yeryüzünün en uç kısımlarına taşınmak üzere rüzgârlarla dört yöne dağılır. Fakat asıl mesele çiçeğin açmasıdır.

İnsan da içinde çiçek açma potansiyeli taşıyor. İnsanın içsel varlığı çiçek açıncaya kadar ve açmadıkça, merhametin rayihası mümkün değildir. Merhamet çalışılamaz, bir disiplin değildir. Onu idare edemezsin, senin dışındadır. Meditasyon yaparsan, bir gün aniden kesinlikle tuhaf, yeni bir olgunun farkına varırsın: Merhamet varlığından varoluşun tamamına doğru akıyor. Yönsüz, adressiz, varoluşun en uçsuz bucaksız köşelerine ilerliyor.

Meditasyonsuz, aynı enerji ihtiras olarak kalır; meditas-yonla, aynı enerji merhamet olur. İhtiras ve merhamet iki ayrı enerji değil, bir ve aynı enerjidir. Bir kez meditasyondan geçtiğinde dönüşür, biçim değiştirir; nitelik olarak farklılaşır. İhtiras aşağıya doğru ilerler, merhamet yukarı doğru ilerler. İhtiras arzu yoluyla hareket eder, merhamet arzusuzluk

yoluyla hareket eder. İhtiras içinde yaşadığın mutsuzlukları unutmak için bir meşgaledir, merhamet bir kutlamadır. Merhamet ulaşmanın, tamamlamanın dansıdır: Öyle bir doyum içindesindir ki paylaşabilirsin. Artık hiçbir şey kalmadı; bin yıldır içinde çiçek açmamış bir potansiyel, bir tomurcuk gibi taşıdığın yazgına ulaştın. Şimdi çiçek açtı ve dans ediyor. Ulaştın, yerine getirdin. Artık ulaşacak bir şey, gidecek bir yer, yapacak hiçbir şey yok.

Şimdi enerjiye ne olacak? Paylaşmaya başlarsın. İhtirasın karanlık katmanları yoluyla hareket eden aynı enerji şimdi hiçbir arzuyla kirlenmemiş, hiçbir koşullanmayla kirlenmemiş, saf, hiçbir dürtüyle bozulmamış olarak ışık ışınlarıyla yukarı doğru çıkar; bu yüzden ona *rayiha* diyorum. Çiçek sınırlıdır ama koku değil. Çiçeğin sınırları vardır, kökleri vardır, bağımlıdır. Fakat rayihanın esareti yoktur - sadece ilerler, yeryüzünde hiçbir bağı olmadan rüzgârlarla süzülür.

Meditasyon bir çiçektir, kökleri vardır. Senin içinde var olur. Bir kez merhamet gerçekleştiğinde, kökleri yoktur, sadece ilerler ve ilerlemeye devam eder. Buddha yok oldu, merhameti değil. Çiçek er ya da geç ölecek; çiçeğin toprağın parçasıdır ve topraktan gelen yine toprağa dönecektir, ama açığa çıkan rayiha sonsuzluk boyunca kalacaktır. Buddha gitti, İsa gitti, rayihaları değil. Merhametleri hâlâ devam ediyor ve onların merhametine açık herkes etkisini derhal hissedecek, ondan etkilenecek, yeni bir yolculuğa, yeni bir hac yolculuğuna çıkarılacak.

Merhamet çiçekle sınırlı değildir; çiçekten gelir ama çiçeğin değildir. Çiçek yoluyla gelir, çiçek bir geçittir ama aslında öbür dünyadan gelir. Çiçek olmadan gelemez, çiçek gerekli bir safhadır, ama çiçeğe ait değildir. Bir kez çiçek açtığında, merhamet açığa çıkar.

Bu konudaki ısrarın, bu vurgunun iyice anlaşılması şarttır, çünkü ana fikri kaçırırsan merhamet çalışmaya başlayabilirsin, ama o zaman da rayiha gerçek değildir. Çalışılan merhamet yeni bir isimle aynı ihtirastır yalnızca. Arzuyla kirlenmiş, dürtüyle bozulmuş aynı enerjidir ve başka insanlar için çok tehlikeli olabilir - çünkü merhamet adı altında yok edebilirsin, merhamet adına başka insanları esir edebilirsin, merhamet adıyla bağımlılık yaratabilirsin. Bu merhamet değildir ve eğer onu çalışırsan yapay, resmi, aslında sahtekâr oluyorsun.

Sürekli hatırlanması gereken birinci şey merhametin çalışılamayacağıdır. Bütün büyük din öğretmenlerinin bütün takipçilerinin gözden kaçırdığı nokta budur. Buddha meditas-yon yoluyla merhamete erdi; şimdi Budistler merhamet çalışıp duruyor. İsa meditasyon yoluyla merhamete erdi ama Hıristiyanlar, Hıristiyan misyonerler sevgiyi, merhameti, insanlığa hizmeti çalışıp duruyorlar. Fakat merhametlerinin dünyada son derece yıkıcı bir kuvvet olduğu kanıtlandı; onların merhameti sadece savaş doğurdu, onların merhameti milyonlarca insanı yok etti. Sonları derin esaretler oldu.

Merhamet seni özgürleştirir, sana özgürlük verir; ama o merhametin yalnızca meditasyon yoluyla gelmesi şart, bunun başka yolu yok. Buddha, merhametin bir yan ürün, bir sonuç olduğunu söyledi. Sonucu doğrudan yakalayamazsın, kımıldamak zorundasın; sebebi ve arkasından gelen sonucu üretmek zorundasın. Dolayısıyla merhametin ne olduğunu gerçekten anlamak istiyorsan, meditasyonun ne olduğunu anlamak zorundasın. Merhametle ilgili her şeyi unut, o kendiliğinden gelir.

Meditasyonun ne olduğunu anlamaya çalış. Merhamet, meditasyonun doğru olup olmadığını gösteren bir ölçüt olabilir. Eğer meditasyon doğru olmuşsa, merhametin gelmesi kaçınılmaz - bu doğal bir şey, merhamet bir gölge gibi takip eder. Meditasyon yanlış olmuşsa, merhamet takip etmez. Bu nedenle merhamet meditasyonun gerçekten doğru olup olmadığını ölçme işine yarayabilir.

Meditasyon bile yanlış olabilir. İnsanlar bütün meditas-yonların doğru olduğuna dair yanlış bir kanıya sahip. Öyle değil. Meditasyonlar yanlış olabilir. Örneğin, seni derin konsantrasyona götüren bir meditasyon yanlıştır, merhametle sonuçlanmaz. Açık olmak yerine daha da kapanacaksın. Bilincini sınırlaman, bir şeye konsantre olman ve bütün varoluşu dışarıda bırakman ve tek amaçlı olman içinde daha da fazla gerilim yaratacaktır. *Dikkat* (attention) kelimesinin anlamı budur: Gerilim (tension) demektir. Konsantrasyon kelimesinin kendisi bile sana bir gerginlik duygusu verir.

Konsantrasyonun da faydaları vardır, ama meditasyon değildir. Bilimsel çalışmada, bilimsel araştırmada, bilim laboratuarında konsantrasyon gerekir. Bir probleme odaklanmak ve başka her şeyi dışında tutmak zorundasın - o kadar ki âdeta dünyanın geri kalanına karşı unutkanlaşırsın. Üzerine yoğunlaştığın tek problem senin dünyandır. Bu nedenle bilimciler

dalgın olur. Çok fazla konsantre olan insanlar daima dalgın olurlar, çünkü bütün dünyaya nasıl açık kalacaklarını bilmezler.

Bir hikâye okudum:

“Bir kurbağa getirdim” der bir bilim adamı, bir zooloji profesörü, derste gözleri parlayarak. “Havuzdan yeni çıktı, dış görünüşünü öğrenebilelim ve daha sonra parçalara ayırıp inceleyebilelim diye.”

Taşıdığı paketi dikkatle açar, içinden güzelce sarılmış jam-bonlu bir sandviç çıkar. Profesör şaşkınlık içinde sandviçe bakar.

“Tuhaf!” der. “Öğle yemeğimi yediğimi gayet iyi hatırlıyorum.”

Bu bilimcilerin başına çok gelir: Tek bir şeye odaklanırlar ve bütün zihinleri sınırlanır. Elbette sınırlı bir zihnin de faydası var: Daha keskin olur, sivri bir iğne gibidir, tam doğru noktayı vurur - ama etrafını çevreleyen büyük yaşamı gözden kaçırır.

Bir buddha konsantrasyon adamı değildir, farkındalık adamıdır. Bilincini sınırlandırmaya çalışmadı, tersine varoluşa tümüyle açık olabilmek için bütün engelleri bırakmaya çalıştı. İzle: Varoluş eşzamanlıdır. Ben burada konuşuyorum ve trafik gürültüsü eşzamanlı, tren, kuşlar, ağaçların arasında esen rüzgâr; bu anda bütün varoluş birleşir. Sen beni dinliyorsun, ben sana konuşuyorum ve milyonlarca şey oluyor - olağanüstü bir zenginlik.

Konsantrasyon çok büyük bir bedel karşılığında seni tek amaçlı yapar: Yaşamın yüzde doksan dokuzu gözden çıkarılır. Bir matematik problemi çözüyorsan, kuşları dinleyemezsin, dikkatini dağıtacaklar. Ortalıkta oynayan çocuklar, sokakta havlayan köpek, dikkat dağıtıcı şeyler olacak. Mutfakta bulaşıkları yıkayan eş dikkat dağıtıcı bir şey olacak. İnsanlar konsantrasyon yüzünden hayattan kaçmayı, Himalayalar’a gitmeyi, bir mağaraya gitmeyi, yalnız kalmayı denediler; Tanrı’ya konsantre olabilesin diye. Fakat Tanrı bir nesne değildir. Tanrı bu varoluşun bütünüdür, bu andır; Tanrı bütünlüktür. Bu nedenle bilim Tanrı’yı asla bilemeyecek.

Bilimsel yöntemin kendisi konsantrasyon ve bu yöntem yüzünden bilim asla Tanrı’yı bilemez. Çok daha ince ayrıntıları bilebilir. Önce molekülün en küçük parça olduğu sanılıyordu, sonra o da bölündü. Sonra daha da küçük bir parça, atom öğrenildi, konsantrasyon onu da böldü. Şimdi elektronlar, protonlar, nötronlar var; er ya da geç onlar da bölünecek.

Bilim küçükten daha küçüğe gitmeye devam ediyor; daha büyük, uçsuz bucaksız olan tamamen unutuldu. Parça uğruna bütün tümüyle unutuldu. Konsantrasyon yüzünden bilim Tanrı’yı asla bilemez. Bu yüzden insanlar

bana geldiğinde ve “Osho, bize konstrasyonu öğret, Tanrı’yı bilmek istiyoruz” dediklerinde, açıkça şaşırıyorum. Arayışın temellerini anlamamışlar.

Bilim tek amaçlıdır, arayış nesneldir. Din eşzamanlılıktır, nesne bütündür, toplamdır. Toplamı bilmek için, ki bu Tanrı’yı bilmektir, her yönden açık, sınırlanmamış, bir pencerede beklemeyen bir bilince sahip olmak zorunda kalacaksın. Aksi takdirde pencerenin çerçevesi varoluşun çerçevesi olacak. Açık havada güneşin altında durmak - meditasyon budur. Meditasyonun çerçevesi yoktur: Bir pencere değildir, bir kapı değildir. Meditasyon konsantrasyon değildir, dikkat değildir. Meditasyon farkındalıktır.

Öyleyse ne yapmalı? Bir mantrayı tekrarlamak, Transandantal Meditasyon yapmak işe yaramayacak. Transandantal Meditasyon nesnel yaklaşım yüzünden, bilimsel zihin yüzünden Amerika’da çok ama çok önemli hale geldi. Üzerinde bilimsel araştırma yapılan tek meditasyon, çünkü üzerinde bilimsel çalışma *yapılabilecek* tek meditasyon. TM tam olarak konsantrasyondur, meditasyon değil. Bilimsel zihin için anlaşılabilirdir.

Üniversitelerde, bilim laboratuarlarında, psikolojik araştırmalarda TM konusunda çok şey yapılıyor, çünkü meditasyon değil. Bir konsantrasyon, bir konsantrasyon yöntemi; bilimsel konsantrasyonla aynı kategoriye giriyor. İkisinin arasında bir bağlantı var, ama meditasyonla hiçbir ilgisi yok. Meditasyon o kadar engin, öyle muazzam sınırsızdır ki hiçbir bilimsel araştırma mümkün değildir. Yalnızca merhamet kişinin ulaşıp ulaşmadığını gösterecektir. Alfa dalgalarının fazla faydası olmayacaktır, çünkü o dalgalar yine zihinle ilgilidir ama medi-tasyon zihinle ilgili değildir, öteki dünyaya ait bir şeydir.

O nedenle sana birkaç temel şey anlatayım. Birincisi, medi-tasyon konsantrasyon değil gevşemedir. Kişi yalnızca gevşer. Sadece kendi içine doğru gevşer. Ne kadar gevşersen, kendini o kadar açık, korunmasız hissedersin. Ne kadar gevşersen, katılığın o kadar azalır; daha esnek olursun ve birden varoluş sana nüfuz etmeye başlar. Artık bir kaya gibi değilsin, deliklerin var. Gevşeme kendine hiçbir şey yapmadığın bir halin içine girme imkânı tanıman demektir, çünkü bir şey yaptığın takdirde gerilim devam eder. Bu bir yapmama halidir: Yalnızca gevşer ve gevşeme duygusunun tadını çıkarırsın.

Kendi içine gevşe. Sadece gözlerini kapa ve etrafında olup biten her şeyi dinle - herhangi bir şeyin dikkat dağıttığını düşünmeye gerek yok. Onun dikkat dağıttığını hissettiğin anda, tanrısallığı, varoluşu reddediyorsun. Şu anda varoluş sana bir kuş olarak geldi - reddetme. Kapını bir kuş olarak çaldı. Bir sonraki anda bir köpek olarak havlayarak, bir çocuk olarak bağırarak ve ağlayarak ya da kahkahalar atan bir deli olarak geldi. Yadsıma, reddetme, kabul et - çünkü reddettiğinde gerginleşeceksin. Bütün yadsımalar gerilim yaratır. Kabul et. Gevşemek istiyorsan, yolu kabullenmedir. Etrafında her ne oluyorsa kabul et, organik bir bütün olmasına izin ver. Öyle! Bunu biliyor ya da bilmiyor olabilirsin, ama her şey birbiriyle ilişkilidir. Bu kuşlar, bu ağaçlar, bu gökyüzü, bu güneş, bu toprak, sen, ben, her şey ilişkilidir. Organik bir birliktir. Eğer güneş yok olursa ağaçlar da yok olur, eğer ağaçlar yok olursa kuşlar da yok olur, eğer kuşlar ve ağaçlar yok olursa sen burada olamazsın, sen de yok olursun. Bu bir ekolojidir; her şey başka her şeyle derinden ilişkilidir.

O yüzden hiçbir şeyi reddetme, çünkü reddettiğin anda, kendi içindeki bir şeyi reddediyorsun. Şu şakıyan kuşları reddettiğinde, senin içindeki bir şey reddedilmiş olur.

Bir bahar vakti bu oldu. Hava harikaydı ve bir bankta oturuyordum. Baharın, kuşların, havanın ve güneşin keyfini çıkarıyordum. Kuşların ahenkli cıvıltılarını dinliyordum.

Bir yabancı da aynı bankta oturuyordu. Ona döndüm ve “Kuşların müziği harika değil mi?” dedim.

Adam dindar biri olmalı: Bir mantra söylüyordu. Rahatsız oldu. İşine karıştığımı düşünüyordu.

Kaşlarını çattı ve “O aptal kuşların kahrolası gürültüsünden söylediğin şeyi nasıl duyabilirim?” dedi.

İnkâr edersen, reddedersen; dikkatinin dağıldığını hissediyorsan, öfkeleniyorsan, kendi içinde bir şeyi reddediyorsun. Yalnızca herhangi bir dikkat dağınıklığı, öfke duygusu olmadan yeniden kuşları dinle; birden senin içindeki kuşun karşılık verdiğini göreceksin. O zaman o kuşlar yabancı, davetsiz misafirler olarak orada değildir. Birden bütün varoluş bir aile olur. Öyledir. Ben, bütün varoluşun bir aile olduğunu anlamış bir insana dindar derim. Kiliseye gitmeyebilir, hiçbir tapınakta ibadet etmeyebilir, hiçbir camide veya *gurudwara’da* dua etmeyebilir - bu önemli değil, bu

hemen hemen ilgisiz. Bunları yapıyorsan, güzel, sorun yok. Fakat varoluşun organik birliğini anlayan kişi sürekli tapınaktadır, yüzü sürekli kutsal ve ilahi olana dönüktür.
Fakat eğer aptal bir mantrayı söylüyorsan, bu kuşların aptal olduklarını düşüneceksin. İçinde bir saçmalığı tekrarlıyor ya da ıvır zıvır düşünüyorsan -ona felsefe, din diyebilirsin-, o zaman bu kuşlar dikkatini dağıtacak. Kuşların sesleri ilahidir. Hiçbir şey söylemezler, sadece keyiften coşuyorlar. Taşkın bir enerji dışında şarkılarının hiçbir anlamı yok. Varoluşla paylaşmak istiyorlar - ağaçlarla, çiçeklerle, seninle. Söyleyecek hiçbir şeyleri yok, sadece orada oluyorlar, kendileri.

Gevşersen, kabul edersin. Varoluşu kabullenmek gevşemenin tek yoludur. Eğer küçük şeyler seni rahatsız ediyorsa, o zaman seni rahatsız eden senin tutumundur. Sessizce otur, etrafta olup biten her şeyi dinle ve gevşe. Kabul et, gevşe - o zaman aniden içinde büyük bir enerjinin yükseldiğini hissedeceksin. O enerji önce nefesinin derinleşmesi olarak hissedilecek. Normalde nefesin çok sığdır ve bazen derin nefesler almaya çalıştığında, *pranayam* yapmaya başlarsın, bir şeyi zorlamaya başlarsın, çaba sarf edersin. O çabaya gerek yok. Sadece yaşamı kabul et, gevşe, birden nefesinin giderek hiç olmadığı kadar derinleştiğini göreceksin. Gevşemeye devam ettikçe nefes içinde daha derinlere gider. Yavaşlar, düzenlidir ve neredeyse ondan keyif alabilirsin; belli bir zevk verir. Ve sonra nefesin bütünle aranda bir köprü olduğunu fark edeceksin. Sadece izle. Hiçbir şey yapma.

Fakat izledikçe... İzlemeni söylediğimde, izlemeye *çalışma;* yoksa yeniden gerileceksin ve nefese konsantre olmaya başlayacaksın. Sadece gevşe; gevşek, serbest kal. Ve bak - çünkü başka ne yapabilirsin? Oradasın, yapacak hiçbir şey yok, her şey kabul edildi; yadsınacak, reddedilecek hiçbir şey yok, mücadele yok, kavga yok, çatışma yok, nefes derinleşiyor - ne yapabilirsin? Sadece izlersin. Unutma, sadece izle; izlemek için çaba sarf etme. Buddha'nın *vipassana* dediği şey budur, nefesi izlemek, nefesin farkındalığı ya da *satipatthana,* hatırlamak, nefesin içinde dolaşan yaşam enerjisine uyanık olmak. Derin nefesler almaya çalışma, nefes almaya veya nefes vermeye çalışma - hiçbir şey yapma. Sadece gevşediğinde ve nefesin doğal olmasına izin verdiğinde -kendi gelsin, kendi gitsin- bir sürü şey sana açık olacak.

İlk şey, nefes iki şekilde alınabilir, çünkü bir köprüdür: Bir parçası seninle bağlantılı, öteki parçası varoluşla bağlantılıdır. Bu nedenle iki şekilde anlaşılabilir. Nefesi istemli bir şey olarak alabilirsin. Derin nefes almak istediğinde derin nefes alabilirsin, uzun nefes vermek istediğinde uzun nefes verebilirsin. Bu konuda bir şey yapabilirsin, bir parçası seninle bağlantılıdır. Fakat bir şey yapmazsan da devam eder: Senin bir şey yapmana gerek yoktur, devam eder; aynı zamanda istem dışıdır. Öteki parça varoluşla bağlantılıdır.

Bunu sen onu içine alıyormuşsun, onu soluyormuşsun gibi veya tam tersi şekilde, o seni soluyormuş gibi düşünebilirsin. Öteki türlüsünün de anlaşılması gerekir, çünkü bu seni derin gevşemeye götürecektir. Sen solumuyorsun, varoluş seni soluyor. Bu geştalt'ta bir değişimdir ve kendiliğinden olur. Sen gevşemeye, her şeyi kabul etmeye, kendi içine gevşemeye devam ettikçe, birden, yavaş yavaş bu nefesleri senin almadığını; nefeslerin büyük bir incelik, yücelik, uyum içinde kendiliklerinden gelip gittiklerini fark edersin. Bunu kim yapıyor? Varoluş seni soluyor. İçine giriyor, içinden çıkıyor. Her an seni yeniliyor, her an seni yeniden canlı yapıyor. Birden solumayı bir doğaçlama olarak görürsün.

Meditasyonun bu şekilde gelişmesi gerekir. Bunu her yerde, çarşıda da yapabilirsin, çünkü o gürültü de ilahidir. Sessizlik içinde dinlersen, çarşının gürültüsünde bile belli bir uyum göreceksin. Gürültü artık dikkat dağıtan bir şey değildir. Eğer sessizsen onun içinde bir sürü şey görebilirsin; muazzam enerji dalgaları çepeçevre dolaşıyor. Bir kez kabul ettiğinde, gittiğin her yerde tanrısallığı hissedeceksin. Kelime önemli değil, ama olağanüstü büyük bir şey hissedeceksin; kutsal bir şey, ışık saçan bir şey, gizemli bir şey hissedeceksin. Dört bir yanında sürekli bir mucize gerçekleşiyor, ama sen onu sürekli kaçırı-yorsun.

Bir kez meditasyon içinde yerli yerine oturduğunda ve sen varoluşla uyum içine girdiğinde, merhamet bir sonuçtur. Birden bütüne âşık olduğunu ve ötekinin de artık öteki olmadığını hissedersin. Ağaç artık "oradaki o ağaç" değildir; bir şekilde seninle ilişkilidir. Her şey birbiriyle bağlantılı olur. Bir çimen yaprağına dokunduğunda bütün yıldızlara dokunmuş olursun, çünkü her şey birbiriyle bağlantılıdır, başka türlü olamaz. Varoluş organiktir. Tektir, birliktir.

Biz farkında olmadığımız için, kendimize yapmaya devam ettiğimiz şeyi görmüyoruz. Bir şeye dokunduğunda, ilgisi olduğunu asla düşünmediğin bir

şey meydana gelmeye başlar.

Daha geçen gece kokuyla ilgili bir şey okudum. İnsanoğlunun koku alma duyusu, yeteneği neredeyse yok olmuş. Hayvanlar çok duyarlıdır: Bir at kilometrelerce uzaktaki kokuları alabilir, bir köpek insandan çok daha iyi koku alır. Köpek sadece kokudan sahibinin geldiğini anlar ve köpek yıllar sonra bile sahibinin kokusunu tanır.

İnsan tamamen unuttu. Koku alma duyusuna ne oldu? Koku alma duyusunun başına ne felaket geldi? Neden? Koku alma duyusunun bu kadar bastırılmasının hiçbir nedeni yokmuş gibi görünüyor. Hiçbir kültür onu bilinçli olarak baskılamadı ama baskılandı. Seks yüzünden baskı altına alındı. Şimdi bütün insanlık derinden baskılanmış seksle yaşıyor ve koku alma duyusu da seksle bağlantılıdır. Bir köpek çiftleşmeden önce eşini koklar, çünkü esasen iki beden arasında uyum kokusu almadığı sürece çiftleşmeyecektir. Koku uygunsa, bedenlerin uyum içinde olduğunu ve birbirine uyabileceğini ve bir şarkıya dönüşebileceğini bilir; bir an için bile olsa bir birlik mümkündür.

Seks dünyanın her yerinde baskılandığı için, koku alma duyusu da baskılandı. Kelimenin kendisi biraz ayıplayıcı hale geldi. Sana, "... işitiyor musun?" desem ya da "... görüyor musun?" desem, gücüne gitmez. Fakat, "... kokusunu alıyor musun?" desem... Gücenilmemesi gerekir, aynı dildir. Koku alma duyusu bir yetenektir; aynı görme ve duyma gibi, koku alma da bir yetenektir. ". kokusunu alıyor musun?" diye sorduğumda, itici geliyor, çünkü bunun bir yetenek olduğunu tümüyle unuttuk.

ingiliz düşünür Dr. Johnson'la ilgili ünlü bir hikâye var. Posta arabasında otururken arabaya bir hanım binmiş. Dr. Johnson'a, "Efendim, koku alıyorsunuz (smell)!"[1] demiş.

[1] Aslında "You smell" diyor. "Koku alıyorsunuz." (ç.n.)

Fakat kendisi dille, mektuplarla ilgiliydi; dilbilgisi uzmanıydı. "Hayır, madam. Siz koku alıyorsunuz. Ben kokuyorum (stink)!" demiş.

Koku alma duyusu bir yetenektir. "Sen koku alıyorsun. Ben kokuyorum." Dil yönünden haklı. Gramere uyarsan böyle olması gerekir. Fakat kelime ayıplamaya dönüştü. Koku alma duyusuna ne oldu? Seksi baskıladığında, koku da baskılanır.

Kutsal kitaplarda insanların, "Tanrı'yı gördüm" dediğini okuyabilirsin. Kimse, "Tanrı'yı kokladım" demez. Bunun neresi yanlış? Gözler doğru da

burun neden yanlış? Eski Ahit'te yüzünün güzel ve tadının güzel olduğu söylenir ama kokunun değil. Kokudan bahsedilmez. Tanrı'nın mutluluk veren görüntüsünden bahsederiz; mutluluk veren kokusundan asla söz etmeyiz.

Bir duyu tümüyle zarar görmüştür, fakat bir duyuya zarar verdiğinde zihnin bir bölümü de zarar görür. Beş duyuya sahipsen, zihnin de beş bölüme sahip demektir. Zihnin beşte biri zarar görmüştür ve kişi asla bilmez - bunun hayatın beşte birinin zarar gördüğü anlamına geldiğini! Sonuçları çok büyüktür.

Bir yerde küçük bir şeye dokunduğunda, her yerde yankılanır. Her şeyi kabul et. Birkaç dakika önce seksi baskılamaktan bahsediyordum: Seks baskılandığı için koku alma yetisi de baskılandı ve seks baskılandığı için solunumun da sığlaştı -çünkü derin nefes alıp verirsen solunumun içerdeki seks merkezine masaj yapar. insanlar bana gelir ve "Gerçekten nefes aldığımızda, daha seksüel hissediyoruz" derler. Bir kadınla sevişirken solunumun çok derin olacaktır. Solunumunu sığ tutarsan orgazm olamayacaksın. Nefes derinlerde seks merkezine sertçe vurur; seks merkezine içten masaj yapar.

Seks baskılandığı için solunum da baskılandı ve solunum baskılandığı için insanlar meditasyon yapamaz oldular. Şimdi olaya bütün olarak bak: Nasıl bir saçmalık yaptık! Seksi baskılayarak solunumu baskıladık - ve nefes bütünle arandaki tek köprüdür.

Neredeyse bütün dinlerin bir biçimde Tanrı'ya karşıymış gibi davrandığını söyleyen Gurdjieff haklı. Tanrı'dan bahsediyorlar ama temelde O'na karşı görünüyorlar. Davranış biçimleri O'na karşı. Şimdi nefes baskılandığı için, köprü yıkıldı. Ancak sığ nefes alabiliyorsun, asla derine inemiyorsun. Kendi içinde derine inemediğinde, varoluşun derinlerine de inemezsin.

Buddha nefesi kendi temeli yapar. Derin ve gevşemiş bir nefes, o nefesin farkındalığı sana büyük bir sessizlik ve gevşeme getirir; yavaş yavaş birleşir, erir ve yok olursun. Artık ayrı bir ada değilsindir, bütünle birlikte titreşmeye başlarsın. O zaman ayrı bir nota değil, bu bütün senfoninin parçasısındır. O zaman merhamet doğar.

Merhamet ancak sen herkesin seninle bağlantılı olduğunu görebildiğinde doğar. Merhamet ancak senin herkesin bir parçası ve herkesin de senin bir

parçan olduğunu görebildiğinde doğar. Kimse ayrı değildir. Ayrılık yanılsaması kalktığında, merhamet doğar. Merhamet bir disiplin değildir.

insan tecrübesinde anne ve çocuk arasındaki ilişki merhamete en yakın olandır. insanlar buna sevgi der ama sevgi denmemesi gerekir. Sevgiden ziyade merhamet gibidir, çünkü içinde tutku yoktur. Annenin çocuğuna sevgisi merhamete en yakın olandır. Neden? Çünkü anne çocuğu kendi içinde tanıdı, çocuk onun varlığının bir parçasıydı. Çocuğu kendi parçası olarak bildi ve çocuk doğup büyüdüğünde bile anne çocuklar arasında ince bir uyum hissetmeye devam eder. Çocuk binlerce kilometre uzakta hastalandığında, anne derhal hissedecektir. Olan bitenin farkında olmayabilir, ama morali bozuk olacaktır. Çocuğunun ıstırap çektiğinden haberdar olmayabilir ama o da ıstırap çekmeye başlayacaktır. Çektiği ıstıraba bir bahane bulacaktır: Midesi iyi değildir, baş ağrısı çekiyordur ya da başka bir şey. Fakat kapsamlı psikoloji anne ve çocuğun ince enerji dalgalarıyla daima birbirine bağlı kaldığını söyler, çünkü aynı dalga boyunda titreşmeye devam ederler. Anne ve çocuk arasındaki telepati başka birisiyle olduğundan daha kolaydır - ya da ikizler arasında. ikizler arasında telepati çok kolaydır.

Rusya'da telepati konusunda pek çok deney yapıldı - elbette dinle ilgili değil. Telepatinin savaş tekniği olarak kullanılıp kullanılamayacağını bulmaya çalışıyorlar. ipuçları buldukları için kullanacaklar: ikizler çok telepatiktir. ikizlerden biri nez-leyse, binlerce kilometre uzakta öteki de nezle olur. Aynı dalga boyunda titreşirler. Saniyeler içinde aynı şeylerden etkilenirler, çünkü birbirinin parçası olarak aynı rahimde birlikte yaşamışlar, annenin rahminde birlikte var olmuşlardır.

Annenin çocuğuna karşı duygusu daha çok merhamettir, çünkü onu kendisiymiş gibi hisseder.

Bir hikâye okudum:

Bir izci kampında ilk teftişte yönetici minik bir izcinin dürülü yatağının içine saklanmış, açıkça araç-gereç listesindeki kalemlerden biri olmayan büyük bir şemsiye bulur. Yönetici çocuktan açıklama ister.

Yeni izci açıklamayı düzgün bir şekilde, “Efendim, sizin hiç anneniz oldu mu?” diye sorarak yapar.

Anne merhamet demektir, *anne* diğerine karşı kendisi için hissettiklerini hissetmek demektir. Kişi meditasyonun derinliklerine ilerlediğinde ve

samadhfye ulaştığında, anne olur. Buddha, babadan ziyade annedir. Hıristiyanların *baba* kelimesiyle kurduğu bağlantı çok anlamlı ya da güzel değil. Tanrı'ya *baba* demek biraz erkek yönelimli görünüyor. Eğer bir Tanrı varsa, ancak anne olabilir, baba değil.

Baba çok kurumsaldır. Baba bir kurumdur. Doğada baba yoktur. Bir dilbilimciye sorarsan, sana *amca* kelimesinin *baba* kelimesinden daha eski olduğunu söyleyecektir. Kimse *babasının* kim olduğunu bilmediği için, önce amcalar türemiş. Özel mülk yerleşince, evlilik özel bir mülkiyet olunca, babalık kurumu insan yaşamına girmiş. Bu kurum çok kırılgandır, her an yok olabilir. Eğer toplum değişirse, başka pek çok kurumun ortadan kalktığı gibi bu kurum da yok olabilir. Fakat anne kalacak - anne doğaldır.

Doğu'da çok sayıda insan, birçok gelenek Tanrı'nın "ana" olduğunu söyledi. Onların yaklaşımı daha anlamlı görünüyor. Buddha'yı izle: Yüzü erkekten ziyade kadın yüzü gibidir, bu yüzden onu sakal veya bıyıkla tasvir etmedik. Hayır, Mahavi-ra, Buddha, Krişna, Ram - onların yüzlerinde asla sakal veya bıyık görmezsin. Yetersiz hormon salgıladıklarından değil; sakalları vardır, ama biz öyle tasvir etmedik, çünkü bu onların yüzüne daha erkeksi bir görüntü verirdi. Doğu'da biz olgulara fazla kafamızı takmayız, ama uygunluk, anlam konusunu çok önemseriz. Tabii ki senin gördüğün Buddha heykellerinin hepsi uydurma, ama Doğu'da biz buna fazla aldırmayız. Anlam, Buddha'nın daha kadınsı, dişi olmasıdır. İlk gün sana anlattığım şey bu: beynin sol yarımküresinden sağ yarımküresine, erkekten dişiye geçiş; kavgacılıktan dinginliğe geçiş, artıdan eksiye geçiş, çabadan çabasızlığa geçiş.

Bir buddha daha dişidir, daha anaçtır. Gerçek bir medi-tasyoncu olursan, yavaş yavaş varlığında bir sürü değişiklik görecek ve bir erkekten ziyade kadın gibi hissedeceksin - daha zarif, daha alıcı, şiddetten uzak, sevgi dolu. Varlığından sürekli bir merhamet yükselecek; o merhamet sadece doğal bir rayiha olacak.

Normalde merhamet dediğin her şey içinde senin tutkunu gizlemeyi sürdürür. Zaman zaman insanlara karşı cana yakın olduğunu hissetsen bile, izle, parçalara ayır, duygunun derinliklerine in; bir yerlerde bir dürtü bulacaksın. Çok merhametli görünen hareketlerde, derinde daima bir dürtü bulacaksın.

Bir gün Louie adında bir adam eve gelir. Karısını başka bir adamın kollarında bulan Louie şoktadır. “Av tüfeğimi alıyorum” diye bağırarak odadan hızla çıkar.

Karısı çırılçıplak peşinden koşar, onu yakalar ve “Seni aptal, neden heyecanlanıyorsun? Yakın zamanda aldığımız yeni mobilyanın, benim yeni giysilerimin, dikiş dikerek kazandığımı zannettiğin fazladan paranın, satın alabildiğimiz bütün küçük lükslerin parasını ödeyen sevgilimdi - hepsi ondan geldi” diye bağırır.

Fakat Louie kendini kurtarır ve üst kata çıkar.

“Av tüfeği yok, Louie!” diye bağırır karısı.

“Ne av tüfeği?” diye döner Louie. “Battaniye alıyorum. O zavallı herif orada öyle yatarken üşütecek.”

Merhamet hissetsen -ya da hissettiğini zannetsen veya hisse-diyormuş gibi yapsan- bile, derine indiğinde ve incelediğinde daima içinde başka bir dürtü bulacaksın. Saf merhamet olamaz ve eğer saf değilse merhamet değildir, çünkü saflık merhametin temel bileşenlerinden biridir. Yoksa başka bir şeydir; az çok formalitedir. Nasıl samimiyetsiz olacağımızı öğrendik: karına nasıl davranacağını, kocana nasıl davranacağını, çocuklarına nasıl davranacağını, arkadaşlarına, ailene. Her şeyi öğrendik. Merhamet öğrenilebilen bir şey değildir. Bütün formaliteleri, bütün görgü kurallarını unuttuğunda içinde doğar. Çok yabanidir. Görgü kurallarının tadını vermez - kıyaslandığında bunların hepsi ölü şeylerdir. Çok canlıdır, bir sevgi alevidir.

Çok çekişmeli bir karşılaşmanın on ikinci deliğinde saha otobana bakıyordu; Smith ve Jones yeşil alana yaklaşırken yol boyunca ilerleyen bir cenaze alayı gördüler.

Bunun üzerine Smith durdu, şapkasını çıkardı, kalbinin üzerine koydu ve alay virajı dönünceye kadar başını önüne eğdi.

Jones şaşırmıştı, Smith şapkasını başına koyup oyuna geri döndükten sonra, “Ne kadar hassas ve saygılısın, Smith” dedi.

“Ah, şey” dedi Smith, “başka türlüsü elimden gelmezdi. Sonuç olarak kadınla yirmi yıldır evliydim.”

Hayat plastik, yapay, resmi oldu, çünkü yaptığın bazı şeyleri yapmak zorundasın. Elbette görevlerini istemeden yerine getiriyorsun. Fakat yaşamı çok fazla kaçırman doğal, çünkü hayat ancak sen canlıysan, yoğun bir şekilde canlıysan mümkündür. Eğer kendi alevin istemeden yerine getirmek

zorunda olduğun formaliteler, görevler, kurallarla örtülmüşse, ancak sürükleyebilirsin. Rahatça sürükleyebilirsin, hayatın rahat bir hayat olabilir, ama gerçekten canlı olamaz.

Gerçekten canlı bir hayat bir bakıma karman çormandır. Bir bakıma diyorum, çünkü o karmaşanın kendi disiplini vardır. Kuralları yoktur, çünkü hiçbir kurala ihtiyacı yoktur. İçinde gömülü en temel kurala sahiptir: Dışarıdan kurallara ihtiyacı yoktur.

Şimdi Zen öyküsü:

Bir kış günü, efendisiz bir samuray Eisai'nin tapınağına gelir ve bir ricada bulunur: "Yoksul ve hastayım" der, "ve ailem açlıktan ölüyor. Lütfen bize yardım edin, efendi."
Kendisi fakirlerin küçük yardımlarıyla yaşayan Eisai'nin yaşamı çok zordur ve verecek hiçbir şeyi yoktur. Salondaki Yakushi-Buddha heykeli aklına geldiğinde samurayı göndermek üzeredir. Gidip heykelin halesini koparır ve samuraya verir.
"Bunu sat" der Eisai, "seni idare etmesi gerek."
Şaşkın fakat çaresiz samuray haleyi alır ve gider.
"Usta!" diye bağırır Eisai'nin öğrencilerinden biri. "Bu küfürdür! Böyle bir şeyi nasıl yaparsın?"
"Küfür mü? Pöh! Ben sadece deyim yerindeyse Buddha'nın sevgi ve merhamet dolu düşüncesini uyguladım. Aslında o zavallı samurayı kendisi duymuş olsaydı, onun için bir uzvunu keserdi."

Çok basit bir hikâye, ama çok anlamlı.

İlk olarak, verecek hiçbir şeyin yoksa tekrar bak: Daima verecek bir şey bulacaksın. Verecek hiçbir şeyin olmadığında bile, her zaman verecek bir şey bulabilirsin. Bu bir tutum meselesidir: Hiçbir şey veremiyorsan, en azından gülümseyebilirsin; hiçbir şey veremiyorsan, en azından o insanla oturup elini tutabilirsin.

Bu Eisai bütün Budist rahipler gibi yoksuldu. Yaşamı son derece sadeydi ve verecek hiçbir şeyi yoktu. Normalde Buddha heykelinin halesini alıp vermek büyük küfürdür. Hiçbir sözde dindar böyle bir şeyi düşünemez, gerçekten dindar biri değilse. Bu yüzden merhametin hiçbir kural tanımadığını, merhametin kuralların üzerinde olduğunu söylüyorum. Merhamet yabanıldır, formalitelere uymaz.

Sonra birden usta salondaki Buddha heykelini hatırladı. Japonya'da, Çin'de, Buddha'nın başının çevresine altın bir hale koyarlar, başının

etrafındaki aurayı göstermek için. Usta birden onu hatırladı - her gün aynı heykelin önünde ibadet ediyor olmalı.

Gidip heykelin halesini koparır ve samuraya verir. "Bunu sat"
der Eisai, "seni idare etmesi gerek."
Şaşkın fakat çaresiz samuray haleyi alır ve gider.

Samuray bile şaşkındı. Bunu beklemiyordu. O bile bunun saygısızlık olduğunu düşünmüştür: "Nasıl bir insan bu? Buddha'nın takipçisi ama heykeli parçaladı. Heykele dokunmak bile saygısızlıktır ama o halesini aldı."

Gerçek bir dindarla sözde dindar arasındaki fark budur. Sözde dindar daima kurala uyar, daima neyin uygun olduğunu ve neyin uygun olmadığını düşünür. Fakat gerçek bir dindar onu yaşar; ona göre uygun veya uygun olmayan hiçbir şey yoktur. Merhamet o kadar sınırsız uygundur ki, merhamet yoluyla yaptığın her şey kendiliğinden uygun olur.

"Usta!" diye bağırır Eisai'nin öğrencilerinden biri. "Bu küfürdür! Böyle bir şeyi nasıl yaparsın?"

"Küfür mü? Pöh! Ben sadece deyim yerindeyse Buddha'nın sevgi ve merhamet dolu düşüncesini uyguladım.
Aslında o zavallı samurayı kendisi duymuş olsaydı, onun için bir uzvunu keserdi."

Anlamak, sadece takip etmekten başka bir şeydir. Takip ettiğin zaman âdeta kör olursun. O zaman korunması gereken kurallar vardır. Ancak anladığın takdirde, yine takip edersin ama artık kör değilsindir. Ve her an karar verir; her an bilincin karşılık verir ve yaptığın her şey doğrudur.

Zen'de en güzel öykülerden biri, bir kış gecesi bir tapınakta kalmak için izin isteyen bir Zen ustasıyla ilgilidir. Gece hava çok soğuduğu ve dışarıda kar yağdığı için titriyormuş. Tapınağın rahibi elbette yakınlık göstermiş ve ona, "Kalabilirsin, ama sadece bu gece, çünkü bu tapınak bir *sarai* değil. Sabah gitmek zorundasın" demiş.

Rahip gecenin bir yarısında bir gürültü duymuş. Koşarak bakmaya gittiğinde gözlerine inanamamış. Keşiş tapınağın içinde yaktığı ateşin karşısında oturuyormuş - ve bir Buddha heykeli kayıpmış.

Japonya'da tahtadan Buddha heykelleri yaparlar.

“Heykel nerede?” diye sormuş rahip.

Usta ona ateşi göstermiş ve “Titriyordum, hava çok soğuk” demiş.

“Delirmiş olmalısın!” demiş rahip. “Yaptığın şeyin farkında değil misin? O bir Buddha heykeliydi. Buddha’yı yaktın!”

Usta sönmekte olan ateşe bakmış ve bir çubukla ateşi karıştırmış.

“Ne yapıyorsun?” diye sormuş rahip.

“Buddha’nın kemiklerini bulmaya çalışıyorum” demiş keşiş. “Sen kesinlikle delisin” demiş rahip. “O Buddha tahtadandı, içinde kemik yok.”

O zaman keşiş, “Sabaha çok var ve hava giderek soğuyor. Neden öteki iki Buddha’yı da getirmiyorsun?” demiş.

Hiç şüphe yok ki tapınaktan derhal kovulması gerekiyordu
- bu adam tehlikeliydi!

Kovulurken, “Ne yapıyorsun?” demiş. “Tahtadan bir Buddha için yaşayan bir buddha’yı mı kovuyorsun? Yaşayan buddha çok sıkıntı çekiyordu, merhamet göstermek zorundaydım. Ve eğer Buddha hayatta olsaydı, o da aynısını yapardı. O üç heykeli bana kendisi verirdi. Bunu biliyorum. Aynısını yapacağını adım gibi biliyorum!”

Fakat onu dinleyen kim? Karın içine atılır ve kapılar kapatılır.

Sabah rahip dışarı çıktığında ustanın üstünde birkaç çiçeğin olduğu bir kilometre taşının dibinde karşısında ibadet ettiğini görmüş. Rahip yanaşmış ve “Şimdi ne yapıyorsun? Bir kilometre taşının huzurunda ibadet mi ediyorsun?” demiş.

“Dua vakti geldiğinde Buddha’larımı her yerde yaratırım, çünkü onlar daima her yerdedir. Bu kilometre taşı senin tapınağın içindeki tahta Buddha’ların kadar iyi!”

Bu bir yaklaşım meselesidir. Saygı dolu gözlerle baktığında, her şey ilahi olur.

Unutma, Eisai’nin öyküsünü anlamak kolay, çünkü merhamet başka birisine karşı gösteriliyor. Öteki hikâye daha da karışık ve anlaması zor, çünkü bir insan kendisine merhamet gösteriyor. İdrak sahibi gerçek bir insan ne başkalarına ne de kendine karşı acımasızdır, çünkü hepsi tek ve aynı enerjidir. Gerçekten idrak sahibi bir insan mazoşist değildir. Sadist değildir, mazoşist değildir. Gerçekten idrak sahibi bir insan basitçe ayrılık olmadığını anlar: Kendisi dahil her şey ilahidir
- ve bu anlayışla yapar.

İdrakle yaşamak merhamettir. Onu asla çalışmaya uğraşma, sadece meditasyonun derinliklerine gevşe. Meditasyonda bir bırakma hali içinde olduğunda aniden kendi en içteki derinliğinden gelen rayihanın kokusunu alabileceksin. O zaman çiçek açar ve merhamet yayılır. Meditasyon çiçektir, merhamet onun rayihası.

Bugünlük bu kadar yeter.

Bölüm 4: Kendine Işık Ol

Soru: Zen teslimiyet yolu mudur? O zaman nasıl oluyor da Buddha'nın temel öğretisi, "Kendine ışık ol" oluyor?

Esas teslimiyet senin içinde gerçekleşir. Senin dışında birisiyle ilgili bir şey değildir. Asıl teslimiyet bir gevşeme, bir güvendir - o nedenle kelime seni yanıltmasın. Dilbilimsel olarak *teslimiyet*, birisine teslim olmak demektir, ama din yönünden teslimiyet güven, gevşeme demektir. Bir davranıştan ziyade bir yaklaşımdır: Güven yoluyla yaşarsın.

Açıklayayım. Nehre gittin ve yüzüyorsun. Ne yaparsın? Suya güvenirsin. İyi bir yüzücü o kadar güvenir ki âdeta nehirle bir olur. Mücadele etmez, suya tutunmaz, kaskatı ve gergin değildir. Kaskatı ve gerginsen boğulursun, rahatsan nehir sana özen gösterir.

Bu yüzden ne zaman biri ölse, cesedi suyun üzerinde yüzer. Bu bir mucizedir. Hayret verici! Kişi canlıyken öldü ve nehirde boğuldu, ama öldüğünde suyun üstünde yüzer. Ne oldu? Ölü insan nehir hakkında yaşayan insanın bilmediği bir sırrı bilir. Yaşayan insan mücadele ediyordu. Nehir düşmandı. Korkuyordu, güvenemiyordu. Fakat ölü insan, orada olmadığı için, nasıl mücadele edebilir? Ölü insan hiçbir gerilim olmadan tümüyle gevşemiştir: Birden beden yüzeye çıkar, nehir gerekeni yapar. Ölü bir insanı hiçbir nehir boğamaz.

Güven, savaşmıyorsun demektir. Teslimiyet, hayatı düşman değil dost olarak görüyorsun demektir. Bir kez nehre güvendin mi, birden tadını çıkarmaya başlarsın. Muazzam bir zevk ortaya çıkar: su sıçratmak, yüzmek

ya da sadece suyun üstünde kalmak veya dalmak. Fakat nehirden ayrı değilsindir, birleşirsin, bir olursun.

Teslimiyet, aynı iyi bir yüzücünün nehirde yüzmesi gibi yaşamak demektir. Hayat bir nehirdir: Mücadele edebilir ya da suyun üstünde yüzebilirsin, nehri itebilirsin ve akıntıya ters gitmeye çalışabilirsin ya da nehirle birlikte akabilirsin ve nehrin seni götürdüğü yere gidebilirsin.

Teslimiyet birisine karşı değildir, sadece bir yaşam biçimidir. Teslim olmak için bir Tanrı'ya ihtiyaç yoktur. Tanrı'ya inanan dinler var, Tanrı'ya inanmayan dinler var - ama bütün dinler teslimiyete inanır, bu yüzden teslimiyet gerçek Tanrı'dır.

Tanrı kavramı bile bırakılabilir. Budizm bir Tanrı'ya inanmaz, Caynacılık bir Tanrı'ya inanmaz, ama bunlar dindir. Hıristiyanlık Tanrı'ya inanır, islam Tanrı'ya inanır, Sihizm Tanrı'ya inanır; bunlar da dindir. Hıristiyan Tanrı'ya teslimiyeti öğretir: Tanrı, teslim olmak için bir mazerettir sadece. Bir yardımdır, çünkü bir hedef olmadan teslim olmak sana zor gelecek. Amaç, Tanrı adına teslim olabilesin diye bir bahanedir yalnızca. Budizm, "Teslim ol: Tanrı yok. Gevşe. Bu bir nesne meselesi değildir, senin kendi öznelliğinle ilgilidir. Gevşe, mücadele etme, kabul et" der.

Tanrı'ya inanmaya gerek yok. Aslında *inanç* kelimesi çirkindir; güveni göstermez. inanç neredeyse güvenin tam tersidir. *Inanç* (belief) kelimesi *lief* kökünden gelir. *Lief* arzu etmek, istemek demektir. Şimdi bunu sana açıklayayım. "Merhametli Tanrı'ya inanıyorum" diyorsun. Tam olarak ne diyorsun? "Keşke merhametli bir Tanrı olsa" diyorsun. "inanıyorum" dediğin anda, "Şiddetle arzu ediyorum" diyorsun ama bilmiyorsun.

Biliyorsan, inanç söz konusu değildir. Buradaki ağaçlara inanıyor musun? Her sabah doğan Güneş'e inanıyor musun? Yıldızlara inanıyor musun? inanç söz konusu değildir. Güneş'in orada olduğunu, ağaçların orada olduğunu bilirsin.

Kimse Güneş'e inanmaz; inansaydı deli olduğunu söylerdin. Birisi gelip "Ben Güneş'e inanıyorum" deseydi ve seni de değiştirmeye çalışsaydı, "Sen delirmişsin!" derdin. Bir hikâye dinledim.

Bir hanımefendi, Leydi Lewis, Amerika Birleşik Devletleri tarafından italya'ya elçi olarak atanır. Yakın zamanda Katolik olmuştu ve elbette insanlar din değiştirdiklerinde çok hevesli olurlar. Herkesi bıktırıyordu. Kiminle temasa geçse, onu Katolik yapmaya çalışıyordu.

Hikâye o ki elçi olarak italya'ya gittiğinde, papayı görmeye gider. Uzun bir tartışma bitmek bilmez. Bir basın muhabiri konuşulanları duyabilmek için usul usul yaklaşır. Papa hiç kimseye bu kadar zaman ayırmamıştı ve tartışma son derece hararetli ve ateşli görünüyordu. Bir şeyler oluyordu. Papa dünyanın en zengin ve en kuvvetli ülkesinin elçisiyle bu kadar uzun konuşuyorsa, bundan bir haber çıkacaktır.

Muhabir sırf kulak misafiri olmak için giderek yaklaşır. Tek bir cümleyi duyabilir. Papa çat pat ingilizcesiyle, "Hanımefendi, beni anlamıyorsunuz. Ben zaten Katoliğim!"

Kadın papayı döndürmeye çalışıyordu!

Eğer biri gelir ve sana, "Güneş'e inan" derse, "Ben zaten Katoliğim. Zaten inanıyorum. Bu konuda endişen olmasın" diyeceksin - çünkü biliyorsun.

Biri Sri Aurobindo'ya, "Tanrı'ya inanıyor musun?" diye sormuş.

"Hayır" diye cevap vermiş.

Elbette soruyu soran şoke olmuş. Çok uzaklardan, Almanya'dan gelmiş ve hararetle Tanrı'yı arayan bir insan olarak çok şey umut ediyormuş ve bu adam ifadesiz bir şekilde sadece hayır demiş. "Fakat ben onu bildiğini zannediyordum."

"Evet, onu biliyorum, ama ona inanmıyorum" demiş Aurobindo.

Bir kez bildiğinde, inancın ne anlamı var? inanç cehalettir. Biliyorsan, bilirsin. Ve eğer bilmiyorsan, bilmediğini bilmek de iyidir. inanç seni aldatabilir. inanç zihninde bilmeden bildiğini düşünmeye başladığın bir hava yaratabilir. inanç güven değildir ve tamamen inandığını ne kadar kuvvetli söylersen, içindeki şüpheden o kadar korkarsın.

Güven şüphe bilmez. inanç şüpheyi bastırmaktan başka bir şey değildir; bir arzudur. "Tanrı'ya inanıyorum" dediğinde, "Tanrı'sız yaşayamıyorum. Bir Tanrı kavramı olmadan, ölümle kuşatılmış bu karanlığın için de var olmak çok zor olurdu" diyorsun. O kavramın faydası var. insan yalnız hissetmez; korunmasız, güvencesiz hissetmez - inancın nedeni bu.

Martin Luther, "Benim Tanrım büyük bir kaledir" diye yazmış. Bu söz güvenen bir insandan gelmiş olamaz. "Benim Tanrım büyük bir kaledir" mi? Martin Luther savunmadan görünüyor. Tanrı bile yalnızca seni koruyacak, seni güvende hissettirecek bir kale mi? O zaman korkudan kaynaklanıyor. "Tanrı benim en büyük kalemdir" düşüncesi korkudan doğar, sevgiden değil. Güvenden doğmaz. Derinde korku ve şüphe vardır.

Güven basittir. Aynı bir çocuğun annesine güvenmesi gibi. O güvenin nedeni çocuğun inanması değildir, inanç henüz başlamamıştır. Bir zamanlar sen de küçük bir çocuktun. Annene inandın mı, yoksa ona güvendin mi? Şüphe oluşmadı, öyleyse inanç meselesi ne oluyor? inanç ancak şüphe başladığı zaman gelir; şüphe önce gelir. Daha sonra, şüpheyi bastırmak için bir inanca tutunursun. Güven şüphenin ortadan kalkmasıdır, şüphe olmadığında güven vardır.

Örneğin, nefes alıp veriyorsun. Nefes alırsın, sonra nefes verirsin, soluğunu dışarı verirsin. Soluğunu dışarı verirken korkuyor musun? Kim bilir, geri gelebilir de gelmeyebilir de.

Güvenirsin. Geleceğine güvenirsin. Elbette güvenmek için bir neden yoktur. Ne nedeni var? Neden geri gelmesi gerekiyor? En fazla geçmişte hep öyle olduğunu söyleyebilirsin ama o da garanti değildir. Gelecekte öyle olmayabilir. Soluğunu tekrar gelmeyebilir diye dışarı vermekten korkuyorsan, nefesini içeride tutacaksın. inanç budur: yapışmak, tutunmak. Fakat nefesini içeride tuttuğunda, yüzün morararacak ve boğulduğunu hissedeceksin. Ve bunu yapmaya devam edersen, öleceksin.

Bütün inançlar boğar ve bütün inançlar gerçekten hayatta olmamana yardım eder. Varlığını donuklaştırırlar.

Nefes verirsin, yaşama güvenirsin. Budistlerin *nirvana* kelimesi basitçe nefes vermek, soluğunu dışarı vermek, güvenmek demektir. Güven çok ama çok masum bir olaydır. inanç kafadan gelir, güven kalpten gelir. Kişi sadece yaşama güvenir, çünkü sen yaşamdan doğdun, yaşamın içinde yaşıyorsun ve yine kaynağa döneceksin. Korku yoktur. Doğarsın, yaşarsın, öleceksin; korku yoktur. Yeniden doğacaksın, yeniden yaşayacaksın, öleceksin; bu bir çarktır. Sana hayat veren yaşam, daima daha fazla yaşam verebilir, öyleyse korkunun anlamı ne?

Neden inançlara yapışasın? inançlar insan işidir, güven Tanrı işidir. inançlar felsefidir, güvenin felsefeyle hiçbir ilgisi yoktur. Güven basitçe senin, sevginin ne olduğunu bildiğini gösterir. Bu, Cennet'te bir yerde oturan ve idare eden, yöneten Tanrı'yla ilgili bir kavram değildir. Güvenin Tanrı'ya ihtiyacı yoktur: Bu ölümsüz yaşam, bu tamlık yeter de artar bile. Güvendiğinde gevşersin. O gevşeme teslimiyettir.

Şimdi, "Zen, teslimiyet yolu mudur?" Evet. Din aslında teslimiyettir, gevşemektir. Hiçbir şeye yapışma. Yapışmak yaşama güvenmediğini

gösterir.
Muhammed her akşam gün içinde topladıklarını dağıtırdı.
Hepsini! Ertesi güne tek bir *pai* bile saklamazdı, çünkü “Bugün veren kaynak bana yarın da verecek. Bugün olduysa, yarına neden güvenmeyeyim? Neden saklayayım” derdi.

Fakat ölüm döşeğindeyken çok hastaydı ve karısı endişelendi. Gece yarısı bile doktor gerekebileceği için o gece beş *rupi*, beş *dinar* sakladı. Korkuyordu. “Kimse bilemez. Gece çok hastalanabilir ve ilaç gerekebilir. Gecenin köründe nereye gideceğim? Doktor gerekebilir ve parasını vermek zorundayız.” Muhammed’e hiçbir şey söylemeden beş dinarı sakladı.

Gece yarısına doğru Muhammed gözlerini açtı ve “Etrafımda bir güvensizlik hissediyorum. Bir şey saklanmış gibi.”

Karısı çok korkmuştu ve “Beni bağışla, ama gece bir şey gerekebilir diye sadece beş dinar sakladım” dedi.

“Git onu birine ver” dedi Muhammed.

“Gece yarısı kimi bulacağım?” dedi kadın.

“Sadece dinle” dedi Muhammed, “ve huzur içinde ölmeme izin ver, yoksa suçlu, Tanrıma karşı suçlu hissedeceğim. Bana soracak olursa, son anda güvensizlik içinde öldüğüm için utanç duyacağım. Git!”

Kadın dışarı çıktı, inanmadan elbette, ama orada bir dilenci duruyordu.

Geri döndüğünde Muhammed, “Bak, o iyi idare ediyor ve eğer bir şeye ihtiyacımız olursa, bağışta bulunacak birisi kapının dışında duruyor olacak. Endişelenme” dedi.

Sonra battaniyesini çekti ve hemen öldü. Tamamen rahatlamıştı.

Bir şeye yapışmak, her neye olursa olsun, güvensizliği gösterir. Bir kadını veya erkeği seviyor ve sıkıca tutuyorsan, bu sadece güvenmediğini gösterir. Bir kadını seviyor ve “Beni yarın da sevecek misin?” diyorsan, güvenmiyorsun. Evlenmek için nikâh dairesine gidiyorsan, güvenmiyorsun. O zaman sevgiden çok nikâh dairesine, polise, kanuna güveniyorsun. Yarına hazırlanıyorsun. Yarın bu kadın veya erkek senin aldatmaya kalkarsa ya da seni yüzüstü bırakırsa, mahkemeden veya polisten destek alabilirsin ve kanun senin yanında olacak, bütün toplum seni destekleyecektir. Düzenlemeler yapıyorsun, korkuyorsun.

Fakat eğer gerçekten seviyorsan, sevgi yeterlidir, hem de fazlasıyla. Yarın kimin umurunda? Fakat derinlerde şüphe vardır. Âşık olduğunu düşünürken

bile şüphe devam eder.

Çarmıha gerildikten sonra dirildiğinde isa’yı yeniden gören ilk insanın Mecdelli Meryem olduğu söylenir. Meryem onu çok sevmişti. Ona doğru koşmuştu. Yeni Ahit’te isa’nın, “Bana dokunma” dediği söylenir.

Biraz kuşkuluyum, çünkü isa’nın, “Bana dokunma” demesi doğru gelmiyor. Bir yerde bir şey ters gitmiş. Tabii ki bir papanın “Bana dokunma” demesi normal, ama isa “Bana dokunma” mı diyor? Neredeyse imkânsız!

O yüzden aslını bulmaya çalıştım. Aslında bir kelime var, Yunanca bir kelime, hemen dokunmak hem de tutunmak anlamında kullanılabilir. O zaman kilit noktayı buldum. isa, “Bana tutunma” diyor, “Bana dokunma” değil, ama çevirmenler bunu “Bana dokunma” olarak yorumlamış. Yorumcu kendi düşüncesini sokmuş. isa, “Bana tutunma” demiş olmalı, çünkü eğer güven varsa tutunmak yoktur. Eğer sevgi varsa, tutunmak yoktur. Tutunmadan sadece paylaşırsın, derin bir gevşeme içinde paylaşırsın.

Teslimiyet yaşama teslim olmak, geldiğin ve bir gün geri döneceğin kaynağa teslim olmak demektir. Aynı okyanusta bir dalga gibisin: Okyanustan doğar, okyanusa geri dönersin. Teslim olmak okyanusa güvenmek demektir. Bir dalga bundan başka ne yapabilir? Dalga okyanusa güvenmek zorundadır - güven ya da güvenme okyanusun parçası olarak kalırsın. Güvenmeyerek kaygı yaratacaksın, hepsi bu. Hiçbir şey değişmeyecek; sadece sen kaygılı, gergin, çaresiz olacaksın. Güvenirsen; kalbinin derinliklerinde okyanusun senin annen olduğunu gayet iyi bilecek çiçek açarsın, kutlarsın. Yorulduğunda geri döneceksin ve yeniden onun varlığında dinleneceksin. Dinlendiğinde gökyüzünün, güneş ışığının ve yıldızların tadını çıkarmak için geri döneceksin. Teslim olmak güvenmektir ve bunun bir Tanrı kavramıyla, bir Tanrı ideolojisiyle hiçbir ilgisi yoktur. Bir yaklaşım meselesidir.

O zaman Buddha’nın son konuşmasının anlamını kavrayabilirsin: “Kendine ışık ol.” Şunu söylemek istiyor: Yaşama teslim olduysan, kendine ışık olmuşsundur. O zaman yaşam seni yönlendirir. O zaman hep aydınlanma içinde yaşarsın. “Kendine ışık ol” derken kimseyi takip etmemeni, kimseye tutunmanı söylüyor. Açık, korunmasız ol, ama kendi başına kal, çünkü sonuçta dini deneyim ödünç alınabilen bir deneyim

olamaz. Varoluşsal olmak zorundadır, sana ait olmalıdır. Ancak o zaman gerçektir.

Ben bir şey söylersem ve sen de ona inanırsan, faydası olmayacak. Ben bir şey söylersem ve sen araştırır, teslim olur ve güvenirsen, o zaman sen de aynısını deneyimlersin - o zaman o sana ışık olmuştur. Yoksa benim kelimelerim kelime olarak kalır; en fazla inanç haline gelebilir. Onların hakikatini sen deneyimlemedikçe güvene dönüşemezler, senin kendi hakikatin haline gelemezler. Benim hakikatim senin hakikatin olamaz, yoksa çok kolay olurdu. Benim hakikatim senin hakikatin olabilseydi, o zaman sorun kalmazdı.

Bilimsel bir hakikatle dini bir hakikat arasındaki fark budur. Bilimsel bir hakikat ödünç alınabilir. Bilimsel bir hakikat bir kez bilindiğinde başka herkesin malı olabilir. Albert Einstein izafiyet Teorisi'ni keşfetti. Artık herkesin bunu tekrar tekrar keşfetmesine gerek yok. Bu aptallık olurdu. Bir kez keşfedildiğinde, herkesin oldu. Artık herkesin teorisi. Bir kez keşfedildiğinde, kanıtlandığında, artık okula giden bir çocuk da onu öğrenebilir. Artık dehaya gerek yok: Albert Einstein olmana gerek yok, vasat bir zekâ da yeter, sıradan bir zekâ da yeter. Onu anlayabilirsin ve senindir. Hiç şüphe yok ki Einstein'ın yıllarda çalışması gerekti, ondan sonra keşfedebildi. Senin çalışmana gerek yok. Anlamaya ve buna kafa yormaya hazır-san, birkaç saat içinde anlayacaksın.

Fakat aynı şey dini hakikat için geçerli değildir. Buddha keşfetti, isa keşfetti, Nanak ve Kabir keşfetti, ama onların keşfi *senin* keşfin olamaz. Sen yeniden keşfetmek zorunda kalacaksın. Yeniden *ABC den* başlamak zorunda kalacaksın, öylece onlara inanamazsın. Bunun faydası olmaz. Fakat insanlık bunu yapıyor: Dini hakikati bilimsel hakikatle karıştırıyor. Bu bilimsel hakikat değil, asla herkesin malı olamaz. Her birey ona tek başına gelmek zorundadır, her birey ona tekrar tekrar gelmek zorundadır. Asla pazar yerinde herkesin kullanımına açık değildir. Zorluklardan geçmen gerekecek; araman ve araştırman gerekecek, aynı yoldan gitmen gerekecek. Kestirme bir yoldan bile gidilemez. Buddha gibi bazı şeylerden mahrum kalman, Buddha gibi aynı zorluklardan geçmen gerekecek ve yol üzerinde Buddha'nın yaşadıklarıyla aynı felaketlere katlanmak zorunda kalacaksın ve Buddha'nın yaşadıklarıyla aynı tehlikelerin içinde olmak zorunda

kalacaksın. Ve bir gün, bulutlar dağıldığında, dans edecek ve Buddha gibi vecit halinde olacaksın.

Elbette Arşimet keşfettiğinde sokaklarda çıplak koşar: “Evreka! Buldum!” Arşimet’i dakikalar, saniyeler içinde anlayabilirsin, ama vecit halinde olmayacaksın; yoksa her okul çocuğu “Evreka!” diye bağırarak çırılçıplak sokaklarda koşardı. Arşimet yaptığından beri bunu başka kimse yapmadı; sadece bir kez oldu. Bu Arşimet için bir keşifti, o zamandan beri kamu malı oldu.

Fakat dini hakikatin sana aktarılamaması iyidir, yoksa asla Buddha, isa veya Krişna’yla aynı vecde ulaşamazdın, asla, çünkü onu bir ders kitabında öğrenecektin. Herhangi bir aptal onu sana aktarabilirdi. O zaman bütün orgazmik deneyim kaybolacak.

Dini deneyimin bireysel yaşanması iyidir. Seni kimse oraya götüremez. insanlar yolu gösterebilir ve o işaretler son derece incedir. Onları kelimesi kelimesine alma. Buddha, “Kendine ışık ol” demiş. “Hatırla, benim hakikatim senin hakikatin olamaz, benim ışığım senin ışığın olamaz. Benden manasını öğren, benden daha istekli ol. Araştırman yoğun olsun ve kendini tamamen ona ada. Benden hakikati arayan birinin adanmışlığını öğren ama hakikat, ışık *senin* içinde yanacak. Onu kendi içinde uyandırmak zorunda kalacaksın” diyor.

Hakikati ödünç alamazsın. Aktarılamaz, mal değildir. O kadar incelikli bir deneyimdir ki ifade bile edilemez. ifade edilemezdir. Olsa olsa kişi birkaç ipucu vermeye çalışır.

Soru: Lütfen “sıkıntı” ve “huzursuzluk” dediğimiz olayların tabiatını açıklar mısın?

Sıkıntı ve huzursuzluk derinden ilişkilidir. Ne zaman sıkıntı hissetsen, sonra da huzursuzluk hissedersin. Huzursuzluk sıkıntının yan ürünüdür.

Mekanizmayı anlamaya çalış. Ne zaman sıkılsan, o durumdan uzaklaşmak istersin. Birisi bir şey söylüyorsa ve sıkılıyorsan, huzursuz olmaya başlarsın. Bu, o yerden, bu insandan, bu saçma konuşmadan uzaklaşmak istediğinin gizli bir belirtisidir. Elbette kibarlıktan bunu bastırırsın, ama vücut çoktan harekete geçmiştir - çünkü beden zihinden daha sahicidir, beden zihinden daha dürüst ve samimidir. Zihin kibar olmaya,

gülümsemeye çalışıyor. “Ne kadar güzel” diyorsun ama içinden, “Ne korkunç! Bu hikâyeyi defalarca dinledim ve yine anlatıyor!” diyorsun.

Albert Einstein’ın karısı Frau Einstein’la ilgili bir şey dinledim. Albert Einstein’ın bir arkadaşı çok sık gelirmiş ve Einstein bazı öyküler, fıkralar anlatırmış ve gülerlermiş. Arkadaşı bir konuda meraklanmış: Her geldiğinde, ne zaman Einstein fıkra anlatmaya başlasa...

Einstein Yahudi’ydi ve Yahudiler dünyanın en iyi fıkralarına sahiptir. Uzun süre acı çektikleri için, fıkralarla yaşadılar. Hayatları o kadar acınacak haldeydi ki kendilerini eğlendirmek zorundaydılar; bu nedenle en güzel fıkralar onlarda. Başka hiçbir ülke, hiçbir ırk onlarla rekabet edemez. Hindistan’da bizim hiç güzel fıkramız yok, çünkü ülke çok huzurlu yaşadı - eğlenmeye gerek yok. Mizah, sürekli tehlike içindeyken gereklidir: insan her şeye gülmek ister, her bahane gülmeye yol açacaktır.

Einstein bir fıkra, bir öykü anlatırdı ve birlikte gülerlerdi. Fakat Einstein ne zaman bir şey söylemeye başlasa, karısının hemen bir şey örmeye ya da bir şey yapmaya başlaması arkadaşını meraklandırmış.

“Einstein bir fıkra anlatmaya başladığı anda, neden örgü örmeye başlıyorsun?” diye sormuş.

“Eğer bir şey yapmasaydım” demiş kadın, “dayanmam son derece güç olurdu, çünkü o fıkrayı bin kez dinledim. Sen ara sıra geliyorsun, ben hep buradayım. Ne zaman biri gelse aynı fıkrayı anlatıyor. Ellerimle bir şey yapmazsam, o kadar kıpırdanırdım ki, nezaketsizlik olurdu. Huzursuzluğumu işe aktarabilmek ve işin arkasına gizlenebilmek için bir şey yapmak zorundayım.

Her sıkıldığında huzursuzlaşacaksın. Huzursuzluk bedenin belirtisidir. Beden, “Buradan uzaklaş. Nereye gidersen git ama burada durma” diyor. Ancak zihin gülümsemeye ve gözler parıldamaya devam eder; sen dinlediğini ve böyle güzel bir şeyi hiç duymadığını söylemeye devam edersin. Zihin medeni-leşmiştir, bedense hâlâ yabanıldır. Zihin insandır, beden hâlâ hayvandır. Zihin sahte, beden hakikidir. Zihin kuralları ve düzenlemeleri bilir -nasıl davranılacağını ve nasıl doğru dav-ranılacağını- o yüzden sıkıcı bir tiple karşılaşsan bile, “Seni gördüğüme çok mutlu oldum, çok sevindim!” dersin. Aslında, eğer izin verilseydi bu adamı öldürürdün. Seni cinayete kışkırtıyor. O zaman huzursuz olursun, huzursuzluk hissedersin.

dinler ve uzaklaşırsan, huzursuzluk kaybolacaktır. Bunu dene! Birisi sıkıcıysa, basitçe sıçramaya ve etrafta koşmaya başla. Huzursuzluğun kaybolduğunu göreceksin, çünkü huzursuzluk basitçe enerjinin orada olmak istemediğini gösterir. Enerji çoktan harekete geçmiştir, enerji çoktan o yeri terk etmiştir. Şimdi sen enerjiyi takip ediyorsun.

O yüzden asıl mesele sıkıntıyı anlamaktır, huzursuzluğu değil. Sıkıntı çok ama çok önemli bir olaydır. Yalnızca insan sıkılır, başka hiçbir hayvan sıkılmaz. Bir bizonu sıkamazsın - imkânsız! Yalnızca insan sıkılır, çünkü sadece insan bilinç sahibidir. Neden bilinçtir. Ne kadar duyarlıysan, ne kadar uyanıksan, ne kadar bilinçliysen, o kadar sıkılacaksın. Daha fazla durumda sıkılacaksın. Vasat bir zihin o kadar sıkılmaz. Devam eder, kabul eder: Her ne oluyorsa, iyidir; o kadar uyanık değildir. Ne kadar uyanık olursan, ne kadar canlı, bir durumun sadece bir tekrar olduğunu, bir durumun seni zorladığını, bir durumun bayat olduğunu o kadar çok hissedeceksin. Ne kadar duyarlıysan, o kadar sıkıntı duyacaksın.

Sıkıntı hassasiyetin göstergesidir. Ağaçlar sıkılmaz, hayvanlar sıkılmaz, kayalar sıkılmaz, çünkü yeterince duyarlı değildirler. Sıkıntınla ilgili temel anlayışlardan biri bu olmalı: Duyarlısın.

Fakat buddha'lar da sıkılmaz. Bir buddha'yı sıkamazsın. Hayvanlar sıkılmaz, buddha'lar da sıkılmaz, dolayısıyla sıkıntı hayvanla buddha arasında orta bir olgu olarak vardır. Sıkıntı için, hayvana verilenden biraz daha fazla duyarlılık gerekir. Eğer bunun ötesine geçmek istiyorsan, tamamen duyarlı olmak zorundasın - ve o zaman sıkıntı tekrar yok olur. Fakat ortada sıkıntı vardır. Hayvana benzediğinde de sıkıntı yok olur.

O yüzden hayvana benzeyen insanların daha az sıkıldığını göreceksin. Yer, içer, keyif yaparlar, pek sıkılmazlar - ama duyarlı değildirler. En düşük seviyede yaşarlar. Ancak gündelik yaşam için gereken bilinçle yaşarlar. Entelektüellerin, çok düşünen insanların daha çok sıkıldıklarını göreceksin, çünkü düşünürler. Düşünmeleri yüzünden bir şeyin sadece eski tekrar olduğunu görebilirler.

Hayatın tekrardır. Her sabah neredeyse hayatın boyunca nasıl kalktıysan aynı şekilde kalkarsın. Kahvaltını hemen hemen aynı şekilde edersin. Sonra ofise gidersin - aynı ofis, aynı insanlar, aynı iş. Sonra eve gelirsin - aynı kadın. Sıkılman normal. Bunda yeni bir şey görmek senin için çok zor. Her şey eski, tozlu görünüyor.

Bir hikâye dinledim:

Zengin bir brokerin çok yakın arkadaşı olan Mary Jane bir gün kapıyı neşeyle açar ve sonra eşikte duranın sevgilisinin karısı olduğunu anlar anlamaz hızla kapıyı kapatmaya çalışır.
Kadın kapıya yüklenir ve “Oh, bırak gireyim, tatlım. Niyetim olay çıkarmak değil, sadece küçük, dostane bir sohbet” der.

Mary Jane gözle görülür bir sinirle onu içeri alır, sonra temkinli bir şekilde, “Ne istiyorsunuz?” der.

“Fazla bir şey değil” der kadın, etrafa bakarak. “Sadece bir soruya cevap istiyorum. Söyle bana tatlım, aramızda kalacak, o kalın kafalı hıyarda ne buluyorsun?”

Her gün aynı koca kalın kafalı bir hıyar olur. Her gün aynı kadın - neye benzediğini bile unutursun. Gözlerini kapatıp karının neye benzediğini hatırlamanı söyleseler, imkânı yok yapamazsın. Aklına bir sürü başka kadın gelecek, ama karın değil. ilişki sürekli bir tekrar oldu. Karınla sevişiyorsun, karını kucaklıyorsun, karını öpüyorsun, ama bunların hepsi artık boş hareketler. Güzellik ve cazibe uzun zaman önce yok oldu.

Bir evlilik neredeyse balayının sona ermesiyle biter. Ondan sonra numara yaparsın ama o gösterişlerin gerisinde derin bir sıkıntı birikir. Sokakta yürüyen insanları izlediğinde, tümüyle sıkılmış olduklarını göreceksin. Herkes bıkmış, sıkıntıdan ölüyor. Yüzlerine bak -bir sevinç aurası yok; gözlerine bak-toz kaplı, içsel mutluluğun parıltısı yok. Ofisten eve, evden ofise gidip gelirler ve yavaş yavaş bütün yaşamları mekanik bir alışkanlık, sürekli bir tekrar haline gelir. Ve bir gün ölürler. insanlar neredeyse daima hiç yaşamadan ölürler.

Bertrand Russell’ın “Hatırlamaya çalıştığımda, yaşamımda gerçekten hayat dolu, tutkulu olduğum birkaç dakikadan fazlasını bulamıyorum” dediği söylenir. Sen hayatında kaç dakika gerçekten tutkulu olduğunu hatırlayabiliyor musun? Bu çok az olur. insan öyle anları hayal eder, öyle anları gözünde canlandırır, öyle anları umut eder, ama asla gerçekleşmezler. Gerçekleşseler bile er ya da geç onlar da tekrar haline gelir. Bir kadına veya erkeğe âşık olduğunda bir mucize olduğunu hissedersin, ama yavaş yavaş o mucize yok olur ve her şey alışkanlığa dönüşür.

Sıkıntı, tekrarın bilincinde olmaktır. Hayvanlar geçmişi hatırlayamadıkları için sıkıntı hissedemezler. Geçmişi hatırlayamadıkları için tekrarı

hissedemezler. Bizon her gün aynı otu aynı keyifle yemeye devam eder. Sen yapamazsın; aynı otu aynı keyifle nasıl yiyeceksin? Bıkarsın.

insanlar bu yüzden değişiklik yapmaya çalışır. Yeni bir eve taşınırlar, eve yeni bir araba getirirler, eski kocayı boşarlar, yeni bir sevgili bulurlar, ama aynı şekilde o olay da er ya da geç tekrar haline gelecek. Yerleri değiştirmek, insanları değiştirmek, sevgilileri değiştirmek, evleri değiştirmek hiçbir işe yaramayacak. Ve bir toplum çok sıkıldığında, insanlar bir kentten ötekine, bir işten diğerine, bir eşten diğerine geçmeye başlarlar. Fakat çok geçmeden hepsinin saçmalık olduğunu, çünkü her kadınla, her adamla, her evle, her arabayla aynı şeyin tekrar tekrar olacağını fark ederler.

O zaman ne yapmak gerekiyor? Daha bilinçli ol. Durumları değiştirmekle ilgili bir şey değil bu; varlığını dönüştür, daha bilinçli ol. Daha bilinçli olduğunda, her ânın yeni olduğunu görebileceksin. Fakat bunun için, çok fazla enerji, muazzam bir bilinç enerjisi gerekir.

Kadın aynı değil, unutma. Sen bir yanılsama içindesin. Eve geri dön ve karına tekrar bak. Aynı değil. Kimse aynı olamaz, sadece görüntüler kandırır. Bu ağaçlar dün oldukları gibi değiller. Nasıl olsunlar? Büyüdüler, bir sürü yaprak döküldü, yeni yapraklar geldi. Badem ağacına bak, kaç tane yeni yaprak çıktı! Her gün eskisi dökülüyor, yenisi geliyor, ama sen farkında değilsin.

Ya hiç bilinç sahibi olma -o zaman tekrarı hissedemezsin- ya da o kadar bilinçli ol ki her tekrarda yeni bir şey görebilesin. Bunlar sıkıntıdan kurtulmanın iki yoludur.

Dışarıdaki şeyleri değiştirmenin faydası olmayacak. Aynı odandaki mobilyanın yerini tekrar tekrar değiştirmen gibi. Ne yaparsan yap -şu şekilde ya da bu şekilde koyabilirsin- aynı mobilya. Sürekli eşyaları nasıl düzenleyeceğini, nasıl koyacağını, nereye koyacağını, nereye koymayacağını düşünen pek çok ev kadını vardır - ve değiştirmeye devam ederler. Fakat oda aynıdır, mobilya aynıdır. Bu şekilde kendini ne kadar kandıracaksın?

Bir keresinde televizyonda seyrettiğim kısa bir oyunda çılgınlar gibi öpüşen bir mağara adamı ve mağara kadını vardı. Ancak “Vay be, bu harika!” demek için ayrıldılar. Sonra yeniden öpüşmeye döndüler.

Sonunda mağara kadını, “Dinle, keşfettiğimiz bu harika şeyin evli olduğumuz anlamına geldiğini düşünüyor musun?” demek için uzaklaştı.

Mağara adamı küçük aklını konuya verdi ve sonunda, “Evet, sanırım evliyiz. Şimdi biraz daha öpüşelim” dedi.

Bunun üzerine mağara kadını elini başına koydu ve aniden ıstırap içinde, “Oh, o kadar başım ağrıyor ki!” dedi.

iki kişi karşılaşıyor, yabancılar, her şey harika, güzel, ama er ya da geç birbirlerine tanıdık oluyorlar. Evlilik bu demektir. Bu artık yerleştikleri, artık bunu tekrar haline getirmek isteyecekleri anlamına geliyor. O zaman aynı öpüşme ve aynı kucaklaşma artık güzel olmaz, âdeta göreve dönüşür.

Bir adam eve gelir ve arkadaşını karısıyla öpüşürken bulur. Arkadaşını başka bir odaya alır. Arkadaşı korku içinde titremektedir: “Şimdi bir şey olacak! Arkadaşlık bozulacak.”

Koca çok öfkeli görünmektedir ama öyle değildir. Kapıyı kapatır ve arkadaşına, “Bana sadece bir şey söyle: Ben yapmak *zorundayım,* ama sen onu neden öpüyordun?” der.

“Ben yapmak *zorundayım,* ama sen onu neden öpüyordun?” Yavaş yavaş her şey oturur. Yenilik kaybolur ve sen tekrar tekrar yeniyi bulacak kadar bilince veya o bilinç özelliğine sahip değilsindir. Donuk bir zihin için her şey eskidir, tümüyle canlı bir zihin için güneşin altında eski hiçbir şey yoktur - olamaz. Her şey akış halindedir. Her insan akış halindedir, nehir gibidir. insanlar ölü şeyler değildir - nasıl aynı olabilirler? Sen aynı mısın? Bu sabah beni dinlemeye geldiğin zamanla eve döndüğün zaman arasında bir sürü şey oldu. Bazı düşünceler aklından silindi, bazı başka düşünceler aklına girdi. Yeni bir içgörüye kavuşmuş olabilirsin. Geldiğindeki gibi gidemezsin. Nehir sürekli akıyor; aynı görünüyor ama aynı değil. Yaşlı Heraklitos aynı nehre iki kez giremeyeceğini söylemiş, çünkü nehir asla aynı değildir.

Bir şey senin de aynı olmadığındır ve diğer şey de her şeyin değiştiğidir. Fakat o zaman kişinin bilincin zirvesinde yaşaması gerekir. Ya bir buddha gibi yaşa ya da bir bizon gibi yaşa, o zaman sıkılmayacaksın. Artık seçim senin.

Ben asla kimseyi aynı görmedim. Bana geliyorsun -bana kaç defa geldin- ama eskiyi hiç görmüyorum. Her gün getirdiğin yeniliğe hep şaşırıyorum. Sen bunun farkında olmayabilirsin.

Şaşırma yeteneğini koru.

Sana bir hikâye anlatayım:

Bir adam kendi düşüncelerine dalmış bir halde bir bara girer. Yanından geçen bir kadına döner ve "Pardon bayan, saati biliyor musunuz?" der.

Kadın cırlak bir sesle cevap verir: "Bana böyle bir teklifte bulunmaya nasıl cüret edersin?"

Adam şaşkınlık içinde kendine gelir ve bütün gözlerin onlardan tarafa baktığını görerek rahatsız olur. "Sadece saati sordum, bayan" diye mırıldanır.

Kadın daha da yüksek bir sesle feryat eder. "Tek kelime daha edersen polis çağıracağım."

Utançtan ölmek üzere olan adam içkisini kaptığı gibi hızla barın en uzak köşesine gider ve nefesini tutarak ve kapıdan gizlice ne kadar çabuk çıkabileceğini düşünerek bir masaya sokulur.

Yarım dakika geçmeden kadın yanına gelir. Alçak sesle, "Çok üzgünüm efendim, sizi utandırdım, ama ben üniversitede psikoloji öğrencisiyim ve insanların ani, şoke edici ifadelere tepkisi üzerine bir tez yazıyorum" der.

Adam ona üç saniye bakar, sonra arkasına yaslanır ve bağırır: "Sadece iki dolara benim için bütün gece hepsini yapacak mısın?"

Kadının kendinden geçerek düştüğü söylenir.

Belki bilincimizin daha yükseğe çıkmasına izin vermiyoruz, çünkü o zaman hayat sürekli bir sürpriz olacak ve sen onu idare edemeyebilirsin. Bu yüzden donuk bir zihne razı oldun - bunda bir yatırım var. Boş yere donuk değilsin. Belli bir maksatla donuksun, çünkü gerçekten hayat doluysan, her şey şaşırtıcı ve şoke edici olacaktır. Donuk kalırsan hiçbir seni şaşırtmaz, hiçbir şey şoke etmez. Sen ne kadar donuksan, hayat da sana o kadar donuk görünür. Daha farkında olduğunda, yaşam da daha canlı, daha hayat dolu olacak ve zorluk olacak.

Hep ölü beklentilerle yaşıyorsun. Her gün eve geliyorsun ve karından belli bir davranışı bekliyorsun. Şimdi kendi mutsuzluğunu nasıl yarattığına bak: Karından belli bir sabit davranışı bekliyorsun ve sonra karının yeni olmasını bekliyorsun. imkânsızı istiyorsun. Karının senin için daima yeni kalmasını gerçekten istiyorsan, beklentiye girme. Eve daima şaşırmaya ve şoke olmaya hazır gel, o zaman karın yeni olacak. Fakat kadın belli beklentileri karşılamak zorunda.

Tüm akış benzeri diriliğimizin öteki insan tarafından bilinmesine asla izin vermeyiz. Gizlemeye devam ederiz, açığa çıkarmayız, çünkü öteki bunu hiç anlamayabilir. Kadın da kocasının belli bir biçimde davranmasını bekler ve

elbette ikisi de rollerini becerirler. Hayatı yaşamıyoruz, rolleri yaşıyoruz. Koca eve gelir; kendini belli bir role zorlar. Evden içeri girdiğinde artık canlı bir insan değildir, sadece bir kocadır.

Koca, olması gereken belli bir davranış tipi demektir. Oradaki kadın bir eş, oradaki adam bir kocadır. Şimdi bu iki kişi orada buluştuklarında gerçekte dört kişi vardır: karı ve koca -gerçek insanlar değildir; sadece karakterler, maskeler, sahte kalıplar, beklenen davranış, görevler ve hepsi- ve maskelerin arkasına gizlenen gerçek insanlar. O gerçek insanlar sıkılır.

Fakat karakterine, maskelerine çok fazla yatırım yaptın. içinde sıkıntı olmayan bir hayatı gerçekten istiyorsan, bütün maskeleri bırak, gerçek ol. Bazen zor olacak biliyorum, ama buna değer. Hakiki ol. Karını sevdiğini hissediyorsan, onu sev; yoksa öyle hissetmediğini söyle. Şu anda olan, koca karısıyla sevişiyor ama bir aktrisi düşünmeye devam ediyor. Hayalinde bu kadınla sevişmiyor, hayalinde başka bir kadınla sevişiyor. Aynı şey kadın için de geçerli. O zaman işler sıkıcılaşıyor, çünkü ikisi de artık canlı değiller. Yoğunluk, keskinlik kayboldu.

Olay bir peronda geçiyor. Bay Johnson üzerinde fal yazan bir kart veren eski model para makinelerinden birinde tartılır.

Dişli Bayan Johnson kartı kocasının parmaklarından çekip alır ve “Şunu bir göreyim. Ah, senin sert ve azimli, kararlı bir kişiliğe sahip, insanlık için bir lider ve kadınların ilgisini çeken biri olduğunu söylüyor” der.

Sonra kartı ters çevirir, bir süre inceler ve “Kiloyu da yanlış tartmışlar” der.

Hiçbir kadın kocasının başka kadınlara ilgi duyduğuna inanamaz. işte bütün mesele, düğüm noktası burada. Eğer adam başka kadınlara ilgi duymazsa, kadın onun kendisine ilgi duymasını nasıl bekleyebilir? Erkek ancak başka kadınları çekici buluyorsa karısını da çekici bulabilir, çünkü o da bir kadın. Kadın kocasının onu çekici bulmasını ama başka kimseye ilgi duymamasını ister. Koca karısının kendisini çekici bulmasını ama başka kimseyi ilgi duymamasını ister. Şimdi bu saçma bir istek. “Ancak ben varken nefes alabilirsin, başkasına yaklaştığında nefes almak yasak. Başka bir yerde nefes almaya nasıl cesaret edersin?” demek gibi bir şey bu. Sadece karın varken nefes al, sadece kocan varken nefes al, başka bir yerde nefes alma. Tabii bunu yaparsan ölürsün ve aynı zamanda karının karşısında da nefes alamazsın.

Sevgi bir yaşam tarzı olmalıdır. Sevgi dolu olmak zorundasın, ancak o zaman karını ve kocanı sevebilirsin. Fakat kadın, “Hayır, başka hiç kimseye sevgi dolu bakmamalısın” der. Tabii idare edersin, çünkü idare etmemen büyük sıkıntı doğurur. idare edersin ama yavaş yavaş gözlerindeki ışıltı kaybolur. Başka hiçbir yere sevgiyle bakamazsan, yavaş yavaş kendi karına da sevgiyle bakamazsın; yok olur. Aynı şey onun da başına geldi. Aynı şey bütün insanlığın başına geldi. O zaman hayat bir bıkkınlıktır. O zaman herkes ölümü bekliyor. O zaman sürekli intihar etmeyi düşünen insanlar var.

Marcel bir yerde insanlığın karşısında duran tek metafizik problemin intihar olduğunu söylemiş. Öyle, çünkü insanlar çok sıkkın. intihar etmemeleri, yaşamaya devam etmeleri tümüyle şaşırtıcı. Yaşam bir şey veriyormuş gibi görünmüyor. Bütün mana kaybolmuş gibi görünüyor, ama insanlar hâlâ bir şekilde sürüklemeye devam ediyor, bir gün bir mucizenin gerçekleşeceğini ve her şeyin yoluna gireceğini umuyorlar. Bu asla olmaz. Sen yoluna koymak zorundasın, başka kimse koymayacak. Gelecek bir Mesih yok, bir Mesih bekleme. Kendine ışık olmak zorundasın.

Daha sahici yaşa. Maskeleri bırak; yüreğinin üzerindeki ağırlık onlar. Bütün sahtelikleri bırak. Meydana çık. Elbette güç olacak, ama o sıkıntıya değer, çünkü ancak o sıkıntıdan sonra büyüyecek ve olgunlaşacaksın. O zaman hiçbir şey yaşamı engellemiyor. Her an yaşam yeniliğini açığa çıkarır. Dört bir yanında gerçekleşen sürekli bir mucizedir; sadece sen ölü alışkanlıkların gerisinde saklanıyorsun.

Sıkılmak istemiyorsan bir buddha ol. Her ânı olabildiğince bütünüyle uyanık yaşa, çünkü ancak tam bir uyanıklıkta maskeyi bırakabileceksin. Yoksa asıl yüzünün ne olduğunu tümüyle unuttun - banyoda aynanın karşısında dururken ve yalnızken bile, kimse yokken bile. Aynanın karşısında dururken bile aynada asıl yüzünü görmüyorsun; orada da kandırmaya devam ediyorsun.

Varoluş, varoluş için ulaşılabilir olanlara ulaşılabilirdir. Sana o zaman sıkıntı olmadığını söylüyorum. Yaşam sonsuz keyiftir.

Soru: Meditasyona karşı büyük direnç hissediyorum ve senin bahsettiğin Tanrı için bu arzuyu duymuyorum. Burası benim için doğru yer mi?

Meditasyona karşı bu kadar büyük direnç hissetmen sadece kalbinin derinliklerinde bütün hayatını değiştirecek bir şeye karşı tetikte olduğunu gösteriyor. Yeniden doğmaktan korkuyorsun. Eski alışkanlıklarına, eski kimliğine, eski kişiliğine büyük yatırım yaptın.

Meditasyon varlığını temizlemeye çalışmaktan, diri ve genç olmaya çalışmaktan, daha canlı ve uyanık olmaya çalışmaktan başka bir şey değildir. Meditasyondan korkuyorsan, hayattan korkuyorsun demektir. Farkındalıktan korkuyorsun. Direnç gelir, çünkü meditasyonun içine girdiğinde mutlaka bir şeyler olacağını bilirsin. Hiç direnç göstermiyorsan, bunun nedeni meditasyonu çok ciddiye almaman, meditasyona samimiyetle yaklaşmaman olabilir. O zaman oyalanabilirsin - korkacak ne var?

Tam olarak direncin yüzünden burası senin için doğru yer. Burası kesinlikle senin için doğru yer. Direnç bir şey olacağını gösterir. İnsan derin bir sebebi olmadan asla direnmez.

Çok cansız bir hayat sürüyor olmalısın. Şimdi bir şeyler canlandığı, bir şeyler değiştiği için korkuyorsun. Direniyorsun. Direnç bir belirtidir, direnç çok fazla bastırdığının çok açık göstergesidir. Yükten kurtulmayı sen de isterdin, ama o yükün içinde yatırımların var.

Örneğin elinde çakıl taşları taşıyor ama onları elmas zannediyor olabilirsin. O zaman sana, “Kendini temizle. Bu çakıl taşlarını bırak” diyorum. Şimdi ortaya bir sorun çıkıyor; onlar bana göre çakıl taşı ama senin için elmas. Bir yüke dönüştüler ve sen onlar yüzünden hareket edemiyorsun. Yükten kurtulmak isterdin, o yüzden beni dinliyorsun. Yükten kurtulmak isterdin, ama o zaman da elmasların kaybolacağı için korkuyorsun. Onlar elmas değil. Elmaslarına bir daha bak: Gerçekten elmas olsalardı, mutlu olman gerekirdi. Gerçekten elmas olsalardı, bana hiç gelmezsin; gerek yok. Gelmen aradığını gösteriyor.

Tanrı’yla ilgilenmediğini söyleyebilirsin -ben de Tanrı’yla ilgilenmiyorum- ama kendinle ilgileniyorsun. Kendinle ilgileniyor musun? Tanrı’yı falan unut. Kendinle ilgileniyorsan, o zaman burası tam olarak senin için doğru yer. Kendi iyiliğinle, kendi bütünlüğünle ve sağlığınla ilgileniyorsan; çiçek açmakla ilgileniyorsan, Tanrı’yla ilgili her şeyi unut - çünkü o çiçeklenmeyle tanrısallığın ne olduğunu bileceksin. Rayihan açığa çıktığında tanrısallığın ne olduğunu bileceksin.

Tanrısallık senin en üst seviyede çiçek açman, kusursuz çiçek-lenmendir; tanrısallık yazgının gerçekleşmesinden ibarettir.

Bir keresinde Turner'ın resimlerini gören bir kadın, “Onu çok fazla abartıyorlar, değil mi? Ben kendim onda hiçbir zaman bir şey görmedim” der.

Başka bir kadın Turner'a, “Fakat biliyorsunuz Bay Turner, sizinkiler gibi günbatımlarını ben asla görmüyorum” der.

Kadın nazik ama etkileyici cevabı alır: “Görebilmek istemez miydiniz?”

Bir Turner bir günbatımını resmettiğinde, elbette günbatımını senden tamamen farklı bir biçimde görür. Onu görmek için bütün duyarlılığını, bütün varlığını getirir. Aslında sen bir günbatımını hiç bir ressamın ona baktığı gibi görmemiş olabilirsin. Turner doğru söylüyor: “Görebilmek istemez miydiniz?”

Ben buradayım. Anlattığım şeyi göremediğini biliyorum ama görebilmek istemez miydin? Söylediğim bir sürü şeyin senin için saçmalık olduğunu biliyorum, çünkü onları görmek için farklı gözler kazanmak zorunda kalacaksın; onları görmek için varlığını arındırmak zorunda kalacaksın; onları görmek için içindeki kargaşayı yatıştırmak zorunda kalacaksın. Benim ağaçlarda gördüğüm yeşili göremediğini biliyorum. Senin yeşilin kaçınılmaz olarak çok tozlu, çünkü gözlerin toz içinde.

Bir keresinde bir arkadaşıyla birisinin evinde kalan bir adamın başına gelmiş. Ev sahibi ve misafir pencerenin yanında duruyormuş. Pencere kapalıymış ve komşu evde giysiler kurusun diye dışarıya asılmışmış.

Ev sahibi, “Bu insanlar çok pis. Giysilerine bak” demiş.

Adam bakmış, pencereye yaklaşmış ve “O giysiler kirli değil. Senin camın toz kaplı” demiş.

Pencereyi açmışlar ve gerçekten de öyleymiş: Elbiseler pis değilmiş.

Yaşam olağanüstü güzeldir. İlahidir. Yaşamın ilahi olduğunu söylediğimizde basitçe yaşam olağanüstü güzel olduğu için insanın ona derin bir saygı duyduğunu söylüyoruz, hepsi bu. Yaşam o kadar olağanüstü güzeldir ki insan ona tapar. Hayatın ilahi olduğunu söylediğimizde kastettiğimiz tamamen budur. Yaşamın ilahi olduğunu söylediğimizde yalnızca “Yaşamı sıradan görme; olağanüstüdür. Muazzam bir potansiyel vardır, sadece gözlerini aç” demek isteriz. Tanrısallıkla ilgilenmeyen bir insan hiç görmedim -kendisi bilmeyebilir- çünkü mutlulukla ilgilenmeyen bir insan hiç görmedim. Mutlulukla ilgileniyorsan tanrısallıkla da

ilgileniyorsundur, keyifli olmakla ilgileniyorsan tanrısallıkla da ilgileniyorsundur.

Tanrı'yla ilgili her şeyi unut. Sadece mutlu olmaya çalış; bir gün, kendi içsel saadetinle dans ederken, içsel enerjiler akarken, birden bu yaşam artık sıradan olmaktan çıkar. Her yerde bilinmeyen bir güç gizleniyor ve sen çiçeklerdeki, taşlardaki ve yıldızlardaki tanrısallığı göreceksin. Seninle yalnızca bir tohum, bir şarkı, bir yıldız ekmek için konuşuyorum.

Mutlu olabilirsen, dindar olursun. Mutlu bir insan dindar bir insandır; tanımı bu olsun. Dindar bir insan kiliseye veya tapınağa giden biri değildir. O insan mutsuzdur, dindar olamaz.

Dindar bir insan mutludur. O insan nerede olursa olsun tapınaktadır. Mutlu bir insan tapınağını gittiği her yere yanında götürür. Bunu biliyorum, çünkü onu taşıyorum. Tapınağa gitmeme gerek yok. Bulunduğum yer benim tapınağım. Bir hava, benim kendi içsel enerjimin akışı. Tanrısallık gerçekleştirilmiş, ulaşılmış, yerine getirilmiş sen'den başka bir şey değildir.

Evet, sana söylüyorum, Tanrı'yla ilgilenmeyen bir insan görmedim. Olamaz. Öyle bir insan olması imkânsız. Tanrı'ya inanmadığını söyleyen insanlar, ateistler bile Tanrı'ya ilgisiz değildir. İlgilenirler. Yadsımaları, inanmadıklarını söylemeleri sadece kendilerini korumak için bir zihin oyunu olabilir, çünkü tanrısallığın seni ele geçirmesine bir kez izin verdin mi sen yok olursun, sadece tanrısallık kalır. O yüzden var olmaktan, yok olmaktan, varlıksızlığa geçmekten korkan insanlar; çok bencil ve kendi damlasının okyanusa karışmasına izin veremeyen insanlar okyanusun olmadığını söylerler. Bu onların zihinlerinin oyunu, kendilerini koruyabilsinler diye. Bunlar korku dolu, korkak insanlar; yaşamdan korkuyorlar.

Mutlu olmakla ilgileniyorsan, yerin burası. Zaten buradasın. Seni kimse getirmedi, kimse seni zorlamadı. Kendin geldin. Farkında olmayabileceğin içsel bir arayış seni buraya getirdi. Kalpte bir şey olabilir ve başın bu konuda hiçbir şey bilmez. Başın tümüyle habersiz olduğu arzular vardır; baş sadece süp-rüntüyle ilgilidir. Kalp seni buraya getirmiş olabilir. O direnci kır. Buradayken, gerçekten burada ol. Fırsatı kaçırma.

Yeni Ahit'te günah için Yunanca kelime *antinomic* veya *anomia'dır.* Anlayamamak veya okçuluktaki gibi hedefi tut-turamamak anlamına gelir. *Günah* kelimesi anlayamamak, ıskalamak anlamına gelen bir kökten gelir.

Buradaysan ve beni kaçırıyorsan, günah olacak. Buradaysan, neden vakit harcıyorsun? Tam manasıyla burada ol. Direnci bırak. Bütünüyle burada olamıyorsan, o zaman buradan uzaklaş - fakat tamamen uzaklaş. Beni bir daha hiç hatırlama, yoksa bu da günah olacak.

Günah kelimesi güzeldir. Hıristiyanlık tarafından kötü şekilde bozuldu. Suçlulukla hiçbir ilgisi yoktur; kötü, fena bir şeyle hiç ilgisi yoktur. Ahlakla hiçbir ilgisi yoktur, bilinçle ilgisi vardır. Vicdan bir ilgisi yoktur, bilinçle ilgilidir. Eğer buradaysan, bilinçli bir şekilde ve tamamen burada ol. Kalbin bilinçsizce seni buraya getirmiş. Karanlıkta el yordamıyla bana geldin, bu fırsatı kaçırma. Ya tamamen burada ol ya da git. Sırtını bana dön ve beni bir daha asla hatırlama, çünkü gider de beni hatırlarsan, o zaman da tamamen orada olamayacaksın - her nereye gidiyorsan. Nerede olursan ol, tümüyle orada ol. Yaşamın sırlarını ve gizemlerini açmanın tek yolu budur.

Tanrı kavramıyla ilgilenip ilgilenmemeyi dert etme. Aslında Tanrı kavramıyla ilgilenen insanlar tanrısallığı bilemeyecekler.

Dionysius Exigius diye bilinen biri tarafından Ortaçağlarda yazılmış çok güzel bir kitapla karşılaştım. Kitabın adı *Theolo-gica Mystica.* O kitapta en yüksek Tanrı bilgisinin Yunanca'da bilmeme anlamına gelen *agnostos* dediği şey yoluyla geldiğini söylüyor. *Agnostic* kelimesini duymuş olmalısın; *agnostos'la* aynı kökten gelir. *Agnostos* bilmemek demektir. Bu Dionysius Tanrı'nın ancak bilmemekle bilinebileceğini söyler. Kavram konusunda endişelenmeye gerek yok; Tanrı'yla ilgili bilgi, teoriler, doktrinler toplamaya gerek yok. Kelime ve teoriyle ilgili her şeyi unut. Sadece mutluluğunla, huzurunla ilgilen; bir gün tanrısallığın içine girdiğini göreceksin. En üst seviyede mutluluğun başka bir adıdır.

Soru: Senin gerçekten var olmadığını düşünüyorum. Biz, senin evinde yaşayan ve başımıza bir şeyler gelmesine neden olan birisi olduğunu düşünüyoruz, o hiçbir suretle sen değilsin. Bize bunun ne olduğunu ve sırası gelmişken her sabah konuşmayı kimin yaptığını söyleyebilir misin?

Bilmiyorum. Bugünlük yeter.

Bölüm 5: Silahşorluğun Temel Sırları

Yagyu Tajima no Kami Munenori, Şogun'un kılıç eğitmeniydi. Bir gün Şogun'un özel muhafızlarından biri Tajima no Kami'ye gelir ve kılıç eğitimi almak istediğini söyler. "Gözlemlediğim kadarıyla sen sanatın ustası gibi duruyorsun" der öğretmen. "Lütfen öğretmen öğrenci ilişkisine girmeden önce bana hangi okuldan olduğunu söyler misin?"
Muhafız, "Hiçbir okuldan değilim, sanatı hiç çalışmadım" der. "Beni kandırmaya çalışmanın faydası yok" der usta. "Yargılayıcı bakışım asla yanılmaz."
"Karşı geldiğim için üzgünüm" der muhafız, "ama gerçekten bir şey bilmiyorum."
"Öyle diyorsan doğrudur, ama bir şeyde usta olduğundan eminim, bana kendinden bahset."
"Bir şey var" der muhafız. "Çocukken bir samurayın ölümden asla korkmaması gerektiğini düşünürdüm. Bu sorunla cebelleş-tim ve şimdi ölüm düşüncesi artık beni endişelendirmiyor." "İşte!" diye bağırır öğretmen.
"Silahşorluğun temel sırları ölüm düşüncesinden kurtulmuş olmakta yatar. Teknik eğitime ihtiyacın yok, sen zaten ustasın."

Okyanus yalnız dalgaların gerisinde gizli değil, aynı zamanda kendini dalgalarda gösteriyor. Derinlerde olduğu kadar yüzeyde de. Derinlik ve yüzey iki ayrı şey değildir; aynı olgunun iki kutbudurlar. Merkez çevreye ulaşır; merkezde olduğu kadar dairenin çevresindedir de.

İlahi sadece tezahür etmemiş değildir, aynı zamanda tezahürdür. İlahi yalnızca yaratıcı değildir, aynı zamanda yaratımdır. Bu dünyada olduğu kadar öteki dünyadır.

Daha geçen gece yeni bir sannyasin bana, "Osho, bana ilahi biçimi gösterebilir misin?" diye sordu.

"Bütün biçimler ilahidir" dedim ona. "İlahi olmayan tek bir biçim görmedim. Bütün varoluş ilahidir - onu dünyevi ve kutsal diye ayırma."

Ben sürekli olarak başka ne yapıyorum? İlahi biçimi gösteriyorum. Sen başka ne yapıyorsun? İlahi biçimi gösteriyorsun. Varoluşun her yerinde

başka ne oluyor? İlahi her yere yayılmış. Büyükte olduğu kadar küçükte de; uzaktaki büyük bir yıldızda olduğu kadar bir çimen yaprağında da.

Fakat zihin ikiliklerle düşünür. Tanrısallığın gizli olduğunu düşünür, sonra ortada olanı yadsımaya ve tezahür etmemiş olanı aramaya çalışır. Şimdi kendin için gereksiz bir çelişki yaratıyorsun. Tanrısallık burada da başka her yerde olduğu kadardır. Tanrısallık aranında olduğu kadar arayandadır da. Kendini gösterir. Bu yüzden okyanusun dalgalarda olduğunu söylüyorum. Dalgaların derinlerine indiğinde, biçimin derinlerine indiğinde, biçimi olmayanı bulacaksın.

Senin bunu görememen tanrısallığın tezahür etmediği anlamına gelmez, yalnızca senin hâlâ kör olduğun anlamına gelir. Açık olanı görebilen gözlere hâlâ sahip değilsin. Tanrısallık açık olandır.

Ve bu her varlık seviyesinde böyledir: Ne olursan ol, bunu etrafına yayınlamaya devam ediyorsun. Bunu gizleyemezsin. Hiçbir şey, kesinlikle hiçbir şey gizlenemez. Bir Zen deyişi vardır: “Eskiden beri hiçbir şey gizli değil, her şey gün ışığı kadar açık.” Fakat senin için her şey gün ışığı kadar açık değil. Bu, gün ışığının orada olmadığı anlamına gelmiyor; bu yalnızca senin kapalı gözlerle durduğun anlamına geliyor. Gözlerini birazcık araladığında karanlık dağılmaya başlar. Gözlerini açtığında nerede olursan ol, varoluşu derhal bütün derinliğiyle görebileceksin. Gözlerin bir kez açıldığında, her şey şeffaf olur.

Beni gördüğünde, sadece yüzeyi, dalgaları görüyorsun. Beni dinlediğinde, sadece kelimeleri duyuyorsun, onların arkasında gizli sessizliği değil. Tam olarak hiçbir değeri olmayanı görüyorsun ve değeri ve anlamı olan her şeyi kaçırıyorsun. Ben seni gördüğümde, gördüğüm biçim değil, senin aynada gördüğün görüntü değil. Ben seni gördüğümde, *seni* görüyorum. Ve sen her davranışında, her hareketinde kendini yayınlıyorsun. Yürüme şeklin, konuşma biçimin, sessiz kalma ve konuşmama şeklin, yeme şeklin, oturma şeklin - her şey seni gösteriyor. Algılama yeteneğine sahip herhangi bir insan içten karanlık mısın yoksa ateşi canlandırdın mı görebilecek.

Bu iş gece karanlıkta bir evin yanından geçerken evde ışık yandığını görmek kadar kolaydır. Işık yandığını bilmenin herhangi bir zorluğu var mı? Hayır, çünkü pencere ve kapılardan sızan ışığı görebilirsin. Ev karanlıksa ve içeride yanan bir ışık yoksa, o zaman elbette bunu da görürsün, açıktır.

Aynısı senin başına geliyor: Her neysen her an yayınlanıyor. Sinir bozukluğun yayınlanıyor, aydınlanman da. Meditas-yonun yayınlanıyor, deliliğin de. Gizleyemezsin. Kendini gizlemek için gösterdiğin bütün çabalar boşunadır. Aptalcadır, gülünçtür.

Edmund Carpenter'ın bir kitabını okuyorum. Borneo'da sosyal bir proje, bir araştırma projesi üzerinde çalışıyordu.

Şöyle yazmış: "Borneo'da küçük bir kasabada, profesyonel kâtipler açık pencerelerin önünde oturur, okur ve yazar. Çünkü insanlar eğitimsizdir ve okuma yazmaları yoktur; dolayısıyla mektupları, evrakları veya başka şeyler için profesyonel yazıcı ve okuyucuların yardımına ihtiyaçları vardır. Çok şaşırmıştım çünkü birisinin yüksek sesle okurken parmaklarıyla kulaklarını tıkadığını fark etti. Sorduğumda bana bunun mektubunu okuyucuyla paylaşmak istemeyen dinleyicinin isteği üzerine yapıldığı anlatıldı!"

Okuyan parmaklarıyla kulaklarını tıkıyor ve mektubu yüksek sesle okuyordu!

Fakat bu herkesin yaşamında oluyor. Gizlenmeye devam ediyorsun, ama her şey söyleniyor, sürekli, yüksek sesle. Her şey yayınlanıyor; sürekli yayın yapan bir istasyonsun. Uykudayken bile yayın yapıyorsun. Uyurken bir buddha sana gelse, kim olduğunu görebilir. Uykunda bile hareketler, mimikler, işaretler yapıyor, bir şeyler söylüyorsun. Bunların hepsi senin hakkında bir şey gösterecek, çünkü uyku senin ve senin imzanı taşıması kaçınılmaz.

Eğer insan birazcık tetikte olursa, gizlenmeyi bırakır. Boşuna, komik. O zaman insan tamamen gevşer. Gizlenmen yüzünden gerginlikten kurtulamıyorsun, sürekli birisi hakkında bilgi sahibi olabilir diye korkuyorsun. Kendini asla açığa vurmuyorsun, asla çıplak yaşamıyorsun - ruhsal bakımdan demek istiyorum. Asla çırılçıplak yaşamıyorsun, hep korku içindesin. O korku seni köstekliyor ve felce uğratıyor.

Her şeyin kaçınılmaz olarak açıklandığını bir kez anladığında - zaten açıklanıyor; merkez her an dairenin çevresine geliyor ve okyanus dalgalarda dalgalanıyor ve tanrısallık her yerde, varoluşun her bir köşesine yayılmış ve sen bütün faaliyetlerine yayılmışsın- saklanmanın anlamı yok. Eskiden beri hiçbir şey gizli değil, her şey gün ışığı kadar açık.

O zaman endişe niye? O zaman insan gevşer. Kaygı, gerilim, keder yok olur. Birden korunmasız kalırsın, artık kapalı değil-sindir. Birden açılırsın,

aniden davetkâr olursun. Anlaşılması gereken nokta budur: Bir kez başkalarına açıldığında, ancak o zaman kendine de açılacaksın. Başkalarından saklanıyorsan, başkalarından sakladığın şey yavaş yavaş bilinçaltı zihninin bodrumuna itilecek. Başkaları bunu bilmeyebilir ama yavaş yavaş sen de onu unutacaksın.

Fakat sezgileri kuvvetli bir insan görüntüsü içinde geldiğin zaman, her şey gün yüzüne çıkacak. Doğu'da bir müridin üstadıyla ilişkisinin bu kadar değerli olmasının temel nedenlerinden biri budur: Çünkü üstat aynı bir ışık ışını, bir X ışını gibidir ve mürit kendini açığa çıkarır. Üstat nüfuz ettikçe ve mürit hakkında daha çok şey öğrendikçe mürit de yavaş yavaş kendi gizli hazinelerini daha çok fark eder. Kendini başkalarından saklamaya çalışarak gizlenme konusunda o kadar uzmanlaşmıştır ki, kendinden de saklanır.

Kendin hakkında birçok şeyi bilmiyorsun. Kendin hakkında yalnızca bir parçayı biliyorsun, sadece buzdağının tepesini. Kendinle ilgili bilgin çok sınırlı - sadece sınırlı da değil, neredeyse alakasız! O kadar kısmi, o kadar eksik ki, sen onu bütün varlığının bağlamı içine koymadıkça hiçbir anlam taşımıyor. Neredeyse anlamsız.

Bu yüzden kendini bilmeden yaşamaya devam ediyorsun. İnsan kendini bilmeden nasıl yaşayabilir? Ve başkalarına onlarla ilgisi olmayan şeyler yansıtmaya devam ediyorsun; bunlar sadece senin içinde gizli güçler olabilir. Fakat onların içinde saklı olduğunu bilmiyorsun, onları başkalarına yansıtıyorsun. Birisi öfkeli görünüyor: Öfke senin içinde olabilir ve öteki yalnızca bir ekrandır - yansıyan sensin.

Sen kendini tam olarak bilmedikçe, neyin gerçek ve neyin yansıma olduğunu asla bilemeyeceksin. Aynı zamanda başkaları hakkında da bilgi sahibi olamayacaksın. Kendini bilmek bütün bilginin kapısı olur; en temeldir. O temel olmadan, bütün bilgi yalnızca görüntüde bilgidir; aslında cehalettir.

Bir hikâye dinledim:

Çok dertli olan Bayan Jones bir psikiyatra başvurur.

"Kocam" der, "tavuk olduğuna inanıyor. Sürekli eşelenerek ortalıkta dolaşıyor ve tünek olarak hazırladığı kalın bir tahta çubuğun üzerinde uyuyor."

"Anlıyorum" der psikiyatr düşünceli bir şekilde. "Bu takıntı kocanızda ne kadar zamandır var?"

"Yaklaşık iki yıldır."

Psikiyatr hafifçe kaşlarını çatar ve “İyi de yardım almak için neden bu kadar zaman beklediniz?” der.

Bayan Jones kızarır ve “Ah, pekâlâ, düzenli yumurta almak çok iyi oluyordu!” der.

Şimdi bu kadın sinir hastası! Kocasının sinir hastası olduğunu düşünüyor: Başka birisi hakkında bir şey düşündüğün zaman, izle. Telaş etme, önce içine bak. Sebep içinde olabilir. Fakat kendini bilmediğin için kendi yansıtmalarını dış gerçeklerle karıştırmaya devam ediyorsun. Kendini bilmedikçe, gerçek herhangi bir şeyi bilmek imkânsızdır. Ve kendini bilmenin tek yolu korunmasız, açık bir yaşam sürmektir. Kapalı bir hücrede yaşama. Kendini zihninin arkasına saklama. Dışarı çık.

Bir kez dışarı çıktığında, yavaş yavaş içinde milyonlarca şeyin farkına varacaksın. Sen tek odalı bir daire değilsin, birçok odan var. Bir saraysın ama verandada yaşamaya alıştın ve sarayı tamamen unuttun. İçinde birçok hazine gizli ve o hazineler sürekli kapıyı çalıyor, davet ediyor ama sen âdeta sağırsın.

Bu körlük, bu sağırlık, bu duyarsızlık ortadan kaldırılmalı - ve bunu başka kimse yapamaz. Başka birisi çabalarsa güceneceksin, izinsiz müdahale edildiğini hissedeceksin. Bu her gün oluyor: Sana yardım etmeye çalıştığımda sana müdahale edildiğini hissediyorsun. Seninle ilgili gerçek bir şeyi söylemeye çalıştığımda, güceniyorsun, küçük düşürüldüğünü hissediyorsun, inciniyorsun, onurun kırılıyor. Benden seninle ilgili yalanlar dinlemek istiyorsun; önceden belirlenmiş imajını destekleyecek bir şey duymak istiyorsun. Kendinle ilgili çok mükemmel -ve sahte- bir görüntüye sahipsin. O imaj paramparça edilmeli, çünkü o parçalandığında gerçek ortaya çıkacak. Eğer parçalanmazsa, sen ona tutunmaya devam edeceksin.

Dindar olduğunu zannediyorsun, büyük bir arayış içinde olduğunu zannediyorsun. Aslında dindar olmayabilirsin, sadece yaşamdan korkuyor olabilirsin. Tapınak ve kiliselerinde hayattan korkan korkaklar saklanıyor. Fakat bir insanın hayattan korktuğunu kabul etmesi son derece onur kırıcıdır, bu yüzden yaşamdan korkmadıklarını söylerler: “Hayat hiçbir şeye değmez. Hayat ancak sıradan ruhlar içindir.” Tanrı için her şeyden vazgeçtiler, Tanrı’yı arıyorlar. Fakat izle: Titriyorlar. Dizlerinin üzerinde dua ediyorlar, ama duaları sevgiden değil, duaları kutlamadan değil, duaları cümbüşten değil. Duaları korkudan ve korku her şeyi bozuyor. Kimse hakikate korku yoluyla yaklaşamaz.

Hakikate korkusuzluk yoluyla yaklaşmak zorundasın. Fakat eğer korkunu dindarlığın arkasına gizliyorsan, o zaman onu parçalamak çok zor olacak. Açgözlüsün, cimrisin, ama çok sade bir hayat yaşadığını söyleyip duruyorsun. Sadelik bahanesinin arkasına gizleniyorsan, cimriliğini görmen çok zor olacak. Cimri biri çok şey kaçırır, çünkü hayat paylaşanlar içindir, hayat sevenler içindir, hayat nesnelere fazla tutunma-yanlar içindir - çünkü o zaman insanlara hazır olurlar.

Bir nesneye tutunmak senin altında bir şeye tutunmak demektir. Senin altındaki nesnelere tutunmaya devam edersen, yükseğe nasıl çıkabilirsin? Kayalara tutunup gökyüzüne uçmaya çalışıyormuşsun gibi ya da başının üzerinde kaya taşıyor ve Everest'e tırmanmaya çalışıyormuşsun gibi. Onları atmak zorundasın. O kayaları atmak zorundasın, kendini yükten kurtarmak zorundasın.

Everest'in zirvesine ilk ulaşan insan, Edmund Hillary, otobiyografisinde, "Yaklaştıkça giderek daha çok şeyi arkada bırakmak zorunda kaldım. Son anda neredeyse her şeyi bırakmam gerekti, çünkü her şey büyük bir yük oldu" der.

Ne kadar yükseğe çıkıyorsan, yüklerinden o kadar kurtulmak zorundasın. O yüzden bir cimri yükseğe uçamaz. Bir cimri sevgiyle ya da duayla veya tanrısallıkla yükseklere çıkamaz. Toprağa tutunmaya devam eder; âdeta toprağa kök salar. Ağaçlar uçamaz. Uçmak istiyorsan, oturduğun yerden ayrılman gerekir. Hiçbir yere bağlı olmayan gezgin bir bulut gibi olman gerekir.

Fakat sefil benliğini saklayabilirsin. Hastalıklarını iyi, güzel tabir ve kelimelerin arkasına gizleyebilirsin. Güzel konuşabilirsin ve bahaneler bulabilirsin. Bunların hepsinin yıkılması gerekir.

Saklanmaya devam ettiğinde yalnızca hastalıklarını değil hazinelerini de saklamaya devam ediyorsun. Bu saklama bir takıntı halini alır; bir alışkanlık, saplantı olur. Fakat sana anlatıyorum, sezgileri kuvvetli bir insanın karşısında, kendini bilen bir üstadın karşısında tamamen X ışınlarına maruz kalacaksın. Gözleri olan birinden saklanamazsın. Kendinden saklanabilirsin, dünyadan saklanabilirsin, ama açıklığın ne olduğunu, algının ne olduğunu öğrenmiş birisinden saklanamazsın. Böyle bir insan için sen kesinlikle yüzeydesin.

Notre Dame'ın gölgeleri altında Seine Nehri'nin kıyısında gezinti yapan Amerikalı bir çiftin hikâyesini dinledim.

Adam sessizliğe gömülür. Sonunda kadın, “Ne düşünüyorsun sevgilim?” der.

“Tatlım, ikimizden birine bir şey olursa, hayatımın geri kalanını Paris’te geçirmek istediğimi düşünüyordum.”

Söylediği şeyin farkında olmayabilir, bunu tamamen gaflet içinde söylemiş olabilir. Tekrarlayayım. “Tatlım, ikimizden birine bir şey olursa, hayatımın geri kalanını Paris’te geçirmek istediğimi düşünüyordum” diyor. Bunu açıkça söylememesine rağmen -ama söyledi- karısının ölmesini istiyor.

Birçok yoldan sürekli yayın yapıyoruz.

Daha birkaç gün önce Başkan Ford Mısır’ın ABD büyükelçisinin onuruna bir parti verdi. Fakat kadeh kaldırırken tümüyle unuttu ve bilinçaltından bir şey çıktı - dil sürçmesi diyoruz, ama sadece dil sürçmesi değil. Kadehini kaldırdı ve “Büyük İsrail ulusunun şerefine” dedi. Mısırlılara!

Sonra tabii bunu düzeltmeye, kurtarmaya çalıştı, ama çok geçti. Kalbinin derinliklerinde İsrail’in Mısır’ı yenmesini istiyor. Bilinçaltından yüzeye çıktı.

Bunlar bilinçaltı ifadelerdir; tetikte olmadığın zaman ortaya çıkar. Normalde tedbirlisin. İnsanlar bu yüzden bu kadar gergin, sürekli dikkatli, kendilerini koruyorlar. Fakat gerilimin çok fazla olduğu ve kişinin gevşediği anlar vardır. Rahatlamak zorundadır, insan yirmi dört saat tetikte olamaz. Öyle anlarda olaylar yüzeye çıkar.

Biraz fazla içtiğinde daha içtensindir ve olaylar bilinçaltın-dan yüzeye çıkmaya başlar. Alkolün etkisi altında normalde olduğundan daha içtensindir, çünkü alkol savunmanı gevşetir. O zaman hep söylemek istediğin şeyleri söylemeye başlarsın, hiçbir şey için endişelenmezsin ve herhangi bir etki bırakmaya çalışmıyorsundur - sadece içten gerçek oluyorsun. Sarhoşlar güzel insanlardır: daha içten, daha sahici. Ancak ayyaşların sahici olması ironik.

Ne kadar akıllı ve kurnazsan, sahicilikten o kadar uzak olursun. Perdelerin arkasına gizlenme. Güneş ışığına çık. İmajın dağılacağı için endişelenme. Dağılmasından korktuğun imaj korunmaya değer değil. Onu kendin parçalasan iyi edersin. Bir çekiç al ve paramparça et.

Sannyasin olmak budur: Eline bir çekiç alır, eski imajı parçalarsın. Ve ABC’den, yeniden doğmuşsun gibi ta en başından yeni bir hayata başlarsın.

Bu bir yeniden doğumdur.

O zaman, yavaş yavaş gevşersen ve başkalarının gözündeki imajın konusunda fazla endişeli değilsen, sahici yüzün, asıl yüzün meydana çıkar - doğmadan önce sahip olduğun yüz ve tekrar öldüğün zaman sahip olacağın yüz; asıl yüz, işlenmiş maske değil. O asıl yüzle tanrısallığı her yerde göreceksin, çünkü asıl yüzle asıl olanla, gerçekle karşılaşabilirsin.

Bir maskeyle, ancak başka maskelerle karşılaşacaksın. Bir maskeyle gerçekle asla bir diyalog söz konusu olamaz. Bir maskeyle "ben" ve "o" ilişkisinde kalırsın; gerçeklik bunun gerisinde kalır. Maske çıkarıldığında ve sen yuvana döndüğünde, muazzam bir dönüşüm gerçekleşir. Gerçeklikle ilişki artık bir "ben-o" ilişkisi değil, "ben-sen" ilişkisidir. O "sen" tanrısallıktır.

Gerçeklik bir kişilik üstlenir: Sen burada hayatta olursun, gerçeklik orada canlı olur. O hep canlıydı, yalnız sen ölüydün. Kloroform koklamışsın gibi: Kendine geldiğinde ve kloroformun etkisi yavaş yavaş kaybolduğunda, nasıl hissedersin? Güzel bir deneyimdir! Hiç ameliyat masasına yatmadıysan, git, sırf tecrübe olsun diye. Birkaç dakika tamamen unutma halindesindir ve sonra bilinç ortaya çıkar. Aniden her şey canlı, yeni olur. Rahimden çıkıyorsun. Sahici bir hayat yaşamaya karar verdiğinde de tam olarak aynısı gerçekleşir. O zaman ilk kez asıl şimdi doğduğunu anlarsın. Öncesinde hayatta olduğunu düşünüyor ve hayal ediyordun ama canlı değildin.

Büyük matematikçi Herr Gauss, karısı üst katta hasta yatarken gece nöbeti tutuyormuş. Zaman geçtikçe kendini karmaşık bir matematik problemi üzerinde düşünürken bulur.

İnsanların kafasında kanallar vardır, tekrar tekrar aynı kanallarda hareket ederler. Bir matematikçinin belli bir yolu vardır. Karısı ölecek, doktorlar bunun son gecesi olacağını söylemişler, nöbet tutuyor - ama zihin eski kalıbında hareket etmeye başlar elbette. Bir matematik problemi üzerinde düşünmeye başlar. Sadece gör: Karın artık olmayacak, son gece, ama zihin bir matematik ekranı yaratıyor. Karısını tamamen unuttu; yürüdü, uzaklara bir yolculuğa çıktı.

Zaman geçtikçe kendini karmaşık bir matematik problemi üzerinde düşünürken bulur. Kâğıt kalem çıkarır ve şekiller çizmeye başlar. Bir hizmetkâr yaklaşır ve saygılı bir şekilde, "Herr Gauss, karınız ölüyor" der.

Gauss kesinlikle başını kaldırmadan, “Evet, evet, ona işim bitene kadar beklemesini söyle” der.

Büyük dehalar bile senin kadar şuursuz. Bilinç söz konusu olduğunda, büyük, küçük ve vasat, herkes aynı gemide yolculuk eder. En büyük deha bile kloroform altında yaşar.

Bundan çık, kendini daha uyanık hale getir, kendini topla. Bir şey merkezleyici olsun -içinde sürekli bir merkezleyici- ve o şey uyanıklık, farkındalıktır. Ne yaparsan yap, ama bilinçli yap. Bilinç yavaş yavaş yükselir ve bir enerji deposu haline gelir.

Şimdi Zen öyküsü:

Yagyu Tajima no Kami Munenori, Şogun’un kılıç eğitmeniydi.

Zen’de ve yalnızca Zen’de, çok önemli bir şey gerçekleşti: O da sıradan yaşamla dinsel yaşam arasında ayrım yapmamalarıdır, ikisini birleştirdiler. Ve meditasyon yöntemi olarak *upaya* olarak, son derece sıradan becerileri kullandılar. Bu olağanüstü önemli bir şey. Çünkü eğer meditasyon yöntemi olarak sıradan yaşamı kullanmazsan, meditasyonun mutlaka kaçışa yönelik bir şey olacaktır.

Hindistan’da bu oldu... Ve Hindistan çok acı çekti. Her yerde gördüğün sefalet, yoksulluk, bunun korkunç çirkinliği, çünkü Hindistan daima dinsel yaşamı sıradan yaşamdan ayrı olarak düşündü. Bu yüzden Tanrı’yla ilgilenen insanlar dünyadan feragat ettiler. Tanrı’yla ilgilenen insanlar gözlerini kapadılar, Himalayalar’da mağaralarda oturdular ve dünyanın var olduğunu unutmaya çalıştılar. Dünyanın bir yanılsamadan ibaret olduğu, aldatıcı olduğu fikrini oluşturmaya çalıştılar: bir *maya,* bir hayal. Elbette yaşam bu yüzden çok zarar gördü. Bu ülkenin en büyük dehalarının hepsi gerçeklerden kaçtı ve ülke vasat insanlara terk edildi. Bilimin gelişmesi mümkün değildi, teknolojinin gelişmesi mümkün değildi.

Fakat Japonya’da, Zen çok güzel bir şey yaptı. Bu nedenle Japonya Doğu ve Batı’nın birleştiği tek ülkedir: Doğu meditas-yonu ve Batı mantığı Japonya’da derin bir sentez içindedir. Zen oradaki bütün durumu yarattı. Hindistan’da silahşorluğun bir *upaya,* bir meditasyon yöntemi olabileceğini düşünemezsin, ama Japonya’da bunu yaptılar. Ve dini bilince çok yeni bir şey getirdiklerini görüyorum.

Her şey meditasyona dönüştürülebilir, çünkü bütün mesele farkındalıktır. Hiç şüphesiz silahşorlukta başka her şeyden daha fazla farkındalık gerekir, çünkü yaşam her an tehlikede olacaktır. Bir kılıçla savaşırken sürekli uyanık olmak zorundasın: Bir anlık dikkatsizlikte gidersin. Aslında gerçek bir kılıç ustası aklıyla hareket etmez. Aklıyla hareket *edemez* çünkü akıl zaman ister -düşünür, hesap yapar- ve bir kılıçla savaşırken zaman nerede? Zaman yok. Bir saniyenin tek bir kırıntısını düşünerek kaçırırsan, karşı taraf fırsatı kaçırmayacaktır:
Ötekinin kılıcı kalbine girer veya kafanı koparır.

O yüzden düşünmek mümkün değildir, kişi zihin olmadan hareket etmek zorundadır. İnsan sadece hareket etmek zorundadır, çünkü tehlike o kadar büyüktür ki düşünme lüksün yoktur. Düşünme rahat bir koltuk ister. Rahat bir koltukta gevşersin ve düşüncelere dalarsın.

Fakat savaşıyorsun, yaşam tehlikede ve kılıçlar güneşte parıldıyor ve her an küçük bir dikkatsizlikte öteki fırsatı kaçırmayacak -sonsuza dek gitmiş olacaksın- düşüncenin ortaya çıkması için boşluk yoktur. Kişi düşünce olmadan hareket etmek zorundadır. Meditasyon bundan ibarettir.

Düşünce olmadan iş görebilirsen, zihin olmadan faaliyette bulunabilirsen; tam, organik bir birlik olarak faaliyet göste-rebilirsen -kafayla değil- içgüdülerinle hareket edebilirsen, senin başına da gelebilir.

Bir gece yürüyorsun ve aniden bir yılan karşıdan karşıya geçiyor. Ne yaparsın? Orada oturup bunu düşünür müsün? Hayır, aniden sıçrayıp yolundan çekilirsin. Aslında sıçramaya karar vermezsin, “İşte bir yılan, yılan olan yerde tehlike vardır, o yüzden, sıçramalıyım” diye mantık yürüterek düşünmezsin. Yolu bu değildir. Sıçrayıverirsin! Hareket tamdır. Hareket düşünceyle bozulmaz; varlığının tam özünden gelir, kafadan değil. Elbette tehlikeden sıyrıldıktan sonra bir ağacın altına oturup bütün olay hakkında düşünebilirsin - bu başka bir mesele. O zaman bu lükse zaman ayırabilirsin.

Ev yanıyor: Ne yaparsın? Dışarı çıkmak ya da çıkmamak, olmak ya da olmamak, diye düşünür müsün? Bunu yapmanın doğru olup olmadığını anlamak için bir kitaba bakar mısın? Sessizce oturur ve bu konu üzerinde meditasyon yapar mısın? Sadece evden çıkarsın. Ve ahlak ve görgü kurallarına aldırmazsın; pencereden atlarsın.

Daha iki gece önce, gecenin üçünde buraya bir kız girdi ve bahçede bağırmaya başladı. Asheesh yatağından fırladı ve ancak o zaman çıplak olduğunu fark etti - o zaman geri döndü.

Bu hiçbir şey düşünmeden yapılan bir hareketti. Yataktan fırladı, düşünce sonra geldi. Düşünce takip etti, arkadan geldi. Kendisi düşüncenin ilerisindeydi. Tabii onu yakaladığı için bir fırsatı kaçırdı. Bir satori olacaktı ama geri döndü ve elbisesini giydi, kaçırdı!

Silahşorluk *upaya*'lardan biri, temel yöntemlerden biri haline geldi, çünkü olay o kadar tehlikelidir ki düşünmeye imkân tanımaz. Seni farklı bir işleyiş biçimine, farklı bir gerçeklik biçimine, ayrı bir gerçekliğe götürebilir. Sen iş görmenin yalnızca bir yolunu biliyorsun: önce düşünmek ve sonra faaliyette bulunmak. Silahşorlukta farklı bir varoluş biçimi sana açık hale gelir: Önce faaliyette bulunur, sonra düşünürsün. Düşünmek artık öncelikli değildir ve güzelliği de buradadır. Düşünmek öncelikli olmadığında hata yapamazsın.

"Hata yapmak insana mahsustur" lafını duymuşsundur. Evet, doğru, hata yapmak insana mahsustur, çünkü insan zihni hata yapmaya meyillidir. Fakat zihin olmadan hareket ettiğinde, artık insan değilsin, ilahisin ve o zaman hata yapmanın imkânı yok - çünkü bütün asla hata yapmaz, ancak parça, ancak tam olmayan yolunu şaşırır. Tanrısallık asla hata yapmaz, hata *yapamaz*, bütündür.

Hiçlikten, uslamlama olmadan, düşünme olmadan, sonuçlar olmadan işlev görmeye başladığında... Şüphesiz sonuçların sınırlıdır, deneyimlerine dayanırlar, hata yapabilirsin, ama bütün sonuçlarını bir kenara koyduğunda, bütün sınırlamaları da kenara koyuyorsun. O zaman sınırsız varlığın yoluyla işlev görürsün ve o asla hata yapmaz.

Japonya'da bazen ikisi de silahşorluk yoluyla satori'ye ulaşmış iki Zen insanının çarpıştığı olurmuş. Yenilmiyorlar. Kimse galip gelemiyor, çünkü ikisi de asla hata yapmıyorlar. Biri hamle yapmadan önce, öteki çoktan onu karşılamak için hazırlıklarını yapmış oluyor. Ötekinin kılıcı onun kafasını kesmek üzere hareket etmeden önce, hamleye karşı hazırlığını çoktan tamamlamış oluyor. Aynısı kendi hamlesi için de geçerli. Satori'ye ulaşmış iki Zen insanı yıllarca çarpışmaya devam edebilir, ama imkânsızdır, hata yapamazlar. Kimse yenilemez ve kimse yenemez.

Yagyu Tajima no Kami Munenori, Şogun'un kılıç eğitmeniydi. Bir gün Şogun'un özel muhafızlarından biri Tajima no Kami'ye gelir ve kılıç eğitimi almak istediğini söyler.

“Gözlemlediğim kadarıyla sen sanatın ustası gibi duruyorsun” der öğretmen.

“Gözlemlediğim kadarıyla...” der usta. Hindistan’da Buddha hayattayken, onun çağdaşlarından biri Mahavira’ydı. İkisinin müritleri arasında o zamandan beri büyük bir münakaşa vardı. Tartışma aydınlanmış bir insanın farkında-lığıyla ilgilidir. Mahavira’nın takipçileri, Caynalar, bir insan aydınlandığında daima geçmiş, bugün ve geleceğe dair her şeyi bildiğini söylerler. Her şeyi bilen olmuştur, her şeyi bilir. Gerçekliğin bütününe ayna olmuştur.

Buddha’nın takipçileri onun öyle olmadığını söyler. Gözlemlediği takdirde bir şeyi bilmesinin mümkün olabileceğini söylerler. Herhangi bir şeye odaklanmaya çalışırsa, onunla ilgili her şeyi bilebilecektir. Fakat bu Mahavira’nın takipçilerinin söylediği gibi olmaz; onlara göre odaklansın ya da odaklanmasın bilir.

Bana göre de Budist bakış açısı daha iyi ve daha bilimsel görünüyor. Yoksa Buddha gibi bir insanın delirmesi işten değildi. Bir düşün: geçmiş, bugün ve geleceğe dair her şeyi bilmek. Hayır, bu doğru gelmiyor. Budist yaklaşım daha doğru geliyor: Bilmeye *muktedir* oldu. Şimdi, bu yeteneği kullanmak istediğinde, odaklanır, ışık ışınını fırlatır. Meditasyonunun akışına bir şey koyar ve o şey ona açıklanır. Yoksa dinlenmesi imkânsız olurdu. Gece bile sürekli biliyor; geçmişi, bugünü ve geleceği biliyor olacaktı - ve sadece kendisinin değil, bütün dünyanın. Bunun imkânsızlığını düşün. Hayır, mümkün değil.

“Gözlemlediğim kadarıyla...” der usta. Öğrenci gelir ve kılıç eğitimi almak istediğini söyler. *“Gözlemlediğim kadarıyla...”* der usta. Işık ışınını, fenerini bu öğrenciye odaklar. Şimdi bu öğrenci onun meditasyonu altındadır. İnceler de inceler, öğrenci şeffaf olur. Bir ustaya gittiğinde bu olur: Işığı senin ta merkezine kadar nüfuz eder.

“... sen sanatın ustası gibi duruyorsun” der öğretmen.

Bu adamda yanlış hiçbir şey bulamaz. Her şey olması gerektiği gibidir, uyum halinde, mırıl mırıl. Bu adam güzel bir şarkıdır, çoktan ermiştir.

“Lütfen öğretmen öğrenci ilişkisine girmeden önce bana hangi okuldan olduğunu söyler misin?”

Bu, dünyadaki en üstün, bir aşk ilişkisinden de büyük, bütün ilişkilerden daha büyük bir ilişkidir - çünkü teslimiyet tam olmak zorundadır. Bir aşk ilişkisinde bile tam değildir: Teslimiyet kısmidir, boşanma olasıdır. Fakat gerçekte, eğer bir ustanın öğrencisi olmuşsan -gerçekten bir öğrenci olmuşsan, kabul edilmişsen, teslim olmuşsan- boşanma ihtimali yoktur, geri dönüş yoktur. Geri dönüşü olmayan bir noktadır. O zaman artık iki kişi yoktur. İkisi bir gibi, birin iki unsuru gibi var olurlar ama iki değildirler.

Bu nedenle usta, "Öğretmen öğrenci ilişkisine girmeden önce bu sanatı nerede öğrendiğini bilmek istiyorum. Nasıl bu kadar uyumlu oldun? Zaten usta olmuşsun" der.

"Gözlemlediğim kadarıyla sen sanatın ustası gibi duruyorsun" der öğretmen. "Lütfen öğretmen öğrenci ilişkisine girmeden önce bana hangi okuldan olduğunu söyler misin?" Muhafız, "Hiçbir okuldan değilim, sanatı hiç çalışmadım" der. "Beni kandırmaya çalışmanın faydası yok" der usta. "Yargılayıcı bakışım aslayanılmaz."

Şimdi şu çelişkiyi dinle: Yargılayıcı bakış ancak bütün yargıları bıraktığın zaman ortaya çıkar. Meditasyonda bütün yargılamaları terk etmek zorundasın: ne iyi, ne kötü - bütün bu ayrımları bırakmak zorundasın. Sadece bakarsın. Hiçbir yargılama olmadan, hiçbir kınama olmadan, hiçbir takdir olmadan bakarsın. Bakış saf olur.

Bu bakış sende ortaya çıktığında ve varlığınla bütünleşmiş bir şey haline geldiğinde, asla başarısızlığa uğramayan bir yetenek kazanırsın. Bir kez içte bir olduğunda ve ahlakın, ikiliğin ötesine geçtiğinde -iyi ve kötü, günah ve erdem, yaşam ve ölüm, güzel ve çirkin- bir kez zihnin ikiliklerinin ötesine geçtiğinde, yargılayıcı bakışa ulaşırsın.

Çelişki budur: Bütün yargılamanın bırakılması gerekir, o zaman yargılayıcı bakışa kavuşursun. O zaman asla başarısızlığa uğramaz. Öyle olduğunu sadece bilirsin ve bunun seçeneği yoktur. Seninle ilgili bir seçim değildir, bir karar değildir. Böyle olduğuna dair basit bir esindir.

"Beni kandırmaya çalışmanın faydası yok" der usta. "Yargılayıcı bakışım asla yanılmaz."
"Karşı geldiğim için üzgünüm" der muhafız, "ama gerçekten bir şey bilmiyorum."
"Öyle diyorsan doğrudur, ama bir şeyde usta olduğundan eminim."

Şimdi bu nokta anlaşılmalı: Neyin ustası olduğun fark etmez, ustalığın tadı aynıdır, kokusu aynıdır. Okçulukta usta olabilirsin, silahşorlukta usta olabilirsin veya sadece sıradan çay töreninde usta olabilirsin - fark etmez. Asıl mesele bir usta olmandır. Sanat o kadar derine işlemiştir ki onu artık taşımazsın, tamamen senin tabiatın olmuştur.

“... ama bir şeyde usta olduğundan eminim...” Belki silahşorlukta usta değilsin ama bir ustasın...

“. bana kendinden bahset.”
“Bir şey var” der muhafız. “Çocukken bir samurayın ölümden asla korkmaması gerektiğini düşünürdüm.
Bu sorunla cebelleştim ve şimdi ölüm düşüncesi artık beni endişelendirmiyor.”

Fakat dinin tamamı bundan ibarettir! Eğer ölüm artık seni kaygılandırmıyorsa, usta olmuşsundur. En içteki tabiatın olan ölümsüzle ilgili bir şeyi tatmışsındır. Sonsuzla ilgili bir şeyi öğrenmişsindir. Ölümsüzü bilmek hayatın bütün işidir. Yaşam ölümsüzü bilmek için bir fırsattır “... *ve şimdi ölüm düşüncesi artık beni endişelendirmiyor.”*

“İşte!” diye bağırır öğretmen.
“Silahşorluğun temel sırları ölüm düşüncesinden kurtulmuş olmakta yatar.
Teknik eğitime ihtiyacın yok, sen zaten ustasın.”

... çünkü kılıçla çarpışırken, ölümden korkuyorsan, düşünme devam edecek.

Şimdi sana temel bir hakikati anlatayım: Düşünmenin nedeni korkudur. Bütün düşünme korkudan kaynaklanır. Ne kadar korkuyorsan, o kadar düşünürsün. Korku olmadığında, düşünme durur. Birisine âşık olduğunda, sevdiğinle beraberken düşünmenin durduğu anlar vardır. Hiçbir şey yapmadan el ele tutuşarak gölün kıyısında otururken, Ay’a veya yıldızlara bakarken ya da yalnızca gecenin karanlığını seyrederken, bazen düşünceler durur, çünkü korku yoktur. Işığın karanlığı dağıtması gibi, sevgi de korkuyu dağıtır.

Bir an için bile olsa birisine âşık olduğunda, korku kaybolur ve düşünme durur. Korkuyla, düşünme devam eder. Ne kadar korkuyorsan o kadar düşünmek zorundasın - çünkü düşünerek güvence yaratacaksın, düşünerek

etrafında bir kale yapacaksın, düşünerek mücadele etmeyi başaracaksın ya da başarmaya çalışacaksın.

Bir silahşor eğer ölümden korkuyorsa gerçek bir silahşor olamaz, çünkü korku titremesine yol açacak. İçten hafif bir titreme, içten hafif bir düşünme zihin olmadan harekete geçmesini engelleyecek.

Bir hikâye var:

Çin'de bir adam en büyük okçu olur. Krala, “Beni ülkenin en büyük okçusu ilan edin” der.

Kralın yaşlı uşağı, “Bekleyin efendim. Ormanda yaşayan bir adam biliyorum, kente hiç inmez. O daha büyük bir okçudur. Bu genç adam ona gitsin ve ondan en az üç yıl ders alsın. Ne istediğini bilmiyor. Henüz bir dağla karşılaşmamış bir deve gibi. Okçular başkentlerde yaşamaz, gerçek okçular dağlardadır. Birini biliyorum ve bu adamın önemsiz biri olduğundan eminim” dediğinde kral karar vermek ve onu ilan etmek üzeredir.

Elbette adam gönderilir ve o da gider. Kendisinden daha büyük bir okçu olabileceğine inanamaz ama yaşlı adamı bulur - ve adam gerçekten de daha büyüktür!

Üç yıl ondan ders alır. Sonra bir gün, her şeyi öğrendikten sonra içinden, “Eğer bu yaşlı adamı öldürürsem, en büyük okçu ben olurum” diye bir düşünce geçer.

Yaşlı adam odun kesmeye gitmiştir ve başının üzerinde taşıdığı odunlarla geri dönmektedir. Genç adam bir ağacın arkasına saklanır, onu öldürmek için bekler. Bir ok atar. Yaşlı adam küçük bir tahta parçası alır ve onu fırlatır. Tahta parçası oka çarpar ve ok geri döner, genç adamı çok derin yaralar.

Yaşlı adam gelir, oku çıkarır ve “Bunu biliyordum. Bir gün bunu yapacağını biliyordum. Bu yüzden sana bu sırrı öğretmedim. Tek bir sırrı kendime sakladım. Beni öldürmene gerek yok, ben rakip değilim. Fakat sana bir şey söylemeliyim: Benim ustam hâlâ hayatta ve onun yanında ben bir hiçim. Dağların içlerine gitmek zorunda kalacaksın. Yüz yirmi yaşında bir adam, çok yaşlı, ama o hayattayken kimse numara yapamaz ve kimse en büyük okçu olduğunu ilan etmeyi bile düşünmemeli. En az üç yıl onunla birlikte olmalısın - çok yaşlı, o yüzden çabuk git. Yaşlı adamı bul!” der.

Genç adam yola koyulur, bu sefer çok umutsuzdur. Ülkenin en büyük okçusu olmak imkânsız görünmektedir. Yaşlı adamı bulur. Adam o kadar

ihtiyardır ki -yüz yirmi yaşında, iki büklüm- dik duramaz. Yanında ne ok ne de yay göremeyen genç adam şaşırır.

"En büyük okçu olan yaşlı adam sen misin?" diye sorar.

"Evet" der yaşlı adam.

"İyi de yayın ve okların nerede?"

"Onlar oyuncak" der yaşlı adam. "Gerçek okçular bir kez sanatı öğrendiklerinde onlara ihtiyaçları kalmaz. Onlar sadece öğrenmek için araç; bir kez öğrendin mi, onları atarsın. Büyük bir müzisyen enstrümanını atar çünkü müziğin ne olduğunu öğrenmiştir. O zaman enstrümanı taşımak aptallıktır, çocukçadır. Fakat okçu olmakla gerçekten ilgileniyorsan, o zaman benimle gel."

Onu bir uçuruma götürür. Çok derin bir vadiye bakan bir kaya vardır. Yaşlı adam genç adamın önünden gider ve tam kenarda durur. En ufak sallantıda vadinin içine tepetaklak düşecekti. Genç adama kendisine yaklaşmasını söyler.

Genç adam terlemeye, titremeye başlar. Orası çok tehlikelidir. İki adım kala, "O kadar yakına gelemem" der.

Yaşlı adam güler ve "Korkudan bu kadar titrerken, nasıl okçu olacaksın? Korku tamamen, geride hiç iz bırakmadan kaybolmalı" der.

"Fakat bu nasıl olur? Ölmekten korkuyorum" der genç adam.

"Ölüm fikrini bırak" der yaşlı adam. "Sana ölümsüz yaşamın ne olduğunu öğretebilecek birini bul, o zaman en büyük okçu olacaksın, daha önce olmaz."

Korku titremeye yol açar. Korku düşünmeye yol açar. Düşünmek bir nevi içsel titremedir. Kişi sarsılmaz olduğunda, bilincin alevi orada kalır, dikkati dağılmadan, titremeden.

"İşte!" diye bağırır öğretmen.
"Silahşorluğun temel sırları ölüm düşüncesinden kurtulmuş olmakta yatar. Teknik eğitime ihtiyacın yok, sen zaten ustasın."

Fakat kendi ustalığının farkında değildi. Başka bir sürü şeyi daha gizliyor olabilirdi ve bu yüzden hazinelerini de gizliyordu. Bir kez bir ustaya açıldığında, dikkatli oldu. "Hiçbir tekniğe gerek yok; sen zaten ustasın" der usta.

Gördüğüm kadarıyla, herkes içinde ölümsüzlüğü taşıyor. Sen bunu bilebilirsin, bilmeyebilirsin -mesele bu değil- ama onu içinde taşıyorsun. Zaten orada, durum zaten budur. Ona dair ufak bir anlayışa sahip olduğunda, yaşamın değişebilir. O zaman hiçbir tekniğe gerek yoktur. Din teknoloji değildir.

Herkes gizli bir hazineyle doğar ama dilenci olarak doğmuş gibi yaşamaya devam eder. Herkes imparator doğar ama dilenci yaşamaya devam eder. Bunu fark et! Bu kavrayışa ancak eğer yavaş yavaş korkuyu bırakırsan ulaşacaksın.

O yüzden korku geldiğinde onu baskılama, bastırma, görmezden gelme, onu unutabilmek için bir şeyle meşgul olma. Hayır! Korku geldiğinde, onu izle. Onunla yüz yüze ol. Onunla karşı karşıya gel. Onun derinliklerine bak. Korku vadisine gözünü dik. Tabii ki terleyecek ve titreyeceksin, ölüm gibi olacak - ve bunu birçok kez yaşamak zorunda kalacaksın. Fakat yavaş yavaş gözlerin daha açıldıkça, farkındalığın daha uyanık hale geldikçe, odağın daha korkunun üzerinde oldukça, korku sis gibi dağılacak.

Korku kaybolduğunda, bazen, bir an bile olsa aniden ölümsüz olursun.

Ölüm yoktur. Ölüm var olan en büyük yanılsama, en büyük efsane, bir yalandır. Tek bir an bile, ölümsüz olduğunu görebilirsen, o zaman meditasyona gerek yoktur. O zaman o deneyimi yaşa. O zaman o deneyime göre hareket et ve sonsuz yaşamın kapıları sana açılsın.

Korku yüzünden çok şey kaçıyor. Bedene çok fazla bağlıyız ve bu bağlılık yüzünden giderek daha fazla korku yaratıyoruz. Beden ölecek. Beden ölümün parçasıdır, beden ölümdür. Fakat sen bedenin ötesindesin. Sen beden değilsin, bedensizsin. Bunu hatırla, bunu fark et. Kendini bedenin ötesinde olduğun hakikatine uyandır. Sen tanıksın, görensin. O zaman ölüm yok olur, korku kaybolur ve isa'nın "bereketli yaşam, Tanrı'nın krallığı" dediği olağanüstü muhteşem bir hayat doğar. Tanrı'nın krallığı senin içindedir. Bugünlük bu kadar.

Bölüm 6: Deliler ve Dindarlar

Soru: Deliyle dindar arasındaki fark nedir?

Fazla yok ama yine de çok var. ikisi de delidir, ama deliliklerinde tamamen farklı bir nitelik vardır. Deliliğin merkezi farklıdır. Deli kafadan delidir, dindar kalpten delidir.

Deli, bir hayal kırıklığı yüzünden delidir. Mantığı başarısız oldu; kafayla daha fazla devam edemedi. Mantıklı zihin için çöküntünün kaçınılmaz olduğu bir nokta gelir, çünkü mantık belli bir sınıra kadar iyi gider, ondan sonra birden artık gerçek değildir. O zaman artık gerçeğe sadık değildir.

Yaşam mantığa aykırıdır. Asidir. Yaşamda çelişkiler çelişki değil tamamlayıcıdır. Yaşam ya-ya da ayrımına inanmaz, yaşam ikisine de inanır. Gündüz gece olur, gece gündüz olur. Kavuşur ve birleşirler, sınırlar belirgin değildir. Her şey başka her şeyle örtüşür: Sen sevdiğinle örtüşüyorsun, sevdiğin seninle örtüşüyor. Çocuğun hâlâ senin parçan ve buna rağmen bağımsız - sınırlar bulanıktır.

Mantık kesin sınırlar koyar. Açıklık için yaşamı ikiye, ikiliğe böler. Açıklık sağlanır ama canlılık kaybolur. Canlılık pahasına mantık açıklığa ulaşır.

Bu yüzden eğer vasat bir zihinsen, asla delirmeyebilirsin. Bu senin sadece kayıtsız, mantıklı olduğun ve mantığa aykırı fazlaca şeyin içinde yan yana var olmaya devam ettiği anlamına gelir. Fakat gerçekten mantıklıysan, o zaman nihai sonuç ancak delilik olabilir. Ne kadar mantıklıysan, mantığa aykırı herhangi bir şeye o kadar hoşgörüsüz olacaksın. Hayat mantığa aykırıdır, bu yüzden yavaş yavaş yaşama karşı hoşgörüsüz olacaksın.

Giderek daha da kapalı hale geleceksin. Yaşamı inkâr edeceksin, mantığı inkâr etmeyeceksin. O zaman sonunda dağılırsın. Bu, mantığın çöküşüdür.

Mantıklı büyük filozofların neredeyse hepsi delirir. Delirme-yen büyük filozof değildir. Nietzsche delirdi, Bertrand Russell asla delirmedi. O, o kadar büyük bir filozof değildir; bir bakıma vasattır. Sağduyusuyla yaşamaya devam eder - duyarlılık sahibi bir filozoftur. En uca gitmez. Nietzsche en uca gitti ve tabii ki o zaman uçurum var.

Delilik başın başarısızlığıdır ve hayatta başın aniden ilgisiz kaldığı milyonlarca durum var.

Bir hikâye okudum:

Bir kadın üç sokak öteden bir tren geçtiği zaman yapıyı sarsan titreşimlerden şikâyetçi olmak için yeni evinin müteahhidine telefon eder.

“Saçma!” der müteahhit kadına. “Kontrol etmeye geleceğim.”

Müteahhit kontrole geldiğinde, “Bir tren geçinceye kadar bekleyin” der kadın. “Çünkü neredeyse beni yataktan atıyor. Orada yatın. Göreceksiniz.”

Kadının kocası eve geldiğinde müteahhit yatağa daha yeni uzanmıştır.

“Karımın yatağında ne yapıyorsunuz?” diye sorar koca.

Dehşet içindeki müteahhit yaprak gibi titrer. “Tren beklediğime inanır mıydınız?” der.

Yaşamın bütün mantıksızlığıyla geldiği binlerce durum vardır. Birden mantıklı zihnin durur, işlev görmez. Yaşamı izlersen, her gün mantığa aykırı bir biçimde hareket ettiğini göreceksin. Ve eğer mantık üzerinde çok fazla ısrar edersen, o zaman yavaş yavaş felç olacaksın; yavaş yavaş yaşamın dışına atılacaksın; yavaş yavaş mutlak bir uyuşukluğun içinde yerleştiğini hissedeceksin. Bu durum bugün ya da yarın infilak etmek zorunda -ikisinin bölünmesi- yoksa çöker.

Bunun gibi bir bölünme sahtedir. Yaşamda hiçbir şey bölünmez. Ancak senin kafanda bölünme var; yalnızca senin kafanda kesin sınırlar var. Bir ormanda küçük bir alan açmışsın gibi - temiz, sınırı belirleyen bir duvar, çimen kaplı, birkaç gül bitkisi ve her şey mükemmel bir düzen içinde. Fakat sınırın dışında orman var, bekliyor. Bahçene birkaç gün bakmazsan, orman içeri girecek. Bahçeni bakımsız bırakırsan, bir süre sonra bahçe kaybolacak ve orman orada olacak. Mantık insan yapımıdır, bir İngiliz bahçesi gibi - Japon Zen bahçesi gibi bile değil, düzgün.

Her gün zorluk var. Mukta bahçeme bakıyor. Kendisi benim bahçıvanım ve kesip duruyor. Ona, “Kesme! Bırak orman gibi olsun!” deyip

duruyorum. Fakat ne yapabilir? Kestiğini, düzenlediğini benden gizliyor, çünkü bahçenin ormana dönmesine izin veremez. Sınırlar içinde olmalı.

Mantıklı zihin insan işi küçük bir bahçe gibidir, hayat ise vahşi ormandır. Er ya da geç yaşama karşı geleceksin ve o zaman zihnin yüzüne gözüne bulaştıracak, başarısız olacak. Zihnini mantığın en uç noktasına kadar gerdiğinde delirecek-sin.

Olay bir havaalanında geçiyor: Moskowitz havaalanında işteki rakibi Levinson'la karşılaşmış ve gösterişli bir kayıtsızlık numarasıyla, "Nereye gitmektesin, Levinson?" diye sormuş ona.

Levinson da aynı kayıtsızlıkla cevap vermiş: "Chicago."

"Ah!" demiş Moskowitz, parmağını muzaffer bir edayla sallayarak. "Şimdi seni hazırlıksız bir yalan söylerken yakaladım. Bana Chicago diyorsun, çünkü St. Louis'e gittiğini düşünmemi istiyorsun ama ortağınla daha bu sabah konuştum ve Chicago'ya gittiğini biliyorum, seni yalancı!"

Mantıklı zihin kendi teorilerini, kendi fikirlerini uydurmaya ve ileri sürmeye devam eder ve gerçeği de buna uydurmaya çalışır. Gerçeklik senin fikrini izlemelidir; mantıklı bir zihin budur. Çaba gerçekliğin senin ideolojinin bir gölgesi olması gerektiği yönündedir. Fakat bu mümkün değil, imkânsızı deniyorsun. Bu olası değil, olamaz. İdeoloji gerçeği takip etmek zorunda ve senin gerçekliği takip etmek zorunda kaldığın bir durum söz konusu olduğunda, bütün zihin yapın yalpalar, bütün zihin yapın tamamen çöker. İskambil kâğıtlarından yapılmış bir ev olduğu ortaya çıkar: Gerçekliğin hafif bir rüzgârıyla saray yıkılır. Delilik budur.

Bir dindarın deliliği nedir? Dindarın deliliğinin merkezi yüreği, sıradan deliliğin merkezi baştır. Sıradan delilik başın başarısızlığından ortaya çıkar, dindarın deliliği yüreğinin başarısından, sevgi başarıya ulaştığında ortaya çıkar. Mantık başarısız olduğunda sıradan delilik; sıradışı delilik, dindarın deliliği.

Sevgi mantıksızdır. Sevgi akıldışıdır. Sevgi yaşamdır. Sevgi kendi içindeki bütün çelişkileri anlar. Sevgi kendisinin zıddını anlamaya bile muktedirdir: nefreti. Bunu gözlemlemedin mi? Sevdiğin insandan nefret etmeye devam edersin. Fakat sevgi daha büyüktür. O kadar büyüktür ki nefretin oyununu oynamasına bile imkân tanınabilir. Aslında gerçekten seviyorsan, nefret rahatsızlık vermez; tersine renk ve tat verir. Bütün olayı gökkuşağı gibi daha renkli hale getirir. Sevgi dolu bir yüreğin tersi nefret bile değildir: Nefret edebilir ve sevmeye devam edebilir. Sevgi o kadar büyüktür ki

nefretin söz hakkının olmasına bile izin verilebilir. Sevgililer yakın düşmanlar olurlar, kavga eder dururlar.

Aslında psikanalist, psikiyatr ve psikologlara sorarsan, bir çift kavga etmeyi bıraktığında, sevginin de bittiğini söylerler. Bir çift artık kavga etme zahmetine bile girmediğinde, birbirine kayıtsızlaştığında, o zaman sevgi bitmiştir. Karınla, kocanla, erkek veya kız arkadaşınla hâlâ kavga ediyorsan, bu sadece o sevginin içinde hâlâ yaşam olduğunu gösterir. Hâlâ canlı bir kablodur - hâlâ sıcak. Sevgi artık olmadığında ve her şey öldüğünde, o zaman kavga yoktur. Elbette! Ne için kavga? Anlamsız. İnsan bir nevi soğukluğa alışır; insan bir nevi kayıtsızlığa alışır.

Sevgi vahşi yaşam gibidir, bu yüzden İsa Tanrı'nın sevgi olduğunu söylüyor. Neyi kastediyor? Seversen, Tanrı'nın özellikleri olan pek çok şeyi bileceğini kastediyor: Zıtlıkları algılar, Şeytan'ın bile söz hakkı vardır, karşıt olanla sorunu yoktur, düşman da dost ve özünde ilişkili ve bağlantılıdır, ölüm yaşama karşı değildir, ölüm yaşamın parçasıdır ve yaşam da ölümün parçasıdır.

Bütün, bütün zıtlıklardan daha büyüktür. Ve sadece bütün zıtlıkların toplamı değildir, toplamdan daha fazladır. Yüreğin yüksek matematiği budur. Hiç şüphesiz bir sevgi insanı deli görünecek. Sana deli gibi görünecek, çünkü sen başla iş görüyorsun, o yürekle iş görüyor; diller tamamen farklı.

Örneğin, İsa çarmıha gerildi. Düşmanları onları lanetlemesini bekliyordu ve biraz da korkuyorlardı. Dostları bir mucize gerçekleştirmesini, bütün düşmanların aniden ölmesini bekliyorlardı. İsa ne yaptı? Neredeyse delice bir şey yaptı: Tanrı'ya bu insanları affetmesi için dua etti, çünkü ne yaptıklarını bilmiyorlardı.

Sevginin deliliği budur. Seni öldürürlerken, ne yaptıklarını bilmedikleri için bu insanlar affedilsin diye dua etmek beklenmedik bir şey. O insanlar tümüyle şuursuz, uykuda gezer; her ne yapıyorlarsa onların sorumluluğu değil, çünkü sorumluluğu uykudaki birine nasıl yıkabilirsin? "Onlar bilinçsiz, onları affet." O gün gerçekleşen mucize buydu, ama o mucizeyi kimse göremedi - tam bir delilikti.

Sevginin dili başa çok yabancıdır. Baş ve yürek gerçekliğin en uzak kutuplarıdır. Baş ve yürek, sağduyu ve sevgi, mantık ve yaşam arasında olan kadar büyük bir mesafe başka iki nokta arasında yoktur.

Bir insan sevgisi yüzünden deliyse, deliliği hastalık değildir. Aslında tek sağlıklı insan odur. Tek bütün insan odur; tek kutsal insan odur, çünkü yüreği vasıtasıyla yaşamla yeniden bağ kurmuştur. Artık kavga etmiyor, artık çatışma yok. Teslim oldu, bir bırakma hali içinde. Yaşama güveniyor. İman sahibidir ve hatalı hiçbir şey olmayacağını bilir. Korkmaz. Ölüme bile gülerek, şarkı söyleyerek, vecd içinde gidecek, çünkü ölümde bile Tanrı onu bekliyor, ölüm de bir kapı olur.

Tabii ki mantıklı zihne bu insan deli gibi görünür. Bir bakıma delidir, çünkü yaptığı her şey aklın idrakinin ötesindedir. Fakat bana göre deli değil. İsa'ya sor: Ona göre deli değildir. Buddha'ya sor: Ona göre de deli değildir, aslında tek aklı başında insan odur, çünkü artık düşünmez, yaşar; artık bölünmüş değildir, tamdır; artık içinde ikilik yoktur, kendisi bütünlüktür.

Yoga kelimesinin anlamı budur: birleştiren. *Din* kelimesinin anlamı da budur: seni bir yapan, seni yeniden bir araya getiren, *religere;* artık ayrık değilsindir.

Yoksa normalde sen bir insan değilsin, birçok insansın. Bir kalabalıksın. Sol elinin ne yaptığını ve sağ elinin ne yapmayı planladığını bilmiyorsun. Sabah, akşam ne yapacağını bilmiyorsun. Bir şey söylüyorsun ama başka bir şey söylemek istemiştin ve buna rağmen başka bir şey söylemeye devam edeceksin. Bir bütünlük değil, bir kalabalıksın. İçinde, bir çarkın içinde yuvarlanan çok sayıda insan var ve her biri bir süreliğine kral olur. Ve o anda kral yerine getiremeyeceği şeyler öne sürer, çünkü onları yerine getirme vakti geldiğinde artık kral olmayacaktır.

Bir kadına âşık olursun ve "Seni sonsuza dek seveceğim" dersin. Bekle! Ne diyorsun? Şimdi, şu anda, kişiliğinin belli bir parçası tahtta ve o parça, "Seni sonsuza dek seveceğim" diyor, ama yarım saat geçmeden pişman olabilirsin. Birkaç gün sonra ne söylediğini tamamen unutacaksın.

Kadın unutmayacak, hatırlayacak. Sana söylediğin şeyi, onu sonsuza dek seveceğini tekrar tekrar hatırlatacak. Sevgine ne oldu? Suçluluk duyacaksın ve güçsüz ve çaresiz hissedeceksin, çünkü hiçbir şey yapamıyorsun. Şimdi gelecekle ilgili konuşmaman gerektiğini biliyorsun, ama o sırada kendine karşı koyamadın; o sırada onu sonsuza dek sevecekmişsin gibi geldi. Bu, o sırada doğruydu, ama zihnin onu söyleyen kısmı artık imparator değil. Şimdi başka zihinler var: Başka bir parça tahtta oturuyor ve o başka bir

kadını seviyor, başka bir kadını seçiyor. Söz verdiğin şeyi yerine getiremeyeceksin.

Anlayışlı bir insan asla söz vermez, çünkü çaresizliğini bilir. “Seni sonsuza dek sevmek isterim ama kim bilir? Yarın aynı olmayabilirim” diyecektir. Aciz hissedecektir, kendine güven-meyecektir. Ancak aptallar kendine güvenir. Anlayış sahibi insan tereddüt eder, çünkü bir kişi olmadığını, içinde kalabalık olduğunu bilir.

Bu yüzden bütün eski kutsal kitaplarda aklına iyi bir düşünce gelirse derhal yapman söylenir, çünkü biraz sonra onu yapmak istemeyebilirsin. Ve eğer kötü bir düşünce gelirse, onu da biraz ertele. İçinde iyi bir şey doğarsa, o ânı kaçırma, yap! İyi olduğunu hissedersen yarın tekrar yapabilirsin, ama şimdi hemen yap, erteleme.

Fakat sıradan zihin tam tersini yapmaya devam eder: İçinde yükselen herhangi iyi bir şeyi yarına ertelersin -o zaman hiç olmaz- ve içinde yükselen kötüyü de hemen yaparsın. Öfkeliy-sen, şu anda öfkeli olacaksın, erteleyemezsin. Fakat merhamet duyuyorsan, “Ne acelesi var? Yarın!” diyeceksin. O yarın asla gelmez. Yarın yoktur.

Normalde bir insan kalabalıktır. Aslında *zihin* kelimesini tekil kullanmamalıyız. Bir zihnin olduğunu söylememeliyiz. Bu yanlış. Ender insanların bir zihni vardır. Senin zihinlerin var. Sen çok zihinlisin.

Kalp -güzel şey bu- yürek daima tektir. İkilik bilmez. Kalabalık değildir, bütünlüktür. Kalbe yaklaştıkça, “bir” ortaya çıkar ve “birçok” yok olur. Yüreğin hiçbir vaade ihtiyacı yoktur - söz vermese bile yerine getirecektir.

Zihin vaatlerde bulunmaya devam eder ama onları asla yerine getirmez. Aslında salt bir yanılsama yaratmak için söz verir, çünkü hiçbir şeyi yerine getirmeyeceğini bilir. O yüzden en azından “Seni sonsuza dek seveceğim” diye vaatte bulunarak bir yanılsama yarat. Kalp bunu asla söylemez ama yapacaktır. Bunu yapabiliyorsan söylemenin ne anlamı var? Gerek yok.

Sevgi insanı delidir, mantıklı zihne göre delidir, ama hasta değildir. Batı’da tımarhanelerde deli olmayan bir sürü insan var. Doğu ülkelerinde olsalardı, onlara hayranlık duyulabilirdi. Batı’da bir insanın baş odaklı deli veya kalp odaklı deli olmasıyla ilgili bu açıklık henüz yok. Kalp odaklı bir deli, deli değildir, dindar bir insandır; veya o kadar farklı bir biçimde delidir ki ona hayranlık duyulması, saygı gösterilmesi, hürmet edilmesi gerekir. Onu tedavi etmeye gerek yoktur, onu bir akıl hastanesine koymaya gerek

yoktur, ona şok vermeye gerek yoktur. Fakat olaylar daima uç noktaya gider.
Doğu'da pek çok deliye tapınıldığı oldu - bunlar kafadan delilerdi. Tam manasıyla deliydiler, ama onlar ilahlaştırıldı, çünkü biz yürekten deli olanı ilahlaştırdık ve sıradan insanlar için bu ayrımı yapmak çok zordur - çok benzerdirler.

Şimdi Batı'da tersi oluyor: geçmişte aziz olabilecek insanlar. Bir düşün, eğer İsa gelseydi, bugün Amerika'da doğsaydı, nerede olurdu? Assisili Aziz Francis - nerede olurdu? Bir tımarhanede. Yahudiler İsa'ya çok iyi davrandı: Onu öldürdüler, ama asla tımarhaneye koymadılar. Öbürü daha saygılı bir davranıştı.

Fakat şimdi, modern dünyada, Batı'da bir yerde geri gelseydi, tımarhanede olur ya da Freudiyen bir kanepede yatıyor ya da elektrik şokları, ilaç veriliyor, olurdu - çünkü psikanalistler onun nevrotik olduğunu, kişiliğinin nevrotik olduğunu, deli olduğunu söylüyorlar. Elbette söyledikleri deliceydi. "Ben Tanrı'nın oğluyum" dedi. Ne saçmalık! Tanrı'nın oğlu mu? Kendini beğenmişlik! Neden bahsediyor? Aklı başında değil, hayal âleminde yaşıyor. Tanrı'nın krallığından bahsediyor -hepsi saçmalık, peri masalları, çocuk kitapları için iyi ama olgunlaşmamış. Gelmek için daha iyi bir zaman seçti.

Assisili Aziz Francis kesinlikle tımarhanede olurdu: Ağaçlarla konuşuyor, badem ağacına "Kız kardeşim, nasılsın?" diyordu. Burada olsaydı yakalanırdı: "Ne yapıyorsun? Badem ağacıyla mı konuşuyorsun?" "Kız kardeşim, şarkında bana Tanrı'yı anlat" diyor badem ağacına. Sadece bu da değil, hemşire badem ağacının söylediği şarkıyı da dinliyor! Deli! Tedavi edilmesi lazım! Nehirle, balıkla konuşuyor ve balığın kendisine cevap verdiğini iddia ediyor. Taşlarla, kayalarla konuşuyor. Deli olduğunu söylemek için daha fazla kanıta gerek var mı?

Deli, ama Assisili Aziz Francis gibi deli olmak istemez miydin? Bir düşün: badem ağacının şarkı söylediğini duyma yeteneği ve ağaçları erkek ve kız kardeşleri olarak hissedebilen yürek, kayayla konuşabilen yürek, her yerde, çepeçevre, her biçimde Tanrı'yı gören yürek - en uç seviyede seven bir kalp olmalı. Mutlak sevgi sana o gizemi ifşa ediyor.

Fakat mantıklı zihin için tabii ki bu gibi şeyler saçmalıktır. Bana göre ya da hayata kalp yoluyla bakmayı bilen herhangi biri için yalnızca bunlar

anlamlı şeylerdir. Yapabiliyorsan delir, kalpten delir.

Şimdi bu soruyla ilgili son şey: Kafan çökme noktasına gelirse endişelenme. Bu yapısı bozulmuş halin getirdiği fırsatı kullan. O anda delirmekten endişe etme; o anda kalbe geç.

Gelecekte bir gün, psikoloji gerçekten rüştünü ispatladığında, birisi baştan dolayı delirecek olduğu takdirde kalbe doğru ilerlemesine yardım edeceğiz, çünkü o dakikada bir fırsat açılır. O çöküş bir çıkış olabilir. Eski yapı gider, kişi artık aklın pençesinde değildir, bir an için özgürdür. Modern psikoloji onu yeniden eski yapıya uydurmaya çalışır. Modern çabaların hepsi ayarlama yapmakla ilgilidir: kişiyi yeniden normal yapmak. Gerçek psikoloji başka bir şey yapacak. Gerçek psikoloji bu fırsatı kullanacak -çünkü eski zihin yok oldu, bir boşluk var- bu aralığı kullanacak ve kişiyi başka bir zihne yönlendirecek; o da kalptir. Kişiyi varlığının başka bir merkezine doğru yönlendirecek.

Araba kullanırken vites değiştirirsin. Vitesi her değiştirişte, vites kolunun boşta hareket ettiği bir an gelir; kol boşta ilerlemek zorundadır. Vitesin boşta olması vites yok demektir. Bir vitesten ötekine geçerken, vitesin olmadığı bir an gelir. Bir zihin başarısız olduğunda, boş haldesin. Şu anda tekrar yeniden doğmuş gibisin. Bu fırsatı kullan ve enerjiyi yıkılmakta olan eski çürük yapıdan uzaklaştır. Yıkıntıyı terk et, kalbe geç. Aklı unut; sevgi merkezin, hedefin olsun. Her çöküş bir çıkış olabilir. Başın başarısızlığına yönelik her olasılık kalp için bir başarı olabilir.

Başın başarısızlığı kalp için başarı olabilir.

Soru: Bir keresinde senin bir ziyaretçinin iyi bir sann-yasin olacağını söylediğini duydum. İyi bir sannyasin nedir?

Önce, sannyasin nedir?

Bir sannyasin sözde dünyevi yaşamın faydasızlığını anlamış biridir. Bir sannyasin bir şeyi anlamış biridir: kendi varlığı konusunda derhal bir şey yapılması gerektiğini. Eskisi gibi sürüklenmeye devam ederse, bu yaşamdaki bütün fırsatını kaybedecektir. Bir sannyasin şimdiye kadar yanlış yaşadığını, yanlış yönlere gittiğini, nesnelerle fazla ilgilendiğini ama kendisiyle ilgilenmediği, dünyevi saygınlık ve güçle fazla ilgilendiğini ama kim olduğuyla ilgilenmediğini fark etmiş biridir. Bir sannyasin *paravritti*,

kendine dönen biridir. Bir sannyasin bir mucizedir - enerji kendisine doğru çekiliyor.

Genelde enerji senden dünyadaki nesnelere, hedeflere doğru uzaklaşıyor. Enerji senden uzaklaştığı için boş hissediyorsun. Enerji gider, asla geri dönmez; sen enerjiyi savurmaya devam edersin. Yavaş yavaş dağılmış, hayal kırıklığına uğramış hissedersin; hiçbir şey geri dönmez. Yavaş yavaş boş hissetmeye başlarsın; enerji her gün sızıyor. Sonra ölüm gelir. Ölüm senin bitmiş ve tükenmiş olmandan başka bir şey değildir. Hayattaki en büyük mucize bunu anlamak ve enerjiyi yuvasına geri döndürmektir. Bu bir içe dönüştür. Bu içe dönüş, *paravritti,* sannyas'tır.

Bu dünyayı terk etmen gerekmiyor. Dünyada yaşa, hiçbir şeyi terk etmeye veya başka bir yere gitmeye gerek yok. Dünyada yaşam ama tamamen farklı bir biçimde: Şimdi dünyada yaşarsın ama kendi içinde merkezli kalırsın, enerjin sana geri dönmeye devam eder.

Artık akıp gitmiyorsun, içeri dönüyorsun. Şüphesiz bir enerji havuzu, bir depo haline geldin ve enerji keyiftir, katıksız keyiftir. Sadece enerji orada, taşıyor ve sen zevk içindesin ve paylaşabilirsin ve sevgiye izin verebilirsin. Fark budur. Enerjini açgözlülüğe harcarsan, asla geri dönmez; enerjini sevgiye harcarsan, bin katı döner. Enerjini öfkeye harcarsan, asla geri dönmez. Seni boş, bitmiş, tükenmiş halde bırakır; enerjini merhamete kullanırsan, bin katı döner.

O yüzden şimdi sana iyi bir sannyasin'in ne olduğunu anlatacağım. İyi bir sannyasin yaşamın şu temel kuralını anlamış biridir: sevgi verirsen, bin katının geri döndüğünü. Öfkeye teslim olduğunda sonsuza dek gider; açgözlülüğe boyun eğdiğinde sonsuza dek gider. Onu paylaştığında asla gitmez; tersine sen güçlenirsin.

İyi bir sannyasin dediğimde ahlaklı veya ahlaksız bir sann-yasin kastetmiyorum: benim *iyi* sözcüğümün ahlakla hiçbir ilgisi yok. Buddha'nın *ais dhammo sanantano* dediği şeyle, Buddha'nın yaşamın ebedi kuralı dediği şeyle ilgisi var.

İyi bir insan anlayışlı bir insandır. İyi bir insan uyanıktır, farkındadır, hepsi bu. Farkındalık benim için tek değerdir, başka her şey anlamsızdır. Farkındalık benim için tek değerdir, o yüzden "iyi bir sannyasin" derken farkında olan bir sannyasin'i kastediyorum. Elbette farkındayken kurala,

temel kurala uygun davranırsın. Farkında değilsen kendini yok etmeye, intihara doğru gitmeye devam edersin.

Kurala uygun davrandığında olağanüstü güçleneceksin. Yaşamın her an giderek zenginleşecek. Kral olacaksın. Dış dünyada dilenci olarak kalabilirsin, ama bir kral, içsel zenginliğin en yüksek noktası olacaksın. İsa'nın Tanrı'nın krallığı adını verdiği şey senin içinde. İçindeki krallığın kralı olacaksın - ama daha fazla farkındalık gerekiyor.

O yüzden beni yanlış anlama. "İyi bir sannyasin" dediğimde, kelimeyi ahlaki yönden kullanmıyorum. Daha temel bir anlamda kullanıyorum, çünkü bana göre ahlak farkındalığın bir yan ürünüdür ve ahlaksızlık da farkında olmamanın gölgesidir. Ben gölgeler ve yan ürünlerle ilgilenmiyorum; ben temelle, esasla ilgileniyorum.

Farkında olduğunda iyi olacaksın, farkında olmadığında kötü olacaksın.

Kısa bir öykü dinledim:

Yaşlı çiftçi akşam için yola çıkmadan önce gemici fenerinin fitilini yakan küçük oğlu Luke'u izliyormuş. "Fener ne için?" diye sormuş.

"Oynaşmaya gidiyorum. Merak etme, gazın parasını ödeyeceğim" demiş oğlu.

"Ben oynaşırken yanıma asla lamba almazdım evlat" demiş baba.

"Anlaşılıyor" olmuş yanıt. "Elindekine bak!"

Farkındalığın lambasını yanında götürmezsen, etrafında bir cehennem yaratacaksın. Nereye gidersen git, lambanı yak; oynaş, oynaşma, konu bu değil. Nereye gidersen git, ne yaparsan yap, daima içsel ışığının altında, farkındalığınla yap.

Ahlak kurallarını, iyi-kötü kavramlarını dert etme. İyi aynı bir gölge gibi içsel ışığını takip eder. İçsel ışığına dikkat et.

Meditasyon bundan ibarettir: daha uyanık olmak. Aynı hayatı yaşa, sadece uyanıklığını değiştir, onu yoğunlaştır. Aynı yiyeceği ye, aynı yolu yürü, aynı evde yaşa, aynı kadın ve çocuklarla birlikte ol, ama içinden tümüyle farklı ol. Uyanık ol! Aynı yolu yürü, ama farkındalıkla. Farkında olursan, aniden yok artık aynı değildir, çünkü sen artık aynı değilsin. Eğer farkındaysan, aynı yiyecek aynı değildir, çünkü sen aynı değilsin; aynı kadın aynı değildir, çünkü sen aynı değilsin.

Sendeki içsel değişimle birlikte her şey değişir.

Birisi içeriden değişirse, dışarısı da tümüyle değişir. Benim dünya tanımımda derin bir içsel karanlık içinde yaşıyor olmalısı - bu yüzden

dünya. İçsel lambanı yakarsan, birden dünya kaybolur ve yalnızca tanrısallık vardır. Dünya ve tanrısallık iki farklı şey değil, aynı enerjinin iki farklı algısıdır. Eğer farkında değilsen, enerji sana dünya, *sansara* olarak görünür; uyanıksan aynı enerji tanrısallık olarak görünür. Bütün olay senin içsel farkındalığına veya farkında olmayışına bağlıdır. Tek değişim, tek dönüşüm, yapılması gereken tek devrim budur.

Soru: Korkaklık midemi bulandırıyor.

Korkak olmama arzusu olmalı. O arzu sorun yaratır. Kor-kaksan, korkaksın. Bunu kabul et. Bu konuda ne yapabilirsin? Ne yaparsan yap daha fazla sorun, daha fazla karmaşa çıkacak.

Kim korkak değil ki? Yaşam sürekli ölüm tehlikesi altındayken, korkak olmamak nasıl mümkün? Bu imkânsız! Her an ölebiliyorsan ve yaşam senden alınabiliyorsa, böyle bir tehlike karşısında cesur olmak nasıl mümkün? Rol yapabilirsin, cesur olduğunu göstermeyi becerebilirsin, ama özünde korkak kalacaksın. Bu doğal. İnsanoğlunun küçüklüğüne bir bak - çok minik ve varoluş çok büyük. Böylesine bir okyanusa karşı mücadele veren damlalar kadar bile olamıyoruz. Korkak olmamak nasıl mümkün?

Bunu anlamaya çalış. Bunu kabul et, bu doğal. Buna karşı bir hedef yaratma, çünkü o hedef senin korkaklığından çıkıyor. O hedefin sana faydası olmayacak. En fazla çok gerilebilir ve korkak değilmişsin gibi yapabilirsin. Sırf dünyaya ve kendine korkak olmadığını kanıtlamak için karşı uca gidebilirsin.

Generallerinin ve büyük liderlerinin yaptığı bu, sadece dünyaya korkak olmadıklarını kanıtlamak. Onların çabaları yüzünden dünya büyük acılar çekti. Lütfen böyle aptalca bir şey yapma. Sadece kabul et. Bu çaresizliktir. Kabul etmek zorundasın. Kabul ettiğin ve bunu anlamaya başladığın zaman, yavaş yavaş yok olduğunu göreceksin. Sen cesur olduğundan değil - ama bir gün sadece kabullenme yoluyla yok olduğunu görürsün.

Kavga yoktur, yok olur. Direnç yoktur; onu kabul edersin ve yok olur. Sen cesur olduğundan değil, sen sadece daha anlayışlı olursun. Cesaret bir amaç değildir.

Fakat çocukluğundan beri sana “Cesur ol!” dendi, sen de cesur olmaya çalışıyorsun. Bu çok fazla kaygı ve gerginlik yaratır. İçerden her yerde

titriyorsun ama dışarıdan taştan bir heykel gibisin, bölünmüş. Bu sende büyük mutsuzluğa neden oldu.

Sana çocukluğundan beri öğretilen hedefler aptalca, açıkça gerçeğe dayanmıyorlar. Sanki bir ağacın küçük bir yaprağına, “Kuvvetli rüzgârlar geldiğinde, sarsılma, sallanma, titreme. Bu korkaklıktır” diyorsun. Küçük bir yaprak ne yapabilir? Kuvvetli bir rüzgâr geldiğinde sarsılır, bütün ağaç sarsılır. Fakat ağaçlar bu kadar aptal değil, seni dinlemezler, kendi işlerini yapmaya devam ederler.

Kavga eden iki köpeği izledin mi? Hemen kavgaya tutuşmazlar. Önce gövde gösterisinde bulunurlar. İkisi de havlamaya başlar. Bu kimin daha kuvvetli olduğunu ölçmek, değerlendirmek için bir oyundur yalnızca. Hemen kavgaya tutuşmayacaklar, çünkü bu aptallık; bunu ancak insanlar yapar. Önce birbirlerine havlamayı, birbirlerinin üzerine atlamayı, bütünlüklerini göstermeyi deneyecekler. Bir tanesi “Ben buyum” diyecek, öteki de “Ben buyum” diyecek. Sonra hemen değerlendirecekler: Bu değerlendirme başka birisinin onları ikna etmesini gerektirmez. Hemen bir tanesi daha güçsüz olduğunu hisseder, kuyruğunu indirir ve yoluna devam eder: “Buraya kadar. Kavga etmenin ne anlamı var? Ben güçsüzüm, sen daha kuvvetlisin ve daha kuvvetli olan kazanacak! Anlamı kalmadı.” Korkak olduğundan değil, açıkça akıllı olduğu için. Ben buna korkaklık demem.

İnsan, güçsüz olduğunu hissetse bile kalır. Ne kadar güçsüz hissediyorsan, gitmekten o kadar korkacaksın. İnsanlar senin korkak olduğunu söyleyeceği için kavga etmek zorundasın ve feci şekilde dayak yiyeceksin ve gereksiz yere canın yanacak.

Anlamı yok. Basit bir hesap. Kuvvetli olan gitmez ve öteki köpeklere kazandığını gösterir. Hayır, olay basit bir biçimde bitti. Daha kuvvetli olduğunu o da biliyor, ne anlamı var? Gidip kazandığını ilan etmez. Hayır, kavga bitti, bununla ilgili her şeyi unutur.

Fakat insanın durumunda bütün mesele çok yanlış bir hal aldı, çünkü sana yanlış hedefler öğretildi. Her çocuğa yaşama sadık kalması öğretilmeli. Eğer korku varsa, o zaman kork. Bunu neden gizliyorsun? Neden korkmuyormuş gibi yapıyorsun? Ağlamak istiyorsan, ağla. Neden gözyaşlarından korkasın? Fakat bize ağlamamamız öğretildi, özellikle de erkeklere. Küçükken anne, “Muhallebi çocuğu olma. Ağlamaya başlama, kızlar ağlar” diyecek. Ve oğlan katılaşır. Bak. Erkekler ağlayamaz. Hayatın

en güzel şeylerinden birini kaçırdılar. Doğa kadın ve erkek arasında hiçbir fark gözetmemiş. Erkekte de kadındaki kadar gözyaşı bezi var, dolayısıyla fark olmadığı anlaşılıyor. Gözyaşları gereklidir. Temizleyicidirler. Fakat nasıl ağlayacaksın? İnsanlar ne diyecek? "Sen, ağlıyor musun? Karın öldü ve sen ağlıyor musun? Delikanlı ol. Cesur ol, bununla yüzleş. Ağlama" diyecekler.

Fakat anlıyor musun? Eğer ağlamazsan, yavaş yavaş gülüşün de bozulacak, çünkü her şey birbiriyle bağlantılı. Ağlayamazsan, gülemezsin de. Gözyaşlarının doğallığı içinde akmasına izin vermezsen, gülümsemelerinin de doğallıkla akmasına izin veremeyeceksin. Her şey yapmacık olacak, her şey zoraki olacak. Hepsi zorlama bir şey olacak ve sen âdeta hastalıklı bir şekilde hareket edeceksin ve asla kendinle barışık olmayacaksın. Olan bu ve şimdi mutsuzsun.

Yaşam akıştan ibarettir. Korkaksan, korkak ol. Dürüstçe korkak ol. Sana korkak olmayan kimse olmadığını söylüyorum. Ayrıca insanların o şekilde olmaması da iyi; yoksa çok çaresizken bile son derece bencil olurlardı. Korkak olmasalardı, âdeta ölü taşlar olurlardı, canlı olmazlardı - sadece egolar, donuk.

Canını sıkma - bunu kabul et. Varsa, var, yaşamın gerçeği. Bunu anlamaya çalış. Başkalarını dinleme; hâlâ başkaları tarafından idare ediliyorsun.

Bir hikâye okudum:

Bayan Jones hayvanat bahçesinde şemsiyesini sallayarak ve korkudan çığlıklar atarak kalabalığın içinde ufak tefek kocasını takip ediyormuş. Ürkmüş Bay Jones aslanların kafesinin kilidinin tam oturmadığını fark ederek onu kuvvetli bir şekilde çekmiş, kafesin içine süzülmüş, kapıyı tekrar kapatmış, şaşkın aslanı sertçe kapıya yaslamış ve omzunun üzerinden bakmış.

Sinirlenen karısı şemsiyesini sallayarak öfke içinde bağırmış: "Çık oradan, seni korkak!"

Bu adam mı korkak?

Fakat karısının gözünde her koca korkaktır. Başkalarının gözünde sen bir korkaksın. Başkalarının fikrine fazla güvenme. Sen kendin korkak olduğunu hissediyorsan, gözlerini kapat ve bunun üzerinde meditasyon yap. Yüzde doksan dokuz başkalarının fikridir: "Çık oradan, seni korkak!" diyor kadın şemsiyesini sallayarak. Yüzde doksan dokuz başkalarının fikri, bırak

onu; yüzde bir gerçek, onu kabul et; düşmanca bir hedef yaratma. Kabul et, o zaman korkaklığın artık korkaklık olmadığını göreceksin. Yadsındığında korkaklık olur. *Korkaklık* kelimesinin kendisi ayıplamadır. Kabul edildiğinde alçakgönüllülüğe, çaresizliğe dönüşür.

Böyledir. Alçakgönüllü olmak zorundayız: Bütün değiliz. Olağanüstü büyük bir bütün parçaları, çok ufak parçaları, atomik parçalarıyız; büyük bir ağacın küçük yapraklarıyız.

Bazen titremek iyidir, bunda bir yanlış yok. Tozu silkelemene yardım eder. Yeniden ışıl ışıl olursun.

Ben sadece hayatı olduğu gibi kabul etmenin ve onu başka bir şeye dönüştürmeye çalışmamanın üzerinde duruyorum. Şiddetini şiddetsizliğe dönüştürmeye çalışma; korkaklığını kahramanlığa dönüştürmeye çalışma; cinselliğini seksten uzak durmaya dönüştürmeye çalışma. Karşıtını yaratma. Onun yerine şiddetin gerçeğini anlamaya çalış, yavaş yavaş şiddetten uzaklaşacaksın. Korkaklığın gerçeğini anlamaya çalış, korkaklık kaybolacak. Cinselliğin gerçeğini anlamaya çalıştığında, içinde onun ötesine geçen yeni bir niteliğin doğduğunu göreceksin. Fakat daima gerçek yoluyla hareket et, asla ona karşı değil.

Soru: Babamda soy ağacı takıntısı var. Bu tip meşgalelerin bir anlamı var mı?

Olmalı, yoksa baban neden bu kadar takıntılı olsun? Yanlış bir yol tutturmuş olabilir, ama bunda da bir şey olmalı. İnsanlar yollarını şaşırdıklarında bile, onlar bunu fark etmeseler bile belli bir nedenle yollarını şaşırırlar.

Örnek olarak sana bir hikâye anlatayım:

Sekiz yaşındaki küçük Willie bir sabah babasına gelir ve “Baba, ben nereden geldim?” diye sorar.

Willie’nin babası şimdi onunla karşı karşıya olduğunu bildiği için midesinde bir batma hisseder. Kendisi modern bir ebeveyndi ve böyle bir sorunun tam ve açık bir cevabı hak ettiğini biliyordu. Sessiz bir köşe bulur ve sonraki yarım saat boyunca oldukça açık olmaya çalışarak Willie’ye lisanı münasiple “hayatın gerçekleri” dediği şeyi dikkatli bir şekilde öğretir.

Willie ağzı açık dinler ve bittiğinde babası, “Pekâlâ Willie, bu sorunu cevapladı mı?” diye sorar.

“Hayır” der Willie, “cevaplamadı. Johnny Brown Cincinnati’den geliyor, ben nereden geliyorum?”

Eğer baban soy ağacıyla ilgileniyorsa, sorgulamasını yanlış anlamış. Bu herkesin varoluşunda doğal bir sorudur: Nereden geliyoruz? Nereden, hangi kaynaktan? Şimdi eğer soybilime girersen, hiçbir yere varamazsın. Temel soru dinle ilgilidir, soybilimle ilgisi yok. Temel soru şudur: En sondaki anne veya en sondaki baba kimdir? Asıl soru şudur: Her şeyin başlangıcı nerededir?

Şimdi bunun anlamı yok. Benim bir babam var ve babamın da bir babası var ve tabii bu böyle gidiyor ve araştırmaya devam edebilirsin ve büyük bir aile ağacı yapabilirsin ama anlamı yok, çünkü soru değişmiyor: İlk kim var?

Soy ağacını araştırarak birinciye ulaşamazsın. “Kimden?” sorusu daima kalacak. Yüz kuşak veya bin kuşak geriye gidebilirim, ama soru değişmez, çözülmez: Nereden? Yaşam nereden, hangi kaynaktan doğdu?

Baban gözden kaçırmış. Dini bir araştırmayı yanlış yorumlamış. Bunun bir soybilim konusu olduğunu zannediyor. Değil.

Bu “Ben nereden geliyorum?” sorusu olmalı, çünkü bunu bilmedikçe kim olduğumu bilmem imkânsız.

Bunu bilmenin iki yolu var. “Ben nereden geliyorum?” diye sorarsın. Hıristiyan, Müslüman ve Yahudi dinlerinin yöntemi budur. Nereden geldiğini bilirsen, en sondaki kaynağın ne olduğunu, Tanrı’nın ne olduğunu, o zaman kim olduğunu bileceksin.

Hint dinlerinin bunu çözme yolu farklı ve daha iyi ve bilimsel bir yol. Hinduizm, Caynacılık, Budizm nereden geldiğini bilmenin zor olduğunu söyler. Düşünmen ve felsefi doktrinlerin içinde kaybolman daha büyük bir olasılıktır. Daha iyi bir soru şudur: Ben kimim? Bunu bilirsen, nereden geldiğini de bileceksin. O yüzden Tanrı’yla ilgili her şeyi unutmanı söylerler. Dünya’yı kimin yarattığıyla ilgilenmezler, “Ben kimim?” sorusuyla ilgilenirler.

Bir bakıma bu daha bilimseldir, çünkü kendi varlığımın niteliğini anlayabilirsem, bu bana derhal bütün ve ne olduğunu anlamanın anahtarını verecektir. Kendimi anlayabilirim -çünkü kaynak bir şekilde hâlâ benim içimde var olmalı. Ağaç tohumda var olmayı sürdürür: Tohumu anlayabilirsen, ağacı da bileceksin; meyvede bütün ağaç vardır.

Kendimizi anlayabilirsek... Elbette bu mümkün olan en yakın yaklaşımdır, çünkü ben kendime başka her şeyden daha yakınım. Sadece gözlerini kapadığında kendine ulaşırsın. Tek sorun düşüncelerin nasıl bırakılacağıdır. O zaman birden kendi varlığının içine gömülmeye başlarsın. Bütüne, kaynağa açılan kapı oradadır.

Evine döndüğünde babana soy ağacının faydasının olmayacağını söyle. Kendi içinde yanlış anladığı dinsel bir sorgulamaya girişmeli. Bir kez bunu fark etmesi sağlandığında, sorgulaması doğru çizgiler üzerine olacak.

Bu Batı'da oluyor, çünkü din artık kabul edilen bir sorgulama değil, reddedilen bir sorgulama, o yüzden insanlar dini sorgulamaları dolaylı yollardan yapmaya devam ediyor. Tanrı'yı aradığını doğrudan kabul edemezsin; insanlar deli olduğunu düşünecek! "Bu aptallık. Sen neden bahsediyorsun? Çağdaş biri değilsin. Tanrı öldü, duymadın mı? Ne yapıyorsun?" Fakat kaynağı bilme arzusu ortaya çıkar ve onu dini yollarla kabul edemezsin, çünkü dini yöntemler modern zihin tarafından artık kabul edilmiyor. Bu yüzden onu dolaylı yoldan araştırmak zorundasın - o zaman soybilim konusunu sormaya başlarsın.

Din geçerli bir sorgulamadır. Toplumun onu kabul etmesi veya etmemesi önemli değil. İnsan inançlı bir hayvandır ve öyle de kalacak. Din doğal bir şeydir. Nereden geldiğini sormak uygun; "Ben kimim?" diye sormak daima uygun olacak. Fakat modern zihin böyle sorular soramayacağın bir ateizm ortamı yarattı. Sorarsan, insanlar gülüyorlar. Böyle şeyler hakkında konuşursan, insanlar sıkılıyor. Bu yollardan sorgulamaya başlarsan, insanlar akıl sağlığını yitirdiğini düşünüyor. Din artık hoş karşılanan bir araştırma değil.

Babana anlat. Tabii ki soy ağacı bir takıntı olarak kalacak, çünkü doğru araştırma değil, ama bilinci bir kez dinsel boyuta kaydığında, takıntıdan kurtulacak. O zaman bir şey mümkündür, çok önemli bir şey mümkündür. Gerçek babanın kim olduğunu, varoluşa kimin babalık ettiğini veya kimin varoluşa hâlâ analık ettiğini bilmek ister.

Son soru. Çok dikkatli dinle, çok önemli.

Soru: Her zaman doğru zamanda doğru hikâyeyi bulmayı nasıl beceriyorsun?

Buna bir hikâyeyle cevap vereyim.

Küçük bir kasabadan geçen bir kral şaşırtıcı nişancılığın işaretleri olarak değerlendiği bir şey görür. Ağaçların, ambarların ve çitlerin üzerinde her biri tam ortasından vurulmuş sayısız hedef merkezi varmış. Kral gözlerine inanamaz. Gördüğü üstün nişancılık örneği, âdeta bir başarı mucizesiymiş. Kendisi de iyi bir nişancıdır ve hayatı boyunca sayısız iyi nişancı görmüştü, ama böylesini asla. Usta nişancıyla tanışmak ister. Adam delinin biri çıkar.

“Bu çok heyecan verici! Bunu nasıl yapıyorsun Allah aşkına?” diye sorar deliye. “Ben de iyi nişancıyım, ama senin yeteneğin ve sanatınla karşılaştırıldığında solda sıfır kalıyor. Lütfen bana anlat.”

“Çocuk oyuncağı!” der deli ve kahkahalarla güler. “Önce vuruyorum, sonra da daireleri çiziyorum!”

Beğendin mi? Önce hikâyeleri seçiyor, sonra da daireleri çiziyorum. Aynı o deliye benziyorum.

Başka insanlar hikâyeleri bazı teorik konuları örneklemek için kullanır. Ben tam tersini yapıyorum: Hikâyeleri açıklamak için teorik konuları kullanıyorum.

Bugünlük yeter.

Bölüm 7: Doğru Zihinsel Durum

Köyde, Usta Shoju'nun tapınağının yakınında kurtlar fark edildiğinde, Shoju bir hafta boyunca her gece mezarlığa girdi ve zazen'e oturdu. Bu, kurtların sinsi sinsi dolaşmasına son verdi. Ağzı kulaklarında köylüler ondan yaptığı gizli ayinleri anlatmasını istediler. "Böyle şeylere başvurmama gerek yok" dedi, "zaten yapamazdım da. Zazen'deyken birkaç kurt etrafımda toplandı, burnumun ucunu yaladılar ve gırtlağımı kokladılar, ama ben doğru ruh halini koruduğum için, ısırılmadım. Siz de devam ettikçe, doğru ruh hali sizin de yaşam ve ölümde özgür, ateşe ve suya dayanıklı olmanıza olanak tanıyacak. Bunun karşısında kurtlar bile güçsüzdür. Ben yalnızca vaaz ettiğim şeyi uyguluyorum."

Meditasyon nedir? Uygulanabilen bir teknik midir? Yapmak zorunda olduğun bir çalışma mıdır? Zihnin ulaşabileceği bir şey midir? Değildir.

Zihnin yapabildiğin hiçbir şey meditasyon olamaz. Medi-tasyon zihnin ötesinde bir şeydir; zihin burada kesinlikle yararsızdır. Bunun hatırlanması gerekiyor, çünkü hayatımızda, ne yaparsak yapalım, zihin yoluyla yaparız; ne başarırsak başaralım, zihin yoluyla başarırız. Sonra içe döndüğümüzde yeniden teknikler, yöntemler, faaliyetler açısından düşünmeye başlarız, çünkü yaşam tecrübesinin tümü bize her şeyin zihinle yapılabileceğini gösterir.

Evet, meditasyon dışında her şey zihinle yapılabilir. Medi-tasyon dışında her şey zihinle yapılır, çünkü meditasyon bir başarı değildir. Senin doğandır. Başarılması gerekmez, yalnızca farkına varılması gerekir, yalnızca hatırlanması gerekir.

Orada seni bekliyor - sadece bir içe dönüş ve orada. Onu hep taşıyorsun.

Meditasyon senin esas tabiatındır. Meditasyon sen'dir, senin varlığındır. Yaptıklarınla hiçbir ilgisi yoktur. Ona sahip olamazsın. Ona sahip *olmaman*

da mümkün değildir. Onu sahiplenemezsin, bir nesne değildir. O sen'sin, senin varlığın.

Meditasyonun ne olduğunu anladığında, olaylar son derece açık bir hale gelir. Yoksa karanlıkta el yordamıyla ilerlemeye devam edebilirsin.

Meditasyon bir açıklık hali, zihinsel bir durumdur. Zihin karmaşadır. Zihin asla açık değildir, olamaz. Düşünceler etrafında bulutlar oluşturur, bunlar hemen göze çarpmayan bulutlardır. Bir sis oluştururlar ve açıklık kaybolur. Düşünceler yok olduğunda, artık etrafında bulutlar olmadığında, sen kendi basit varlığının içindeyken, açıklık meydana gelir. O zaman uzakları görebilirsin, o zaman varoluşun en uzak noktasını görebilirsin. O zaman bakışın keskinleşir, varlığın tam merkezine nüfuz eder.

Meditasyon açıklıktır, mutlak görüş açıklığıdır. Bu konuyu düşünemezsin. Düşünmeyi bırakmak zorundasın. Düşünmeyi bırakmak zorunda olduğunu söylediğimde, sonuca varmak için acele etme. Dili kullanmak zorunda olduğum için "Düşünmeyi bırak" diyorum, ama bırakmaya başladığında kaçıracaksın, çünkü yine bunu da bir faaliyete indirgeyeceksin.

"Düşünmeyi bırak" basitçe hiçbir şey yapmamak demektir. Otur. Düşünceler kendi başlarına yatışsınlar. Zihin kendiliğinden çekilsin. Sessiz bir köşede, hiçbir şey yapmadan, gevşek, rahat, hiçbir çaba olmadan, bir yere gitmeden, uyanık uykuya dalıyormuşsun gibi duvara bakarak otur. Farkındasın ve gevşiyorsun ve bütün beden uykuya dalıyor. Sen içte uyanık kalıyorsun ve bütün beden derin bir gevşeme içine giriyor.

Düşünceler kendiliklerinden yatışıyorlar. Aralarına dalmana gerek yok, onları düzeltmeye çalışmana gerek yok. Bir derenin bulanık olması gibi: Ne yaparsın? İçine atlayıp derenin temizlenmesine yardım etmeye mi başlarsın? Daha da bulanıklaştırırsın.

Öylece kıyıda oturursun. Beklersin. Yapılacak bir şey yoktur, çünkü yaptığın her şey dereyi daha da bulandıracaktır. Dereden birisi geçmiş olsaydı ölü yapraklar su yüzüne çıkar, çamur yükselirdi; sadece sabır gerekir. Öylece kıyıda otur. Kayıtsızlık içinde izle: Dere akmaya devam eder, ölü yapraklar sürüklenir - ve çamur sonsuza dek orada kalamaz, çökmeye başlar. Bir süre sonra birden derenin yeniden kristal berraklığında olduğunu fark edeceksin.

Zihninden ne zaman bir arzu geçerse, dere bulanıklaşır. Sadece otur. Hiçbir şey yapmaya çalışma. Japonya'da bu "sadece oturma" işine zazen adı verilir - sadece oturmak ve hiçbir şey yapmamak. Ve bir gün meditasyon

gerçekleşir. Sen onu kendine getirdiğinden değil, o kendisi sana gelir. Geldiği zaman onu derhal tanırsın. Hep oradaydı, ama sen doğru yöne bakmıyordun. Hazine yanındaydı ama sen başka bir yerle meşguldün: düşüncelerle, arzularla, bin tane şeyle. Tek bir şeyle ilgilenmiyordun - o da kendi varlığındı.

Enerji içeri döndüğünde -Buddha'nın *paravritti* dediği şey, enerjinin kaynağa geri dönmesi- birden berraklığa ulaşılır. O zaman binlerce kilometre uzaktaki bulutları görebilirsin ve o zaman çamların kadim müziğini duyabilirsin. O zaman her şey emrine amadedir.

Bu güzel Zen hikâyesine geçmeden önce, zihinle ilgili birkaç şeyin anlaşılması gerekir, çünkü zihnin mekanizmasını ne kadar anlarsan, müdahale etmemen o kadar olanaklı olur. Zihnin işleyişini ne kadar anlarsan; zazen oturabilmen, sadece oturabilmen -oturman ve hiçbir şey yapmaman-, meditasyo-nun meydana gelmesine izin verebilmen o kadar olanaklı hale gelir. Bu bir doğaçlamadır.

Fakat zihni anlamanın yardımı olacaktır. Yoksa zihnin işlemesine yardım eden, zihinle işbirliği yapmaya devam eden bir şey yapmayı sürdürebilirsin.

Zihinle ilgili ilk şey sürekli gevezelik etmesidir. Sen konuşsan da konuşmasan da, zihin bir iç konuşmayı sürdürür; ister uyanık ol ister uykuda iç konuşma bir dip akıntısı olarak devam eder. Bir işle meşgul olabilirsin, ama iç konuşma devam eder. Araba kullanıyorsun veya bahçede bir çukur kazıyorsun, ama iç konuşma devam eder.

Zihin sürekli konuşuyor. İç konuşma bir an olsun durabilse, zihinsizliğin bir işaretini yakalayabileceksin. Meditasyon bundan ibarettir. Zihinsizlik hali doğru haldir; bu *senin* halindir.

Zihnin iç gevezeliği durdurduğu bir aralığa nasıl geleceğiz? Çabalarsan yine kaçıracaksın. Çabalamaya gerek yok. Aslında ara sürekli meydana geliyor. Sadece biraz uyanıklık gerekir. İki düşünce arasında bir ara vardır; iki kelimenin arasında bile bir boşluk vardır. Yoksa kelimeler birbirinin üstünden geçerdi, aksi takdirde düşünceler üst üste binerdi.

Ne söylersen söyle, düşünceler üst üste binmez. "Bir gül bir güldür bir gül" dersin: Ne kadar küçük, ne kadar görünmez, ne kadar algılanması güç olursa olsun iki kelime arasında, *bir* ve *gül* arasında bir boşluk vardır. Fakat boşluk oradadır, yoksa *bir* kelimesi *gül* kelimesinin üstüne binerdi. Birazcık uyanıklıkla, birazcık dikkatle boşluğu görebilirsin: *bir... gül... bir... güldür...*

bir... gül. Boşluk sürekli tekrarlanıyor; her kelimeden sonra boşluk yineleniyor.

Geştalt'in değiştirilmesi gerekir. Normalde kelimelere bakarsın, boşluklara bakmazsın. Bir'e bakarsın, gül'e bakarsın, ama ikisinin arasındaki boşluğa bakmazsın. Dikkatini değiştir.

Çocuk kitaplarını gördün mü? Bir sürü resim vardır ve aynı resme iki türlü bakabilirsin: Bir şekilde baktığında yaşlı bir kadın vardır, ama bakmaya devam ettiğinde, birden resim değişir ve genç, güzel bir kadın görülebilir. Aynı çizgiler her iki yüzü de -yaşlı bir kadının ve genç bir kadının- oluşturur. Genç yüze bakmayı sürdürürsen, yine değişir, çünkü zihin herhangi bir şeyin üzerinde sürekli kalamaz; bir akıştır. Yeniden yaşlı yüze bakmaya devam ettiğinde, yine genç yüze dönüşecektir.

Bir şeyi fark edeceksin: Yaşlı yüzü görürken, bir yerde saklı olduğunu bilmene rağmen -bunu biliyorsun, gördün- genç yüzü göremezsin. Genç yüzü gördüğünde de eski yüz görülemez. Orada olduğunu bilmene rağmen gözden kaybolur. İkisini birlikte göremezsin; aykırıdırlar. Birlikte görülemezler: Şekli gördüğünde arka plan kaybolur, arka planı gördüğünde şekil kaybolur.

Zihin bilmek için kısıtlı bir yetenektir; aykırı olanı bilemez. Bu yüzden tanrısallığı bilemez: Tanrısallık aykırıdır. Bu yüzden varlığının en içteki çekirdeğini bilemez: Aykırıdır. Bütün çelişkileri anlar, paradoksaldır.

Zihin bir kerede tek bir şeyi görebilir ve aynı sırada tersi mümkün değildir. Tersini gördüğünde, birincisi kaybolur. Zihin kelimelere bakmaya devam ettiği için her kelimeden sonra gelen sessizlikleri göremez.

Odağı değiştir. Sessizce oturarak boşluklara bakmaya başla - çabayla değil, zorlamaya gerek yok; gevşemiş, rahat, oyuncu bir ruh hali içinde, eğlence olarak. Bu konuda dindar olmaya gerek yok, yoksa ciddileşirsin. Bir kez ciddileştin mi kelimelerden kelimesizliğe geçmek çok zordur. Gevşek, akışkan, ciddiyetten uzak, oyuncu halini korursan çok kolay olur - sadece eğlenceymiş gibi.

Meditasyon yanlış bir çağrışım yapmaya başladığı için milyonlarca insan meditasyonu kaçırır. Meditasyon çok ciddi görünüyor, kasvetli görünüyor, içinde kiliseye özgü bir şey var; sadece ölü ya da ölmek üzere olan, kasvetli, ciddi, uzun yüzlü insanlar içinmiş gibi duruyor; neşesini, eğlencesini, oyunculuğunu, kutlamasını kaybetmiş insanlar içinmiş gibi.

Bunlar meditasyonun özellikleridir. Gerçekten meditatif bir insan oyuncudur, hayat onun için eğlencedir. Hayat bir *lila*, bir oyundur. Ondan büyük keyif alır. Ciddi değildir, rahattır.

Sessiz, rahat, serbest bir şekilde otur. Dikkatinin boşluklara doğru akmasına izin ver. Kelimelerin kenarlarından aralıklara kay. Aralıklar giderek belirginleşsin, kelimelerin yavaş yavaş yok olmalarına izin ver. Tıpkı bir karatahtaya bakıyormuşsun gibi ve ben üzerine beyaz bir nokta koyuyorum: Noktayı da görebiliyorsun, o zaman tahta uzaklaşıyor veya tahtayı görebilirsin, o zaman nokta ikinci planda kalır, bir gölge olayına dönüşür. Dikkatini şekille arka plan arasında gezdirebilirsin.

Kelimeler şekiller, sessizlik arka plandır. Kelimeler gelir gider, sessizlik kalır. Doğduğunda, bir sessizlik olarak doğdun - sadece aralıklar ve aralıklar, boşluklar ve boşluklar. Sınırsız boşlukla geldin, hayata yanında sınırsız boşluk getirdin. Sonra kelimeleri toplamaya başladın.

Bu yüzden hafızanı yokladığında, hatırlamaya çalışırsan, dört yaşından öteye geçemezsin. Çünkü dört yaşından önce neredeyse boştun. Kelimeler hafızanda dört yaşından sonra birikmeye başladı. Hafıza ancak kelimelerin işlev gördüğü yerde işlev görebilir. Boşluk üzerinde iz bırakmaz. Bu yüzden geri gittiğinde ve hatırlamaya çalıştığında, en fazla dört yaşını hatırlayabilirsin veya o zaman çok zekiydiysen anıların üç yaşına kadar gidebilir. Fakat aniden hafızanın olmadığı bir nokta gelir. O zamana kadar sen bir boşluktun - saf, bakir, kelimelerle bozulmamış. Saf gökyüzüydün. Öldüğün gün yeniden kelimelerin düşecek ve dağılacak. Yeniden boşluğunla başka bir dünyaya veya başka bir hayata geçeceksin. Boşluk senin benliğindir.

Shankara’nın ustasına esas benliğin tabiatını sorup duran bir öğrencinin hikâyesini anlattığını duydum. Soru her geldiğinde usta duymazlıktan gelirmiş. Bir gün nihayet öğrenciye dönmüş ve “Sana öğretiyorum ama takip etmiyorsun. Benlik sessizdir” demiş.

Zihin kelimeler demektir, *benlik* sessizlik demektir. Zihin, biriktirdiğin bütün kelimelerden başka bir şey değildir. Sessizlik daima seninle birlikte olandır, bir birikim değildir. Benliğin anlamı budur: Senin gerçek niteliğindir. Sessizliğin gerisinde kelimeleri biriktirmeye devam edersin ve kelimelerin toplamı “zihin” olarak bilinir. Sessizlik meditasyondur. Bu bir

geştalt değiştirme, dikkati kelimelerden sessizliğe -daima orada olan- yöneltme meselesidir.

Her kelime uçurum gibidir: Sessizlik vadisine atlayış yapabilirsin. Her kelimeden sessizliğe geçebilirsin. Mantranın faydası budur. *Mantra* tek bir kelimeyi tekrar tekrar tekrarlamak demektir. Tek bir kelimeyi tekrar tekrar tekrarladığında o kelimeden bıkarsın, çünkü ilginçliği kaybolur. O kelimeden bıkarsın, o kelimeden kurtulmak istersin. Sıkıntının faydası dokunur, kelimeden kurtulmana yardım eder - artık sessizliğe daha kolay geçebilirsin.

Sessizlik daima orada köşe başındadır. *Ram, Ram, Ram* diye tekrarlamaya devam edersen... Ne kadar tekrarlayabilirsin? Er ya da geç bıkarsın, usanırsın. Mantranın faydası kurtulmak isteyeceğin bir sıkıntı yaratmaktır. O hal güzeldir, çünkü o zaman sessizliğe geçmekten başka yol yoktur. Kelimeyi geride bırak ve boşluğa gir; kelimeyi atlama tahtası olarak kullan ve uçuruma atla.

Kelimeler değişirse, her zaman yaptıkları gibi. Normalde tabii ki asla bıkmazsın. Yeni bir kelime daima çekicidir, yeni bir fikir daima çekicidir; yeni bir hayal, yeni bir arzu daima çekicidir. Fakat eğer zihnin tekrar tekrar aynı şeyi tekrarladığını görebilirsen, ya uykuya dalarsın ya da sessizliğe atlarsın, bunlar iki olasılıktır. Mantra söyleyen çoğu insanın uyuyakaldığını biliyorum. Bu da yüzyıllardan beri bildiğimiz bir olasılıktır.

Anneler bunu iyi bilir. Çocuk uyumadığında mantra söylerler. Buna ninni derler. Tekdüze bir tonda iki veya üç kelimeyi tekrarlarlar ve çocuk uyumaya başlar. Tekrarlamaya devam ettiğinde çocuk sıkılır - ve kaçamaz, hiçbir yere gidemez, o yüzden tek kaçış uykudur. “Tekrarlamaya devam et. Ben uyuyacağım!” der ve uykuya dalar.

Mantra söyleyenlerin birçoğu uyuyakalır, uykusuzluk çekenler için Transandantal Meditasyon’un faydası budur; Amerika’da ilgi çekmesi bu yüzden. Uykusuzluk normal bir şey haline geldi. Uykusuzluk oldukça, Maharishi Mahesh Yogi ilgi çekmeye devam edecek, çünkü insanların yatıştırıcılara ihtiyacı var. Mantra mükemmel bir sakinleştiricidir, ama asıl faydası bu değil. Bunda bir yanlış yok; iyi uyumanı sağlıyorsa, güzel - ama asıl faydası bu değil.

Bu, bir uçağı öküz arabası olarak kullanmaya benziyor. Kullanabilirsin, uçağı öküzlerin arkasına bağlayabilirsin ve onu öküz arabası gibi

kullanabilirsin - bunda bir yanlış yok, biraz amaca hizmet edecek, ama faydası bu değil. Onunla çok yükseklere uçabilirdin.

Bir mantranın, sıkıntı yarattığı ve uyumamayı hatırlaman gerektiğine dair tam bir farkındalıkla kullanılması gerekir. Yoksa kaçırırsın. Uykuya dalma. Mantrayı tekrarlamaya devam et ve kendine uyuma izni verme. O yüzden mantrayı ayakta tekrarlaman veya yürürken tekrarlaman daha iyi, o zaman uyuyakalmazsın.

Gurdjieff'in büyük öğrencilerinden biri, P.D. Ouspensky ölüyordu. Doktorlar ona dinlenmesini söyledi ama o dinlenmiyordu; onun yerine bütün gece yürümeye devam etti. Onun delirdiğini düşündüler. Ölüyordu, enerjisi yok oluyordu - ne yapıyordu? Şimdi dinlenme zamanıydı; yürümeye devam ederse yakında ölecekti. Fakat o durmuyordu.

"Ne yapıyorsun?" diye sordu birisi.

"Ayık, uyanık ölmek istiyorum" dedi. "Uyurken ölmek istemiyorum, yoksa ölümün güzelliğini kaçıracağım." Ve yürürken öldü.

Bir mantrayı söylemenin yolu budur: yürümek.

Gautam Buddha'nın aydınlandığı Bodh Gaya'ya gidersen, bodhi ağacının yakınında dar bir patika bulacaksın. Buddha o patikada sürekli yürüyordu: Bir saat ağacın altında meditas-yon yapıyordu ve sonra bir saat de yürüyordu.

Müritleri, "Neden?" diye sorduklarında, "Çünkü ağacın altında fazla oturursam, uyku hali geliyor" diyordu.

Uyku hali gelmeye başladığı anda yürümek zorundasın, yoksa uykuya geçeceksin ve bütün mantra kaybolacak. Mant-ra sıkıntı yaratmak içindir, mantra uçuruma atlayabilesin diye bıkkınlık yaratmak içindir. Sen uyuyakalırsan, uçurum kaçar.

Bütün Budist meditasyonları dönüşümlüdür: Oturarak yaparsın, ama ağırlık çökmeye başladığını hissettiğinde hemen kalkar ve yürüyerek yapmaya başlarsın. Sonra uyku halinin geçtiğini gördüğün anda tekrar oturur, yeniden meditasyonu yaparsın. Bunu yapmaya devam edersen, birden kelimelerin dışına çıktığın bir an gelir, aynı bir yılanın eski derisinden sıyrılması gibi. Ve bu büyük bir doğallık içinde olur, bunda hiçbir çaba yoktur.

O yüzden önce hatırlanması gereken şey zihnin sürekli gevezelik halinde olduğudur. O gevezelik onu canlı tutar, o gevezelik onun gıdasıdır. O

gevezelik olmadan zihin devam edemez. O yüzden zihnin pençelerinden kurtul, yani iç gevezeliğinden çık.

Bunu kendini zorlayarak yapabilirsin, ama o zaman yine kaçırırsın. Kendini içinden konuşmamaya zorlayabilirsin, aynı kendini dışarıdan da konuşmamaya zorlayabileceğin gibi; zorlama bir sessizliği devam ettirebilirsin. Başlangıçta zordur, ama ısrar etmeyi sürdürebilirsin ve zihni konuşmamaya zorlayabilirsin. Bu mümkün. Himalayalar'a gidersen bunu başarmış bir sürü insan bulacaksın, ama yüzlerinde donukluk göreceksin, zekâ değil. Zihin aşılmadı, yalnızca köreltildi. Canlı bir sessizliğin içine girmediler, sadece zihni zorladılar ve onu kontrol ettiler. Aynı bir çocuğun köşede durmaya ve kıpırdamamaya zorlanması gibi. O çocuğu izle: Huzursuz olur, ama korktuğu için kendini kontrol etmeyi sürdürür. Enerjisini bastırır, yoksa cezalandırılacaktır.

Eğer bu çok uzun devam ettiğinde -okullarda çocuklar beş-altı saat oturuyorlar- yavaş yavaş körelirler, zekâları kaybolur. Her çocuk zeki doğar ve neredeyse yüzde doksan dokuzu aptal ölür. Eğitim zihni köreltir, aynısını sen de kendine yapabilirsin.

Âdeta aptallaşmış dindar insanlar bulacaksın, ama onlarla ilgili fikirlerin yüzünden bunu göremeyebilirsin. Eğer gözlerin açıksa, git ve sannyasin'lerine bak: Aptal ve geri zekâlı olduklarını göreceksin, hiçbir zekâ veya yaratıcılık işareti bulamayacaksın. Hindistan bu insanlar yüzünden çok çekti. Öyle yaratıcılıktan uzak bir hal yarattılar ki, Hindistan en düşük seviyede yaşadı. Felç meditasyon değildir.

Bir keresinde bir kilisede vaiz toplantıda "Sıkıntısı olan bütün kocalar ayağa kalksın!" diye bağırır.

Biri hariç kilisedeki bütün adamlar ayağa kalkar.

"Ah!" diye bağırır vaiz. "Sen milyonda birsin!"

"Öyle değil. Ayağa kalkamıyorum" der adam. "Felçliyim."

Felç meditasyon değildir, felç sağlıklı değildir. Zihni felç edebilirsin; onu felç etmek için mevcut milyonlarca hile var. İnsanlar dikenli yataklarda yatıyor: Sürekli dikenli bir yatakta yatmaya devam edersen, bedenin duyarsızlaşır. Bu mucize değil, sadece bedenini duyarsızlaştırıyorsun. Beden canlılığını kaybettiğinde sorun yoktur; yatak senin için hiç de dikenli değildir. Yavaş yavaş rahat bile hissetmeye başlayabilirsin. Hatta sana güzel, rahat bir yatak verildiğinde üzerinde uyuya-mayacaksın. Bu, bedeni felç etmektir.

Zihni felç etmek için de benzer yöntemler vardır. Oruç tutabilirsin. O zaman zihin bedenin aç olduğunu söylemeye devam eder ama sen yiyecek vermezsin, zihni dinlemezsin. Yavaş yavaş zihin körelir. Beden açlığı hissetmeye devam eder, ama zihin bunu bildirmez, çünkü ne anlamı var? Dinleyecek kimse yok, karşılık verecek kimse yok. O zaman zihinde kesin bir felç meydana gelir. Uzun oruçlar tutan pek çok insan medi-tasyona ulaştığını zanneder. Bu meditasyon değildir; sadece düşük enerji, felç, duyarsızlıktır. Ceset gibi davranıyorlar, canlı değiller.

Hatırla, meditasyon sana giderek daha fazla zekâ, sınırsız zekâ, ışık saçan bir zekâ getirecek. Meditasyon seni daha canlı ve duyarlı yapacak; yaşamın zenginleşecek.

Münzevilere bak: Hayatları âdeta hayat değilmiş gibi. Bu insanlar meditasyon yapmıyor. Mazoşist olabilirler, kendilerine işkence ediyor ve işkenceden zevk alıyor olabilirler. Zihin çok kurnazdır, bir şeyler yapmaya ve onları akla uygun hale getirmeye devam eder. Normalde başkalarına karşı sertsin. Fakat zihin çok kurnazdır: Şiddetsizliği öğrenebilir, şiddetsiz liği vaaz edebilir. O zaman kendine karşı sert olur ve kendine karşı gösterdiğin şiddet başkalarından saygı görür, çünkü münzeviliğin dindarlık olduğu fikrine sahipler. Bu tam bir saçmalık.

Varoluş münzevi değildir, yoksa çiçekler olmazdı, yeşil ağaçlar olmazdı, yalnız çöller olurdu. Tanrı münzevi değildir, yoksa yaşamda hiç şarkı olmazdı, yaşamda hiç dans olmazdı, yalnız mezarlıklar ve mezarlıklar olurdu. Tanrı münzevi değildir, Tanrı yaşamayı sever. Tanrı zevk ve sefaya hayal edebileceğinden daha fazla düşkündür. Tanrı konusunu düşünüyorsan Epikuros’la ilişkili düşün. Dindarlık sürekli daha daha fazla mutluluk, keyif, coşku arayışıdır, bunu hatırla.

Fakat zihin çok kurnazdır: Felci meditasyon olarak gösterebilir, donukluğu aşkınlık olarak gösterebilir, ölgünlüğü feragat olarak gösterebilir. Dikkatli ol! Doğru yönde ilerliyorsan çiçek açmaya devam edeceğini daima hatırla. Senden çok fazla rayiha saçılacak ve yaratıcı olacaksın. Yaşama, sevgiye ve varoluşun sana sunduğu her şeye karşı duyarlı olacaksın.

Zihninin içinde çok keskin bir göze sahip ol, onun dürtülerinin neler olduğunu gör. Bir şey yaptığın zaman hemen onu etkileyen şeye bak, çünkü eğer motivasyonu atlarsan, zihin seni aptal yerine koymaya ve motivasyonun başka bir şey olduğunu söylemeye devam eder. Örneğin, eve öfkeli gelirsin ve çocuğunu döversin. Zihin, “Bu onun iyiliği için, onu

terbiye etmek için" diyecektir. Bu gerekçe bulmaktır. Daha derine in: Kızgındın ve kızabileceğin birini istiyordun. Ofiste patrona kızamazdın, patron bunun için fazla kuvvetli ve bunu yapmak riskli ve ekonomik açıdan da tehlikeli. Hayır, çaresiz birine ihtiyacın vardır. Şimdi bu çocuk tümüyle çaresiz, sana bağımlı. Tepki veremez, hiçbir şey yapamaz; sana karşılığını fazlasıyla veremez. Ondan daha mükemmel bir kurban bulamazsın.

Bak: Öfkeli misin? Eğer öfkeliysen, o zaman zihin seni kandırıyor. Zihin günün yirmi dört saati seni kandırır durur ve sen de onunla işbirliği yaparsın. Sonra sonunda mutsuzluk içindesindir, cehenneme inersin. Doğru motivasyon için her ânı izle. Doğru motivasyonu bulabilirsen, zihin giderek daha fazla senin kandırmaktan aciz bir hale gelecek. Kandırmacadan ne kadar uzaklaşırsan, o kadar zihnin ötesine geçmeye muktedir olacaksın, o kadar usta olacaksın.

Bir hikâye:

Bir bilimci arkadaşına, "Karına biz kongredeyken bekâret kemeri takması için neden ısrar ettiğini anlamıyorum. Her şeyden önce, aramızda, eski dostlar olarak, Emma'nın suratını ve vücudunu düşününce, kim yapardı?" der.

"Biliyorum, biliyorum" diye cevap verir öteki. "Fakat eve döndüğümde anahtarı kaybettiğimi söyleyebilirim."

Bak: Bilinçaltı motivasyona dikkat et. Zihin seni kandırıyor ve sana patronluk ediyor, çünkü sen onun gerçek motivasyonlarını görmekten acizsin. İnsan bir kez esas motivasyonları görmeye muktedir hale geldiğinde, meditasyon çok yakındır, çünkü o zaman zihin artık üzerinde bir etkiye sahip değildir.

Zihin bir mekanizmadır, zekâya sahip değildir. Zihin biyolojik bir bilgisayardır. Nasıl zekâya sahip olabilir? Beceriye sahiptir ama zekâsı yoktur, işlevsel bir faydası vardır ama farkındalığa sahip değildir. Robottur. İyi çalışır, ama onu çok fazla dinleme, çünkü o zaman içsel zekânı kaybedeceksin. O zaman tıpkı bir makineden sana rehberlik etmesini, seni yönlendirmesini istemek gibi bir şey olur. İçinde özgün hiçbir şeye sahip olmayan -sahip olamaz- bir makineye soruyorsun. Zihnin içindeki tek bir düşünce bile özgün değildir, daima bir tekrardır. İzle: Zihin ne zaman bir şey söylese, seni yine bir programa soktuğunu gör. Yeni bir şey yapmaya çalış, zihnin üzerindeki etkisi daha az olacaktır.

Bir biçimde yaratıcı olan insanlar daima kolaylıkla meditasyon yapan insanlara dönüşebilirler ve yaşamlarında yaratıcı olmayan insanlar en zorudur. Tekrarlayan bir hayat sürüyorsan, zihin üzerinde çok fazla kontrol sahibidir: Ondan uzaklaşamazsın, korkarsın. Her gün yeni bir şey yap. Eski alışkanlığı dinleme. Aslında eğer zihin bir şey söylüyorsa, ona, “Bunu hep yapıyoruz. Şimdi başka bir şey yapalım” de.

Küçük değişiklikler bile: karına karşı her zamanki davranış şeklinde, ufak değişiklikler; her zamanki yürüyüş şeklinde, ufak değişiklikler; her zamanki konuşma şeklinde, ufak değişiklikler ve zihnin senin üzerindeki etkisini kaybetmeye başladığını göreceksin. Biraz daha özgürleşiyorsun.

Yaratıcı insanlar meditasyona daha kolay girer ve daha derine iner. Şairler, ressamlar, müzisyenler, dansçılar meditasyona işadamlarından daha kolay girebilir. İşadamları kesinlikle yaratıcılıktan uzak, sıradan bir hayat sürerler.

Bir babanın oğluna nasihat ettiğini duydum. Gençlik zamanlarında ünlü bir zampara olan baba, oğlunun yaklaşan düğününü tartışıyordu.

“Oğlum” der, “sana verecek iki ufak nasihatim var. Oğlanlarla haftada bir gece dışarı çıkma hakkını korumaya önem ver.”

Durur. Oğlu ikinci nasihatin ne olduğunu sorduğunda, “O geceyi oğlanlarla harcama!” der.

Kendi alışkanlığını, kendi yöntemlerini oğluna aktarıyor. Eski zihin şimdiki bilince tavsiyede bulunmaya devam ediyor: Baba oğluna nasihat veriyor.

Her an yenisin, yeniden doğuyorsun. Bilinç asla eski değildir. Bilinç daima oğuldur ve zihin de daima babadır. Zihin asla yeni değildir ve bilinç de asla eski değildir, zihin oğula nasihat vermeyi sürdürür. Baba oğulda da aynı kalıbı yaratacak, o zaman oğul da aynı şeyi tekrarlayacak.

Şimdiye kadar belli bir tarzda yaşadın, farklı bir şekilde yaşamak istemez misin? Şimdiye kadar belli bir biçimde düşündün, varlığında bazı yeni işaretler istemez misin? O zaman uyanık ol ve zihni dinleme. Zihin senin sürekli bugününü ve geleceğini kontrol etmeye çalışan geçmişin. Canlı bugünü kontrol etmeyi sürdüren ölü geçmiştir. Sadece bu konuda uyanık ol.

Fakat yolu ne? Zihin bunu yapmaya nasıl devam ediyor? Zihin bunu şu yöntemle yapar. “Beni dinlemezsen, benim kadar verimli olmayacaksın. Eski bir şeyi yaparsan daha verimli olabilirsin, çünkü bunu daha önce yaptın. Yeni bir şey yaparsan, o kadar verimli olamazsın” der. Zihin bir ekonomist, verimlilik uzmanı gibi konuşmayı sürdürür. “Bunu yapmak daha

kolay. Neden zor yoldan yapasın? En az direnç bu yöntemde” demeye devam eder.

Hatırla, iki seçeneğe sahipsen, yenisini seç, zor olanı seç, daha çok farkındalık gerektireni seç. Verimlilik pahasına daima farkındalığı seçtiğinde, meditasyonun mümkün olacağı durumu yaratacaksın. Bunların hepsi sadece durumlardır. Meditasyon meydana gelecek. Sadece bunları yaparak medi-tasyona ulaşacağını söylemiyorum, ama faydalı olacaklar. Senin içinde onsuz meditasyonun gerçekleşemeyeceği gerekli durumu yaratacaklar.

Daha az verimli ama daha yaratıcı ol. Parola bu olsun. Faydacı sonuçlara çok fazla kafa yorma. Onun yerine, bir eşya olmak için bu hayatta olmadığını sürekli hatırla. Bir fayda olmak için burada değilsin - bu kıymet bilmemektir. Sadece giderek daha da verimli olmak için burada değilsin. Daha canlı olmak için buradasın; daha zeki olmak için buradasın; daha mutlu, kendinden geçerek mutlu olmak için buradasın. Fakat o zaman bu zihnin yöntemlerinden tamamen farklıdır.

Kadına okuldan karne gelir:

“Küçük oğlunuz çok zeki” yazar öğretmenin karneye eklenmiş notunda, “ama kızlarla oynamaya çok fazla zaman harcıyor. Bununla birlikte onun bu alışkanlığını kırmak için bir plan üzerinde çalışıyorum.”

Anne karneyi imzalar ve şu notla geri gönderir: “İşe yarayıp yaramadığından haberim olsun, babasının üzerinde de deneyeceğim.”

İnsanlar sürekli başkalarını kontrol etmek için ipuçları, sana daha fazla menfaat sağlayabilecek ipuçları, “faydalı ipuçları” arıyorlar. Başkalarını kontrol etmek için ipuçlarının peşindeysen, daima zihnin kontrolü altında olacaksın. İnsanları kontrol etmeyi unut.

Başkalarını kontrol etme fikrini bir kez bıraktığında, işe yaramaz hale geldiğinden zihin üzerinde aynı etkiye sahip olamaz.

Dünyayı kontrol etmekte faydalıdır, toplumu kontrol etmekte faydalıdır. Politikacı meditasyon yapamaz -imkânsız-bir işadamı için olduğundan da imkânsız. Politikacı ta öteki uçtadır. Meditasyon yapamaz. Bazen politikacılar bana gelir: Meditasyonla ilgileniyorlar ama tam olarak meditasyonla değil - çok gerginler ve belli bir gevşeme istiyorlar. Bana geli-yorlar ve onlara yardım edip edemeyeceğimi soruyorlar, çünkü işleri öyle ki çok gerginler ve sürekli çatışma, dalga geçme, sidik yarışı devam ediyor.

Biraz huzur bulabilecekleri bir şey istiyorlar. Onlara bunun imkânsız olduğunu hatırlatıyorum, meditasyon yapamazlar.

Hırslı zihin meditasyon yapamaz, çünkü meditasyonun temel dayanağı hırslı olmamaktır. Hırs, başkalarını kontrol etme çabası demektir. Politika budur: bütün dünyayı kontrol etme çabası. Başkalarını kontrol etmek istiyorsan, zihni dinlemek zorunda kalacaksın, çünkü zihin şiddetten çok hoşlanır.

Ve yeni şeyler deneyemezsin, bu çok risklidir. Tekrar tekrar eski şeyleri denemek zorundasın. Tarih dersleri hayret vericidir.

1917'de Rusya büyük bir devrim, tarihteki en büyüklerden birini gördü - ama bir biçimde devrim başarısız oldu. Komünistler iktidara geldiklerinde aynı çarlar gibi oldular - hatta daha da kötü. Stalin, Korkunç İvan'dan - milyonlarca insanı öldürdü- daha korkunç olduğunu kanıtladı. Ne oldu? İktidara geldiklerinde, yeni bir şey yapmak çok riskliydi; yürümeyebi-lirdi. Daha önce hiç işe yaramamıştı, "O yüzden kim bilir? Her zaman başarılı olmuş eski yöntemleri dene." Çarlardan öğrenmek zorundaydılar.

Her devrim başarısızlığa uğrar, çünkü bir kez belli bir politikacı grubu iktidara geldiğinde, onlar da aynı yöntemleri kullanmak zorundadır. Zihin asla yeniden yana değildir, daima eskiden yanadır. Başkalarını kontrol etmek istiyorsan, meditasyon yapamayacaksın. Bir tek bu konuda kesinlikle emin ol.

Zihin bir nevi uykuda yaşar, bir nevi bilinçdışı bir hal içinde yaşar. Ancak çok ender olarak bilinçli olursun. Yaşamın büyük bir tehlike altındaysa bilinçli olursun; yoksa bilinçli değilsin. Zihin, uykulu hareket etmeyi sürdürür. Yol kenarında dur ve insanları izle, yüzlerinde hayallerin gölgelerini göreceksin. Birisi kendi kendine konuşuyor, mimikler yapıyor. Ona baktığında burada yolda değil başka bir yerde olduğunu görebileceksin. İnsanlar derin uykuda hareket ediyorlarmış gibi.

Uyurgezerlik sıradan zihnin halidir. Meditasyon yapmak istiyorsan, bu uykulu iş görme alışkanlığından kurtulmak zorundasın. Yürü, ama uyanık ol. Çukur kaz, ama uyanık ol. Ye, ama yerken başka bir şey yapma - sadece ye. Her ısırık derin uyanıklıkla alınmalı, uyanıklıkla çiğnenmeli. Kendine bütün dünyayı gözden geçirme imkânı tanıma. Burada ol, şimdi. Zihnini başka bir yere giderken yakaladığında... Daima başka bir yerlere gider, asla burada olmak istemez - çünkü eğer zihin burada olursa artık ona ihtiyaç

kalmaz. Zihin ancak gelecekte başka bir yerde, geçmişte gereklidir, ama asla burada değil.

O yüzden zihnin başka bir yere gittiğini fark eder etmez -sen Pune'desin ve zihin Philadelphia'ya gitmiş- hemen tetikte ol. Kendini sars, eve geri dön. Olduğun noktaya geri gel. Yiyorsan, ye; yürüyorsan, yürü - bu zihnin bütün dünyayı dolaşmasına izin verme. Bu meditasyon olacağından değil, ama bir durum yaratacak.

Parti son hız devam etmektedir ve bir adam bir arkadaşını arayıp onu eğlenceye katılması için davet etmeye karar verir. Yanlış numara çevirir ve cevap veren uykulu sesten özür diler. Bir sonraki denemede de aynı sesle karşılaşır.

"Çok üzgünüm" der. "Çok dikkatli çevirdim. Nasıl yanlış çevirdiğimi anlayamıyorum."

"Ben de öyle" der uykulu ses. "Özellikle de telefonum olmadığı için."

İnsanlar âdeta uykuda yaşıyor ve işleri uykularını bölmeden yapmanın yolunu öğrendiler. Biraz tetikte olduğunda, birçok zaman kendini yapmayı asla istemediğin şeyler yaparken, pişmanlık duyacağını bildiğin şeyler yaparken, bir daha asla yapmamaya karar verdiğin -daha geçen gün- şeyler yaparken suçüstü yakalayacaksın. Ve pek çok zaman "Bunu yaptım, ama nasıl olduğunu bilmiyorum. Bana rağmen oldu" diyeceksin. Bir şey sana rağmen nasıl olabilir? Bu ancak sen uykudaysan mümkün olur. Bunu asla istemediğini söyleyip duruyorsun, ama derinde bir yerde istemiş olmalısın.

Daha geçen gün Paritosh bana güzel bir fıkra göndermiş, az bulunur cinsten. Dikkatli dinle.

Son savaştan sonraydı ve bir gazeteci Avrupa'da bir rahibe manastırının başrahibesiyle röportaj yapıyordu.

"Bana o korkunç yıllarda size ve rahibelerinize neler olduğunu anlatır mısınız?" diye sorar gazeteci. "Nasıl hayatta
kaldınız?"

"Şey, her şeyden önce" der başrahibe, "Almanlar ülkeyi istila ettiler, manastırı ele geçirdiler, bütün rahibelere tecavüz ettiler -Rahibe Anastasia hariç- bütün yiyeceğimizi aldılar ve gittiler. Sonra Ruslar geldi. Yine manastırı ele geçirdiler, bütün rahibelere tecavüz ettiler -Rahibe Anastasia hariç- yiyeceğimizi aldılar ve gittiler. Sonra yine Ruslar defedildi ve

Almanlar geri geldiler, manastırı ele geçirdiler, bütün rahibelere tecavüz ettiler -Rahibe Anastasia hariç- yiyeceğimizi aldılar ve gittiler.”
Gazeteci duyguları paylaştığını gösteren gerekli bütün sesleri çıkarır, ama Rahibe Anastasia konusunu merak etmiştir. “Rahibe Anastasia kim?” diye sorar. “Bu korkunç olaylardan nasıl kurtuldu?”
“Ah, şey” diye cevap verir başrahibe, “Rahibe Anastasia böyle şeylerden hoşlanmaz.”
Tecavüz bile senin arzundur; o bile sen istediğin için olur. Bu çok aşırı gelebilir ama psikanalistler böyle olduğunu söylüyor ve ben de öyle olduğunu gözlemledim. Senin işbirliğin olmadan tecavüz bile mümkün değildir. Derin bir tecavüze uğrama arzusu bir yerlerde saklıdır. Aslında tecavüze uğradığı fantezisini kurmayan, kendini tecavüze uğrarken hayal etmeyen bir kadın bulmak çok enderdir. Derinlerde tecavüz güzel, arzulanır olduğunu gösterir - vahşice arzulandığını! Mısır’ın en güzel kadınlarından birinin öldüğünde cesedinin, mumyasının tecavüze uğradığı tarihsel bir gerçektir. O kadının ruhu bunu öğrendiyse, çok mutlu olmuştur. Bir düşün: Cesede tecavüz ediliyor.
Bunu inkâr edebilirsin.
Daha birkaç gün önce bana bir kadın geldi. Kabil’de tecavüze uğramıştı. Hikâyesini öyle bir keyifle anlatıyordu ki ona, “işbirliği yapmış olmalısın” dedim.
“Sen ne diyorsun?” dedi. Kırılmıştı.
“Kırılma” dedim. “Bütün hikâyeden keyif alıyorsun. Gözlerini kapat ve dürüst ol. En azından bir kez, bana dürüst ol. Keyif aldın mı?”
“Sen ne diyorsun? Tecavüz ve keyif mi alacağım? Ben Kato-liğim, bir Hıristiyan’ım!” dedi.
“Yine de gözlerini kapat” dedim. “Katolik, Hindu veya Budist olman bir şey değiştirmez. Gözlerini kapat ve meditas-yon yap.”
Gevşedi. Gerçekten samimi bir kadındı. O zaman yüzü değişti, gözlerini açtı ve “Sanırım haklısın - bundan keyif aldım. Fakat lütfen kimseye söyleme! Kocam yakında seni görmeye gelecek. Bundan asla bahsetme!” dedi.
Sadece zihnini izle: Yüzeyde bir şey söyler ama aslında aynı zamanda başka bir şey planlıyordur. Biraz daha uyanık ol ve uykuda hareket etme.
Dırdırlanan yaşlı hanım doktorun tavsiyesi üzerine bir haftadır yataktaydı. Hiçbir şeyden memnun değildi. Havadan, ilaçtan ve özellikle de kocasının

aşçılığından şikâyet ediyordu.

Bir gün kahvaltı tepsisini kaldırıp mutfağı temizledikten sonra yaşlı adam yatağına oturur. Yaşlı bayan onun kaleminin sesini duyar.

“Şimdi ne yapıyorsun?” diye seslenir.

“Mektup yazıyorum.”

“Kime yazıyorsun?”

“Kuzen Ann’e.”

“Ona ne yazıyorsun?”

“Ona hasta olduğunu, ama doktorların yakında iyileşeceğini söylediklerini, tehlike olmadığını anlatıyorum.”

Küçük bir duraklamadan sonra adam sorar: “*Kabristan* nasıl yazılır, t’yle mi yoksa d’yle mi?”

Görünürde bir şey, derinde tamamen başka bir şey. Her şeye rağmen umudunu yitirmemiş, doktorlara rağmen umudunu yitirmemiş. Görünürde yakında iyileşeceğini söyleyecek, ama kalbinin derinliklerinde bir şekilde öleceğini umut ediyor. Gerçeği itiraf etmeyecek, kendine bile. Bu şekilde kendinden saklanmaya devam ediyorsun.

Bu numaraları bırak. Zihnin konusunda dürüst olduğunda zihninin üzerindeki kontrolü kaybolacak.

Şimdi şu küçük hikâye.

Köyde, Usta Shoju’nun tapınağının yakınında kurtlar fark edildiğinde, Shoju bir hafta boyunca her gece mezarlığa girdi ve zazen’e oturdu. Bu, kurtların sinsi sinsi dolaşmasına son verdi. Ağzı kulaklarında köylüler ondan yaptığı gizli ayinleri anlatmasını istediler. “Böyle şeylere başvurmama gerek yok” dedi, “zaten yapamazdım da. Zazen’deyken birkaç kurt etrafımda toplandı, burnumun ucunu yaladılar ve gırtlağımı kokladılar, ama ben doğru ruh halini koruduğum için, ısırılmadım. Siz de devam ettikçe, doğru ruh hali sizin de yaşam ve ölümde özgür, ateşe ve suya dayanıklı olmanıza olanak tanıyacak. Bunun karşısında kurtlar bile güçsüzdür. Ben yalnızca vaaz ettiğim şeyi uyguluyorum.”

Basit bir hikâye ama çok anlamlı. Usta mezarlığa gitmiş ve bir hafta boyunca orada hiçbir şey yapmadan, dua bile etmeden, meditasyon bile yapmadan oturmuş. Orada meditasyon halinde oturmuş - meditasyon yapmadan, sadece meditasyon halinde. Orada öylece oturmuş. *Zazen* kelimesinin anlamı budur. Meditasyon için kullanılacak en güzel kelimelerden biridir: Hiçbir şey yapmadan, sadece oturmak demektir. *Za*

oturmak demektir - orada sadece oturdu. Ve zihin yokken ve düşünceler yokken, heyecan uyandıran bir şey yokken ve bilinç dalgaların olmadığı serin bir su birikintisi gibiyken bu oturma doğru haldir. Mucizeler kendiliğinde gerçekleşir. Usta şöyle der:

> *"Zazen'deyken birkaç kurt etrafımda toplandı, burnumun ucunu yaladılar ve gırtlağımı kokladılar, ama ben doğru ruh halini koruduğum için, ısırılmadım."*

Yaşamın çok temel bir kuralı, eğer korkarsan karşındakine seni daha da korkutması için enerji vereceğindir. Sendeki korku fikrinin kendisi karşıdakinde karşıt fikri doğurur.

Her düşünce pozitif ve negatif bir kutba sahiptir, aynı elektrik gibi. Eğer negatif kutba sahipsen, öteki tarafta pozitif bir kutup yaratılır. Bu otomatiktir. Eğer korkuyorsan, öteki derhal içinde seni ezme, sana eziyet etme arzusunun doğduğunu hisseder. Korkmuyorsan, karşıdakinin arzusu tamamen yok olur. Bu yalnızca insan için böyle değil, kurtlar için de böyledir. Hayvanlarla da durum aynıdır.

Doğru hal içinde kalabilirsen -dikkatin dağılmadan, sessiz, her ne olursa olsun içinde hiçbir fikir yükselmeden her şeye tanıklık ederek- o zaman etrafındakilerde de hiçbir fikir oluşmayacaktır.

Eski bir Hintli hikâyesi var:

Hindu cennetinde *kalpataru* denen bir ağaç vardır. "Dilek ağacı" demektir. Tesadüfen bir gezginin yolu oraya düşer. Adam yorgundur, ağacın altına oturur. Ve aç olduğu için, "Burada biri olsaydı, yiyecek isterdim. Fakat kimse görünmüyor" diye düşünür.

Yiyecek fikri zihninde göründüğü anda, yiyecek aniden belirir. Adam çok aç olduğu için bu konuyu düşünmez bile; hemen yer.

Sonra uykusunun geldiğini hisseder ve "Keşke şurada bir yatak olsaydı..." diye düşünür ve yatak belirir.

Fakat yatakta yatarken adamın içinde bir düşünce yükselir: "Neler oluyor? Burada kimseyi görmüyorum. Yiyecek geldi, yatak geldi - belki hayaletler bana bir şeyler yapıyor!" Birden hayaletler belirir.

O zaman korkar ve "Şimdi beni öldürecekler!" diye düşünür. Ve hayaletler onu öldürür.

Hayatta kural aynıdır: Hayaletleri düşünürsen, ortaya çıkacakları kesindir. Düşündüğün şeyi göreceksin: Düşmanları düşünürsen onları yaratacaksın, dostları düşünürsen onlar belirecek. Seversen, dört bir yanında sevgi belirir; nefret edersen, nefret belirir. Düşünmeye devam ettiğin her şey belli bir kural tarafından yerine getirilecektir. Hiçbir şey düşünmezsen, o zaman sana hiçbir şey olmaz.

Usta mezarlıkta öylece oturur. Kurtlar gelir, ama orada kimseyi bulamayınca koklarlar. Bu adamın düşünüp düşünmediğini anlamak için koklamış olmalılar. Etrafını sararlar, izlerler, ama kimse yoktur - sadece boşluk. Boşluğa ne yapılabilir?

Bu boşluk, bu sessizlik, bu huzur yok edilemez. Kurtlar bile o kadar kötü değildir. Bu boşluğun kutsallığını hisseder ve ortadan kaybolurlar.

Köylüler bu adamın gizli ayinler yaptığını düşünürler, ama usta, “Ben hiçbir şey yapmadım, zaten yapamazdım da. Sadece orada oturdum ve her şey değişti” der.

Bu, ibret alınacak bir hikâyedir. Eğer bu dünyada sessizce oturursan, eğer sessizce yaşarsan, canlı bir hiçlik olarak, dünya bir cennete dönüşecek, kurtlar ortadan kaybolacaktır. Başka bir şey yapmaya gerek yok; sadece doğru bilinç hali ve her şey hallolur.

iki kural vardır. Bir tanesi zihinden gelir. Zihnin kuralıyla etrafında cehennem yaratmaya devam edersin: Dostlar rakip olur, sevgililer düşman olur, çiçekler diken olur. Yaşam bir yüke dönüşür; kişi sadece yaşama katlanır. Zihnin kanunuyla, nerede yaşarsan yaşa cehennemde yaşarsın.

Zihnin dışına çıktığında, o kuraldan da dışına çıkarsın ve birden tamamen farklı bir dünyada yaşarsın. O farklı dünya nirvanadır. O farklı dünya dindarlıktır. O zaman, hiçbir şey yapmadan, her şey gerçekleşmeye başlar.

Şu şekilde söyleyeyim: “Yapmak” istediğinde, egoda yaşayacaksın ve kurtlar etrafını kuşatacak ve başın sürekli belada olacak. Egoyu bıraktığında, yapan olma fikrini bıraktığında ve sadece yaşamın ve bir bırakma halinin içinde gevşediğinde, yeniden dindarlık dünyasında, Cennet Bahçesi’ndesin; Adem yuvaya geri dönmüştür. O zaman olaylar meydana gelir.

Hıristiyan hikâyesi Adem’in Cennet Bahçesi’nde bir şey yapmasına gerek olmadığını söyler; her şey mevcuttu. Fakat sonra suç işledi ve kovuldu. Bilgili oldu, egoist oldu ve o zamandan beri insanlık acı çekiyor.

Her insan yeniden Cennet Bahçesi’ne dönmek zorundadır. Kapılar kapalı değil. “Çal ve kapılar sana açılacak. iste ve verilecek” - ama kişi geri dönmek zorundadır. Yol yapmaktan meydana gelmeye, egodan egosuzluğa, zihinden zihinsizliğe doğru gider. Meditasyon zihinsizlikten ibarettir.

Bugünlük yeter.

Bölüm 8: Yaşam, Ölüm ve Sevgi

Soru: Her ânın ölümüyle yüzleşmek ve bırakmak hakkında konuşabilir misin?

Ölüm zaten meydana geliyor. Sen onunla yüzleş ya da yüzleşme, sen ona bak ya da bakma, o zaten orada.

Aynı nefes almak gibi. Çocuk doğduğunda nefes alır, ilk kez nefes alır. Bu, yaşamın başlangıcıdır. Bir gün yaşlandığında, ölür, nefes verir.

Ölüm daima nefes vererek olur, doğum nefes alarak. Fakat nefes verme ve nefes alma sürekli oluyor: Aldığın her nefesle doğuyorsun, verdiğin her nefesle ölüyorsun.

O yüzden anlaşılması gereken ilk şey, her zaman yansıtıldığı gibi ölümün seni gelecekte bir yerde beklemediğidir. Ölüm yaşamın parçasıdır, devam eden bir süreçtir - gelecekte değil; burada, şimdi. Yaşam ve ölüm varoluşun aynı anda birlikte meydana gelen iki yönüdür.

Normalde sana ölümü yaşamın karşıtı olarak düşünmeyi öğrettiler. Ölüm yaşama karşı değildir. Ölüm olmadan yaşam mümkün değildir, ölüm yaşamın var olmasının sebebidir. Ölüm ve yaşam iki kanat gibidir: Kuş tek kanatla uçamaz ve varlık da ölüm olmadan var olamaz. O yüzden ilk mesele ölümle kastettiğimiz şeye ilişkin açık bir anlayıştır.

Ölüm, yaşamın var olması için kesinlikle gerekli bir süreçtir. Düşman değildir, dosttur ve orada gelecekte bir yerde değildir, buradadır, şimdi. Ölüm gerçekleşmeyecek, daima gerçekleşiyor. Sen buraya geldiğinden beri seninle birlikte. Verdiğin her nefeste gerçekleşiyor -küçük bir ölüm- ama biz korku yüzünden onu geleceğe koyduk.

Zihin daima anlayamadığı şeyleri görmezden gelmeye çalışır ve ölüm en anlaşılmaz sırlardan biridir. Sadece üç sır var: yaşam, ölüm ve sevgi. Ve bunların üçü de zihnin ötesindedir.

Bu nedenle zihin hayatı hak gibi görür, o zaman araştırmaya gerek yoktur. Bu, savuşturmanın bir yoludur: Yaşam üzerine asla düşünmez, asla meditasyon yapmazsın; onu öylece kabul ettin, hak olarak gördün.

Yaşam muazzam bir sırdır. Hayattasın, ama hayatı bildiğini zannetme.

Ölüm için de zihin başka bir oyun oynar: Onu erteler - çünkü onu burada ve şimdi kabul etmek sürekli bir kaygı olurdu. O yüzden zihin onu gelecekte bir yere koyar, o zaman aceleye gerek kalmaz: "Geldiği zaman, göreceğiz." Sevgi içinse zihin sevgi olmayan ikameler yarattı: Bazen sahiplenmeye sevgi diyorsun, bazen bağlılığa sevgi diyorsun, bazen hükmetmeye sevgi diyorsun. Bunlar ego oyunlarıdır, sevginin hiçbiriyle ilgisi yok. Aslında bu oyunlar yüzünden sevgi mümkün değil.

Yaşam ve ölüm arasında, yaşam ve ölümün iki kıyısı arasında, sevgi ırmağı akar. Ve bu ancak yaşamı çantada keklik görmeyen, hayatta olma özelliğinin derinliklerine inen ve varlıksal, sahici olan biri için mümkündür. Ve sevgi ölümü burada ve şimdi kabul eden ve onu ertelemeyen biri içindir. O zaman bu ikisi arasında güzel bir olay ortaya çıkar: sevgi ırmağı.

Yaşam ve ölüm iki kıyı gibidir. Sevgi ırmağının akması olasıdır, ama yalnızca bir olasılıktır. Onu sen hayata geçirmek zorunda kalacaksın. Yaşam ve ölüm vardır, ama sevginin somutlaştırılması gerekir - insan olmanın hedefi budur. Sevgi gerçekleşmedikçe kaçırdın, var olmanın bütün anlamını kaçırdın demektir.

Ölüm zaten gerçekleşiyor, o yüzden onu geleceğe yerleştirme. Onu geleceğe koymazsan, kendini savunmak söz konusu olmaz; eğer ölüm zaten meydana geliyorsa -ve zaten daima meydana gelmekte- o zaman kendini ölüme karşı korumak söz konusu değildir. Ölüm seni öldürmedi; sen daha hayattayken gerçekleşiyor. Tam şu anda gerçekleşiyor ve yaşam onun yüzünden yerle bir olmuyor. Aslında onun yüzünden yaşam kendini her an yeniliyor: Eski yapraklar düşüyor, yeni yapraklara yer açıyorlar; eski çiçekler dökülüyor, yeni çiçekler beliriyor. Bir kapı kapanıyor, öteki derhal açılıyor. Her an ölüyorsun ve her an diriliş var.

Bir keresinde bir Hıristiyan misyoneri bana geldi ve "Isa Mesih'in dirilişine inanıyor musun?" diye sordu.

Ona bu kadar uzağa gitmeye gerek olmadığını söyledim. Her an herkes diriliyor. Fakat anlayamadı. Kendi ideolojilerine fazla gömülmüş insanların anlaması zordur.

"Fakat onun dirildiğine inanıyor musun? Bu yalnızca bir efsane değil mi, yoksa gerçek mi? Ne düşünüyorsun?" dedi.

Ona tekrar her an herkesin çarmıha gerildiğini söyledim. Isa'nın çarmıha gerilişinin ve dirilişinin bütün anlamı budur. Tarihsel olup olmamasının en ufak önemi yok. Bu olayın olup olmadığını düşünmek tamamen alakasız - *oluyor.*

Her an geçmiş çarmıha geriliyor, eski yapraklar yok oluyor. Ve her an yeni bir varlık içinde doğuyor, diriliyor. Bu sürekli bir mucize.

Ölümle ilgili anlaşılması gereken ikinci şey, ölümün tek kesinlik olduğudur. Başka hiçbir şey kesin değildir: Olabilir de olmayabilir de. Ölüm kesindir, çünkü doğumla yarısı zaten gerçekleşmiştir, dolayısıyla diğer ucunun da bir yerlerde olması gerekir, diğer kutbun karanlıkta bir yerlerde olması gerekir. Onunla karşılaşmadın, çünkü korkuyorsun, karanlıkta dolaşmıyorsun. Fakat kesindir: Doğumla birlikte, ölüm kesinlik kazanır.

Bir kez bu kesinlik anlayışına nüfuz ettiğinde, rahatlarsın. Bir şey mutlak surette kesin olduğunda endişelenecek bir şey kalmaz. Endişe belirsizlikten doğar.

Izle: Bir insan ölüyor ve çok endişeli. Ölüm kesinleştiği ve doktorlar, "Artık kurtuluşun yok" dediği anda, sarsılır. Varlığını titreme sarar, ama sonra olaylar oturur ve derhal bütün endişeler kaybolur. Kişinin öleceğini bilmesine imkân verilirse ve ölüm kesinse, o kesinlikle birlikte varlığına huzur, sessizlik gelir.

Ölmekte olan her insanın bunu bilmek hakkıdır. Pek çok zaman doktorlar bunu saklar, "Neden rahatsız edelim?" diye düşünürler. Fakat belirsizlik rahatsız eder; kesinlik asla. Bu iki arada kalma, bu belirsizlik içinde olma - insanın yaşayıp yaşamayacağını merak etmesi-, bütün kaygının asıl nedeni budur. Öleceğin bir kez kesinleştiğinde, o zaman yapacak bir şey yoktur. O zaman kişi sadece bunu kabul eder ve sükûnet, dinginlik o kabuldedir.

Dolayısıyla eğer kişinin öleceğini bilmesine olanak verilirse, ölüm ânında huzurlu olur. Doğu'da biz bunu bin yıldır yapıyoruz. Sadece bunu da değil, Tibet gibi ülkelerde bir insanın ölmesine yardım etmek için özel teknikler

geliştirildi. Buna *Bardo Thodol* diyorlar. Bir insan ölürken, mutlak surette öleceğini bilmesi için dostları, akrabaları ve tanıdıkları etrafında toplanıyor ve rahatlamasına yardım ediyorlar, çünkü tam bir rahatlama içinde ölebilirsen, ölümün niteliği değişir. Bir yerlerde yeni doğumun daha yüksek nitelikte olacaktır, çünkü doğumun niteliğini ölüm belirler. Ve sonra, sırasıyla bu durum başka bir ölümün niteliğini de belirleyecektir. Insan bu şekilde giderek yükselir, evrimleşir. Insan ölüm konusunda kesinlikle emin olduğunda, yüzünde bir alev meydana gelir - bunu görebilirsin. Aslında bir mucize gerçekleşir: Kişi daha önce hiç olmadığı kadar canlanır.
Hindistan'da bir alevin en canlı halinin sönmeden önce olduğu söylenir. Sadece bir an için tüm gücüyle parlar. Küçük bir öykü okudum:

Bir zamanlar iki küçük solucan varmış. Birincisi tembel ve tutumsuzmuş ve hep geç saatlere kadar yataktan çıkmazmış. Diğeriyse daima erken kalkar, işine gidermiş. Erkenci bir kuş erkenci solucanı yakalamış. Sonra oraya el feneriyle bir balıkçı gelmiş ve geceleri çıkan solucanı yakalamış.

Kıssadan hisse: Kazanan yoktur.

Ölüm kesindir. Ne yaparsan yap -erken kalk ya da kalkma-ölüm kesindir. Zaten oldu, o yüzden kesin; zaten oluyor, o yüzden kesin. Öyleyse neden yatağında öleceğin ânı bekleye-sin? Neden ölümü şimdi kesinleştirmeyesin?

Sadece izle. Ölümün kesin olduğunu söylersem, içinde korkunun kaybolduğunu hissedemiyor musun? Fikrin kendisini hissedemiyor musun - ve bu şu anda yalnızca bir fikir, senin deneyimin değil- sadece ölümün kesin olduğu fikriyle sakin ve dingin olduğunu. Eğer bunu deneyimleyebilirsen... Ve yapabilirsin, çünkü bu bir gerçektir; teorilerden bahsetmiyorum, teorilerle uğraşmam. Bu basit bir gerçektir. Sadece gözlerini aç ve onu izle. Ondan kaçmaya çalışma, ondan kaçmanın yolu yoktur. Sakındığın zaman kaçırırsın. Onu kabul et, onu kucakla ve her an öldüğün ve her an doğduğun bilinciyle yaşa. Bunun olmasına izin ver. Geçmişe tutunma: Geçmiş artık yok, çoktan geçti.

Ölü şeyleri taşımaya devam etmenin ne anlamı var? Bu kadar ceset yüklenmenin ne anlamı var? Onları bıraktığında ağırlıksızlığı hissedeceksin, yüklerden kurtulduğunu hissedeceksin. Geçmişi bıraktığında, gelecek kendiliğinden yok olur, çünkü gelecek geçmişin bir izdüşümünden başka bir şey değildir. Geçmişte bazı zevklerin vardı, şimdi

zihin aynı zevkleri geleceğe de yansıtır. Geçmişte bazı acıların oldu, şimdi zihin o acıların yaşanmasına olanak vermeyen bir gelecek yansıtır. Geleceğin budur. Geleceğin başka nedir? Geçmişte keyif aldığın zevkler yansıtılır, mutsuzluklar çıkarılır. Geleceğin daha renkli ve değiştirilmiş, yeniden boyanmış, yenilenmiş bir geçmiştir, ama geçmiştir.

Geçmiş kalmadığında, birden gelecek de kalmaz ve o zaman sen burada ve şimdide kalırsın: Sen varoluşun içindesin, varoluşla ilişkilisin, var olmanın tek yolu budur. Diğer yolların hepsi yalnızca yaşamdan kaçmaktır ve yaşamdan ne kadar kaçarsan, ölümden o kadar korkarsın.

Gerçekten yaşayan bir insan hiçbir şekilde ölümden korkmaz. Doğru yaşıyorsan, ölümle sona erersin; zaten fazlasıyla minnettar, doyum içinde olursun. Fakat eğer yaşamadıysan, o zaman sürekli endişe vardır: “Daha yaşamadım ve ölüm geliyor. Ölüm her şeyi bitirecek ve ölümle gelecek olmayacak.” O zaman insan kaygılı, korkulu olur ve ölümden kaçmaya çalışır.

Buna çabalarken, ölümden kaçarken, kişi yaşamı kaçırmaya devam eder. O kaçınmayı unut. Hayatı yaşa. Hayatı yaşadığında, ölümden sakınırsın. Hayatı yaşadığında, o kadar doyum içinde olursun ki ölüm şimdi gelse ve gelecek yok olsa, hazır olacaksın. Memnuniyetle hazır olacaksın. Hayatını yaşadın, var olmanın keyfini çıkardın, onu kutladın, tatmin oldun. Şikâyet yok, söylenmek yok; hiçbir garezin yok. Ölümü buyur edersin. Ve sen ölümü buyur etmiyorsan, kesin olan tek bir şey var: Yaşamadın.

Bir hikâye dinledim:

İki Macar asilzadesi ölümcül bir kavgaya tutuşurlar. Fakat ikisi de kılıç veya silahla hayatını tehlikeye atmaktan çekinmediği için, kansız bir düelloya karar verilir. Her biri bir sayı söyleyecek ve yüksek sayıyı veren ölecektir.

Saniyeler geçmektedir ve iki asilzade uzun bir masanın iki ucuna oturduğunda ve yüksek bir sayı düşünmek için başını önüne eğdiğinde heyecan ve merak doruktadır. Önce konuşma ayrıcalığı tanınan meydan okunan taraf uzun uzun düşünür. Şakaklarındaki damarlar şiş ve alnı terlidir.

“Üç” der sonunda.

Öteki düellocu hemen, “Pekâlâ, bu benim sayımdan yüksek” der.

Ölümden korkuyorsan, üç sayısı bile en yüksektir. Ölümden korkuyorsan, yaşamaya devam etmek için bahaneler bulmayı sürdürürsün. Yaşamın bir

şey ifade etse de etmese de insan onu uzatmak için mazeretler bulmaya devam eder.

Batı'da şimdi bir yaşamı uzatma çılgınlığı var. Bu durum basit bir biçimde yaşamın bir noktada atlandığını gösterir. Bir ülke veya kültür yaşamı nasıl uzatacağını düşünmeye başlamışsa, bu tek bir şeyi gösterir, hayatın yaşanmadığını. Hayatı yaşarsan, o zaman tek bir dakika bile yeterlidir. Tek bir an sonsuzluğa denk olabilir. Bu bir uzunluk meselesi değil, derinlik meselesidir; nicelik meselesi değil, nitelik meselesidir.

Sadece düşün: Buddha'nın yaşamından bir ânı mı isterdin, yoksa kendi yaşamından bin yıl mı? O zaman nitelik, yoğunluk, derinlik derken neyi kastettiğimi anlayabileceksin. Tek bir anda doyum mümkündür, tomurcuklanabilir ve çiçek açabilirsin; ama binlerce yıl çiçek açamayabilirsin ve tohumda saklı kalabilirsin.

Yaşama bilimsel yaklaşımla dinsel yaklaşım arasındaki fark budur. Bilimsel yaklaşım uzatmakla ilgilidir: Yaşam nasıl uzatılacak? Manayla ilgili değildir. O yüzden, özellikle Batı'da hastanelerde sadece bekleyen yaşlı insanları bulabilirsin. Ölmek istiyorlar ama kültür onlara izin vermiyor. Sadece hayatta olmaktan bıkmışlar; ot gibi yaşıyorlar - hiçbir mana, hiçbir anlam, hiçbir şiir yok; her şey kaybolmuş ve kendi kendilerine yük olmuşlar. Ötanazi istiyorlar ama toplum buna izin vermiyor. Toplum ölümden o kadar korkuyor ki ölmeye hazır insanlara bile izin vermiyor.

Ölüm kelimesi bile tabu, seksten daha büyük tabu. Seks yavaş yavaş neredeyse kabullenildi. Şimdi ölümün de kabul edilmesi, artık bir tabu olmaması ve insanların ondan bahse-debilmesi ve bu konuda deneyimlerini paylaşabilmesi için bir Freud gerekiyor. Onu saklamaya gerek yok ve insanları kendilerine rağmen yaşamaya zorlamaya gerek yok. Hastanelerde, yaşlı insanların evlerinde, insanlar sadece katlanıyorlar, çünkü toplum, kültür, kanun ölmelerine izin vermiyor. Ölmelerine izin verilmesini istediklerinde de intihar etmek istiyorlarmış gibi bakılıyor. İntihar etmek istemiyorlar, aslında, ceset olmuşlar; hepsi canlı intiharlar ve bundan kurtarılmalarını istiyorlar - çünkü uzunluk mana taşımaz, ne kadar uzun yaşadığın önemli değildir. Ne kadar derin yaşadığın, ne kadar yoğun yaşadığın, ne kadar tam yaşadığın, nitelik...

Bilim nicelikle ilgilidir, din nitelikle. Din hayatı yaşama ve hayata ölme sanatıyla ilgilenir. Yedi yıl, yetmiş yıl veya yedi yüz yıl - ne fark edecek?

Aynı kısırdöngüyü tekrar tekrar tekrarlamaya devam edeceksin. Sadece daha da çok sıkılacaksın.

O yüzden varlığının odağını değiştir. Her ânı nasıl yaşayacağını ve her an nasıl öleceğini öğren, çünkü ikisi birliktedir. Her an nasıl öleceğini bilirsen, her ânı yaşayabileceksin - diri, genç, el değmemiş. Geçmişe öl. Geçmişin bugününe karışmasına izin verme. Ondan geçtiğin anda, artık orada olmasın. Artık orada değil; yalnızca hafızanda devam ediyor, yalnızca bir anı. Bırak bu hatıra da serbest kalsın. Bu psikolojik takıntıya izin verilmemeli.

Bildiğin her şeyi unutman gerektiğini söylemiyorum. Bütün hafızanın kötü olduğunu söylemiyorum. Teknik faydaları var. Nasıl araba kullanacağını bilmek zorundasın, evinin nerede olduğunu bilmek zorundasın; karını ve çocuklarını tanımak zorundasın. Ancak bunlar psikolojik takıntılar değildir. Eve geldiğinde elbette karını tanırsın. Bu olaylara dayanan hafızadır - faydalıdır, yaşamı güzelleştirir, onu kolaylaştırır. Fakat eve geldiğinde karına bütün geçmiş deneyimlerle bakarsan, o zaman bu psikolojik bir takıntıdır. Karın dün öfkeliydi, şimdi yine aranıza o anıyı koyarak bakıyorsun, gözlerin o anıyla perdelenmiş. Dün değil evvelsi gün üzüntülüydü veya sıkıcıydı ve dırdırlanıyordu - şimdi eğer bütün bu psikolojik izlenimlerle bakarsan, o zaman tam şu anda karşında duran kadına bakmıyorsun. Orada olmayan birine bakıyorsun, var olmayan birini görüyorsun. Bir hayalete bakıyorsun - o senin karın değil. O da sana aynı şekilde bakıyor olabilir.

Böylece hayaletler buluşur ve gerçekler ayrı kalır. Hayaletler evlidir ve gerçekler boşanır. O zaman bu iki hayalet sevişecek, bu iki hayalet kavga edecek, tartışacak ve bin tane şey yapacak ve gerçekler çok ama çok uzak kalacak. Hiç bağ olmayacak; gerçeklerin hiçbir bağlantısı olmayacak. O zaman iletişim olamaz, diyalog olamaz. Ancak gerçekler sevebilir. Hayaletler yalnızca yetersiz hareketler yapabilir, ama içlerinde canlılık olmadan.

Her an geçmişi bırak. Onu bırakmayı hatırla. Her sabah evini temizlemen gibi, her an içsel evini geçmişten temizle. Bütün psikolojik anıların bırakılması gerekir. Yalnızca gerçek şeyleri sakladığında zihnin çok ama çok temiz ve açık olacak.

Kendi önüne geçip geleceğe gitme, çünkü bunu yapmak mümkün değil. Gelecek bilinmez kalır; bu onun güzelliğidir, bu onun görkemidir,

ihtişamıdır. Bilinmesi bir işe yaramayacak, çünkü o zaman bütün heyecanı ve bütün sürprizi kaybolacak.

Hiçbir şeyi gelecekte bekleme. Onu bozma, çünkü o zaman bütün beklentilerin, eğer gerçekleşirse, seni mutsuz edecek. Bundan mutlu olmayacaksın, çünkü o senin beklentin ve gerçekleşti. Mutluluk ancak sürprizle mümkündür, mutluluk ancak asla beklemediğin bir şey olduğunda, bir şey seni tamamen habersiz yakaladığında mümkündür.

Beklentilerin yüzde yüz gerçekleştiği takdirde, gelecekte değil geçmişteymiş gibi yaşayacaksın. Eve geliyorsun ve karının bir şey söylemesini bekliyordun ve o da söylüyor ve çocuğunun belli bir şekilde davranmasını bekliyordun ve çocuk da öyle yapıyor. Sadece düşün, sürekli sıkıntı içinde olacaksın. Hiçbir şey olmayacak, her şey sadece tekrar olacak; daha önce gördüğün bir şeyi görüyormuşsun, daha önce duyduğun bir şeyi dinliyormuşsun gibi. Sürekli bir şeyin tekrarı olduğunu göreceksin ve tekrar asla doyurucu olamaz. Gereken yeni, değişik, özgün olandır.

O yüzden beklentilerin gerçekleştiği takdirde, tümüyle doyumsuz kalacaksın. Beklentilerin gerçekleşmediğinde de hayal kırıklığı yaşayacaksın. O zaman sürekli sen niyet ediyor-muşsun da Tanrı başından atıyormuş gibi hissedersin, Tanrı düşmanmış gibi hissedersin, herkes sana karşıymış ve herkes senin aleyhine çalışıyormuş gibi hissedersin. Beklentilerin asla gerçekleşmez, hayal kırıklığına uğrarsın.

Sadece beklentilerinin üzerine meditasyon yap: Gerçekle-şirlerse sıkılacaksın, gerçekleşmezlerse sana tuzak kurulmuş gibi, bütün varoluş sana tuzak kuruyormuş gibi aldatıldığını hissedeceksin. Kullanılmış hissedeceksin, reddedilmiş hissedeceksin, yuvanda olduğunu hissedemeyeceksin. Bütün sorun senin beklemenden kaynaklanır.

Öne geçip geleceğe gitme. Beklentileri bırak.

Beklentileri bıraktığında, nasıl yaşayacağını öğrenmişsindir.
O zaman meydana gelen her şey seni doyurur - ne olursa olsun. Bir şey için asla hayal kırıklığı hissetmezsin, çünkü her şeyden önce hiç beklemiyordun, o yüzden hüsran imkânsızdır. Hüsran beklentinin gölgesidir. Beklenti bırakıldığında, hüsran da kendiliğinden ortadan kalkar.

Beni hayal kırıklığına uğratamazsın, çünkü asla bir şey beklemiyorum. Ne yaparsan yap “İyi” diyeceğim, sadece birkaç sefer “Çok iyi!” demem dışında.

Beklentiler olmadığında, bilinmeyene ilerlemekte ve ne getirirse getirsin bilinmeyeni kabullenmekte ve onu derin bir minnettarlıkla kabul etmekte özgürsün. Şikâyetler kaybolur, yakınma kaybolur. Durum ne olursa olsun daima kabul görmüş, rahat hissedersin. Kimse sana karşı değildir; varoluş sana karşı bir komplo değildir. Senin yuvandır.

İkinci şey: O zaman her şey beklenmedik şekilde gerçekleşir, her şey yeni olur. Yaşamına canlılık getirir; taze bir meltem sürekli esiyor ve üzerinde toz birikmesine izin vermiyor. Kapı ve pencerelerin açık; güneş ışığı içeri giriyor, meltem içeri giriyor, çiçeklerin kokusu içeri giriyor - ve her şey beklenmedik. Asla sen istemedin ve varoluş üzerine yağdırmaya devam ediyor. İnsan dindarlığın var olduğunu hisseder.

"Tanrı var" önermesi bir önerme değildir; hiçbir beklentisi olmadan, beklenmedik şekilde, merak içinde yaşamış birisinin ifadesidir. Tanrı mantıksal bir hipotez değildir; bir sevinç nidasıdır. Aynı "Aha!" demek gibi. Daha fazla bir anlam ifade etmez, yalnızca "Aha!" demektir - çok güzel, çok harika, çok yeni, çok değişik ve hayal edebileceğin her şeyden başka. Evet, hayat hayal edebileceğin her maceradan daha serüvenlidir. Yaşam gebedir, daima gebedir, bilinmeyene.

Beklediğinde, her şey mahvolur. Geçmişi bırak; her an ölmenin yolu budur. Asla gelecek için plan yapma. Hayatın senin içinden akmasına olanak vermenin yolu budur ve o zaman donmamış, akışkan bir halde kalırsın. Ben buna sannyasin derim - geçmiş yok, gelecek yok, sadece bu anda hayatta, bütün yoğunluğuyla hayatta, iki uçtan yanan bir alev, iki uçtan yanan meşale. Bırakmak budur.

Soru: Kısa bir süre önce kendini elinde bir şişe alkolle çarşıda dikilirken gördüğünü söylediğini duydum. Bugün nefesim alkol koktuğu için darşan'a alınmadım.

Bu Vedanta'dan.

Benim söylediğim şeyle senin duyduğun şey aynı olmak zorunda değil. Benim alkolüm benim alkolümdür, senin alkolün senin alkolün. Ben alkolden bahsettiğim zaman, senin alkolünden söz etmiyorum. Ben buddha'ların alkolünden bahsediyorum. Evet, onlar da sarhoştur, ilahiyle sarhoştur.

Fakat anlayabiliyorum. Duymak istediğin şeyi duymaya devam ediyorsun. Beni duymuyorsun, değiştiriyorsun. Duymak istediğin şeyi duymayı beceriyorsun. Bilinçaltın araya girmeye, kafanı karıştırmaya devam ediyor. Evet, çarşıda olduğumu ve yalnız çarşıda da değil, elimde bir de şişeyle olduğumu söyledim. Bu eski bir Zen tabiridir.

Zen, sonunda kendini anlamış bir insanın dünyaya geri döndüğünü ve tümüyle sarhoş geldiğini söyler. İyi de eldeki şişe neden? Anlamı açık. Yalnız sarhoş değil, sana sunacak bir şeyi de var. Eldeki şişenin anlamı budur. Eğer hazırsan, seni de sarhoş edebilir - sana sunacak bir şeyi var. Konu sadece sarhoş olması değil. Sarhoşluğunu seninle paylaşabilir, şişe bu yüzden. Sana davette bulunuyor.

Bu yüzden pazara geldi. Sen pazara bir şey almaya gidersin, o da pazara bir şey vermek için gelmiştir. Bir şey buldu ve bu bulduğu öyle bir şey ki paylaşılması gerekir. Paylaşmak onun esas doğasıdır. Mutluluğunu kendine saklayamazsın: Tıpkı bir çiçeğin rayihasını kendine saklaması veya bir yıldızın ışığını kendine saklaması gibidir. Bu mümkün değil. Işık varsa yayılır, başkalarına gider, onun yardımını almaya hazır olmayanlara bile yardım eder. Rayiha dostlar ve aynı şekilde düşmanlar için rüzgârlarla saçılır.

Bir insan ermişse, paylaşmak zorundadır. Paylaşmak için bir şey yapmak zorunda olduğundan değil; kendini paylaşırken buluverir - başka türlü yapamaz. İnsanların bulunduğu pazara gider. İnsanların karanlıkta sendelediği yerde, onlara ışığını getirir; insanların suya hasret olduğu yere, onlarla paylaşılmak üzere kendi sarhoşluğunu getirir.

Evet, ben sarhoşum ve elimde şişe var -görmüyor musun?-ama senin şişen değil. İnsanlarda bilinçaltında söylenmemiş bir şeyi duymak gibi bir eğilim var.

Bir hikâye var:

Bir mağara kadını mümkün olabilecek en büyük heyecanla koşarak kocasına gelir.

“Wok!” diye bağırır. “Az önce korkunç bir şey oldu. Sivri ve keskin dişli bir kaplan az önce annemin mağarasına gitti ve annem de orada. Bir şey yap! Bir şey yap!”

Wok kemirdiği mamut bacağından başını kaldırıp bakar ve “Neden bir şey yapmam gerekiyor? Sivri ve keskin dişli bir kaplanın başına geleceklerden bana ne?” der.

İlle de söyleneni duymuş olmayabilirsin. Bilinçaltın sürekli duyduklarını renklendirir; sürekli kendince yorumlar. Kelimeler aynı olabilir, ama anlamda hafif bir kasılma, hafif bir dönme her şeyi değiştirir.

Adam on yıllık evlilikten sonra bir evlilik danışmanına başvurmuş.

“İlk evlendiğimde” demiş, “çok mutluydum. Akşam eve geldiğimde küçük köpeğim havlayarak etrafımda döner, karım terliklerimi getirirdi. Şimdi, bunca yıldan sonra, eve geldiğimde köpeğim terliklerimi getiriyor, karım bana havlıyor.”

“Şikâyetiniz nedir?” diye sormuş danışman. “Aynı hizmeti almaya devam ediyorsunuz!”

Evet, hizmet aynı, ama buna rağmen aynı değil. Kelimelerimi duyabilir ve anlamın aynı olduğunu düşünebilirsin. Değil, o yüzden lütfen dikkatli ol. Sözlerimi çok dikkatli kullan; çok hassastırlar. Ve ne anlama geldiklerine karar vermek için acele etme. Meditasyon yap. Yoksa söylediklerimi yalnız kaçırmakla kalmaz, yanlış da anlayabilirsin ve sana fayda getirmemesinin yanı sıra sözlerim zararlı da olabilir.

Soru: Bir politikacının aydınlanması mümkün mü?

Hiç duymadım, asla olmadı. Yapısal sorunlar var. Politikacının yerleştiği boyut aydınlanmaya terstir.

Birkaç şeyin anlaşılması gerekiyor. Politika dinle taban tabana zıt bir hadisedir. Bir bilimci kolaylıkla dindar olabilir. Onun yaklaşımı farklıdır ama karşıt değildir. Maddeyle, nesnel dünyayla çalışıyor olabilir ama çalışması bir nevi meditasyondur. Çalışmak ve keşfetmek için bilincinde belli bir alana, sessiz bir alana ihtiyacı vardır. Nesnelden öznelliğe geçmek çok zor değildir, çünkü aynı alan içsel yolculuk için de kullanılabilir.

Bir şair kolayca dindar olabilir. Çok yakın, çok ama çok yakındır. Bir ressam veya heykeltıraş çok kolay dindar olabilir; onlar farkında olmadan zaten dindardırlar. Henüz ibadet etmemelerine rağmen zaten inanandırlar. Tanrı konusunu düşünmemiş olabilirler, bilinçli bir şekilde dindar olmaya-bilirler, kiliseye veya tapınağa gitmeyebilirler, İncil’le veya Gita’yla ilgilenmeyebilirler - ama konu bu değil. Bir ressam doğada ilahi bir şey görür: Renkler onun için ilahidir. Bir şair her yerde dinsel bir aşk

hikâyesinden bir şeyler hissedebilir. Bütün yaratıcı sanatlar çok yakından ilişkilidir - bilinç her an aydınlanabilir, her ışın bir dönüşüm olabilir.

Fakat bir politikacı tamamen zıt bir yönde hareket eder. Onun bütün eğitimi dine terstir.

Bir hikâye dinledim:

Meclis üyesi tartışmalı bir faturaya karşı heyecanı bir konuşma yapar. Vakit kaybetmeden tutumunu kınayan seçmenlerinden gelen dağ gibi postanın içine gömülür. Ertesi gün mecliste yine ayağa kalkar, bu sefer faturanın lehinde bir konuşma yapar. Konuşmasını bitirdiğinde bir meslektaşı yakasına yapışır.

“Dün” der meslektaşı, “seni bu tutuma sevk eden ilkeleri ikna edici bir şekilde açıkladın. Fikrini değiştirmene sebep olan şeyi merak ediyorum.”

“Bir gün” der meclis üyesi, “her insanın yaşamında önemsiz ilkelerin üzerine çıkması gereken bir zamanın geldiğini öğreneceksin.”

Politikacı fırsatçıdır; aslında ilkeleri yoktur. İlkelerden bahseder, ama politikacının ilkeleri yoktur. İlkeleri varmış gibi yapar, ama eğer adına layık bir politikacıysa, ilkeleri olamaz. O ilkeler yalnızca insanları kandırmak içindir. Ego tatmini içindedir. Her tür ilkeyi kullanır.

Bir politikacıdan bahsedildiğini duydum. Bir seçim kampanyasında seçim bölgesinde konuşma yapıyormuş ve alkol yasağı konusunda büyük bir anlaşmazlık varmış: Alkol tamamen yasaklanmalı mı yasaklanmamalı mı? Konuşurken bir adam ayağa kalkmış ve “Yasak konusunda tutumunuz nedir?” diye sormuş.

Biraz keyfi kaçmış, çünkü nüfusun yarısı yasaktan yana, öteki yarısı karşıymış. Ve kalabalığın da yarısının yasaktan yana, öteki yarısının karşı olduğunu görebiliyormuş. Ne derse desin oyların yarısını kaybedecekmiş. Gerçekten zor bir durummuş. İkilem içindeymiş.

Sonra, “Hepini dostumsunuz. Lütfen yasaktan yana olanlar ve yasağa karşı olanlar ellerini kaldırsın” demiş. Yasaktan yana olanlar kaldırmış ve karşı olan diğerleri kaldırmış.

O zaman, “Güzel. Ben dostlarımla birlikteyim, ben tamamen dostlarımdan yanayım. Hepiniz dostumsunuz ve ben sizden yanayım” demiş.

Şimdi, ne evet diyor ne de hayır.

Tatmin egoya aittir: daha güçlü olmayı bilmek, başkalarını kontrol etmeyi bilmek. Din tam tersidir. Hiçbir biçimde bir ego tatmini değildir. Kişi egosunu yitirmek zorundadır. Ve güçlü olmaya çalışmaz, aslında bütüne

karşı olan parçanın tüm çaresizliğini anlamaya çalışır. Nasıl fethedeceğini değil nasıl teslim olacağını öğrenir; ve başkalarıyla ilgilenmez, tamamen kendisiyle ilgilidir. Eğer bu kadarı mümkünse, "Kendi varlığımın farkında olabilirim" diyebiliyorsa, bu kadarı yeter de artar bile.

Politikacı dış dünyayla ilgilidir, dışa dönük bir insandır. Dindar içe dönük biridir. Nesnelerle, dünyayla, durumlarla ilgilenmez; bilincin niteliğiyle ilgilidir. Dindar insan nasıl doyumlu olacağını bulmaya çalışır; politikacı dünyaya önemli biri olduğunu göstermeye çalışır. Doyuma ulaşmayabilir ama ulaşmış gibi yapar; politikacı gösterişi, ikiyüzlülüğü seçmiştir. Sadece bütün dünyanın onun önemli, özel, olağanüstü, çok mutlu biri olduğunu bilmesini ister. Derinlerde bir cehennem taşıyor olabilir, ama başkalarını kandırabilirse, kendini de kandırabileceğine inanır.

O hayal asla gerçekleşmez. Sahte bir gülümsemeyle başka herkesi kandırabilirsin ama kendini nasıl kandıracaksın? Kalbinin derinliklerinde her şeyin soğuduğunu ve öldüğünü bilirsin; kalbinin derinliklerinde her şeyin boş, boşuna olduğunu bilirsin. Fakat insan, "Başka herkesi önemli biri olduğuma ikna edebilirsem, o zaman bir şekilde kendimi de önemli biri olduğuma ikna edebileceğim" diye düşünmeye devam eder.

Politikacı yalancıdır. Kendine ve bütün dünyaya yalan söylemeye çalışır. Dinsel boyut gerçek, sahici olmanın boyutudur.

Bir gün adamın biri bara girer ve "Barmen, köpeğimle tanışmanı istiyorum. Konuşuyor. Onu sadece on dolara sana satacağım" der.

"Kiminle dalga geçtiğini sanıyorsun sen?" der barmen.

Köpek gözlerinde yaşlarla yukarı bakar. "Lütfen beni satın al" der. "Bu adam bana çok zalim davranıyor. Bana hiç kemik vermiyor. Beni hiç yıkamıyor. Beni hep tekmeliyor. Bir zamanlar ülkenin en zengin gösteri köpeğiydim. Başkanların, kralların önünde gösteri yaptım. İsmim her gün gazetelerdeydi ve..."

"Gerçekten konuşuyor" der barmen. "İyi de neden değerli bir köpeği sadece on dolara satıyorsun?"

"Çünkü" der müşteri, "yalancılardan nefret ederim."

Politikacı yalancıdır ve başkalarını kandırarak kendini kandırmaya çalışır.

Politikacı âdeta delidir - iktidar delisi. Dünyada birçok insan tımarhanelerde. Birisi Adolf Hitler olduğunu zannediyor, birisi Napoleon olduğunu zannediyor, birisi Ford olduğunu veya Mao Zedong olduğunu zannediyor. Hepsi hapishanelerdeler, tımarhanelerde veya hastanelerdeler,

çünkü biz delirdiklerini düşünüyoruz. Kendini Adolf Hitler zanneden birinin delirdiği düşünülür, ama Adolf Hitler'in kendisine ne demeli? Tek farkı şu: Bu adam, Adolf Hitler olduğunu zanneden bu deli, bunu kanıtlayamadı, hepsi bu. Adam masum. Deliliği sadece masumiyettir. Dünyaya Adolf Hitler olduğunu kanıtlayan adam bu adamdan daha delidir. O kadar deliydi ki bütün dünyaya önemli biri olduğunu kanıtladı: Eğer yaratamıyorsa, o zaman yok edebilir.

Sadece iki olasılık vardır. Yaratıcı olabilirsin ve o zaman çocuk doğuran bir annenin hissettiği ya da bir şairin şiiri ortaya çıktığı zaman hissettiği veya bir heykeltıraşın bir şey yarattığı zaman hissettiği belli bir doyumu hissedeceksin. Bir şey yarattığın zaman yükseldiğini, doruklara ulaştığını, uçtuğunu hissedersin. Yaratıcı insanların hepsi dine yakındır. Din en büyük yaratıcılıktır, çünkü kendini doğurma, kendine anne ve babalık etme, tekrar doğma; meditasyon yoluyla, farkındalık yoluyla yeniden doğma çabasıdır. Şiir iyidir, resim iyidir, ama kendi bilincini doğurduğun zaman mukayese götürmez. O zaman nihai şiiri, nihai müziği veya nihai dansı doğurmuşsundur. Yaratıcılık boyutu budur. Yaratıcılığın basamaklarında, din sonuncudur. En büyük sanat, nihai sanattır. Ben bu yüzden ona "nihai simya" diyorum.

Tam tersi yıkım basamağıdır. Yaratıcı olamayan insanlar yıkıcı olur, çünkü yıkmak yoluyla dolaylı yoldan güçlü oldukları hissederler. Hitler milyonlarca insanı yok ettiğinde, hiç şüphesiz güçlü bir "Ben önemli biriyim, bütün dünyayı yok edebilirim" duygusuna sahipti. Bütün dünyayı yok etmeye neredeyse hazırdı - neredeyse de yok etti.

Politikacı yıkıcı bir zihindir. Ulustan, ülkeden bahsedebilir; ütopyalardan, sosyalizmden, komünizmden bahsedebilir, ama temelde politikacı yıkıcı bir zihindir ve yıkıcı bir zihin aydın-lanamaz.

Önce bütün enerjinin yapım, yaratım doğrultusunda hareket etmesi gerekir. Ancak o zaman yavaş yavaş nihai yaratıma, nirvana'ya; içinde ilahi, sonsuz, sınırsız doğduğun nihai yaratıma katılman mümkün olabilir. Genişlersin, bütün varoluşa yayılırsın. O zaman artık bir dalga değilsindir, okyanus olursun.

Politikacı asla aydınlanamaz. Politikacının aydınlanmaya doğru ilerleyemeyeceğini söylemiyorum - ilerleyebilir, ama ilerlerken politikayı bırakmak zorunda kalacaktır. Politikacı da insan, ama politikayı bırakması gerekecek. Meditasyon yapmaya geldiğinde, artık politikacı olmayacak. Bir politikacı, politikacı olmaya devam ederek aydınlanamaz. İnsanlığı ora-

dadır: Hitler bile bir buddha olabilir - bir gün. İnsan olmasını umut ediyor. Bir gün, uzak bir gelecekte, bir Adolf Hitler bile bir buddha olacak; bu onun potansiyelidir. Fakat o zaman, o zaman geldiğinde, Adolf Hitler olmayacak.

Nükleer savaş gelmiş ve gitmişti. Dünyanın uzak bir köşesinde küçücük bir maymun hayatta kalmıştı. Maymun haftalarca dolaştıktan sonra nihayet küçük bir dişi maymunla karşılaşır. Selamlaşmak için kollarını onun boynuna dolar.

"Açlıktan ölüyorum" der. "Yiyecek bir şeyler buldun mu?"

"Şey" der dişi maymun, "bu küçük elmayı buldum."

"Oh, hayır olamaz!" diye terslenir küçük maymun. "Buna yeni baştan başlamayacağız!"

Maymunlar bile insanlık konusunda endişeli. Maymunların konuştuğunu duydum. Darwin'e inanmıyorlar, insanın maymundan evrimleştiğini söylemiyorlar, insanın gelişmiş bir model olduğunu düşünmüyorlar; insanın maymunlardan düştüğünü düşünüyorlar. Şüphesiz - ağaçlardan düştüler, yüksekten düştüler, maymunlardan düştüler.

Bir bakıma bu doğru, çünkü insan şimdiye kadar politik kaldı. Şimdiye kadar bütün tarih politik oldu; henüz dindar hiçbir uygarlık var olmadı, Hint uygarlığı bile. Dindar tek bir ulus doğmadı, sadece nadiren bireyler, orada burada, birbirine uzak -bir yerde bir Buddha, bir İsa, bir Zarathustra, bir Lao Tzu- adalar. Yoksa genelde ana akım insanlık politik kaldı.

Politika temelde hırstır. Politika temelde yanlıştır, çünkü hırs yanlıştır. Büyük bir şahsiyet olman gerekmiyor, der din, zaten öylesin. Güçlü olman gerekmiyor, zaten öylesin. Tanrı'nın uzantısısın. Güçlü olmak ve bir tahtın üzerinde önemli biri olmak için kaygılanmana gerek yok; bunların hepsi aptalca, çocukça, gençlere özgü oyunlar. Politikacılardan daha olgunlaşmamış insan bulamazsın.

Aslında, daha iyi bir dünyada, politikacılar tımarhanelerde tutulacak ve delilerin dünyaya çıkmasına izin verilecek. O deliler yanlış hiçbir şey yapmadı. Biraz yollarını şaşırmış olabilirler, ama zarar vermediler. Politikacılar tehlikeli delilerdir, çok tehlikeli.

Richard Nixon'ın tahtından vazgeçmeden önce meslektaşlarını toplantıya çağırdığını ve öteki odaya gidip bir düğmeye basarak yirmi dakika içinde bütün dünyayı yok edecek güce sahip olmakla tehdit ettiğini duydum.

Evet, güç sahibiydi. Milyonlarca atom bombası hazırdı, bir düğmeye basılması gerekiyordu sadece. Halihazırdaki atom ve hidrojen bombalarının

gücü bu yeryüzünü yok etmek için gerekenden yedi kat daha fazla - yedi kat. Bu boyutta yedi dünya yok edilebilir. Yıkım konusunda çok becerikliyiz, süper becerikliyiz. Bir gün bir Amerika, Rusya veya Çin başkanının delirmeyeceğini kimse söyleyemez. Politikacılar deliliğe çok yakındır - bir gün, herhangi biri düğmeye basabilir. Artık sadece bir düğmeye basma meselesi ve herkesin deli anları, öfkeli anları olur... Tehdit çok ama çok gerçek.

Politika insanlığın hastalığı, bilincin kanseri oldu. İçindeki politikayı tamamen bırak. Hatırla, politikacılardan bahsettiğimde, özellikle politikanın içinde olan o insanlardan bahsetmiyorum, hırslı herkesi kastediyorum. Hırsın olduğu yerde, politika devreye girer; birine hükmetmeye çalıştığın her yerde -karın olabilir, kocan olabilir- politika devreye girer. Politika çok ama çok yaygın bir hastalıktır, nezle gibi.

Soru: Buraya geldiğimden beri konsantre olma kabiliyetimi yitirdim. Mantıklı bir cümle kurmak benim için zor ve çok unutkan oldum. Kendimi aptal bir çocuk gibi hissediyorum. Sözünü ettiğin zekânın yolu bu mu?

Konsantre olma kabiliyeti mutluluk duyulacak bir şey değil. Donmuş bir zihin durumudur, çok sınırlı bir zihinsel durumdur. Faydalıdır elbette: başkaları için faydalı, bilimsel araştırmada faydalı, işte faydalı, pazarda faydalı, politikada faydalı, ama kendin için kesinlikle faydasız. Çok fazla konsantrasyonla ayak uyduruyorsan, çok ama çok gergin olacaksın. Konsantrasyon gergin bir zihin halidir; asla gevşemeyeceksin. Konsantrasyon fener gibidir, odaklı ve bilinç lamba gibidir, odaksız.

Burada benim bütün çabam sana bilinci öğretmek, konsantrasyonu değil. Hatırlanması gereken konu bu: Bilinçli olursan, istediğin anda belli bir probleme odaklanabilirsin. Sorun olmaz. Fakat konsantrasyonla çok fazla odaklı olursan, tersi doğru değildir: Gevşeyemezsin. Gevşemiş bir zihin daima kolayca konsantre olabilir, bu konuda sorun yoktur. Fakat odaklı bir zihin saplantılı, sınırlı olur. Gevşemesi ve gerilimi bırakması zordur. Gergin kalır.

Meditasyon yaptığında önce konsantrasyon kaybolacak ve kendini biraz kaybolmuş hissedeceksin. Fakat devam edersen, yavaş yavaş odaksız bir

ışık haline erişeceksin - meditasyon budur. Bir kez meditasyona erişildiğinde, konsantrasyon çocuk oyuncağıdır. İhtiyacın olduğu anda konsantre olabilirsin. Bu konuda sorun olmayacak ve kolay ve gerilimsiz olacaktır.

Şu anda toplum tarafından kullanılıyorsun. Toplum verimli insanlar ister; senin ruhun konusunda kaygılanmaz, üretkenliğin konusunda kaygı duyar. Ben senin üretkenliğinden kaygı duymuyorum: İnsan zaten keyfini çıkarabileceğinden çok daha fazlasına sahip, daha fazla üretmeye gerek yok. Şimdi daha fazla oynamaya ihtiyaç var; daha bilinçli olmaya daha fazla ihtiyaç var. Bilim yeterince gelişti; şimdi, bilim yaptığı her neyse neredeyse boşuna. Şimdi Ay'a gitmek açıkça faydasız, ama muazzam enerji harcanıyor. Neden? Çünkü bilimciler artık saplantılı, bir şey yapmak zorundalar. Bir konsantrasyon numarası öğrendiler: Bir şey yapmak zorundalar, üretmek zorundalar, bir şey üretmeye devam etmek zorundalar. Gevşeyemiyorlar. Ay'a gidecekler, Mars'a gidecekler ve insanları yaptıkları her neyse çok önemli olduğuna ikna edecekler. Bu kesinlikle faydasız.

Fakat bu oluyor. Bir kez belli bir konuda eğitim aldın mı, o çizgide kör devam ediyorsun - bir çıkmaza girmedikçe ve daha fazla gidemedikçe. Fakat yaşam sınırsızdır. Çıkmaz yola girmez. İstediğin kadar devam edebilirsin. Şimdi bilimsel faaliyet anlamsız bir hal aldı.

Dinsel faaliyet tamamen farklıdır. Daha verimli olmakla ilgilenmez. Bütün mesele daha keyifli olmak, daha çok kutlama yapmaktır. O yüzden benimle devam edersen, konsantrasyon yavaş yavaş gevşeyecek. Başlangıçta korkacaksın, çünkü becerinin kaybolduğunu, verimliliğinin kaybolduğunu göreceksin. Büyük çabayla elde ettiğin bir şeyi kaybettiğini hissedeceksin. Başlangıçta böyle olacak. Buz eriyor ve su oluyor. Buz katıydı, konsantre bir şeydi; su oluyor - serbest, gevşemiş, akışkan.

Fakat buza ihtiyacın olduğu anda, su yeniden buz haline getirilebilir. Sorun yoktur, sadece biraz daha fazla soğutma gerekir.

Bu benim kendi deneyimim. Söylediğim her şeyi kendi deneyimlerime dayanarak söylüyorum: Aynısı benim de başıma geldi. Önce konsantrasyon kayboldu; fakat şimdi her şeye konsantre olabiliyorum. Sorun yok. Fakat konsantrasyon halinde kalmıyorum; ihtiyaç olduğunda konsantre olabilirim ve gevşeyebilirim. Aynı ihtiyaç olduğunda yürümen gibi; sandalyede oturmaya devam edip bacaklarını hareket ettirmezsin. Gevşeyerek oturamadıkları için hareket etmeye devam eden birkaç kişi var - bu insanın

huzursuz olduğunu söyleyeceksin! İhtiyacın olduğunda yürüyebilmen, koşabilmen için uyumlu bacaklara ihtiyaç var; ama ihtiyaç olmadığında gevşeyebilirsin ve o zaman da bacaklar artık çalışmıyor olacak.

Fakat konsantrasyonun âdeta sürekli olimpiyatlara hazırlanıyormuşsun gibi odaklı hale geldi. Olimpiyatlarda koşucular gevşeyemez. Her sabah ve akşam belli bir mesafeyi koşmak zorundadırlar; sürekli hareket halindedirler. Birkaç gün gevşedikleri takdirde, becerilerini kaybederler. Fakat ben bütün olimpiyatları politik, hırslı ve aptalca buluyorum. Gerek yok.

Rekabet aptalcadır; gerek yok. Koşmaktan hoşlanıyorsan, gayet iyi - koş ve keyfini çıkar. Rekabet neden? Rekabetin ne anlamı var? Rekabet hastalık, sağlıksızlık getirir; rekabet kıskançlık ve bin bir hastalık getirir.

Meditasyon ihtiyaç olduğunda konsantre olmana olanak verecek, ama ihtiyaç yoksa gevşemiş, su gibi her yöne akışkan kalacaksın.

“Mantıklı bir cümle kurmak benim için zor...” Mutluluk duy, mutluluk duy. Mantıklı cümleler kurmanın ne anlamı var? Saçmala: Sesler çıkar, anlamsız, kuşlar gibi, ağaçlar gibi.

Bak.!

[O sırada yakındaki bir ağaç, yanından geçen bir meltemin yardımıyla dallarını sallayarak ve yüzlerce yaprağın gürültülü hışırtılarla yere düşmesine neden olarak Osho’nun sözlerini örnekle açıklamaya karar verir.]

Bu şekilde! Bu mantıklı mı? Ağaç keyif alıyor, tadını çıkarıyor, sadece geçmişi döküyor.

Keyiflen, şarkı söyle, sesler çıkar, bütün mantığı unut! Yavaş yavaş daha canlı ve tabii ki daha az mantıklı olacaksın. Ödenmesi gereken bedel budur. Daha mantıklı olduğunda sağırlaşırsın ve daha az mantıklı olduğunda daha canlı bir hale gelirsin.

Yaşam hedeftir, mantık değil. Mantıkla ne yapacaksın? Karnın açsa mantık seni doyurmayacak, sevgiye ihtiyacın varsa mantık seni kucaklamayacak, susuzsan mantık sana suyun H_2O olduğunu söyleyecek; sana su, gerçek su vermeyecek, hayır; mantık yalnızca formüllerle, kurallarla iş görür.

Yaşama baktığında yavaş yavaş hayatın kendi son derece mantıklı mantığına sahip olduğunu anlayacaksın. Ona uyum sağla. Bu senin için vecd, *samadhi,* nirvana kapısı olacak.

“... ve çok unutkan oldum.” Gayet iyi! Eğer unutabilirsen, daha fazla hatırlayabileceksin. Unutkanlık harika bir yetenektir: Basitçe geçmişin geçmişte kaldığı anlamına gelir. Olan her şeyi hatırlamaya gerek yok. Yaklaşık yüzde doksan dokuzu ıvır zıvırdır. Fakat sen hatırında tutuyorsun...

Sadece düşün: Neyi hatırında tutuyorsun? Yaz ve ona bak. Ivır zıvırdır. Zihninde ne devam ediyor? Yakın arkadaşına gösteremeyeceksin, çünkü deli olduğunu düşünecek. Zihninde bu mu devam ediyor?

Güzel. Unut. Unutkanlık harika bir yetenektir, çünkü hatırlamana olanak sağlayacak. Hatırlamanın parçasıdır. Faydalı olanın hatırlanması için işe yaramayanın unutulması gerekir - ve faydalı olan çok ama çok küçük, işe yaramayansa çok fazladır. Yirmi dört saatlik sürede milyonlarca bilgi kırıntısı zihinde toplanır. Onları toplar ve hepsini hatırlarsan, delirirsin.

Bir adamdan bahsedildiğini duydum. Bir keresinde Hindistan’da genel valiye takdim edilmiş, çünkü az bulunur bir hafızaya sahipmiş. Tek bir dil biliyordu, Hint/Racastan. Yoksul bir adamdı, eğitimsizdi, ama ona herhangi bir dilde bir şey söylediğinde, asla unutmuyordu. Ne anlama geldiğini bilmeden papağan gibi tekrarlıyordu.

Genel valinin sarayına çağırıldı; yeteneği genel valiyi şaşırtmıştı. Otuz kişi daha çağırıldı ve bu insanlar otuz ayrı dilde birkaç cümle söylediler. Şöyle bir düzen yapılmıştı: Adam bir kişiye gitti ve birinci kişi ilk cümlenin bir kelimesini söyledi. Sonra başka birine gitti ve o kişi de cümlenin ilk kelimesini söyledi, başka bir dilde. Sonra üçüncüye gitti. Bu şekilde otuz kişiyi dolaştı. Sonra ikinci kelimesini söylemesi için birinciye geri döndü. Ve yine aynı şekilde, saatlerce bir sürü tur attı. Sonra bütün cümleleri ayrı ayrı tekrarladı.

Genel vali çok şaşırmıştı. Buna inanamıyordu. Fakat bu adam delirdi.

Bu kadar hafıza tehlikelidir. Bu tip insanlar neredeyse her zaman aptaldır. Çok fazla hafıza iyiye işaret değil: Çok mekanik bir zihne sahip olduğunu gösterir, zekâ göstergesi değildir.Bu nedenle büyük bilim adamlarının, filozofların unutkanlığıyla ilgili bir sürü hikâye duyuyorsun. Bunlar muazzam hafızaya sahip insanlar değildir. Büyük zekânın büyük hafızayla

hiçbir ilgisi yok. Hafıza mekaniktir, zekâ mekanik değildir. ikisi tamamen farklıdır.

O yüzden endişelenme, bu iyi. Hafıza rahatlıyor, bir sürü şey yok olacak, içinde yer açılacak. Ve sen o alanda daha ışıl ışıl, daha zeki, daha anlayışlı olabileceksin. Zekâ anlayış demektir; hafıza bir nitelik, mekanik bir tekrar özelliği demektir. Papağanların hafızası iyidir. Hafızan konusunda endişelenme. Başlangıçta olur, çünkü çok fazla süprüntü biriktirdin. Meditasyon yaptığında o süprüntü yok olmaya, azalmaya başlar.

“... ve kendimi aptal bir çocuk gibi hissediyorum.” Tanrı’nın krallığının yolu budur. Lao Tzu şöyle der: Tao’nun mantıkdışı yollarını anlayabilmek için bu dünyada bir aptal gibi ol. isa şöyle der: Bir çocuk gibi ol - çünkü ancak çocuk gibi olanlar Tanrı’nın krallığına girebilecek. Böyle şeyler için endişelenme; gereksiz şeyler azalıyor. Mutluluk ve minnettarlık duy. Süprüntü gitti mi, gerçek ortaya çıkacak; gereksiz gittiğinde, gerekli meydana çıkacak. insanın kendi kaynağına ulaşmasının yolu budur.

Çoğu zaman korkacaksın, çünkü şu ana kadar değer verdiğin şey üzerinde kontrolünü kaybediyorsun. Sana tek bir şey söyleyebilirim: Aynı yoldan ben de geçtim ve aynı aşamalardan geçtim. Bunlar aşamalardır, gelir ve geçerler. Bilincin giderek saflaşacak; bakir, saf, bozulmamış olacak. O bozulmamış bilinç tanrısallıktır.

Bugünlük bu kadar.

Bölüm 9: Sen Benim İliğime Sahipsin

Altıncı yüzyılda Zeni Hindistan'dan Çin'e götüren ilk Zen piri Bodhidharma, dokuz yıl sonra eve dönmeye karar verir. Algılarını test etmek için müritlerini etrafına toplar. Dofuku, "Kanımca hakikat olumlama veya olumsuzlamanın ötesindedir, çünkü hareket yolu budur" der. "Sen benim derime sahipsin" der Bodhidharma. Soji, "Bana göre, Ananda'nın Buddha-alanı -bir kez ve sonsuza dek görülen- anlayışı gibidir" der.
"Sen benim etime sahipsin" diye cevap verir Bodhidharma. Doiku, "Dört element, ışık, havadarlık, akışkanlık ve katılık boştur ve beş skandha (küme) boşluktur. Bana göre, boşluk gerçektir" der.
"Sen benim kemiklerime sahipsin" der Bodhidharma. Sonunda, Eka ustanın önünde boynunu eğer ve sessiz kalır. "Sen benim iliğime sahipsin" der Bodhidharma.

Binlerce kilometre uzaktaki bulutları görebiliyor, çamların kadim müziğini duyabiliyorum.

Sana hangi müzikten bahsediyorum? Hindu mistikler buna *omkar,* nihai ses demiş veya daha da iyisi *anahata,* sessiz ses, yaratılmamış ses, hep orada olan ses, varoluşun kendi sesi derler. Etrafını kuşatıyor, senin içinde, senin dışında. Sen ondan yapılmışsın.

Her şeyin elektrikten yapıldığını söyleyen modern fizik gibi, Doğulu mistikler de her şeyin sesten yapıldığını söylemişler. Modern fizik ve kadim mistikler bir konuda hemfikir: Modern fizik sesin elektrikten başka bir şey olmadığını söyler, kadim mistikler elektriğin sesten başka bir şey olmadığını söylerler.

Ölümsüz müziği dışarıdan gözlemlediğinde, nesneymiş gibi görünür, sonra elektrik enerjisi gibi gelir. Onu iç gözlemle, bir nesne değil kendi varlığın, öznelliğin olarak hissettiğinde, o zaman *anahata,* ses olarak duyulur; o zaman müzik olarak duyulur. Bu müzik sürekli vardır, senin onu

dinlemek dışında başka hiçbir şey yapmana gerek yoktur. Meditasyon dinlemekten ibarettir: zaten orada olanı dinlemek.

Küçük bir okulda sınıfın en gerisinde oturan küçük bir çocuk hayallere dalmış gibidir.

“Johnny” diye sorar öğretmen, “duymakta zorlanıyor musun?”

“Hayır efendim” diye karşılık verir Johnny, “dinlemekte zorlanıyorum.”

Duyabildiğini biliyorum, bu konuda sıkıntı yok, ama dinle-yemiyorsun. Dinlemek, duymaktan tümüyle farklıdır. Dinlemek zihin olmadan duymak demektir, dinlemek düşüncelerin araya girmeden duymak demektir, dinlemek sen tümüyle boş-muşsun gibi duymak demektir. İçinde düşünmenin ufacık bir titreşimi bile varsa, gizli düşünce dalgalarıyla kuşatılmışsan, duyabilmene rağmen dinleyemeyeceksin. Ve müziği, kadim müziği, ölümsüz müziği dinlemek için kişinin sanki yokmuş gibi tamamen sessiz olması gerekir. Sen varken duyabilirsin, sen yokken dinleyebilirsin.

Dinin bütün sorunu var olmamayı öğrenmektir: var olmanın âdeta var olmamaya denk olduğu -var olmakla var olmamak arasında hiçbir farkın kalmadığı, var olmakla var olmamak arasındaki sınırların kaybolduğu-derin bir sessizlik içinde olmayı öğrenmek. Sen varsın ve bununla birlikte bir anlamda sen yoksun; yoksun ve bununla birlikte bir anlamda, ilk kez, sen varsın.

Düşünce seni rahatsız etmediğinde... düşünceler göldeki dalgacıklar gibidir; sessizlik gölde dalgaların olmaması gibidir, sadece var olmak. birden her zaman etrafını sarmış olan bir müziğin farkına varırsın. Birden her yerden girer. İstilaya uğrarsın, ele geçirilirsin.

Anlaşılması gereken ilk şey budur. *Omkar*’ın kadim müziğini dinlemeye muktedir hale gelmedikçe, hakikati bilemeyeceksin. Bu müzik varoluşun kalp atışıdır, bu müzik varoluşun kapısıdır. Bu müzik köprü olmadan tanrısallığın tapınağına giremeyeceksin. Ancak bu müzikle, bu müziğin üzerine binerek oraya girebileceksin. Tanrı’nın krallığı ancak ebedi müziği dinlemeye muktedir olanlara açıktır.

Duyuldu, ben duydum. Sen de duyabilirsin: Yolu kesen senden başka kimse yok. Eğer kaçırıyorsan, sen kendin kaçı-rıyorsun. Müzikle aranda duvar yok; sen bir duvar olduğunu hissetsen bile, sadece senin düşüncelerinden oluşan bir duvar ve o zaman bile müzik içine nüfuz etmeye devam ediyor. Sen onu dinlemeyebilirsin, ama o senin bütün varlığını

ovmaya devam ediyor; seni beslemeye, sana hayat vermeye, seni yenilemeye devam ediyor. Kalbin, bütünün kalbiyle aynı ritimde atıyor.

Ne zaman kalbin bütünden ayrı düşse başın dertte, hastasın. Ne zaman kalbin bütünle uyumluysa, sağlıklısın. Sağlığın tanımı bu olsun: Bütünle aranda çatışma, çatışmanın söylentisi bile olmadığında, sağlıklısın. Bütün olmak sağlıklı olmaktır, bütün olmak kutsal olmaktır.

Kutsal, sağlıklı, bütün olmanın yolu nedir? Kalbinin bütünün kalbiyle aynı ritim içinde atması gerekir; yoldan çıkmamalı, bozuk adım atmamalısın. Bu büyük bir kozmik dans, büyük bir uyumdur. Sakin, sessiz, hiçbir şey yapmadan, meditatif, duayla oturduğun zaman birden bütünün içine karışmaya başlarsın. Giderek yakınlaşır da yakınlaşırsın ve adımların artık bütünden ayrı duyulmaz. Bu büyük senfoninin parçası olursun. Birden sağlıklı, kutlu, bütün olursun.

Bütünle bu uyuma nasıl ulaşmalı? Bunu neden atlıyorsun? Sürekli uyumsuzluk içindesin, içinde bir sürü çatışma var. O çatışmalar içinde halat çekme oyunu gibi sürekli, gece ve gündüz, uykuda ve uyanıkken devam ediyor. Sürekli zıt yönlere çekiliyorsun. Bu gergin hal dinlemene olanak vermiyor.

Âşıkken bile kavga edip duruyorsun. Âşıkken bile bütüne ayak uydurmuyorsun. Sevgililer bile birbiriyle kavga etmeye devam ediyor; yoksa sevgi kadim müziğe açılan bir kapı olabilir. Bu nedenle İsa Tanrı’nın sevgi olduğunu söyler. Birini seviyorsan, en azından onunla bütün çatışmayı bırak; çocuğunla, karınla, kardeşinle, arkadaşınla, ustanla çatışmayı bırak! Fakat orada bile çatışma devam ediyor; içten içe bir kavga devam ediyor.

Sürekli kendinle çatışma halinde olduğun için, yaptığın her şey aynı çatışmanın bir uzantısı, aynı uyumsuzluğun yansıması olacak. Bu seni dinlemekten aciz yapıyor.

Bir hikâyem var:

Doğu Avrupa’da evliliklerin hâlâ çöpçatanlar tarafından ayarlandığı yarım yüzyıl önce, genç Samuel, muhteşem bir övgü ilahisi söyleyen genç kadınla tanıştırılmış.

Kısa bir görüşmeden sonra Samuel çöpçatanı bir köşeye çekmiş ve ona öfkeli bir fısıltıyla, “Bana getirdiğin bu kadın ne? Çirkin. Bir gözünde bant var. Akılsız ve nefesi kötü kokuyor” demiş.

“Neden fısıldıyorsun? Kulakları da duymuyor” demiş çöpçatan.

Tanrı fısıldıyor. Tanrı bir fısıltıdır ama sen sağırsın ve Tanrı bağıramaz. Bunu yapamaz, çünkü saldırgan olamaz, çünkü müdahale edemez, çünkü ihlal edemez, çünkü senin özgürlüğüne saygı gösterir. Fısıldar ama sen sağırsın. Bütün varoluş bir fısıltıdır, son derece inceliklidir. Sen uyum sağlamadıkça, sen fısıltıyı dinlemeye eğilimli olmadıkça, anlayamayacaksın, müziği duyamayacaksın.

Çok kaba oldun: Tanrı bağırmaya başlasa bile duyamazsın. İsa havarilerine, “Evlerin çatılarına çıkın ve oradan bağırın. İnsanlara başınıza geleni söyleyin” der. İnsanlar sağır olduğu için havarilerine bağırmalarını söylemek zorundaydı.

Büyük bir duyarlılık gerekiyor. Dindar olmak çok fazla duyarlı olmaktır. İşte ironi: Tam tersi dinler seni daha duyarsız yaptı. Sürekli çatışma, mücadele, kavga, münzevi yöntemlerden konuşarak seni âdeta inceliksiz yaptılar; dini de savaş alanına çevirdiler. Caynalar *tirthankaralarına* Mahavira diyorlar. Mahavira “büyük savaşçı” demektir - hakikatle sürekli bir savaş varmış gibi, hakikatin fethedilmesi gerekiyormuş gibi.

Hayır, hakikat fethedilmek için değildir; sen hakikat tarafından keşfedilmek içinsin. Hakikat... sadece fethetmek açısından düşünmek - saçmalık. Ona teslim olmak zorundasın. Yöntemlerinle, yogalarınla, tekniklerinle savaşırsan, giderek kabalaşacaksın. Etrafından sürekli meydana gelen incelikli, hassas deneyimleri hissedemeyeceksin.

İzledin mi? Müzisyensen, kulakların çok ama çok duyarlı hale gelir. Ressamsan, gözlerin çok duyarlı olur. O zaman başkalarının asla görmediği renkleri görürsün. O zaman yeşil sadece yeşil değildir, yeşilin bin bir tonu vardır. O zaman bir ağacın her yaprağı farklıdır, farklı bir yeşil tonundadır, benzersizdir, tektir. Şairsen, her kelimenin kendi serüveni vardır; o zaman her kelimenin kendi gizli müziği, etrafında bir şiir vardır. Şiirsel kelimeler vardır, şiirsel olmayan kelimeler vardır. Şairsen, her yerde şiir görebilir hale gelirsin: Nereye bakarsan bak, bir şairin gözleriyle bakarsın. Senin dışında görülemeyen başka bir şeyi görürsün. Ne yaparsan yap, yaptığın şeyde daha duyarlı olursun.

Din bütün duyularınla -gözler, burun, kulaklar, tat, dokunma- tam duyarlılık gerektirir, çünkü din yaşamın parçası değildir, bütündür. Müzik kulağın olabilir ama hiç görmeyebilirsin. Aslında körlerin müzik kulağı daha iyidir, çünkü bütün enerjileri kulak yoluyla hareket etmeye başlar.

Kulakları çok ama çok duyarlı olur, çünkü gözleri yoktur ve enerjinin yüzde sekseni gözler yoluyla hareket eder. Gözler kapalıyken enerji kulaklar yoluyla hareket eder. Körler müziğe çok yeteneklidir. Senin hiç farkında olmadığın ince sesleri duymaya başlarlar. Kör biri insanların adım seslerinden tanımaya başlar.

Kör bir adama giderdim. Odasına girdiğimde beni hemen tanırdı. “Bunu nasıl yapıyorsun?” diye sordum ona.

“Senin adımların sayesinde. Senin adımların başka birinin-kilerden farklı” dedi.

Her şey farklıdır. Aynı parmak izlerinin dünyada başka herkesinkilerden farklı olması gibi -geçmişte, bugün veya gelecekte- aynı şekilde ayak seslerin de farklı, benzersizdir. Daha önce kimse böyle yürümedi ve bir daha kimse bu şekilde yürümeyecek. Fakat biz insanları ayak seslerinden tanıyama-yız, imkânsız.

Kulak çok ama çok duyarlı olabilir; o zaman müzisyen olursun. Gözler çok duyarlıysa sanatçı, ressam, heykeltıraş olursun. Fakat din tüm varlığındır, mümkün olan her şekilde duyarlı olursun. Güneşin ve güneş ışığının girebilmesi için, taze meltemin içeri girebilmesi ve seni sürekli canlı, genç, saf ve hayat dolu tutabilmesi için evinin bütün kapılarının açılması gerekir. Dindar olmak istiyorsan duyarlı ol.

Söylediğim şey, senin aramaya eğitildiğin şeyin hemen hemen tersi. Kendi dindarlarına, sözde azizlerine gidersen neredeyse duygusuzlaşmış bulacaksın. Duyarlı değiller, aslında duyarlılıktan korkuyorlar. Yiyeceği tadını almadan yemeye çalışıyorlar, buna *aswad* diyorlar. Bunu önemli bir yöntem haline getirdiler. Mahatma Gandhi müritlerine “Yiyin, ama tat almadan” diye öğretirdi. Şimdi eğer bunu yaparsan, yavaş yavaş dilinin hassas duyarlılığını kaybedeceksin. O zaman dindarlığın tadını alamayacaksın. Yiyeceğin tadını alamıyor-san, dindarlığın tadını nasıl alacaksın? Dindarlık da gıdadır ve dindarlık gıdanın içinde saklıdır. Upanişadlar, “Annam Brahma” der. Yiyecek *Brahma’dır.* Şimdi eğer yiyeceğin tadını alamıyorsan -dilini duyarsızlaştırabilirsin, dilin âdeta ölü olabilir, tat almadan midene bir şeyler doldurabilirsin-, o zaman dindarlığa ulaşmanın bir boyutunu kaybediyorsun. O zaman İsa, “Ben sizin yiyeceğinizim, beni yiyin” dediğinde anlayamayacaksın. Bunu düşünmek imkânsız: Tadına bile bakmadan İsa’yı yiyeceksin!

Bazı dinler müzikten korktu, çünkü müziğin insanlık üzerinde büyük bir gücü var ve öyle olması da iyi. Din ne zaman bir şeyin insanlık üzerinde büyük bir güce sahip olduğunu görürse, rekabete girer, kıskançlık eder. Yiyecek insanlık üzerinde büyük güç sahibidir. Yemek için yaşayan pek çok insan ve yaşamak için yemeyen pek çok insan var. Din korktu. Tanrıları yiyeceği kıskandı. Bir rekabet doğdu. “Bu tat alma duyarlılığını öldürün, yoksa insanlar Tanrı’yı seçmek yerine yiyeceği seçecekler” dediler.

Müzik büyük güç sahibidir - ele geçirebilir. Seni kendinden geçirebilir, mest edebilir. Bazı dinler korktu; müzik yasaklandı. Müziğin dine aykırı olduğu düşünüldü, çünkü vecdin Tanrı’dan gelmesi gerekir, müzikten değil - müzik başka bir yerden geliyormuş gibi.

Bir imparatorun sarayına bir müzisyen gelir. Müzisyen az bulunur bir dehadır ve “Veenamı, enstrümanımı çalacağım, bir koşulla: Ben çalarken kimse başını oynatmamalı. Kimse bedenini oynatmamalı, insanlar taştan heykeller gibi olmalı” der.

Bu koşulun yerine getirilmesini söylediği imparator delidir. “Endişelenme. Eğer biri başını oynatırsa, başı derhal kesilecek” der.

Bütün kasabaya haber salınmıştı, müzisyeni dinlemeye geldikleri takdirde bunun tehlikeli olduğunu bilmeleri gerekiyordu: “Hazırlıklı gelin, kımıldamayın, özellikle de başınızı hareket ettirmeyin.”

Binlerce insan gelmek istiyordu. Uzun zamandır bu müzisyeni dinlemek istiyorlardı ve şimdi böyle tehlikeli, neredeyse saçma bir koşulla gelmişti. Böyle bir koşulun yerine getirilmesini isteyen bir müzisyen hiç duyulmuş mudur? Aslında müzisyenler insanların sallanmasından, başlarını oynatmasından ve vücut enerjilerinin hafif bir dansa başlamasından mutlu olurlar. Mutlu olurlar, çünkü müzikleri insanları ele geçirir, müzikleri etkilidir, insanlar hislenir. Duygu bir harekettir; *duygu* (emotion) kelimesi bu yüzden. *Hareket* (motion) kelimesinden geliyor.

İnsanlar etkilendiğinde, heyecanlandığında müzisyen mutlu olur; mükâfatlandırılmış, takdir edilmiş olur. Dolayısıyla nasıl bir adamdı bu müzisyen? Çok az sayıda insan gelir; sadece müziğe deli gibi âşık, “Tamam, olsa olsa ölürüz, ama bu adamı dinlemek lazım” diyenler gelir.

Kral düzenlemeleri yapmıştı: Askerler çıplak kılıçlarıyla her tarafta bekliyordu. O zaman müzisyen veenasını çalmaya başlar. Yarım saat kimse kımıldamaz. İnsanlar yogiler gibidir, taştan buddha’lar gibi otururlar,

kımıldamadan, ölü gibi. Sonra birden insanlar kontrolden çıkar. Müzisyen giderek derinlere indikçe birkaç baş hareket etmeye, sallanmaya başlar, sonra birkaçı daha.

Müzisyen gece yarısı çalmayı bıraktığında, birçok insan yakalanır. Kafaları uçurulacaktır ama müzisyen "Hayır, onları öldürmeye gerek yok. Aslında dinleme yeteneğine sahip bir tek bu insanlar var. Onları öldürmeyin. Heykel gibi kalan diğerleri atılmalı. Şimdi sadece bu insanlar için çalacağım. Bunlar gerçek dinleyiciler" der.

"Anlamıyorum" der kral.

"Basit" der müzisyen. "Müzik seni yaşamın bile önemsiz-leşeceği kadar ele geçiremiyorsa, etkilenmemişsindir. Hayatını tehlikeye atamıyorsan, o zaman müzik ikinci derecede, yaşam önceliklidir."

Hayatını tehlikeye atabileceğin bir an gelir. O zaman müzik başta gelir, o zaman müzik esas olur. Çamların kadim müziğini o zaman duyarsın, daha önce değil.

Fakat dinler senin duyarlılıklarını öldürdü. Hinduizm ve Caynacılık tat alma duyusunu öldürüyor. Ve *bütün* dinler gözlere karşı oldu. Korktukları için gözlerini çıkaran azizlerin hikâyeleri var: Gözler onları arzuya, tutkuya yönlendirebilirdi.

Hindistan'da Surdas'la ilgili bir hikâye anlatılır. Bir kasabadan geçerken güzel bir kadın görmüş. Büyülenmiş. Sonra suçluluk duyduğu için eve gidip gözlerini çıkarmış.

Fakat suçlu gözler değil. Aslında güzel bir kadın görmek... bunda yanlış bir şey yok. Gerçekten güzel bir kadın görürsen ve gerçekten hassas gözlere sahipsen, orada tanrısallığın işaretini göreceksin - çünkü bütün güzellik odur, bütün biçimler odur. Surdas Krişna'nın güzelliğini terennüm eder durur, ama eğer Krişna'nın güzelliği tanrısalsa, güzelliğiyle onu büyüleyen kadın ne oluyor? Surdas'ı büyüleyen kim? Tanrısallık büyüleyicidir.

Gözlerini çıkarmak tanrısallığa karşı bir suçtur. Eğer Surdas bunu yaptıysa, o zaman benim için artık ermiş değil. Büyük bir şair olabilir, ama ermiş değil. Onun şiirine derinlemesine girdiğimde bir şekilde hikâyenin uydurma göründüğünü hissediyorum. Yaşamı anlamayan sözde dindar, vasat, aptal rahiplerin eseri olmalı. Bunun dışında her duyarlılık ona götü-rüyor, bütün yollar ona çıkıyor - başka nereye çıkabilir? Eğer problem

çıkıyorsa gözler yüzünden değil, sorun *yeterli* gözlere sahip olmaman. O zaman bir kadın, kadın gibi görünür; yeterli gözlere sahip değilsin.

Eğer bu başına gelirse, benim önerim gözlerini temizle-mendir. Daha duyarlı ol. Gözlerini eğit, giderek daha saf ve açık olmalarına olanak ver - ve kadın kutsallığa dönüşmeye başlayacak; adam tanrısallık olacak ve ağaçlar yok olacak ve ilahiliğin yeşil alevleri olacaklar ve nehirler yok olacak ve onun enerjisinin sürekli bir akışından başka bir şey olmayacaklar.

Bütün dinler senin duyularına, *indriya*'larına karşı oldu. Ben onlara karşı değilim, çünkü benim anlayışıma göre neye karşıysan tanrısallığa karşısın demektir, çünkü her kapı ona açılır ve her yol ona götürür. Duyularını güçlendir, duyuların açısından daha canlı ol. Duyarlılığın tam olduğunda her boyuttan tanrısallığın işaretlerini alacaksın.

Bu yanlış ve aptalca öğretiler yüzünden, sürekli kendinle çatışma halindesin. Bu aptal öğretiler yüzünden bir kadını seviyorsun ve aynı zamanda suçluluk duyuyorsun, çünkü onu seviyorsun - çünkü bu bir şekilde günah gibi görünüyor. Bir kadını seviyorsun ve aynı zamanda ondan nefret ediyorsun, çünkü o senin günahının nedeni. Tabii ki intikam alacaksın. Dindar insanların dediği gibi, seni batağın içine çeken kadını nasıl affedebilirsin?

Ermişlerini dinle: Kimse kadını affetmiş gibi durmuyor.

Büyük ermişler olduktan sonra bile intikam almaya devam ediyorlar. Bilinçaltının derinlerinde bir yerde hâlâ kadın duruyor. Hâlâ korkuyorlar. O zaman sürekli bir kavga, bir münakaşa var, âşıkken bile - öyleyse başka şeylere ne demeli?

Aşk tanrısallığa en yakın olandır, çünkü âşıkken başka bir varlıkla uyum içine girersin; âşıkken artık tek başına bir enstrüman değilsindir. iki kişinin arasında küçük bir senfoni oluşur. Sonra çocuklar doğar ve senfoni daha fazla bireye sahiptir. Bir orkestraya dönüşüyor: çocuklar, aile, dostlar. Artık tek başına değilsin, senden daha büyük bir şeyin parçası oldun. Bir gün bütün varoluşun ailen olması için bunun büyümeye devam etmesi gerekir. "Tanrı, benim babam" diyen isa bunu kasteder. Kullandığı asıl kelime *baba* değil abba'dır; daha yakın. *Baba* aynı zamanda biraz soğuk görünüyor, kurumsallaşma kokuyor. *Abba, bapu* - bunlar çok yakın, çok iç içedir. Bir köprü kuruldu, tanrısallık uzak bir şey değil: "Tanrı *abba*'dır ve ben de

onun oğluyum. Ben onun devamıyım. Eğer o benim geçmişimse, ben de onun geleceğiyim. Bir oğlun anlamı budur: Aynı nehir akar.”

Duyarlılığını geliştirmeye devam edersen, ailenin büyüdüğü ve bütün varoluşun evin olduğu bir an gelir. Şu anda evin bile senin evin değil; evinde bile evde değilsin.

Bir hikâye dinledim:

Tennessee’nin daha uzak kısımlarından bazılarında hâlâ telefon olmayan birkaç eyalet vardır. Tennessee Orman idaresi yakın zamanda bu eyaletlerden birine bir telefon yerleştirmiştir ve hat teknisyenleri bir yerliyi o sırada otuz kilometre uzaktaki küçük bir kasabada olan karısıyla konuşturmayı denerler.

İkna etme çabalarından sonucunda Joe Amca alıcıyı kulağına dayar. Tam o anda korkunç bir gök gürlemesi olur ve yaşlı adam dizlerinin üzerine düşer.

Ayağa kalkarken döner ve “Bu o, tamam. Kesinlikle bu benim yaşlı kadınım” der.

Evinde bile evde değilsin. *Koca* kelimesi sende huzursuzluk yaratıyor, *karı* kelimesi sende huzursuzluk yaratıyor. Urdu dilinde koca için kelime *kasam*. Aynı zamanda “düşman” demek. Asıl kökü Arapça’dan geliyor. Arapça’da *kasam* “düşman” demek ve Urduca’da “koca” demek. ikisi de doğru, ikisi de aynı kelimenin anlamları.

Sevdiğimiz insanları bile yeterince sevmeyiz. Sevgimizde bile nefret hiç bitmez. Asla bir değiliz, asla birlik değiliz; bölünmüş bir benliğiz, kendimize karşı bölünmüşüz. Bu bölünmüşlük karmaşa, çatışma, gürültü yaratıyor ve bu gürültü yüzünden ölümsüz müziği dinlemek zor.

Sürekli içindeki bu gürültüyü dinlemeye devam edersen, yavaş yavaş yanı başında, hemen köşeyi dönünce başka bir şeyin de var olduğunu tümüyle unutursun. Bu iç gürültü bütün yaşamın olur. Bütün gün iç gürültünü dinliyorsun -hararetli bir şekilde- ve gece de aynı gürültüyü dinliyorsun.

Tabii bu gürültü etrafında üst üste katmanlar oluşturmaya devam ediyor. Âdeta tecrit olmuşsun. Bir kapsül gibisin, her taraftan kapalı. Benim dünyamda yaşamıyorsun, karının dünyasında yaşamıyorsun, çocuğunun dünyasında yaşamıyorsun. Kendi dünyanda, bir kapsülün içinde yaşıyorsun. Çocuğun kendi dünyasında yaşıyor, karın kendi dünyasında yaşıyor. Dünyada insanlar kadar dünya var. Herkes kendi içine kapalı ve bu

gürültülerden olayları yansıtmaya devam ediyor, söylenmemiş şeyleri duymaya devam ediyor, olmayan şeyleri görmeye devam ediyor ve doğru gördüğü şeye inanmaya devam ediyor.

Şimdiye kadar gördüğün hiçbir şey doğru değil, olamaz, çünkü gözlerin saf alıcılık olarak işlev görmüyor, daha çok yansıtıcı olarak işlev görüyorlar. Görmek istediğin şeyleri görüyorsun, inanmak istediğin şeyleri inanmaya devam ediyorsun. insanlık bir nevi sinir bozukluğu içinde yaşıyor.

Anlatıldığına göre, adamın biri psikiyatra, “Basit, gündelik tabirlerle, o bilimsel jargon olmadan, psikoz hastasıyla nev-rozlu insan arasındaki fark nedir?” diye sormuş.

“Şey” demiş psikiyatr, bir süre düşündükten sonra, “şu şekilde açıklanabilir. Psikozlu iki artı ikinin beş ettiğini düşünür. Nevrozlu iki artı ikinin dört ettiğini gayet iyi bilir, ama bu onu çok kaygılandırır.”

Dünyada iki tip insan var: psikozlu ve nevrozlu. Psikozlu varmıştır, sonuçlar elde etmiştir. Dogmacı insandır. “Bir tek *benim* dinim gerçek dindir” der; “Bir tek *benim* Tanrım gerçek Tanrı’dır” der. Kesinlikle emindir. Çok tehlikelidir. Onun kesinliği deneyiminden gelmez, onun kesinliğinin sebebi derinde çok fazla şüphe içinde, derin çatışma ve karışıklık içinde olmasıdır. Bundan nasıl sakınmak lazım? Bir sonuca tutunuyor, ideolojisine ters düşen hiçbir şeyi dinlemeyecek. Komünist, Katolik veya Hindu, Cayna olabilir - fark etmez.

Psikozlu insan çoktan varmıştır, sonuçlara sahiptir. Artık gelişmez, artık öğrenmez, artık dinlemez. Sonuçlarıyla yaşar. Tabii ki yaşamı ıskalar, çünkü yaşam bir süreçtir, sonucu yoktur. Yaşam daima ortadadır, başlangıcı ve sonu yoktur. Yaşam muazzam büyüktür. Bütün dogmalar onlarla ilgili belli bir hakikate sahip olabilir, ama hiçbir dogma hakikat değildir - olamaz. Yaşam o kadar büyüktür ki hiçbir dogma onu bütün olarak anlayamaz.

O yüzden gerçekten zeki bir insan tereddütlüdür. Asla dogmacı değildir. Öğrenmeye, dinlemeye hazırdır.

Buraya çok sayıda insan geliyor. Ne zaman beni dinlerken notları kendi sonuçlarıyla karşılaştırmaya çalışan birini görsem, başının dertte olduğunu biliyorum. Notları mı karşılaştırıyorsun yoksa beni mi dinliyorsun, yüzlerden görebiliyorum.

Bazen başını sallıyorsun, “Doğru, çok haklısın, bu benim de ilkem” diyorsun. Bana katılıyorsun, beni dinlediğin için değil - aslında seninle aynı

fikirde olduğumu hissettiğin için mutlusun. Bazen başın “Hayır” diyor. Ne yaptığının farkında bile olmayabilirsin, bilinçsiz bir hareket olabilir, ama hareket bilinçaltından bir şey getiriyor. “Hayır, buna katılamam. Bu benim sonucuma ters. Bu bana uymuyor” diyorsun. O zaman dinlemiyorsun. Psikozlusun. Başın büyük dertte olmayabilir ve henüz psikiyatra ihtiyaç duymayabilirsin, ama bunun fazla önemi yok - bu yalnızca bir derece meselesidir. Her an bir akıl hastanesine düşebilirsin. Buna hazırlanıyor, hazırlık yapıyorsun.

Bundan sonra nevrozlu insan var. Sürekli çatışma halindedir - küçük şeylere bile karar veremez. Psikozlu nihai konularda bile karara varmıştır. Nevrozlu bugün ne giyeceğine bile karar veremez. Dolaplarının karşısında şaşkın duran kadınları izledin mi? Bir giysi çıkarır ve sonra geri koyarlar, sonra tekrar çıkarır ve geri koyarlar - bugün ne giymeli? Bu nevrozdan çıkmana yardım etmek için sana tek renk veriyorum - turuncu. Serbest! Endişelenmeye gerek yok. Başka seçenek yok.

ikisinin de başı derttedir. En üst düzey konularda karara varmış olan öğrenmeyi bırakmıştır; ıvır zıvır için karar veremeyen de öğrenemez, çünkü büyük bir cehennemin, büyük bir karmaşanın içindedir.

Yaşadığım yerde, evimizin karşısında bir kuyumcu otururdu. Nevrotik diyeceğin tipte bir insandı. Kapısını kilitler, birkaç adım gider ve sonra geri dönüp gerçekten kapatıp kapatmadığını görmek için kilidi sallardı.

Bütün köyde alay konusu olmuştu. Pazardayken birisi “Kapını kilitledin mi?” diye sorardı.

Bu imkânsız. Yaptığı şeyi bırakırdı; “Bekle! Geliyorum” derdi ve eve koşardı.

Bir gün nehirde yıkanırken biri kapıyla ilgili bir şey söyledi. Çırılçıplak nehirden fırladı ve evine koştu.

Onu izledim: Tekrar tekrar geri dönerdi. Başka bir şey yapmak onun için neredeyse imkânsız hale gelmişti. Kilit... Mutsuzluğunu bir düşün.

Genelde sen her ikisi birdensin. Bunlar uç vakalar: Normalde sende ikisi de var. Bazı açılardan psikozlusun. Nihai karara varmışsın: isa’nın Tanrı’nın tek oğlu olduğuna karar vermişsin. Bu psikozdur. O zaman Buddha, Lao Tzu ve Zarathustra ne oluyor? Belli meselelerde karara varmışsın ve belli meselelerde de tam bir karmaşa içindesin. Varlığının bir tarafı nevrozlu, bir tarafı da psikozlu. Bu delilik yüzünden hep var olan kadim müziği duyamıyorsun.

Meditasyon psikozundan ve nevrozundan çıkmandır. Basitçe onlardan sıyrılmaktır, böylece bir tarafta hiçbir nihai sonuca varmazken, öteki tarafta da ıvır zıvır için endişe etmezsin. Sade bir şekilde sessizsin. Sade bir şekilde karar olmadan, sonuç olmadan, merkez olmadan ve küçük şeyler için endişe etmeden kendin oluyorsun. Hiçbir düşüncenin varlığına müdahale etmediği, hiçbir düşüncenin geçmediği bir hal içinde olabildiğinde, birden gark olursun.

Şimdi bu güzel hikâye, Zen tarihinde en güzel olanlardan biridir. Tabii ki ilk Zen piri Bodhidharma'ya ait. Bodhidharma saçmalık dehasıdır. Bugüne kadar kimse onu geçememiş.

Çin'e vardığında imparator onu karşılamaya gider. Büyük bir insanın geldiği söylentileri ulaşmış - ve büyük bir insandı, en büyüklerden biri. imparator gider, ama Bodhidharma'yı görünce pişman olur. "Gelmeseydim daha iyi olurmuş. Bu adam deliye benziyor!" diye düşünmeye başlar. Bodhidharma ayakkabısının teki başında, teki ayağında geliyormuş.
imparator bile böyle bir insanı kabul ettiği için utandığını hissetmeye başlar ve yalnız kaldıklarında çok kibar bir şekilde bunu neden yaptığını sorar.

"Bu daha başlangıç" der Bodhidharma. "Öğrencilerimi hazırlamak zorundayım. Bu kadar çelişkiyi kabul edemiyorsanız, beni anlayamayacaksınız, çünkü ben tümüyle çelişkiyim. Bu ayakkabı sembolik. Aslında ayaklarımı başımın üzerine koymak istedim."

Bodhidharma Zen'i Hindistan'dan Çin'e götürdü. Çin'de Zen tohumunu attı. Büyük bir olayı başlattı. O babadır ve elbette Zen bunca yüzyıldır Bodhidharma'nın niteliklerini taşıdı. Zen en saçma dinlerden biridir. Aslında bir dinin saçma olması gerekir, çünkü mantıklı olamaz. Mantığın ötesindedir.

Bir hikâye okuyordum. Onu okurken Bodhidharma'yı hatırladım. Bunu dinle.

Büyük bir zoolog bir meslektaşına bir papağanla bir dağ aslanını melezlemeye çalıştığını haber verir.

"Hayır!" diye feryat eder öteki. "Ne elde etmeyi umuyorsun?"

"Tam olarak bilmiyorum" diye itiraf eder bilimci, "ama şu kadarını söyleyeceğim: Eğer konuşmaya başlarsa, dinlesen iyi edersin."

Bu hikâyeyi okurken birden içimde Bodhidharma yüzeye çıktı. Aynı zamanda aslan olan insandı. Genelde konuşmazdı, ama sessizliği de korkunç ve dehşet vericiydi. Gözlerinin içine mutlak bir sessizlik içinde

bakardı ve omurgandan aşağı soğuk bir ürperti gibi inerdi. Konuştuğun zaman da gök gürültüsü gibiydi. Bodhidharma'nın bir resmini bul ve bak: çok yırtıcı ama buna rağmen çok sevimli. Bir aslanla melezlenmiş bir papağan - çok sevimli ama çok yırtıcı.

Bütün Zen disiplini beraberinde aynı niteliği taşıdır. Zen ustaları dıştan çok serttir ama içten çok sevimlidirler. Bir kez sevgilerini kazandığında, bal gibi tatlıdırlar, ama zorluklardan geçmek zorunda kalacaksın.

Çin'deyken Bodhidharma dokuz yıl boyunca bir duvara karşı, duvara bakarak oturmuş. Çin'de dokuz yıl duvara bakan yırtıcı insan olarak bilinir. Oturmaktan ve sadece duvara bakmaktan bacaklarının kuruduğu söylenir. insanlar gelip "Bize bak. Neden duvara bakıyorsun?" diyerek onu ikna etmeye çalışıyorlardı, ama o, "Siz de duvar gibisiniz. Gerçekten duvar gibi olmayan biri geldiğinde bakacağım" diyordu.

Sonra bir gün halefi gelir. Halefi elini keser ve onu Bodhidharma'ya verir ve "Bu tarafa bak, yoksa kafamı keseceğim" der.

Bodhidharma döner, hemen geriye döner ve "Bekle! Sonunda geldin. Dokuz yıldır seni bekliyorum" der.

Dokuz yıl sonra Hindistan'a döner. Geri dönerken bu olay olur:

Altıncı yüzyılda Zen'i Hindistan'dan Çin'e götüren ilk Zen piri Bodhidharma, dokuz yıl sonra eve dönmeye karar verir. Algılarını test etmek için müritlerini etrafına toplar.

... ondan ne öğrendiklerini ve hakikat hakkında ne bildiklerini. Bu nedenle, "Hakikat nedir? Bana kısaca söyleyin" der. Birinci öğrenci, Dofuku, şöyle der:

"Kanımca hakikat olumlama veya olumsuzlamanın ötesindedir,
çünkü hareket yolu budur."
"Sen benim derime sahipsin" der Bodhidharma.

Öğrencinin söylediği doğruydu, ama hakikat değildi. Yanlış değildi ama felsefiydi. Deneyime dayanmıyordu. Dofuku, "Kanımca." dedi, hakikat senin fikrine bağlıymış gibi.

Hakikat bütün fikirlerden bağımsızdır. Senin hakikat hakkında düşündüğün şey alakasızdır, aslında düşündüğün için var olanı bilemeyeceksin. Var olan ancak bütün düşünme durduğunda, bütün fikirler

atıldığında, kenara konduğunda bilinebilir. Bu yüzden doğru diyorum, ama hakikat değil; fikir yanlış değil ama hâlâ bir fikir. Dofuku onu kendi tecrübe etmedi. Felsefeye yatkın görünüyor. Tahminde bulunuyor, düşünüyor, teoriler üretiyor.

“Sen benim derime sahipsin” der Bodhidharma.

Sadece felsefi olsaydı, Bodhidharma bu kadarını bile söylemezdi. Fakat o, “Sen benim derime -en dıştaki bölüme, varlığımın çevresine- sahipsin” diyor. Neden? Çünkü hakikatin olumlama veya olumsuzlamanın ötesinde olduğunu söyledi. Hakikat hakkında ne var olduğu söylenebilir, ne de var olmadığı söylenebilir. Bir içgörüye sahip. Düşünme ve mantık yoluyla karanlıkta el yordamıyla ilerlemiş ama belli bir içgörüye ulaşmış. Ve o içgörü güzel: Hakikat hakkında hiçbir şey söylenemez.

Tanrı var diyemezsin, Tanrı yok diyemezsin, çünkü eğer Tanrı var dersen, Tanrı’yı bir nesne gibi yapacaksın; bir masa veya bir ev varmış gibi. O zaman Tanrı sıradan bir mal, sıradan bir şey olacak. O zaman, dil felsefecilerinin söylediği gibi, masa yok edilebilir. Var olan ne varsa, “yok” olabilir. Ev yok edilebilir. Ağaç bugün burada, yarın olmayabilir.

Öyleyse Tanrı’dan ne haber? *Var* kelimesini kullandığın takdirde Tanrı ne oluyor? Tanrı, olmadığı bir durumda olabilir mi? Çünkü var’ın kullanıldığı yerde, *yok* da bir olasılıktır. Hayır, Tanrı var denemez. Tersini söyleyebilir miyiz, “Tanrı yok” diyebilir miyiz? Bu da mümkün değil, çünkü eğer yoksa, “Tanrı yok” demenin ne anlamı var? Neyi inkâr ediyorsun ve ne için? Eğer yoksa, yoktur. Yadsımanın ne anlamı var? Ve insanlar o kadar tutkulu reddediyorlar ki, tutkuları “Olmalı, Tanrı olmalı” diyor.

“Hayır, Tanrı yok” diyen ateistlere bak. Kavga etmeye hazırlar. Olmayan bir şey için kim kavga eder? Neden kaygılanıyorsun? Hayatları boyunca düşünen ve Tanrı’nın olmadığını kanıtlamaya çalışan ateistler biliyorum. Neden hayatını olmayan bir şey için harcıyorsun? İnsanlar yüzyıllardır kitaplar yazıyor ve Tanrı’nın olmadığı tartışıyor. Bir şekilde Tanrı varmış gibi görünüyor ve sen onun olmadığını kanıtlamadıkça huzur bulamazsın, aksi takdirde sana meydan okumaya devam edecek; seni çağırmaya, seni uyandırmaya devam edecek. O yüzden kendini rahatlatmak için onun olmadığını söyleyen bir felsefe yaratmak zorundasın. Bu ussallaştırmadır.

Ve sonra Tanrı uçsuz bucaksızdır. İstersen hakikat de, Bodhidharma'nın istediği gibi. Budistler *Tanrı* kelimesini sevmez ve bir bakıma haklılar, çünkü kelime o kadar yozlaştı ve insanlar o kadar yanlış çağrışımlarla kullandılar ki, âdeta çirkin bir kelime haline geldi. Hakikat ikisi de olmalı, çünkü hakikatte varoluş ve yokluk buluşmalı. Varoluş tek başına olamaz, yanında yokluğu da gerektirir. Aynı gündüzün geceyi gerektirmesi, yaşamın ölümü gerektirmesi gibi varoluş da yokluğu gerektirir. Bu nedenle nihai olan ikisini de kavramalı, Dofuku'nun dediği bu. Fakat yine de felsefi; doğru yolda, ama hâlâ felsefi, sadece kenarda.

"Sen benim derime sahipsin" diye karşılık verir Bodhidharma.

Matematikçi, astronom Pierre Laplace, Napoleon zamanında göksel mekanik üzerine beş ciltlik ağır bir eser yazmış.
Newton'un yerçekimi kanununu kullanarak Güneş sisteminin hareketlerini en ince ayrıntısına kadar titizlikle çalışmış.

Kendini entelektüel zanneden Napoleon -ancak kısmen haklı nedenlerle- ilk ciltlere göz gezdirdikten sonra Laplace'a, "Gezegenlerin hareketlerine yönelik açıklamanızda Tanrı'dan bahsedildiğini görmüyorum" demiş.

"O hipoteze ihtiyacım yoktu efendim" demiş bilimci kibarca.

Başka bir astronom, Legrange'ın bu açıklamayı duyunca "Ama yine de güzel bir hipotezdir. Birçok şeyi açıklamak için kullanılabilir" dediği bildirilmiştir.

Felsefi düşünceye göre Tanrı en fazla güzel bir hipotez olarak kalır; hakikat değil, ama birçok şeyi açıklamakta kullanılabilecek faydalı bir hipotez; olsa olsa açıklamaya yardımcı olarak - sadece kuramsal bir ihtiyaç, varoluşla ilgili bir ihtiyaç değil. Bir felsefeci Tanrı'dan bahsettiğinde, Tanrı soğuktur, Tanrı yeterince sıcak değildir. O Tanrı'yı sevemezsin, o Tanrı'ya ibadet edemezsin, o Tanrı'ya dua edemezsin, kendini o Tanrı'ya teslim edemezsin - sadece bir hipotezdir. H_2O teorisine ya da İzafiyet Teorisi'ne nasıl teslim olabilirsin? İzafiyet Teorisi'ne nasıl teslim olabilir, nasıl bir tapınak yapabilirsin? Ne kadar güzel olursa olsun ona saygı duyulamaz, ibadet edilemez, dua edilemez. Bir hipotez, başka türlü açıklanamayan birkaç şeyi açıklamak için elinde bir araç olarak kalır. Fakat bir hipotez her

an bir köşeye atılabilir; daha iyi bir hipotez bulduğun anda atılabilir. Hakikat hipotez değildir, yaşanmış bir deneyimdir.

Bu yüzden Bodhidharma, "Sen yalnızca derime sahipsin" der. Deri değişir. Her yedi yılda bir bütün derin değişim geçirir; üzerinde aynı deriden tek bir hücre bile kalmaz. Yetmiş yıl yaşadığında, derin on kez değişir. Deri en dıştaki parçandır, kolayca yenilenebilir; her an yenileniyor. Derin içinde bulunduğun torbadır; çok ama çok gerekli değildir. Senin varlığın değil, sadece evinin dış duvarıdır.

Soji, "Bana göre, Ananda'nın Buddha-alanı -bir kez ve sonsuza dek görülen- anlayışı gibidir" der. "Sen benim etime sahipsin" diye cevap verir Bodhidharma.

Birinciden biraz daha iyi; deriden daha derindeki ettir. Biraz daha iyi, çünkü bu artık felsefi bir bakış açısı değil, deneyime daha yaklaşıyor. Fakat deneyim ödünç alınmış. Şöyle diyor:

"Bana göre, Ananda'nın Buddha-alanı anlayışı gibidir..."

Ananda, Buddha'nın kırk yıl sürekli onunla birlikte yaşayan, onu bir gölge gibi takip eden başmüridiydi. Dolayısıyla Soji hakikatin Ananda'nın Buddha-alanı -o cennet alanı, ışık alanı- anlayışı gibi olduğunu söyler. Bir kez görüldüğünde, sonsuza dek görülür. O zaman onu asla unutamazsın, geri dönüşü olmayan bir noktadır. Bir kez bilindiğinde, sonsuza dek bilinir; o zaman ondan çıkamazsın.

Fakat deneyim kendisinin değil, Ananda'nın içgörüsü. Hâlâ karşılaştırıyor. Cevabı teolojik, felsefi değil - teolojik, Hıristiyan bir teologun İsa'nın deneyiminden bahsetmesi, bir Budist'in Buddha'nın deneyiminden bahsetmesi, bir Cayna'nın Mahavira'nın deneyiminden bahsetmesi gibi. İkinci el, birinci elden değil; deneyime daha meyilli ama hâlâ teolojik; birincisine göre daha tefekküre dayalı - daha iyi ama yine de uzak.

Sonra üçüncü mürit, Dofuku şöyle der:

"Dört element, ışık, havadarlık, akışkanlık ve katılık boştur ve beş skandha (küme) boşluktur. Bana göre, boşluk gerçektir" der. "Sen benim kemiklerime sahipsin" der Bodhidharma.

Yine daha derinde, ama henüz evde değil. İfade doğru ama hâlâ bir ifade. Hakikat diğer ikisinden daha iyi anlatılıyor, ama hâlâ söyleniyor - ve hakikat söylenemez. Bir kez söylediğinde, onu çarpıtırsın. Söylemenin kendisi onu sahte yapar. Dofuku haklı: Dört element, ışık, havadarlık, akışkanlık ve katılık -bu, bütün varoluş demektir- boştur; içinde madde yoktur, aynı bir rüya gibi, rüyalarla aynı malzemeden yapılmış, *maya*, aldatıcı, hiçbir şey gerçek değil. "Boşluk gerçektir" - doğru, ama söylenemeyecek bir şeyi söylemeye çalışıyor.

Wittgenstein, söylemenin değiştireceği yerde sessiz kalmanın daha iyi olduğunu söylemiş. Söylenemiyorsa, sessiz kal, çünkü söylediğin her şey hakikate ihanet olacak.

"Sen benim kemiklerime sahipsin" der Bodhidharma. Çok yaklaştın ama yine de kaçırdın.

Sonunda, Eka ustanın önünde boynunu eğer ve sessiz kalır. "Sen benim iliğime sahipsin" der Bodhidharma.

"Ruhuma sahipsin." Eka ustanın önünde boynunu eğer. Bu onun açıklamasıydı: derin bir minnettarlık içinde boynunu eğmek, bir minnet göstergesi ve sonra sessiz kalmak. Bu gerçek açıklamadır ve bir açıklama bile değildir. Hakikat ancak sessizlik yoluyla söylenebilir, çünkü hakikat ancak sessizlik yoluyla duyulabilir. Kişi sessizlik yoluyla çamların kadim müziğini duyma noktasına gelir. Ve onu ancak sessizlik yoluyla ona ihanet etmeden söyleyebilirsin.

Eka iki şey yaptı. Boynunu eğdi: Bu bir işarettir; derin bir saygı, minnettarlık, şükran işaretidir. O anda Bodhidharma karşısında bir boşluğun boynunu eğdiğini görebiliyordu. Bu dördüncü mürit Eka'nın içinde kimse yoktur. İçi sadece boşluktur. Üçüncü müridin söylediği şeydir: boşluk, hiçlik. İkinci müridin söylediği deneyime sahiptir: Ananda'nın Buddha-alanı. Birinci müridin felsefeyle ifade etmeye çalıştığı şeydir: evet ve hayır'ın ötesinde.

Ancak sessizlik olumlama ve olumsuzlamanın ötesindedir. Ancak sessizlik ne ateist ne de teisttir. Ancak sessizlik dindir, ancak sessizlik kutsaldır. Eka, o kutsallığı göstermek için boynunu eğer ve sonra sessiz kalır. Gerçekte

söylemeden onu söyler. Onu söylemenin tek yolu budur ve başka yolu yoktur.

“Sen benim iliğime sahipsin” der Bodhidharma.

Varlığımın en içteki özüne sahipsin.

Binlerce kilometre uzaktaki bulutları görebiliyor, çamların kadim müziğini duyabiliyorum.

Sen de duyabilirsin. Bu senin doğal hakkın. Eğer kaçırırsan, bundan ancak ve ancak sen sorunlu olacaksın. Çamları dinle... sadece dinle. Tam şu anda orada. Aynı Eka gibi olmak zorundasın: Derin minnettarlık içinde, sessizlik içinde, hemen şuracıkta ve asla başka türlü olmadı. İçe dönüş, *paravritti* gerekiyor.

Biri Buddha’ya, “En büyük mucize nedir?” diye sormuş. *“Paravritti,* içe dönmek” demiş Buddha.

İçe döndüğünde, farkına vardığında, binlerce kilometre uzaktaki bulutları görebilecek, çamların kadim müziğini duyabileceksin.

Bugünlük yeter.

Yazar Hakkında

Osho’nun öğretileri, bireysel anlam arayışından bugün toplumun yüzleştiği en önemli sosyal ve siyasi sorunlara kadar her şeyi ele alarak kategorilendirmeye karşı geliyor. Sadece kitaplarla kalmıyor, aynı zamanda 35 yılı aşkın bir süredir tüm dünyada uluslararası dinleyicilerle yaptığı doğaçlama konuşmalarının sesli ve görsel kayıtları hazırlanıyor. Osho, Londra’da Sunday Times tarafından “20. Yüzyılın 1000 Yaratıcı İnsani” arasında gösterildi ve Amerikalı yazar Tom Robbins tarafından, “İsa’dan beri en tehlikeli insan” olarak nitelendirildi.

Kendi çalışması hakkında Osho, yeni bir insanlık türünün doğumu için gerekli koşulların hazırlanmasına yardımcı olduğunu söylüyor. Bu yeni insanı “Zorba Buda” olarak tanımlıyor; hem Yunanlı Zorba’nın dünyevi zevklerinin tadını çıkarabilecek hem de bir Gautam Buda’nın sessiz dinginliğine sahip olabilecek. Osho’nun çalışmalarındaki tüm yönleri bir ip gibi işlemek, Doğu’nun ebedi bilgeliğini, Batı bilim ve teknolojisinin en yüksek potansiyeliyle buluşturan bir vizyondur.

Osho aynı zamanda, modern yaşamın hızlandırılmış temposunu anlayan meditasyona farklı yaklaşımı ve içsel dönüşüm bilimine yaptığı evrimsel katkılarıyla ünlüdür. Onun eşsiz “Aktif Meditas-yonları,” öncelikle beden ve zihinde biriken stresin serbest bırakılması için tasarlanmıştır, böylece düşünceden muaf, rahatlamış bir meditasyon halini deneyimlemek çok daha kolaydır. Yazarın iki otobiyografi çalışması mevcuttur:

Autobiography
Glimpses of a Golden Childhood

Osho Uluslararası Meditasyon Merkezi

OSHO Uluslararası Meditasyon Merkezi, tatiller için harika bir alan ve insanların daha uyanık, rahatlamış ve mutlu bir şekilde sürdürebileceği yeni bir yaşam tarzını kişisel olarak deneyimleye-bilecekleri bir yerdir. Hindistan, Pune'de, Mumbai şehrinin 160 km. güneydoğusunda yer alan merkez, her yıl tüm dünyada en az 100 ülkeden gelen binlerce ziyaretçiye, çeşitli programlar sunar. İlk olarak Maharaja'lar ve zengin İngiliz kolonileri için yazlık bir bölge olarak planlanan Pune, şimdi pek çok üniversiteye ve yüksek teknoloji endüstrisine ev sahipliği yapan modern bir şehirdir. Meditasyon Merkezi, Koregaon Park olarak bilinen bir banliyöde 17 hektarlık alana yayılmıştır. Kampus, yeni "Guesthouse" ile sayısız misafire ev sahipliği yapmaktadır, aynı zamanda çevrede, birkaç gün ya da aylarca kalabileceğiniz pek çok otel ve özel daireler mevcuttur.

Meditasyon Merkezi programları, Osho'nın, hem günlük yaşama yaratıcı bir şekilde katılım gösterebilecek hem de sessizlik ve medi-tasyon ile rahatlayabilecek yeni bir insan türü vizyonuna dayanmaktadır.

Programların çoğu modern, havalandırmalı tesislerde yapılmakta ve yaratıcı sanatlardan holistik tedavilere, kişisel dönüşüm ve terapilerden ezoterik bilimlere, spor ve eğlenceye "Zen" yaklaşımından ilişki sorunlarına ve erkek ve kadınlar için önemli yaşam değişimlerine kadar her şeyi kapsayan bireysel seanslar, kurslar ve çalışmalar içermektedir. Bireysel seanslar ve grup çalışmaları, tam gün meditas-yon programı ile birlikte yıl boyunca verilmektedir.

Merkez alanı içindeki cafe ve restoranlarda, hem Hint mutfağı, hem de uluslararası lezzetler sunulmakta, tüm yemekler, merkezin kendi çiftliğinde

yetiştirilen organik sebzelerle hazırlanmaktadır. Kampusun kendine ait güvenli, filtre edilmiş özel su kaynağı mevcuttur.

www.osho.com/resort